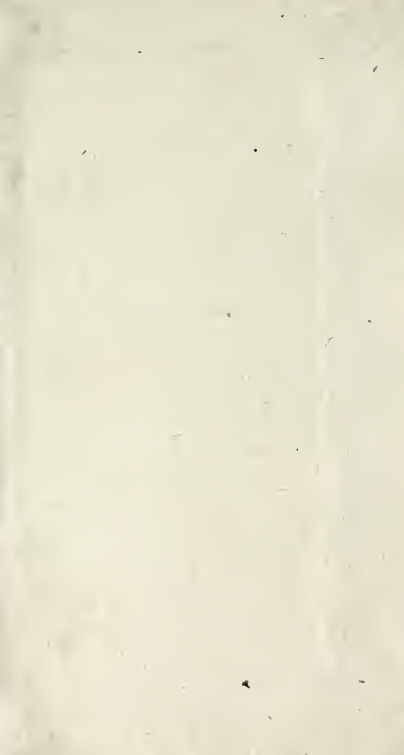

201
B 10 B

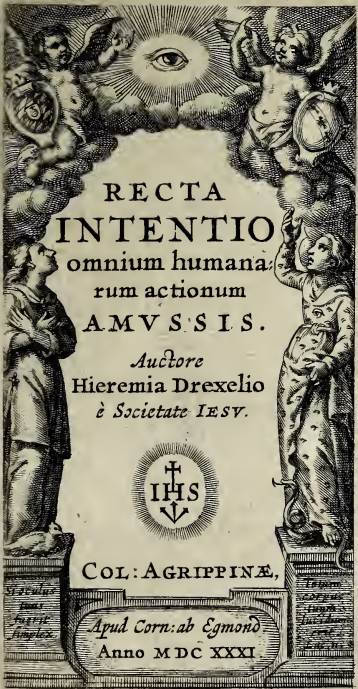
Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Getty Research Institute

RECTA
INTENTIO
omnium humana-
rum actionum
AMVSSIS.

Auctore
Hieremia Drexelio
è Societate IESV.

COL: AGRIPPINÆ,

Apud Corn: ab Egmond
Anno MDC XXXI

*scilicet
fuit
simplex*

*Est
scilicet
fuit
simplex
cor*

SERENISSIMI S
PRINCIPIBUS
MAXIMILIANO

S. R. I. Archidapifero,
Electori;

Et

Serenissima conjugii

ELISABETHÆ,

Comitibus Palatinis Rheni,

Bojorum Ducibus;

Dominis meis Clementissimis.

CAPITIS ornamentum o- Suidas
lim (si Suidæ credimus) fuit in hist.
Tiara. Hanc soli Reges rectam mih
ferebant apud Persas, Duces au- pag.
tem inclinatam. Demaratus Rex 966
Spartæ, sed tunc exul, regum Sen
potentissimo Xerxi, quid e re l. 6. d^e
foret suscepti belli prudenter sua- Benef.
ferat. Xerxes jam non una clade c. 31.
sapere doctus, Demarato gratias
egit, quod solus sibi verum di-
xisset, & permisit petere quod
vellet. Petiit ille, ut Sardes maxi-

E P I S T O L A

nam Asiæ civitatem curru vectus intraret, *rectam capite tiaram gerens*. Recta intentio, Ser.^{mi} Principes, non solum ostendit Reges, uti Tiara recta, sed & facit, nec tantum ornamentum est capitis, sed & caput humanarum actionum omnium. Sine hac Tiara, seu Cidari recta, nemo beatum illud in alto regnum adibit.

Et quamvis non male Recta Intentio, huic Regum insigni, rectæ Cidari conferri possit, eam tamen longe melius Servator noster *Oculo* comparavit, & quidem *simplici*. Hic oculus instar regulæ est, qua omne Rectum probari solet. Mille errores sunt, quibus involvimur, si vel momento deflectamus oculos ab hoc seu oculo, seu hac amussi & regula, Ab hac sane pendent omnia, ad hanc omnia examinanda sunt. Eam ob causam necessaria prorsus est exactissima cognitio Rectæ Intentionis, seu nostri finis in
rebus

DEDICATORIA

rebus agendis omnibus. Et Plato Plato
in
Theato
*cenfuit inutilem omnem scientiam,
 fine notitia optimi finis.* Et quam-
 vis plurimi non nesciant omnia ad
 Deum dirigenda, iis tamen eve-
 nit quod aliquibus, qui nesciunt
 se scire quod sciunt, quemadmo-
 dum id sæpe quærimus quod ma-
 nu tenemus: ita plerumque non
 tam ignoramus, quid Recta In-
 tentio fit, quam exercere illam
 negligimus. Hæc causa fuit, quæ
 non impulit solum, sed coegit me
 pæne, illud quod dixissem, etiam
 scribere, ut rei summe necessariæ
 usus non solum optime sciretur,
 sed etiã exacte & assidue adhibe-
 retur. In plurimis errabit, imo in
 omnibus, qui aut nescierit quid
 Bona, quid Mala sit Intentio, aut
 illam actionibus omnibus appli-
 care, hanc repudiare in omnibus
 neglexerit. Tanti est, non tam
 facere quod decet, quam respi-
 cere quo oportet. Ad illum ocu-
 lum omnia videntem, omnium

E P I S T O L A

oculi erigantur necesse est. Nihil videt, aut certe cum noxa videt, quisquis oculum illum non assidue intuetur. Inter illos in cælo Reges nunquam censebitur, qui Tiaram hanc aut inclinatam gesserit aut recurvam. Intentio à recto detorta pravum efficit, quidquid contingit. Nec unquam dici poterit Bonum, quod Intentione factum est Mala. Intentio actionum prorsus omnium AMVSSIS est.

Et hanc Amussim, Ser.^{mi} Principes, hunc simplicem Oculum, serenissimis oculis vestris velut rem suam expectantibus, hîc defero. Orbi liquere puto, quam Serenitates Vestræ hunc Rectæ Intentionis Oculû, vel suis oculis longe habeant chariorem, quam in omnibus Deum & Divina spectare, quam sincere Dei honorem quærere, quam denique sua omnia ad divinæ voluntatis nutum dirigere soleant. Hæc illa
Rectæ

DEDICATORIA

Rectæ Intentionis argumenta non fallacia sunt, hic ille *simplex Oculus* est, adeo commendatus ab ipsa Veritate. Hunc igitur Oculum, cum Serenissimis oculis offero, non tam mea do, quam sua illis reddo, & ad se spectantia. Et utinam hoc facere scirem congrue tantorum Principum fastigiis. Erubescit hic liber tam tenuiter excultus, Serenissimos oculos ac manus adire, atque, si liceret, suum auctorem non proderet. Verum à sua fronte sumit audaciam; solatur illum & in spem erigit, præfixus sibi titulus *Recta Intentio*. Hæc enim vilissima etiam munuscula commendare novit.

Notum è veteri historia, Sinæ- Æliæ
tam, hominem paganum Regi l. i.
Artaxerxi aquam è Cyro flumine Var.
cavis manibus obtulisse. In au- hist.
ream phialam exceptum hoc mu- c. 32.
nus, & in pretiosissimis numera-
tum est. Tam tenue donum, gra-

EPISTOLA

tum utique non fecit, nisi tam

Ioan. à Bona Intentio. Regi Galliarum

Coch. Ludovico XI Conon agricola

l. 2.

Apho. rapam insigniorem obtulit. inu-

6. 17. nus fuit & hoc gratissimum, au-

roque repensum. Sed quis rapæ

hoc pretium posuit? *Bona Inten-*

zio. Siquidem nec argentum nec

aurum, nec quidquam eorum,

quæ pro maximis accipiuntur,

beneficium est, sed ipsa tribuen-

tis voluntas. Et hoc est, *Ser.^{mi}*

Principes, quod mihi meoque

libro animum addidit, ut mea se

voluntas explicare auderet per

tam tenue obsequium. Non e-

nim refert quid detur, sed qua

mente: quia non in eo quod fit

aut datur, obsequium consistit,

sed in ipso dantis aut facientis a-

nimo, seu, *Bona Intentione.* Sic-

ut nec in victimis (ait Romanus

Sapiens) licet opimæ sint, au-

roque præfulgeant, Deorū honos

est, sed pia ac recta voluntate ve-

nerantium. Hac ipsa, Serenissimi

Prin-

Seneca

l. 1. de

benef.

6. 6.

DEDICATORIA.

Principes, hanc ego Amussim,
hunc Oculum simplicem Serenitatis
Vestris offero dicoque. Licet,
obsecro, Serenissimi nominis
splendore frui & hunc librum,
qui tum demum quorumcunque
oculorum noctem non metuet,
cum ei talium Principum oculi se-
renissimum diem suum non nega-
verint. Monachii, Anno Christia-
no MDCXXVI.

Serenitatum VV.

infimus cliens

Hieremias Drexelius
è Societate I E S V.

LECTORI.

DE *voculis*, *Lector*, *litem mihi non movebis*, *spero*. *Hic sapiuscule Vallam jubemus valere*, seu quemcunque *comptioris sermonis avidum*. *Animus est pie differere*; quid refert, *si minus scite*? De **RECTA INTENTIONE** loquimur; hanc alius finem appellet, aut scopum, mentem vocet, aut metam: nomen rei tribuat quodcunque placuerit, nos rem curamus, neque enim hic discere cupimus loqui, sed sapere. Nec nescimus, non intelligi, sed & agre intelligi. Ita minus compte loqui non refugimus, modo possimus clare. Et utinam redeat Augusti *Cæsaris avum*, quo hominibus verba sua nondum periculosa erant.

Sen. l.
de
Benef.
t. 27.

Dissertatio nostra, *Summam rerum*, omnium humanarum actionum regulam & caput complectitur, **INTENTIONEM RECTAM**. Hanc tibi vocem, licet huc non è Latio adductam, millies ingerimus, ut, Christo monente, importunitas saltem persuadeat, quod nequit ratio.

Luc.
c. 11.
v. 8.

INTENTIO RECTA virtutum omnium caput, & dux; castrum, & arx, & metropolis non male appelletur, ut quæ omnes amplissimis viribus defendat. Quia vero nec ipsa suos ignorat hostes, idæo duo ingentia mala humana gentis, **VANAM GLORIAM** & **TEMERARIUM IUDICIUM** bonæ Intentionis hostes capitalissimos jure insectamur. Hac vero, mi

Lector, coram *Serenissimo Electore* **MAXI-**

AD LECTOREM.

MILIANO, & coram Serenissima
ELISABETHA, Bavaria Ducibus,
Anno 1623. dicta; tuo autem bono, qui-
cunque legis, scripta sunt. Si lubet, fruire.
Atque ut scias, RECTAE INTEN-
TIONIS notitia, ars est, qua compendio
doceat, nunquam errare. Artes cetera pa-
ni, hac calo lucrando facit. Hanc artem ne-
scisse, est calum perdidisse.

Quare, mi optime Lector, in rem tuam
vigila, & disce sine impensis calum emere:
tanto melior erit omnis tua actio, quanto
sanior INTENTIO. Hoc te volui scire,
& salvare.

ARGUMENTVM
feu
Synopsis utriusque Libri.

Liber I. Noscendam proponit
INTENTIONEM BO-
NAM, MALAM, ADIA-
PHORAM, NULLAM.

Liber II. BONÆ INTEN-
TIONIS & fautores & ho-
stes , maxime VANAM
GLORIAM & IUDICIUM
TEMERARIUM ; Ejus-
dem Signa, Praxin, Præmia
declarat.

A P P R O B A T I O
R. P.
P R O V I N C I A L I S.

D*Vos libros, quos P. Hieremias
Drexelius, Societatis nostræ
Presbyter, de RECTA IN-
TENTIONE scripsit, aliquot
ejusdem Societatis Theologis censos
probatosque; Ego Gualterus Mund-
brod, Societatis I E S V per Su-
periores Germaniam Præpositus
Provincialis, facta mihi potestate
ab admodum R. P. N. Generali
Mutio Vitellesco, in lucem dari
permitto.*

*In cujus rei fidem auctori chiro-
graphum hoc dedi, officii mei sigillo
munitum. Landspergæ 25. Aprilis.
Anno M D C X X V.*

GVALTERVS MVNDBROT

Expli.

Imaginis sequentis brevis
explicatio.

IVoni viro religioso in via occurrit femina
lignem ferens & aquam; illo, ut ajebat, pa-
radisum combustura, hac gehennam extin-
ctura, ut deinceps homines Deo serviant non
formidine supplicii, nec spe præmii, sed amore
ipsius Dei. Deo enim propter Deum esse
serviendum. Historiam explicamus hîc, libro
primo, capite undecimo. Hac rectissima est
Intentio, fugere vitia non ut inferos effugias;
sectari virtutem, non ut calum conscendas;
sed Deo propter Deum in omnibus obe-
dias. Et quamvis ipsa sibi Virtus sit mer-
ces: nihilominus animum Intentionis tam re-
ctæ, non potest non sequi præmium. Nemo
gratis laborat Deo.

Serviendum Deo propter Deum.

E
LIBER PRIMVS
INTENTIONEM
BONAM, MALAM,
Adiaphoram, Nullam
explicat.

CAPVT I.

Quid sit RECTA INTENTIO.

*Cur-
tius
lib. 3.
post
initium.*

DARIVS, clade sua & Alexandri
Macedonis fortuna, notissimus
Rex Persarum, acinacem habuit,
cui ex gemma erat vagina, quem zona
aurea muliebriter cinctus suspenderet.
Nobilis gladius, modo virilem dexte-
ram fuisset sortitus. Celeberrimus est
multorum scriptis gladius Georgii Ca-
strioti, quem Scanderbegum vocabant,
qui hominem medium ictu transverso
unico dissecare potuisse ferebatur. No-
ti sunt è sacris voluminibus Goliathi &
Saulis gladii. Celebres sunt ab eruditis
paginis complures alii equestrium viro-
rum gladii, nonnunquam superstitiosa
religione culti.

Ad vero nullius herois gladius un-
quam tam vitalis fuit famæ, atque He-
bræi Moysis virga: Illa tot miraculo-
rum, tot stupendorum prodigiorum o-
peratrix Virga. Quæsierat è Moyse
Deus, quid manu teneret? Virgam, re-
spondit. Cui Deus: *Projice eam, inquit,
in terram. Projectit & versa est in colubrum.*
Iusserat

*Exod.
cap. 4.
v. 2. 3. & 4.*

Iusserat iterum Deus, extenderet manum, & apprehenderet caudam colubri. *Extendit, & tenuit; versaque est in virgam.*

Hic pulchre subjecit oculis Deus, & malas actiones sic à nobis esse, ut si terram & res terræ spectemus cum agimus, colubri fiant; actus malitiæ veneno tincti; si animum cælo attollamus, virga Mosis, opera cælesti præmio digna existant. Tanti refert, quomodo Mosaicus iste scipio tractetur, an manu teneatur, an humi projiciatur. Hic scipio, hæc Moyfis virga omnium Magorum virgas devoravit; hæc flumina in sanguinem mutavit; hæc rupem in fontem diluit; & è duri filicis venis subitum torrentem elicuit; hæc marinos fluctus in tutissimos parietes divisit. potuit dicere Moyfes, hoc baculo duce, & saxa, & maria penetro; omnia mihi pervia sunt. Hac Moyfis virga sacri Doctores designatam ajunt **RECTAM** in omnibus humanis actionibus **INTENTIONEM**, cui penetrabilia sunt omnia. Hic autem, prima omnium quæstio, quid sit **RECTA INTENTIO**.

Christus Dominus **RECTAM INTENTIONEM** appellat **OCULUM SIMPLICEM**. Cur Oculum? cur simplicem? Deum Theologi *substantiam simplicissimam* vocant, in qua nulla sit compositio aut mixtura; nil aliunde

4 DE RECTA INTENT.

collecti aut emendicati, nihil enim in Deo est, quod non est Deus. Sic oculus, sic & Intentio simplex dicitur, cui nihil impuri, nullus sui amor, non fatuus timor, non spes vana sit admixta, sed quæ pura, nec ullis ejuscemodi fordidibus turbata, ad Deum solum directa, eo solo contenta fit.

Ergo, Intentio Recta est, quæ cum operatur, operis sui finem constituit Deum, seu, quæ omnia ad Dei gloriam & honorem revocat. Explanat id sanctus Ambrosius aquilæ solertia, Hæc pullos suos involucres exploratura, & à legitimis separatura spurios, ungue suspensos tenet in aëre, eosque opponit solaribus radiis; qui irretortis & hiantibus oculis excipiunt solem ii agnoscuntur in filios, submituntur in nidum, foventur & aluntur. perinde si dicat mater: Hi mei filii sunt, stirps aquilina, digni quos nutriam: ceteros qui solem tremulis ac palpitantibus oculis, idque ægre admittunt, ut degeneres nido præcipitat, & ut genus non suum exheredit miserabili lapsu. Ita & ii profus qui Deum obtutu assiduo sic possunt respicere, ut omnes suos actus **SINCERE** ac **INTEGRE** ad Dei honorem dirigant, unicam voluntatem divinam in omnibus sectentur, verissimi Dei filii sunt, his **SIMPLEX OCULVS** est.

Vita Patrii.

II. Fuit è priscis Ascetis unus aliquis, qui quotiescunque operis aliquid erat

erat aggressurus, subsistebat aliquantisper cogitanti similis. Interrogatus quid hoc ageret : opera nostra, respondit, ex se nulla sunt, velut informis trabs, nisi recto fine sinceraque intentione videntur ac vestiantur. Et velut qui sagittis ad scopum ejaculandis certant, non emittunt ante sagittam, quam oculo colinearint ad metam : sic & ego, quicquid demum acturus sim, ad Deum finem & scopum nostrum ultimum intentionem meam dirigo. & hoc est, ait, quod ago dum subsisto, id enim Deus à nobis exigit. Optime factum dictumque.

Recte sentit Bernardus, insulsam esse Deo nostram omnem & obedientiam & patientiam, nisi omnium quæ agimus vel patimur, ipse sit causa. Et quemadmodum qui proposito præmio bombardas explodunt in eundem orbem ligneum, quo minus ab orbis centro aberrent, oculum lævum plerumque claudunt, solo usuri dextro, quo vegetior sit acies & certior feratur in umbilicum scopi : ita prorsus claudendus & nobis est sinister oculus tot humanorum respectuum, tot pessimaram observationum, tot inanium scientiarum, solus vero dexter largissime aperiendus aspiciendo Deo per sinceram intentionem.

Sederat ad fontem Servator noster à
via fessus, fame sitique exhaustus, & ubi
collo-

Ioh. 4.

c. 4.

v. 41.

et seqq.

6 DE RECTA INTENT.

colloquium cum Samaritide finiit, discipuli ea quæ emerant, anteponebant: *Rabbi*, ajunt, *manduca*. Quibus Dominus: *Ego*, inquit, *cibum habeo manducare quem vos nescitis*. Nec tamen inter se quærere omittunt discipuli, &: *Nunquid*, ajunt, *aliquis attulit ei manducare?* Tandem aperte Christus, *Meus cibus est*, inquit, *ut faciam voluntatem ejus qui misit me, ut perficiam opus ejus*. Hic itidem cibus est omnium Deo servire cupientium, *ut perficiant opus ejus*.

Atque si rem ad calculos revocemus, omnes ex eadē patina cœnamus, herus & famulus, opulentus & egenus, doctus indoctusque, unus omnium cibus est, unica Dei voluntas, unicus Dei honor; tamque contentus sit forte sua primus & summus, quam sua postremus & infimus, quando omnium una debet esse actio, unam atque unicam Dei gloriam in omnibus spectare.

Orat.
16. de
ebriet.
& in-
gluvie.

III. Ratio vivendi, inquit Basilius, in homine Christiano, verum sibi scopum habet propositum, *Gloriam Dei*. Et divini Pauli præceptum est: *Non ad oculum servientes quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo*. Et ut hoc altius infigat animo, id ipsum ingeminat: *cum bona voluntate servientes, sicut Domino & non hominibus*. Amandus est Deus operando, & amando Deum, operandum est propter Deum. ab exemplo id patebit.

Ephes.
c. 6.
v. 6.
& 7.

Honestæ

Honestæ vitæ matrona, cum reducem habet è via maritum, sospitem & sanum, qui utrum viveret ignorabat, à quo diu nullas acceperat litteras, cum præsentem videt, ingentia edic lætitiæ signa: hic famulæ vices obire, ocreas detrahere, pedes abluere, non infra formam suam reputat. Scit quidem hoc ancillarum aut servorum esse; sed illa servilem hanc operam præoccupans, & amorem testari vult & gaudium, non vile videtur ei obsequium, quod amor facit tam suave: honori ducit sic à se ipsa abjici. Pari modo, si nos quicumque sumus, nostrum duntaxat munus, laborem, officium, fortunam attendamus, facile obrepet tædium, & oneri erit etiam facillimus labor, graviter quæremur quoties non jucunde licuerit quiescere: at vero si oculos alio mittamus, & Deum respiciamus, *servientes sicut Domino, & non hominibus*, nullum nec vilem nec nimis gravem censebimus laborem; quies erit molestiæ. Opifices cum ipsis Dominis se laborare sciunt, solertia longe majore id faciunt. thoracem accipit sartor reficiendum: hîc prima quæstio est, cui nam? si Domino, mox sepositis tantisper aliis, ipse magister hanc operam præstat, quam alioqui puero imperasset. Ergo, non nos, sed Dominum attendamus, *servientes sicut Domino; & non hominibus*. Pura erit intentio, inquit *In serm. Bern.* Bernardus, si in omni actione nostra aut *deus.*

§ DE RECTA INTENT.

honorem Dei, aut utilitatem proximi, aut bonam conscientiam quæramus.

Epist.
48.
inst.

Præclarissime Seneca: Non potest, inquit, quisquam beate degere, qui se tantum intuetur, qui omnia ad utilitates suas convertit: alteri vivas oportet, si vis tibi vivere. Quodlibet vitium sic à Deo abducit hominem, ut is sibi vivat, ad sua commoda vigilet, stertat ad aliena. Vbi ergo intentio anhelat ad æs & nummos, ibi carior hospes non est quam pecunia: ubi intentio carnem sapit, illic voluptas inter intimos amicos numeratur: ubi vero in altum suspirat intentio ad honores & dignitates, istic anxia sedulitate colliguntur pennæ quæ evehant ad alta, nec ullus gratius fert munus, quam qui alas donat huic ambizioso volatui idoneas. En, ut horum oculi averfi abeant à Deo in res vanissimas, quas occulta intentione concupiscunt. ita sibi ipsis vivunt. At, nequit Deo vivere, qui vult vivere sibi.

Ergo, Oculus ad Deum perseveranter reflexus, hic demum **S I M P L E X**. Intentio Deum ubique observans, nec aspiciens quidquam nisi simul aspiciat Deum, hæc demum **& R E C T A & S I N C E R A** est Intentio. Per hanc vivimus Deo, uti Hebræo psaltæ jucundissimum erat dicere: *Et anima mea illi vivet*. Hinc pulcherrimum illud à seipso impetrans: *Non proponebam, inquit, ante oculos meos rem injustam.*

Pf. 21.
v. 31.
Psal.
100.
v. 3.

C A P,

CAPVT II.

Qua sit INTENTIO RECTISSIMA.

TRiplici fere modo Intentionem nostram dirigimus ad Deum. Primo: Servit quis Deo, & à noxis gravioribus se continet, formidine pœnæ; inferorum ignes, æternos cruciatus metuit. hic talis subinde audet aliquid non carcere tantum aut brevibus Gyaris, sed inferis dignum; audet, inquam, aliquid, & rem in casum dat, nam cogitat: Nondum tam vicinus inferorum ergastulis sum, quin lætiuscule hoc aut illud audeam: debitum quo me forsan obstructurus, confessione piaculari tollere noxam quam fortasse contracturus, iterum delere potero: audeamus ergo; perendie licebit redire ad officium. Ah, oculus iste simplex non est, nec, si sit, diu talis est, nō enim solum Deum respicit. Si manes & inferi fabula essent, homo ille cælum sibi extra cælum strueret, & beatum se crederet, si licenter & ad ventris curas abjectus viveret ut pecus. Hæc intentio eorum est ferme quos Paulus homines *I. Cor.* vocat *Animales*, qui non percipiunt ea *2.* quæ sunt spiritus Dei. *v. 14.*

Altero modo, Intentio ad Deum dirigitur: Servit quis Deo, quia cupit inter Beatos vivere. cælum ei dulce: merces æterna, merces magna nimis. Inclinat *Psal.* cor suum ad faciendas justificationes *118.* *v. 14.*

DE RECTA INTENT.

propter retributionem. Intentio hæc prima multo melior est, nec tamen optima est: melior, inquam, nam iste qui cæli gaudia concupiscit, cautior est, quam ille qui orci tormenta solum metuit, neque ea metuit semper, sed quandoque suæ formidinis oblitus, ruit in vetitum.

Tertio modo, Intentionem ad Deum rectissime dirigit, qui sic animo sentit: Servio Deo, & ideo servio, quia hic Dominus dignissimus est, ut ei serviat ab omnibus, & quia me beneficiis eximiis, & innumeris prævenit; omnia ipsi debeo. Huic placere cupio, & propter hunc omnia facio, quæcunque facio: de præmio & mercede nihil omnino sollicitus sum. Ego Deo servio, serviamque dum vixero, ubi demum sit remuneratio.

Hæc omnium optima, hæc RECTISSIMA est Intentio, non sui, sed Dei; non Vtilis, sed solius Honesti aspectu facere omnia. De hac intentione gloriatus Hebræus Rex David: Voluntarie, inquit, sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, *quoniam bonum est*. Facundissime hîc Augustinus: Quare, inquit, voluntarie? quia gratis amo quod laudo. Laudo Deum & in ipsa laude gaudeo, ipsius laude gaudeo, quo laudato non erubesco. Gratuitū sit, & quod amatur, & quod laudatur. quid est gratuitū? ipse propter se, nō propter aliud. Quod præmium

Pf. 53.
v. 8.
Tom.
8. in
Pf. 53.

mium accepturus es à Deo, ô Avare? Non tibi terram sed seipsum servat, qui fecit cælum & terram. Voluntarie sacrificabo tibi: noli ex necessitate. Si enim propter aliud laudas Deum, ex necessitate laudas: si adesset tibi quod amas, non laudares Deum. Vide quid dicam. Laudas Deum, verbi gratia, ut tibi det amplam pecuniam. Si haberes aliunde amplam pecuniam, non à Deo, nunquid laudares Deum? Si ergo propter pecuniã laudas Deum, non voluntarie sacrificas Deo, sed ex necessitate sacrificas, quia præter illũ nescio quid aliud amas. Contemne omnia, ipsum attende, ipsum gratis dilige, quia melius ab eo non invenis quod det quam seipsum. Et confitebor nomini tuo, Domine, quoniam bonum est. Ob nihil aliud, nisi quia bonum est. Nunquid ait, Confitebor nomini tuo Domine, quia das mihi fructuosa prædia, quia das mihi aurum & argentum, quia das mihi latas divitias, excellentissimam dignitatem? non, sed quid? *quoniam bonum est.* Melius nihil invenio quam nomen tuum, ideo confitebor nomini tuo Domine, quia bonum est.

I. En, servire Deo propter Deum, hoc demum vere Deo servire est. Sic enim & Deus nos amat, sic & ipse nobis servit, uti per Oseam promittens: Diligam, inquit, eos spontanee, hoc est, *of. c. 14. v. 15.* mere gratis. Idem à nobis jure exigit,

12 DE RECTA INTENT.

neque enim vult ut nos serviamus sibi, sicut canis servit suo Domino pro offe aut offa. nam si Deo serviamus pro cælo, cælū nobis charius esse Deo, satis monstramus. Appositissime huc Seneca: Inveniuntur, inquit, qui honesta in mercedem colant, quibusque non placeat virtus gratuita: quæ nihil habet magnificum, si quidquam habet venale, cum virtus nec lucro invitetur, nec absterreatur damno, adeoque neminem spe ac pollicitatione corrumpat. Calcatis utilitatibus ad illam eundum est, quocumque vocavit, quocumque misit, sine respectu rei familiaris: interdum etiam sine ulla sanguinis sui parsimonia vadendum, nec unquam imperium ejus detrectandum. Quid consequar, inquis, si hoc fortiter, si hoc grate fecero? Quod feceris. Nihil tibi extra promittitur. Si quid forte obvenerit commodi, inter accessiones numerabis. Rerum honestarum pretium in ipsis est. Præclarissimus testis in hanc rem venit Ludovicus Blossius, qui hoc ipsum confirmans: Dominus, inquit, ad ipsam Gertrudem virginem aliquando dixit: Vellem electis meis persuasum esse, quod eorum bona exercitia & opera mihi omnino placeant, quando ipsi serviunt expensis suis. Illi autem expensis suis mihi servitium præstant, qui licet saporem devotionis minime sentiant, fideliter tamen (ut possunt) orationes & alia pia
 exer-

L.4. de
 benef.
 c.1.

Moni.
 spirit.
 c.3.
 ante
 med.

exercitia sua peragunt : confidentes de pietate mea , quod ego illa libenter & grate suscipiam. Plerique sunt , quibus si sapor & consolatio interna concederetur , non eis prodesset ad salutem , & meritum ipsorum valde minueretur.

Hanc igitur Intentionem ut optimam & purissimam probamus , qua quis facit quippiam , quia Deo sic placet , quia Deus vult , quia ob immensam bonitatem suam dignissimus est , ut ejus honori fiant omnia. Quare secum quisque sic statuat : Servio Deo propter Deum , qui *TANTVS* est , ut si cælum non sit , nec sint inferi ; solus tamen dignissimus sit , cui omnes Angeli , cui gens humana , cui quidquid creatum est , seruiat quam accuratissime.

Facile autem est deprehendere , num quis animo sic sentiat. Fit enim non raro ut alteri alteros temere aspernemur , & contemptim dicamus : Ecquid magni habet hæc scriptio , hæc dictio ? quid egregii in hoc consilio , hac actione , hoc opere ? mandetur hoc aliis , quivis id possit . His cavillis Rectæ Intentionis homo minime turbatur , sed generosa mente : Domine mi , ait , parum ego laboro tibi hoc displicere , non hoc feci ut tu laudes ; tibi & mille aliis non placeat , id mihi curæ non est , modo uni Deo non displiceat . Mihi maxima laus est & merces , recte fecisse . Probet hoc Deus , etsi universus Orbis improbet , id
ego

ego scilicet nec flocci facio; contemneré & contemni jam didici. Sciant homines eum me esse quem offendere sine periculo possint. Scio quem debitorem appellem post laborem; in sinu gaudere scio. Hæc amussis rectæ intentionis docet.

Quod si quis res suas ab aliis non magni fieri, grande supplicium putet, turbetur, doleat, tristetur & animo concidat, dicatque: Ergo posthac penitus feriabor, ut non habeant hi scioli quod damnent; otiari mihi suavius erit, quam hæc tam iniqua judicia subire. En, miser, hîc deprehenderis in flagranti delicto. nam si recta tibi esset ad Deum intentio, in minimis poneres te tuaque ab aliis non commendari, aut sinistris judiciis atque sermonibus flagellari. hæc puræ intentionis hominem nunquã dejiciunt gradu: spernit se sperni. Deum respicit, cui uni se suaque probare cupit. Hem, quam essemus miseri (& sumus certe) qui aliorum judicia in tormenta nostra vertimus, aliis displicere supremum malum credimus, laudem ex plurium assensione venientem maximum bonum censemus, nec unquam nobis suave est laborare, nisi cum alii nos incipiunt laudare, aut certe laborem nostrum benevole spectare. An ignoramus, ægre & raro satisfieri humanis oculis, qui solum opus quod vident, æstimant, animum cæci prætereunt? Deo servire & jucundum est, & facile. Deus enim cor, ut Gregorius

rius loquitur, & non substantiam pensat, nec cogitat quantum, sed ex quanto quis operetur.

II. Arboris radix aut fructum dulcem facit, aut amarore inficit, nam prout radicis succus dulcis aut amarus est, sic & fructus. *Si radix sancta, & rami.* Et sicut rivulorum aqua ejusdem cum fonte saporis est; sic & humanæ actiones, ejusdem bonitatis aut malitiæ cum intentione, quæ illarum & radix, & fons est. Optime, simulque brevissime Augustinus: Non, inquit, valde attendas, quid homo faciat, sed quid, cum facit, aspiciat. Donavit aliquis magnam pecuniam: sed dives, sed non sensurus impendium. Donavit alius: sed pauper, sed parte patrimonii cessurus. Summa eadem est; beneficium idem non est; intentio variat. Seneca velut unus ex integerrimis Christianis præclarissima hac de re monita ingerens: Quoniam quidem, inquit, non in facto laus est, sed in eo quemadmodum fiat. Exemplis hoc firmat: eadem res si gulæ datur, turpis est: si honori, reprehensionem effugit. Amico ægro aliquis affidet? probamus. At hoc si hæreditatis causa facit, vultur est, cadaver expectat. Eadē & turpia sunt, & honesta: refert, quare, aut quemadmodum fiant. Ergo infigi debet persuasio (nos intentionem vocamus) ad totam pertinens vitā: qualis hæc persuasio fuerit, talia erunt quæ agentur, quæ cogitabuntur: qualia autem hæc

Ad Rom. c. II. v. 17.

In Ps. 31.

Lögiff. sed aurea epist. 95. circa med.

hæc fuerint , talis vita erit. M. Brutus dat multa præcepta & parentibus, & liberis, & fratribus. Hæc nemo faciet quemadmodum debet , nisi habuerit quo referat. Proponamus oportet finem summi boni, ad quem nitamur, ad quem omne factum nostrum dictumque respiciat (nemo Christianorum magis Christiane hoc dixerit) veluti navigantibus ad aliquod sidus dirigendus est cursus. Vita sine proposito vaga est. Quid posset dici religiosius ?

Publius Mimus succincte quidem, sed præclare quoque dixit : Malus est vocandus , qui sua causa est bonus. Ergo non tantum non licet mihi esse malum propter me , sed nec bonum etiam propter me : propter Deum omnia. Ad finem summi boni , ut Seneca loquitur, omne factum dictumque nostrum respiciat.

Sap. c. 10. v. 10. **III.** *Iustum deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei.* Sed quid id ratione verum? An non Paulus, cum Orbis ecclesiastes esset , iustus fuit? quantas tamen per ambages , per quot anfractus , quam curvis itineribus ductus est ad cælum? Principio, Iudæus erat, Phariseorum discipulus , sectæ ad quam formabatur, tenacissimus. Dein è discipulo magister , fervens Phariseus, pertinax Rabbini. Tertio, factus est Christianorum infecutor & tortor, præses lictorum, *ut si quos invenisset hujus via viros*

Act. c. 9. v. 2.

viros ac mulieres, vinctos perduceret in Hierusalem. Quarto, fit denuo discipulus, sed Ananiæ, optimi Christiani. Quinto, fit & ipse Christianus, & Christianorum Orator. Sexto, in omnem Orbis plagam emissus à Deo, terras transfiliit & maria, terram ex terra, mare ex mari mutans. An non flexuosæ sunt hæc viæ? Quod præterea casibus, quantis quotidie periculis, quam pæne innumeris urgebatur ærumnis? nunc ei mortem minatur mare, nunc falsi fratres, nunc latrones in Pauli caput conjurant; modo Gentes infestant, modo Iudæi vexant; jam in navi, jam in carcere, jam in solitudine, jam in urbibus contrarios experitur eventus: nunc virgis cæditur, jam lapidibus insternitur, quotidie fere moritur. Septimo demum, Romam venit, & illic caput amittit. Quis has semitas non dicat sinuosas? Sed audi, mi bone homo, via hæc tam tortuosa, recta via non est ad cælum. Potuisset alius, non Paulus, æque multum & plus Paulo perpeti, & tamen aberrare à cælo. Ergo rectissima viâ Pauli ad cælum, fuit ejusdem purissima ac sincerissima intentio ad Deum: in illis perferendis omnibus, unicum Dei honorem spectabat. Hæc amussitata ad cælum via est, hanc omnes Sancti tenuerunt, ab hac nullus proborum hominum obliquo tramite ingressus est: *Iustum deduxit Dominus per vias rectas.* At illi tam varii casus,

IS DE RECTA INTENT.

casus, tam multiplices ærumnæ, tam incerti ac mali eventus, quibus omnis vita plenissima est, militiæ morē à nobis observari volunt. In bello nil novi aut miri est, tortuosos aggeres moliri. imo quodocunque dux belli ad urbis mœnia vallum ducere instituit, non rectis lineis sed incurvis flexuosum ducit. Hæc ad obsidendam urbem directâ via est, quæ tam curva est & impedita. Ita nos Deus per omnigenam calamitatum varietatem ad cælum ducit. at quoniam in hoc ipso tam flexuoso calle, rectissima est proborum ad Deum intentio, verissime affirmatur: *Iustum deducit Dominus per vias rectas.* & quod huic proximum: *Iusti in perpetuum vivent, & apud*

Sap. c. 5. v. 16. *Dominum est merces eorum, & cogitatio eorum apud Altissimum.* Quia illi hoc assidue cogitant, hoc unice curant, placere Deo, non hominibus; ideo & à Deo præmium capient amplissimum. Hæc

In vig. Nativ. Dom. serm. 3. med. ergo, ut Bernardus loquitur, puritas intentionis est, ut quicquid feceris, propter Deum facias, & ad locum, unde exeunt gratiæ, revertantur, ut iterum fluant.

C A P V T I I I.

Quam necessaria sit RECTA I N T E N T I O.

SI divinæ paginæ de necessitate rectæ intentionis altum alibi filerent, ab unico

unico Servatoris dicto abunde constaret, quam illa omnibus sit necessaria. Apertissime Christus : Si, inquit, oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. Affirmat Augustinus, Christum Dominum hinc proprie locutum de **RECTA INTENTIONE**, ut qui paullo ante de precibus, eleemosynis, jejunio differuerit. Ne quis ergo suarum precum, stipis, aut jejunii vim omnem elideret aucupandis rumusculis, addit Servator saluberrimam institutionem de oculo, qui aut simplex & purus, aut multiplex & nequam est.

Sicut ergo, cum oculi nitidi sunt, clari, acres, atque vegeti, corpus sibi suum habet diem, & solem suum circumfert secum; quaqua vult se movet, & in luce est: at vero si oculi ægri & affecti, si pæti aut lusciosi, si lippientes aut tunicis obducti, omne corpus miserum est, & infra domesticas nebulas ingemiscit: ita prorsus si intentio sincera sit, & ab omnibus falsæ gloriæ umbris libera, preces, eleemosynæ, jejunia à vitiorum fæce sincera sunt; sin mala sit intentio, omnes hominis actiones tales sunt. Quid per oculum, inquit Gregorius, exprimitur, nisi opus suum præveniens cordis intentio? quæ priusquam se in actione exerceat, hoc jam quod appetit, contemplatur. Et quid appellatione corporis designatur, nisi unaquæque actio, quæ intentionem suam

L. 2.
mor.
c. 6.
prope
sincere

quasi intuentem oculum sequitur? Lucerna itaque corporis est oculus, quia per bonæ intentionis radium, merita illustantur actionis.

I. Optime solitus dicere Ambrosius: Quantum intendis, tantum facis. Nimirum tanti pretii est tuus labor, quanti est tuus iste oculus qui laborem præcedit. Si recta sit intentio, recta erit & actio, certe in oculis Dei, nam hîc milies oculi humani falluntur. De his pulchre dixit Bernardus: Opera probant, quæ cernunt, sed unde prodeant, non discernunt.

*Tract.
de gra.
Humil.
grad. 5.*

Ita omnium actionum nostrarum ammissis, & fundamentum, & basis est intentio. Clare de hoc Gregorius: Bases, inquit, unius cujuscunque animæ sunt intentiones suæ. Nam sicut fabrica columnis, columnæ autem basibus innituntur: ita vita nostra in virtutibus, virtutes vero in intima intentione subsistunt. Et quia scriptum est: Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus I E S U S, tunc bases in fundamento sunt, cum intentiones nostræ in Christo roborantur. Tales omnino sumus, qualis est nostra intentio. Virtutis laudem aut vitii notam ab intentione sortimur; si intentio terram spectet, terrei finis; si cælum, cælestes. Et plerunque ubi deest finis virtutis, ibi semiscet vanus, aut naturalis, aut vitiosus.

*D. l. in
o. 38.
Job. ad
fin.*

Præ-

Præclare Laurentius Iustinianus : In *De*
 cunctis operibus, inquit, quicumque a- *Regimo*
 nimi salutem exoptat, intentionis suæ *Prelat.*
 componat obtutum, & ad illum quem *c. 22.*
 divina lex mandat, dirigat finem, ut non
 casso labore defudet. Addit : Parum
 prodest ardua tractare negotia, cum
 Principibus & Regibus familiariter
 conversari, sanctitatis & scientiæ cele-
 bre nomen acquirere, & obliqua inten-
 tione hoc agere. Richardus Victorinus:
 Quod est, inquit, corpus sine vita, hoc *De*
 est opus sine intentione bona. Quæli- *statu*
 bet actio quamvis bona videatur, tamen *inter*
 quasi mortua judicatur, si non per in- *hom.*
 tentionem bonam animatur. *17.*

II. Quotiescunque fere Christus il-
 lud suum, ATTENDITE, procla- *Luc.*
 mat, uti cum monet ; Attendite à Scri- *c. 20.*
 bis, Attendite à fermento Phariseorum, *v. 46.*
 Attendite à falsis Prophetis, plerunque *Luc.*
 periculum grave imminet, & cautissi- *c. 12.*
 me tunc agendū. Hac voce Christus nos *v. 1.*
 omnes altū inclamans: ATTENDITE, *Matt.*
 inquit, ne justitiam vestram faciatis corā *c. 7.*
 hominibus. Cautos pedes figite, pone *v. 15.*
 vos inserpit lavernio detracturus pal- *Matt.*
 lum: ubi respexeritis, amicissimū se fin- *c. 6.*
 get, manū deosculabitur, mille obsequia *v. 1.*
 simulabit. Ecquis fur iste, quis hic laver-
 nio? Intentio, sed obliqua illa hominibus
 placendi, hominum oculos implendi,
 humanas laudes emerendi. Ideo Christus
 signate addidit: *Vt videamini ab eis.* Augu-

Tom. stinus: Videant, inquit, bona facta ve-
8. in stra, & glorificent non vos, sed Deum.
Pf. 65. Nam si propter vos glorificandos faci-
 tis opera bona, responderetur vobis quod
 ipse dixit de quibusdam talibus: Amen
 dico vobis, perceperunt mercedem
 suam. Ergo, inquires, debeo absconde-
 re opera mea, ne faciam coram homi-
 nibus? Non, ait Dominus, diversa ju-
 beo. Finem attende, in finem cantas:
 quo fine facias, vide. Si ideo facis ut
 tu glorificeris, hoc prohibui: si autem
 ideo ut Deus glorificetur, hoc jussi: Psal-
 lite ergo non nomini vestro, sed nomini
 Domini Dei vestri. Vos psallite, ille lau-
 detur; vos bene vivite, ille glorificetur.

Mem. Sanctus Gregorius, illud Domini
II. in monitum de tegenda stipe exponens:
Mag. Sic fit opus, inquit, in publico, quate-
 nus intentio maneat in occulto; ut &
 de bono opere proximis præbeamus ex-
 emplum, & tamen per intentionem, qua
 soli Deo placere quærimus, semper op-
 temus secretum. Ergo intentio bona
 summe necessaria est, quæ sola manti-
 cularios hos erudite novit declinare.
 Ergo ATTENDITE.

III. Inter prisca fœderis ceremo-
 nias, quas Deus ab Hebræis exigebat,
 commendandis sacrificiis, & illa est præ-
Levit. cipuis erat, *Victima manuum imponere.* Ita
s. I. lex imperabat: Ponet manum suam su-
7. 4. per caput hostiæ, & acceptabilis erit.
 Quærunt interpretes: Ad quid Deus
 hanc

hanc manus impositionem exigat, quo sacrificium & sibi gratum, & offerenti foret utile. Oleaster: Voluit Deus, inquit, ut sacrificaturus non solam hostiam offerret, sed seipsum insuper, cor, voluntatem, intentionem adjungeret. Hoc omnino necessarium est, nam solæ pecudes nec Deo acceptæ, nec offerenti fructuosæ. Hinc Augustinus, in illud regii vatis, *In me sunt Deus vota tua: Quæ-* *In*
Pf. 55.
v. 13.
 ris, ait, quid des Deo? non animalia a-
 ris oblata: de cordis arca, de cel-
 lario bonæ conscientiæ, de teipso pro-
 fer teipsum. Ita prorsus, voluntatem,
 animum, cor tuum offer; dic Deo: In
 me sunt, mi Deus, vota tua: quæ enim
 exigis à me, intra meipsum sunt: hæc
 tu, mi Domine, in sacrificium tibi po-
 stulas, non illa exteriora cordis & in-
 tentionis vacua.

Chrysofomi sensu, vera Christiano-
 rum sacrificia sunt eleemosynæ, oratio,
 temperantia. At Deus hæc non nuda
 vult, sed ut seipsum quis addat, unde
 holocaustum fiat medullatum. Nam re- *In*
 gius psaltes apud seipsum statuens: Ho- *Pf. 65.*
 locausta, inquit, medullata offeram ti- *v. 15.*
 bi. Quid est, inquit Augustinus, medul- *Tom.*
 lata? Intus teneam charitatem tuam: *8 in*
 non erit in superficie, in medullis meis *dictum*
 erit quod diligo te. Nihil enim interius *Pfal.*
 medullis nostris. Carne interiora sunt
 ossa, medullæ interiores sunt ipsis ossi-
 bus. Quisquis ergo in superficie colit

24 DE RECTA INTENT.

Deum, magis placere vult hominibus quam Deo. Aliud autem intus sentiens, non offert holocausta medullarum: cuius autem medullam inspicit, ipsum totum accepit.

Illa igitur opera medullata sunt holocausta, quibus voluntas seu intentio bona inest. Nullo modo vult Deus ossa exucca, arida, emedullata. Reperias multos qui frequenter orent, sacris etiã intersint, non raro inedia se macerent, stipem dent, sed heu quam nihil medullæ inest his operibus! sunt hæc quidem velut candida nitidaque ossa, sed deest medulla, spiritus, recta intentio, pius affectus, qui hæc opera subvehat ad Deum.

Inter omnia sacrificia, primas habuit holocaustum; alia in bonum etiam offerentium cedebant, istud Deo ejusque honori totum cremabatur. Et quemadmodum sacrificia olim erant distincta, ita nunc nostra opera: quædã & nobis etiam commoda sunt, ut esse, bibere, dormire, deambulare, legere, scribere, monetam numerare: bona sunt hæc opera si bene fiant, & ut debent: alia solum honori divino institui solent, veluti holocausta, ut orare, inediam tolerare, rei divinæ interesse, confessione se lustrare, divinum epulum accumbere. Illa primi generis apud plerosque raro medullata sunt: nam cum hora vocat, ad mensam itur, nec ultra cogitatur;
cum

cum somnus invitat, ad lectum properatur, nec aliud animo agitur quam quies; cum cæli favor in campos evocat, exitur, nec aliud in corde versatur quam hilaris deambulatio: ita multi edunt, bibunt, garrunt, ad negotia incumbunt, nec alio respiciunt; satis est illis hæc fieri, animum cum Deo in his non uniunt, intentionem ad Deum non attollunt. Non sunt hæc sacrificia medullata, non sunt. Sed mirandum magis, & gravius culpandum, quod ipsa holocausta nihil habeant medullæ, quod oratio sine attentione, jejunium sine emendatione, eleemosyna sine commiseratione, Dominici corporis communitio sine devotione; è labris preces, è crumena stipem fundimus, sed ubi calentes affectus, ubi mentis ardor, ubi Deo placendi studium, ubi medulla? Ergo, qui Numini gratum quid offerre vultis, holocausta offerte medullata. *Es. Ps. 61.*
 fundite coram illo corda vestra. *Inten. v. 9.*
 tionem plena totaque Deum honorate.

Quærit Cyrillus Alexandrinus, cur Deus victimæ sanguinem vetuerit edi, *Levit. c. 3. v. 17.*
 illumque omnem jusserit ad aram effundi? His ita respondet: Sanguis sedes animi; qui sanguinem, is & animum adimit. Voluit ergo Deus in omni sacrificio voluntatem, cor, intentionem velut sanguinem effundi coram se, nec guttula in alios usus reservata. Cum ergo sacrificamus, cum oramus aut jeju-

26 DE RECTA INTENT.

namus, eo solum tendat intentio ut Deo placeamus, & quicquid huic contrarium, rejiciamus.

Mat. c. 6. **IIII.** Ex his Eusebius Emesenus
Mat. duo hæc statuit. Primum: Opus bonum quodcumque tanti est apud Deum, quanti hæc cordis effusio, & intentio in homine. Alterum: Nobis opus bonum aggressuris summa fit cura rectæ intentionis, seu, voluntatis bonæ. Lex olim edicebat: Omnis æstimatio siclo sanctuarii ponderabitur. Hæc enim sola pondera fallaciarum erant expertia. Ita prorsus & opera nostra, non ponderanda nec æstimanda sunt ex opinione vulgi, aut nitore exteriori, aut oculorum fide & indiciis sæpe falsissimis, sed è sola cordis intentione. Quoties nobilissima opera vix unius drachmæ censentur, quæ à Deo æquissimo rerum æstimatore velut centenarium argenti pondus recipiuntur? Æra duo minuta Hebrææ viduæ quantilli pretii credebantur, ad illam argenti molem, quæ à Pharisæis jaçtabatur? & tamen hanc illa longe superabant. Quam ponderosæ videri poterant Pharisæi in templo se laudantis preces, jejunia, eleemosynæ? vix æquabant discolorem lapillum: frigidissimis hominum elogiis omnia pensari poterant.

Non nescit hoc cacodæmon: exactissime perspectum habet, omne operi pretium à recta intentione accedere, propter

propterea omnem mover lapidem, & extreme laborat, ut intentionem rectam vel subtrahat, vel inficiat, satis gnarus, tum nos incassum fatigari, & agendo multa nil agere, ac frustra expectare præmium, ubi tam ingratus Deo labor præcessisset. Certe Deus hoc simplici oculo mire se capi luculente fassus: *Vulnerasti, inquit, cor meum, soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui.* Idiomate Hebræo: rapuisti cor meum. Tertullianus hoc expendens: Salomon, inquit, morem mulierum in Oriente attendit, quæ honestati tuenda prodibant operta facie, oculo unico detecto. Sponsus ergo hunc morem tanquam honestatis argumentum commendans, ab uno hoc oculo in amorem se raptum fatetur. At vero alii hoc mysterium profundius eruentes, commendatam hic ajunt admirabilem oculorum seu unionem seu unitatem, uterque enim pari semper passu graditur, nec iste ab illo unquam diversus abit, una idem semper aspiciunt, nec potest esse inter eos tanta dissensio, ut ille cælum, hic terram contueatur: eadem & capillorum est unitas, cum omnes in eum ordinem compositi sunt, ut unus videri possit capillus. Oculi cordis, affectus & intentio, capilli, cogitationes sunt. Hic nil deformius quam discors horum oculorum varietas, si huc iste, alio feratur

ille; si cupiamus placere Deo, sed & Mundo non displicere; si hoc oculo cæ- lum, isto lucrum aut luxuriam, aut aliud vetitum quid spectemus. Tunc amore Numinis cor vulneratur, cum hominis unus est oculus, isque in Deo fixus; una intentio, eaque ad Deum erecta.

Gen. Et hoc Deus in Abrahami sacrificio
c. 15. pulcherrime declaravit, in quo & aves
v. 10. & animantes alias iussus est offerre, has quidem divisas & concisas in frustra, illas minime. Quo significatum est, quamvis partiri quis possit curas suas in uxorem, liberos, familiam, subditos, intentionem tamen, quam aves designabant, nullo modo dividendam esse. Attendat pater filiis, merces cogitet mercator, oves pastor, cives consul, pecuniam numularius; in omnium horum animis innumeræ cogitationes se prodent capillis densiores, hi tamen capilli sint uniti, hæ cogitationes omnes unum quid spectent, Deum, Dei honorem, Dei obsequium. Vnus hic crinis, oculus unus ante omnia necessarius. Hac ratione cor supremi regis suavissime vulneratur
in uno oculo, & in uno crine colli.

CAPVT IIII.

*Nullam humanarum rerum actionem Deo placere sine RECTA INTENTIONE. Vbi stric-
tim de Vana gloria.*

Summi sacerdotis Aaronis vestis, in *Ex.*
qua divino cultui operabatur, tanti *c. 31.*
pretii & pulchritudinis erat non solum *v. 2.*
qua materia, sed & qua arte, ut om- *& 3.*
nium Regum ac Imperatorum vestes
cum ea nequaquam conferri possint.
Beseleel, maximus artifex vestem illam
confecit: sed majorem se artificem ha-
buit, Spiritum sanctum, qui dictavit,
qui conficiendæ modum præscripsit, &
ipsi magistro velut puero manum duxit.
De hac veste Siracides: *Sic pulchra, in Eccles.*
quit, *ante ipsum non fuerunt talia usque ad c. 45.*
originem. Gloria honoris & opus fortitudinis, v. 14.
desideria oculorum ornata. Quicquid in
hoc genere venusti vel curiosissimus o-
culus desiderarit, id in una hac veste
spectare potuit: *Desideria oculorum.* Om-
nem vel avidissimi oculi cupidinem sa-
tiavit hæc vestis; nil pretiosius, nil &
pulchrius in opere non maximo videre
quisquam optarit.

Hoc bonus Deus eo fine voluit, ut
summus sacerdos ad templum progres-
sus omnium ad se oculos raperet: ea
etiam de causa ad hujus vestimenti i-
mum marginem trecenta sexaginta sex
aurea

aurea tintinnabula iussit appendi, ut ipso sacerdos incessu ad hoc spectaculum undequaque omnes convocaret. Nec erat qui non oculos suos in hoc spectaculo libenter perderet. Interea tamen huic ipsi summo sacerdoti, qui omnium in se oculos convertit, in neminem oculos emittere licuit; ab omnibus aspiciendus neminem ipse debuit aspicere. Voluit enim Deus ut iuncti sacerdotis oculi in unicum ineffabile Dei nomen irent, quod ea de causa sacerdos aureæ laminæ insculptum fronte præferebat.

Nobilissimum hoc paradigma est hominis ex asse probi. Homo serio bonus in se spectandum præbeat, quicquid castis oculis videre in voto est: *In omnibus teipsum præbe exemplum bonorum operum.* In hoc tali homine opulenti videant exemplum piæ Liberalitatis; afflicti & pauperes, Patientiæ; iracundi & pugnaces, Mansuetudinis; impuri & intemperantes, Continentiæ; ignavi & desidiosi, Industriæ: sit denique talis, *desiderium oculorum sanctorum*: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona.

Enimvero qui aliorum oculos, vitæ sanctioris exemplo ad se trahunt, ipsi suos oculos nequaquam in sui spectatores emittant, ut ipsis placeant, sed ut ab ipsis discant: unum atque unicum Dei honorem spectent in omnibus. Velut
Aaron

Ad
Tit.
c. 2.
v. 7.

Aaron solum frontale suum oculis ad-
mittebat : ita hi solum Deum obtutu
assiduo contemplantes , laudem etiam
oblatam respuant , & à se derivent in
Deum , quantumque sibi ipsis displicent ,
tantum soli Deo cupiant placere , per
veram sinceramque in omnibus inten-
tionem , de qua proximo capite dictum ,
quam sit necessaria , nunc porro demon-
strabitur , quam nulla nostrarum actio-
num sine hac Deo possit placere .

I. In epithalamio divino , regiae virgi-
nis oculos mirifice commendat regius In
Canticis
canticorum
sapiens.
è cælo sponsus , sed per similitudines dis-
simillimas , ita ut homo cælestium arca-
norum rudis , non immerito quærat :
Quæso , an sponsus hic temulentus est ,
quibus verbis sponsam laudat ? *Oculi tui ,
inquit , columbarum . Et : Oculi tui sicut
piscina Hesebon .* Ecquid oculis columbi-
nis cum piscina ? quid minus sibi simile
quam oculus & amplissimum stagnum ?
Mysterium textit divinus spiritus ele-
ganti involucro . Oculi columbinis o-
culis sunt similes , ut videant : piscinis
Hesebon conferuntur , ut videantur . He-
sebon , urbs regia , Hieronymo teste , vi-
ginti miliaribus distabat à Iordane . Ad
hujus portam unam duæ erant nobilif-
simæ piscinæ , crystalli æmulæ . Huc po-
pulus feriatis diebus catervatim effun-
debatur animi causa , ad spectaculum
crystallini maris . His ergo piscinis pæ-
ne quotidianum erat , *Videri , Et hinc
sanctus*

32 DE RECTA INTENT.

sanctus Spiritus oculos sibi placentes & piscinis confert & columbarum oculis. Et principio quidem comparat oculis columbinis. Columba omnium gentium sensu symbolum erat mutuae fidelitatis conjugum, cum alter alterum pari fide respicit. Et hoc caelestis sponsus in anima casta dilaudat, oculos eam habere columbinos: Oculi tui, ait, columbarum; oculi fideles & casti, quos in me solum deflectis, & quos ego solus expleo, neque enim agendo, alium quam me respicis, *Et ad me conversio tua.*

Cant.

v.7.

v.10.

Et velut alteruter conjux oculos à conjuge divertens, adulteræ mentis suspicionem movet: sic anima, si oculum intentionis in aliud quid quam in Deum conjiciat, fidem fallere, & aliis à Deo placere se velle ostendit. nam quæ fidelis est, illud assidue ingeminat: *Tibi dixit*

Pf.26.

v.8.

cor meum, exquisivit te facies mea, faciem tuam Domine requiram: oculi mei tam & amplæ simul & angustæ capacitatis sunt, ut præter te, mi Deus, capiant neminem, nec ullius oculis serviant quam tuis. Eam ob causam tam fideles columbarum oculi, etiam piscinis Hesebon conferuntur. vult enim Deus sibi caros ab omnibus videri, vult omnium oculos in illis defigi, ut superbus in iis intuendis discat, quam eximia fit virtus Humilitas, ut avarus cernat, quid possit Liberalitas, ut impurus videat, quam decora sit Castitas; ut iracundus norit, quid

quid præstet Mansuetudo & Placabilitas. Vult Deus amicos suos esse velut piscinas Hesebon, quas plurimi contemplantur, è quibus hauriant, à quibus virtutum exempla capiant. Et quamvis hæ piscinæ videantur, non tamen sentiant se videri, neque alios ita videant, ut iis placere cupiant, prorsus ut Aaron, qui omnium in se oculos recepit, ipse suos in neminem ausus emittere.

Ergo aliis placere non cupiat, qui cupit Deo; nec intentionis oculum in rem creatam ullam defigat, qui Creatoris in se amorem concitare desiderat. Hic rerum cardo vertitur, ut Deum omnium actionum suarum finem assidue observet homo. Certe officium Christianum non ab initiis meriendum est. Potest quis è vilissimo tugurio Romam ire in Summi Pontificis palatium, ex hoc pariter ad pauperrimam casam tendere, & ab his viæ terminis æstimandum est & illud, & istud iter. Sicut autem viator Romam iturus, cum animo suo assidue volvit Romam; Romam diu noctuque secum agit, Romam somniat, hæc eum cogitatio & cubitum euntem & surgentem non deserit, Roma enim viæ terminus est: sic in omnibus nostris actibus finem nostrum præstituamus: quivis ipse sibi dicat quotidie: Quo tendo? quid quæro? propter quid me fatigo?

Hæc intentio tam necessaria est volenti

lenti pie vivere, atque necessarium est spiritum ducere, volenti naturaliter vivere; idque duplici de causa. Prima, arcendæ vanæ gloriæ: Altera, augendis meritis.

II. Vana gloria vitium simul & periculosissimum & subtilissimum, tam multiplici vasamento insidiosum, ut evitari possit difficillime. Alia vitia insidiantur nobis in terra, hoc etiam in ipso pæne cælo pedicas tendit, undique virtutibus occupatum invadit. Imo quo sanctius quis vivit, hoc majorem illud sibi sumit licentiam, tantoque irruit audacius, quanto plus contra se cernit præsidii; è virtutibus nostris crescit, & acquirit vires. Omne genus insectorum, velut ranæ, scarabæi, mures, cimices, vermes, & id genus animalculorum è putri materia nascuntur: at vero foedissimus hic vermis, Vana gloria, semine prodit recenti & generoso, è larga elemosyna, è rigido jejunio, è fervidis precibus ortum ducit, & nulli loco, ut Hieronymus loquitur, nulli statui, ætati, ordini, aut sexui parcit, & victum in victorem insurgit vehementius. Vana gloria, vehemens hectica est medullas exugens, & vix unquam, si quem occupavit, deserens, primum & ultimum vitium nobis superandum, Augustinè sensu.

Quam suave fuit Prophetæ Ionæ sub
ambrosa hederâ meridiari? unicus ver-
miculus

miculus omnem amœnitatem illam turbavit. Virent subinde opera nostra, velut arbor feracia diffundens brachia, sed quamprimum vermiculus superbix hanc arborem admordet, momento exarescunt omnia. Vermiculus iste sic se novit abdere, sic furtim rodere, ut ii ipsi qui vana gloria turgent, non tantum id non notent, sed nec credant notanti, & monenti: vermiculus iste abigi se patitur, & cedit incantationi, sed mox redit. Non satis est vanam gloriam semel effugisse, centies redit, millies redit, & sæpe impetu majore. Ideo venenatus hic anguis quotidie, & sæpius facris carminibus urgendus est. Vera contra hanc pestem incantatio est illud regii vatis: Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Dum vivimus, monente Bernardo, è corde & ore non abeat istud Hebræi regis facrum carmen.

Psal.
113.
v. 9.
Serm.
5. de
SANCT.

At quis semper ad hoc cantandum tam alacer? is qui in omnibus est sinceræ rectæque intentionis: hæc excitat & impigrum facit, hæc docet bene agere, & sibi assidue præcinere: Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam: tuo, Domine, non nostro nomini, nec nostris meritis, sed tuis. Sanctus Ignatius Lojola, charissimum sibi symbolum habuit: *Omnia ad majorem Dei gloriam.*

III. Adeo necessaria est recta intentio,

D

tio,

36 DE RECTA INTENT.

tio, ut sine hac nemo effugiat vanam gloriam, quam recte Cyprianus vocat subtilissimum malum, quod reconditiora cordis arcana penetrat, & spirituali-ioribus mentibus insensibiliter se infundit. Eleganter Petrus Chryfologus: Vana gloria, inquit, secretum virus, virtutum fucus, tinea sanctitatis. Optime Ioannes Chrysoftomus: O novæ, inquit, calamitatis genus, ô furiosam hanc turbationem, quæ tinea corrodere non potest, nec fur violare, ea inanis gloria omnino dispergit. Hæc est tinea cælestis thesauri, hic est fur qui æterna regna furatur, qui immarcessibiles à nobis divitias aufert, qui tanquam contagiosus morbus omnia corrumpit. Ita quoniam prospexit diabolus tam latronibus & vermibus, quam aliis machinis inexpugnabile illud esse præsidium, pes inanem gloriam hoc expugnat.

En etiam cælum ab his vermibus tutum non est. Suadet Christus: Thesaurizate vobis thesauros in cælo. Et tamen ne sic quidem penitus secura sunt quæ illic reponuntur. Vana gloria furtivo meatu surrepens, thesauros cælo jam repositos clanculum asportat, nisi custos apponatur recta intentio, quæ nec latum unguem abeat à commissis sibi divitiis. Quicquid unquam boni fecimus, quicquid facturi sumus, intentione rectissima undique communiamus, nisi nos delectet frustra laborem sumere.

Nullius

*L. de
Tent.
&
Jejun.
initio.
Serm.
7.*

*In
c. 22.
Matt.
hom.
72.
propius
fina*

*Matt.
s. 6.
2, 20.*

Nullius sunt meriti difficillima etiam & excellentissima opera, nisi accedat intentio bona: vanus est omnis labor, quem non recta intentio commendat. Hanc Deus spectat in omnibus actionibus nostris, huic daturus est præmium. Haud majus, nec magis memorandum facinus est, quam alterum alteri vitam impendere: sed etsi quis suo corpore centenas cruces vestiatur, sexcentas rotas induat, mille secures putporet, & moriatur millies, nisi id fiat pro Christo, Dei causa, sancta intentione, mori poterit, sed martyr nunquam erit, ad cælestem gloriam id ei nihil proderit. Non pœna, sed causa, sed intentio fa- *In c. 4.*
cit martyres, uti Hieronymus testatur. *ad Gal.*

Eadem est ratio, in aliis maximi momenti rebus. Intentio baptizat, intentio consecrat &c. eum è mille panibus sacerdos in dominicum corpus verbis Domini commutat, quem intentione sibi destinat.

Omnis meriti nostri, quæ nos, fundamentum est intentio, ideo Christus orationis Dominicæ caput esse voluit: *Sanctificetur nomen tuum*, ne scilicet unquam alio agendi principio moveremur, quam Dei honore. Cum ergo tantæ fit nobilitatis intentio, jure in divinis paginis è *o r* vocatur. Cor initium est vitæ; talis vita, quale cor. homo in pecudem migrat, si ei cor pecudis inferatur; pecus in hominem transit, si ei cor humanum addatur.

38 DE RECTA INTENT.

Dan.
c. 4.
v. 13. Nabuchodonosorem Regem voluit Deus fieri *bestiam*, & inter illas velut unam ex illis agere. ideo iussit : *Cor ejus ab humano commutetur, & cor fera detur ei.* Sed voluit bonus Deus ut hæc bestia de novo in hominem mutaret. Factum est, & : *super pedes suos quasi homo stetit, & cor hominis datum est ei.* Talis est intentio, cor omnium eorum quæ agimus.

I I I I. Considerate hîc mihi obsecro eandem sententiam in duabus curiis pronuntiatam. In curia Hierosolymitana, præside Caïpha summo Pontifice, pleno confessu Senatorum dictum est: Expedi nobis ut unus moriatur homo pro populo, & nō tota gens pereat. Hoc summus Pontifex decrevit, subscripserunt ceteri. Idem prorsus in curia cælesti à sanctissima Trinitate decretum est: Expedi ut unus moriatur homo pro populo. Hæc autem eadem decretoria sententia, in Hierosolymitano quidem concilio summæ fuit stultitiæ & iniustitiæ, in concilio cælesti summæ sapientiæ & justitiæ : illic ferinum cor Caiphæ & Senatorum, ejus odio & invidia incitabatur, *in hunc unum hominem*, hîc vero cor divinum *in eundem hominem* summo amore ferebatur. Ita cor principium vitæ ; & sicut corde læso, vicina est mors omnibus cordis functionibus : ita nullum hominis opus dici potest vivum, quod isthoc corde caret, quod non sit propter Deum : intermortuus

tuus est labor omnis, quicumque hac vi-
va intentione destituitur.

Rem miram narrat Appianus Alexan-
drinus de duplici victima excorde. Iu-
lius Cæsar eo die quo in curia occubuit,
senatum ingressurus, de more fecit; a-
perta victima cor defuit. Extispice ne-
scio quid vaticinante de Imperatoris o-
bitu, irrisit Iulius, & aliam admoveri
iussit, sed & hæc corde caruit. Mirum *Quæ-
vis id
Cicero*
prorsus, bis mirum. Et qua ratione vi-
vat animal sine corde, an tunc primum *l. 2. de
divin.*
absumpto, an vero antea desiderato? si *eludat.*
antea, & quomodo vixit? si tunc, &
quomodo consumptum est? Quicquid
id est, victima sine corde, certus mortis *Prov.*
nuncius; sic & opus sine intentione re- *c. 4.*
cta, opus mortuum, inutile, nullum. *v. 23.*

Ergo, omni custodia serva cor tuum,
quia ex ipso vita procedit. Ergo quo-
tiescunque laborem nobis sumimus, aut
precatari, aut rem divinam audituri, aut
eleemosynam daturi, aut quidvis aliud
acturi, hoc unice curemus & ante om-
nia, ut agentibus hoc tale cor non de-
sit, ut per intentionem rectam ad Dei
honorem agamus omnia. Non est vir-
tus, non est ullum recte factum, cui
deest pars optima, intentio recta. Vi- *Ioan.*
dete vosmetipsos ne perdati quæ ope- *epi. 2.*
rari estis sed ut mercedem plenam acci- *v. 8.*
piatis.

CAPVT V.

In quo potissimum consistat RECTA
INTENTIO. Vbi aliquid de actu
& habitu Intentionis.

NOVUM pacti genus & pæne inaudi-
tum, si quis cum altero sic pacifca-
tur: Amicitiam coibimus sed in mutui
fœderis stabilitatem ego te denasabo:
tuus mihi nasus loco litterarum, & si-
gni, & subscriptionis erit. Hoc tamen
cruentum & Scythicum pactum tolera-
bilis foret, quam fuit illud Ammoni-
tarum regis Naas cum viris Iabes Ga-
laad, qui rogarunt haberi se fœderatos,
& sic servituros regi. Quibus Naas
Ammonites: In hoc, inquit, feriam
vobiscum fœdus, ut eruam omnium ve-
strum oculos dextros. Volebat sævus
rex miseros ad bellum profus inutiles
reddere, sinister enim oculus tegebatur
scuto, dextrum volebat erutum. Itaque
hoc agebat, vt non tantum nescirent
vincere, sed & pugnare.

Rex inferorum Lucifer non alia lege
amicitiam inicit cum homine, quam ut fi-
nat sibi erui oculum dextrum *bona inten-*
tionis, oculum illum simplicem, ad Deum
dirigendum. Vbi fœdus hoc admitti-
tur, triumphum canit Satan; homi-
nem facillime vincit, eumque sibi facit
mancipem, nam oculo illo caret, quo
solum utendum est contra hostem. De
dextro

dextro hoc oculo, quem Christus simplicem vocat, hactenus actum, quid sit oculus iste simplex, quam necessarius, & quam sine hoc nihil Deo placeat. Nunc porro explicabimus, quid huic oculo sit gratissimum, sive, in quo potissimum recta intentio consistat.

I. Fuit ut Christus reprehenderet suos, in quo minime videbantur commeruisse reprehensionem. Reversi sunt, inquit Lucas, septuaginta duo, cum gaudio, dicentes: *Etiam dæmonia subjiciuntur nobis.* Nimirum præclare rem gesserant, & miracula quoque patrant; num igitur eis tristandum ob hoc, aut flendum? subjicit tamen Christus illa narrantibus: *Veruntamen in hoc nolite gaudere: facta, & mei discipuli non improbo, sed hoc in factis sane spectandum non est, huc vestra intentio non eat, neque enim sat purus est iste fons gaudii, quamvis rarum ac magnum sit hoc donum, mirabilis & magnifica hæc potestas in cacodæmones, non tamen vestrum hoc opus est, sed mea gratia; nec ad vestram salutem spectat, spiritus vobis subjici, sed ad aliorum. Alia sunt & potiora dona de quibus solide gaudere liceat. Hoc unum vobis maximi faciendum, vos bono loco esse apud Patrem meum: *Gaudete autem, quod nomina vestra scripta sunt in calis;* huc omnis actio vestra, huc gaudium collineet.*

En ut cælestis medicus suorum oculos

43 DE RECTA INTENT.

maligne humidus terferit, & fluxum intentionis non commendandæ ficcarit. Intentio mala semper caducum quid vanumque spectat, eoque vitiose contenta est. Intentio bona puraque, non nisi æternantia desiderat, atque si sit purissima, solum Deum.

Diximus capite secundo, cavere culpam eo tantum animo, ne culpa in flammis sit luenda, intentionem esse non damnandam, sed nequaquam puram, nec adeo magni pretii æstimatori Deo. Et quemadmodum civis ille tam probæ notæ non est, qui civicam legem de symposiis extra urbem non instituendis religiose quidem servat, non tamen reverentia legis, sed nummorum amore; crumænæ parcit non famæ, nam altero tanto carius potaret in paganis tabernis: itaque potius in urbe belluatur: Ita nec illa omnino purissima intentio est divinæ legi parere ideo, ut vitam agere liceat æternam in gaudiis: bona est quidem, & melior priore, sed aliquem sui amorem sapit. Optima & purissima est intentio, & vere *simplex oculus*, qui Deum solum respicit tam fixe, ut qui habet hunc oculum, sincerissime de seipso pronunciet: Serviam Deo propter Deum. Hoc sensu vociferatur olim Hebræus

Pf. 72.
v. 26.

rex, & : Quid mihi est, inquit, in cælo, & à te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Propter te solum, mi domine,
omnia

omnia libenter vitabo, quæ vitari iusseris; omnia hilariter & faciam & patiar, quæ mihi faciēda venient, aut patiēda.

Illud unicum, *Propter te Domine, propter te*, ô mi Domine, *propter te*, usque & usque sexcenties, & usque millies, imo assidue ingeminandum. Nullus dies abeat, sed nec hora qua non & labori, & cuicumque demū molestiæ nos prompte submitramus; isthoc identidem per calentem affectum repetito: *Propter te, Domine, propter te*, & ab hoc abstinere & sustinere illud: hoc agere & istud perpeti paratus sum, sed *propter te Domine, propter te*. Nam *propter te mortificamur tota die.* Ps. 43.
v. 22.

II. Recte Bernardus, Purus amor, *Serm.* inquit, non est mercenarius. Mercedem 83. operis secururam non nescit, sed eo nunquam respicit, neque ideo bene loquitur ut bene pascatur, nec ideo sancte agit ut copiose id exsolvatur. Amor purus imitandum sibi proponit Deum, qui universa propter *Prov.* semetipsum operatus est, & propter c. 16.
v. 4. gloriam suam. Æquum omnino est, ut homo propter hunc eundem Dominum, & Conditorem suum nihil facere aut ferre detrectet. Talis erat illa cælestis Sponsa, quæ omnia poma, nova & vetera, dilecto se servasse ait. Novi recentesque fructus sunt, ea quæ in nova lege à divina gratia oriuntur, ut sunt Deum amare, in Deum credere, sperare, pre-
D 5 cari,

44 DE RECTA INTENT.

cari, in ediam & vigiliis, aliave aspera propter Deum tolerare, & hoc est vitorum ex Adamo traduces crucifigere, & hi sunt fructus horni. Poma vetera sunt illa naturæ opera, edere, bibere, loqui, dormire, &c. quæ tamen una cum novis offerenda, ut etiam hæc facturi nunquam non dicamus, *Propter te, Domine, edam & bibam, propter te dormiam, propter te omnia faciam, ut tibi uni placeam, etsi hominibus universis displiceam.*

Et quamvis difficile non sit illa primi generis opera propter Deum facere, difficile tamen est illa generis secundi, cum vis animæ inferior, ac depravatio natura, incredibili affectu ad se trahat quicquid novit sibi esse commodum & suave; huc tota festinat, & id unum agit ne male sibi sit: atque si sibi ipsa relinquatur, sibi met servit fidelissime. Itaque vi adigenda est, ut illa omnia Deo permittat fieri; ut quis ideo tantum velit edere, bibere, loqui, dormire, quod id placeat Deo. Et hoc est quod divinus Paulus tam serio commendans: Sive ergo manducatis, inquit, sive bibitis; sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Tertullianus apud Christianos in more positum fuisse asserit, ad principium cujusque operis cruce se signare. Quod tantundem erat ac dicere: Hoc fiat ad gloriam Dei, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

1. Cor.
6. 10.
v. 31.
L. de
Coron.
v. 1.

III. Quærit Basilius, qua tandē ratione *Basil.*
 quis possit edere, & bibere ad Dei glo- *in reg.*
 riam? Huic suæ quæstioni respondet in *brev.*
 hunc modū: Mensam accedat animo nō *reg.*
 nimium soluto, & in solum cibum hian- *196.*
 te, qui tantum imperet: Affer, affer, ci-
 bus est meus, meam quadram lambo, è
 meo penore vivo, ideo curabo ut mihi
 bene sit, & sentiam me vivere: non sic
 loquendum, neque sic edendum, sed
 istud animo volvendum: Inspectorem
 habeo Deum, ergo cibum ita sumam,
 ut nullus inde offendatur, Dei gloria
 non minuat: nolo ventris mei esse
 mancipium, ut solam hęc voluptatem
 secter, neque enim vivo ut edam, sed
 edo ut vivam, & par sim ferendis labo-
 ribus. Verbo, qui refici vult sine culpa,
 nunquam edat & bibat, quin hoc ipsum
 in Dei laudem faciat: *Propter te, Domine,*
propter te comedam & bibam; te meum
finem in omnibus quæram.

Sed num hoc nobis cogitandum eo
 ipso tempore quo mensam accedimus?
 Notandum, hęc aliam esse intentionem,
 quæ dicitur **ACTUALIS**, aliam, quæ
VIRTUALIS. Actualis est, cum quis
 Deo offert quod facit dum facit, aut
 dum facere incipit. Hac certe intentio-
 ne omnis nobis dies est ordiendus, an-
 tequam quidquam agamus, offerendo
 divinæ gloriæ, quicquid acturi sumus.
 Sed expedit non confusam operum tur-
 bam & conglobatim, sed explicate &
 præ-

46 DE RECTA INTENT.

præmeditate futuræ diei actiones sic Deo sistere : Mi Deus, quicquid ego hodie dixero, fecero ; quicquid etiam cogitavero, id omne tibi offero. Ego has & has preces, illum & illum laborem, ista atque ista negotia mea tibi confitecro, nec aliud cupio, quam ut quicquid hodie horis omnibus acturus sum, id omne cedat in tuum honorem, mi Deus. Hæc intentio dum mane suscipitur *actualis* est, tunc enim voluntas est in opere. Hac ita suscepta abit quis in templum, in forum, in curiam, in sphæristerium, nec amplius cogitat, pro Dei honore illuc aut illuc se iturum : atque tunc intentio quæ mane erat *actualis*, incipit esse *virtualis*, si tamen vis ejus aliqua remotis illis actionibus hæreat impressa, sicut lapis manu excussus, sursum per aërem volitans, non sua mole, sed manus impulsu regitur ac movetur.

IIII. Hic notandus perpetuus mos Sanctorum, qui minime contenti matutina illa intentione, omnia opera velut in cumulum congerere, & sic Deo in plenum tradere, sed insuper quotiescunque novi operis aliquid sumunt, toties intentionem illam restaurant, illud assidue secum ingeminantes : Domine, hoc propter te faciam ; propter te, Domine orabo ; propter te laborabo ; hoc propter te cogitabo ; nunc propter te tacebo, nunc & propter te loquar. Quemadmodum homo potulentus quoties fere

fere bibit, toties combibonum uni propinat, & plerumque poculum exsiccat, ita homo probus ad cujuscunque operis initium, illam actionem suam quasi Deo propinans ait : Domine, omnis hic meus labor tuus est, hæc lectio, Domine, hæc scriptio, hæc mea meditatio tua est; tibi Domine, & propter te hæc omnia facio. Hæc proborum hominum perpetua est consuetudo, & sunt Theologi qui unicam illam matutinam intentionem negent sufficere, ad omnes diei actiones Deo consecrandas. Nam intentio *virtualis* actionem saltem impellat & promoveat necesse est : at quis impulsus est à matutina intentione, cum quis meridie ad mensam sine ulla Dei aut divini honoris memoria, à tempore, à fame, à consuetudine monitus venit? Non est in illo matutino proposito vis alia, quam ut ex eo bona censeantur, quæ illius velut jussu fiunt, fiunt autem illa sola quæ hinc non interrupta vi oriuntur: eam autem interrumpit oblivio, cogitatio, vel actio naturalis diversa.

Hinc liquet non sufficere homini iusto ad promerendam singulis actionibus gratiam & gloriam, principio diei totum se Deo offerre, cum proposito omnia ad ipsius gloriam faciendi : sed necesse est ut hoc propositum efficax sit, & vere causa operū quæ postea fiunt, ad hoc generalis intentio non satis est, sed requiritur ut peculiariter constitua-
tur,

48 DE RECTA INTENT.

S. Tho. tur, exempli causa, summa pecuniæ dan-
l. 2. q. da pauperibus, quæ deinceps vi illius
114. propositi erogetur. hæc Theologorum
art. 4. mens est. Hinc etiam luculentum, cur
S. Bo- Christus bonis actionibus mercedem
navēt. gloriæ promiserit, non tamen sine hac
dist. appendice, Si fiant propter nomen
41. suum. Est quidem propositum initio
art. 1. hebdomadis aut diei conceptum, ob
et alio- Dei amorem omnia ad ejus gloriam a-
rum, gendi, actus Charitatis ac Religionis,
 tanto præstantior majorisque meriti,
 quanto amplius & extensius objectum
 habet, non tamen omnibus illius diei
 aut hebdomadis actionibus suam no-
 bilitatem induit. Nam ut opera se-
 quentia ex tali actu promereantur divi-
 nam gratiam & cælestem gloriam, ne-
 cesse est ut sint effectus illius. E bona
 intentione seu actuali seu virtuali sunt,
 quæ vi illius prodeunt, velut arbor sur-
 git è semine. Ut si quis peregrinatio-
 nem instituat ad locum Deo sacrum,
 omnes actiones in via exercendæ, aut
 perferendi labores, præclari erunt me-
 riti, si exerceantur illæ, isti perferantur
 ex vi ac necessitate propositi illius nun-
 quam revocati. Et ut summam dica-
 mus: Opus hominis justi æternam glo-
 riam tunc promeretur, si ab actu Char-
 itatis seu recta intentione imperetur,
 atque in Deum ut finem ultimum refe-
 ratur, sive per præsentem actum bona
 intentionis (quod est actu referri) sive per

per præteritum, à quo tanquam causa
mouente opus procedat, quod est refer-
ri virtute.

Ergo, si proborum exempla æmulari,
si ex virtute agere, si omnes actiones
nostras Deo consecrare cupimus, hujus
operæ non laboriosæ nos minime tæ-
deat, quin proposito matutino sæpius
per diem instaurato, & intentione a-
ctuali (quæ certiori pede graditur quam
virtualis) omnia dirigamus ad Deum.
Quoties mechanici opifices opus suum
ad certam normam, amussim, regulam
examinant? quoties de die faber ligna-
rius, aut cæmentarius regula longitudi-
nes, norma angulos, altitudines libel-
la explorant? quoties statuarius, lato-
mus, marmorarius canonem applicant?
quoties Architecti, pictores, Mathema-
tici ad chorobatam aut lineam unde-
quaque omnia mensurant? Ita Christia-
ni singulos actus suos ad divini bene-
placiti perpendicularum exigant, ne fal-
lantur aut errent, neve obliqua intentio
subrepat, & optima quæque depravet.

V. Gratissimum est Deo, actionibus
omnibus & singulis, divini honoris li-
neam dicta ratione applicare. Refert *Instit.*
Ludovicus Blosius, Gertrudem sanctam *spir.*
virginem à Christo monitam, sua sibi o-
pera omnia minutatim consecraret, nec *mihî*
tantum lectionem omnem, aut scriptio-
nem, sed voces quas lectura, caracte-
res quos scriptura; neque tantum cibum

50 DE RECTA INTENT.

aut potum quem sumprura, sed bolos quos comestura, verba omnia quæ locutura, gressus omnes quos positura, anhelitus omnes, quos & vigilans & dormiens ductura, singulari affectu offerret. Quid hoc aliud est, quam exigere, ut centum floreni, qui ut æs alienum debentur, per singulos asses aut obulos numerentur. Sed cur id Deus à nobis exigit? Nostrum non est quærere, cur hoc aut illud velit Deus (quis enim dicere potest, cur ita facis?) sed tamen ratio in promptu est: Vult Deus homines sui servitii exquisite sedulos, vigilantes, industrios, & in omne suum obsequium esse attentos, qui non obiter, perfunctorie, & oscitanter faciant quod debent, qui nunquam in officio claudicent, nullamque rem dissolute conficiant, sed qui studiosissime omnia diligentissimeque curent, qui noctes & dies nihil aliud agant, quam ut Domino suo placeant, qui omnibus nervis ac facultatibus contendant, ut ei se probent cui placere cupiunt.

Iob.
c. 9.
v. 12.

Hæc hominis contenta industria, Deo accepta est, etiam in minimis. Pallasius Helenopoleos Episcopus, de seipso juvene: Quodam die, inquit, conveni Macarium Alexandrinum valde anxius, dixique: Ecquid faciam, pater, affligunt me cogitationes meæ, illud assidue ingerentes: Nihil facis, recede hinc, frustra sunt tua omnia. Ad hæc Macarius respondit:

Pall.
c. 20.

ſpondit: Dic tu tuis cogitationibus, Propter Chriſtū cuſtodio parietes. Quid obſecro facilius quā parietes cuſtodire, qui nō tantum nō auſugiunt, ſed nec aſportari queunt? & tamen hæc ipſa parietum cuſtodela magni æſtimanda, ob ſimplicē illum oculum in Chriſtum converſum.

Duo ſunt in omni peccato, *Averſio* & *Converſio*. Qui agit contra rationem, conſcientiam, Dei legem, avertit ſe à Deo, ut degener filius reluctantæ patre & altum reclamante: Mane fili, mane hīc, mane. Ille nihilominus domo excurrens in tabernam à parente vetitam ſe penetrat. Dupliciter delinquit refractarius hic juvenis; à patre abit, & ſubit ganeam prohibitam. Eadem proſus ratio eſt omnium gravius peccantium. Cui ſua libido, aut dignitas, aut crumena potior eſt quā Dei lex, hic è facili divina jūſſa contemnit, rei amatæ aditu arceri non vult, ideo averſus à Deo abit, & excurret ad illicita, hic quidem ad pecuniam, iſte ad mulierculam, ille ad alias vetitas voluptates.

Sed utrum in cotemptoris filii delicto gravius eſt? num excuſus & fuga è paterna domo, an ingreſſus tabernæ? gravior certe videtur fuga hæc à patre, velut cauſſa culpæ ſequentis. Ita proſus in omni peccato, Averſio à Deo graviffimum malum, & malorum omnium inde provenientium origo.

Eodem plane modo in quavis virtute

52 DE RECTA INTENT.

duo spectanda sunt. exemplo sit pia liberalitas in pauperes, in qua cernitur, & benefica manus in egenum, & conversa mens ad Christum, cui placere vult, & cujus legi satisfacere cupit is qui sic in egenos liberalis est. Atqui hæc ad Christum conversio præ illo altero majoris est meriti, & plurimum gratiæ conciliat omni actioni. *Tantum ergo facis, quantum intendis.*

CAPUT VI.

Utrum bona, seu RECTA INTENTIO possit opus malum, facere bonum ?

DEUS Abrahamo sacrificium imperans : *Sume, inquit, mihi vaccam triennem, & capram triennem, & capram trimam, & arietem annorum trium, turturem quoque & columbam.* Columbam solam non vult Deus, nisi jungatur ei turtur, ea scilicet avis quæ spectet ad cogitationem : non vulturem, non upupam, non accipitrem in hanc societatem admittit, sed turturem. Nimirum exigit Deus, ut omnibus quæ ipsi offerimus, columbam addamus, sinceram intentionem : at si quis huic columbæ jungat foetentem upupam, sacrum faciet ingratisimum. Sit turtur cum columba; sit opus ut minime non malum cum intentione bona : alicui columba & upupa in conjugium conveniunt inæquale. Bona intentio, & opus malum,

lum, exofum Deo sacrificium.

Hinc liquet quam Deo non gratum munus veniat ab eo, qui aufert donandi gratia; qui pauperes vestit, sed pannum ac corium furatur pro his vestibus, exuviis divo Petro detractis, divo Paulo induvias præstat. Hoc aliud non est quam columbam & upupam in idem sacrificium cogere opus malum bona intentione vestire velle.

Sed non immerito quæras: Cur bona intentio non possit malum opus reddere bonum? cum tamen mala intentio possit opus bonum reddere malum? Unde tantum, quæso, roboris intentioni malæ, ut opus etiam optimum corrumpat, cum intentio bona tantarum virium non sit, ut operi malo mederi possit? opus bonum intentione mala contaminatur, & qui fit quod opus malum intentione bona non emendatur? si nullius est pretii jejunium ex avaritia, cur non alicujus sit meriti plagium ex misericordia? clarissime Christus: Si oculus tuus, inquit, fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum renebrolum erit. Videtur ergo ex æquo jure bonam intentionem præstare posse in opere malo, quod mala potest intentio in opere bono. Respondemus:

I. E divi Bernardi sensu: Duo mala robustiora sunt uno bono. Vbi non bona est intentio, etsi bonum sit opus, ibi

54 DE RECTA INTENT.

duo sunt mala, mala scilicet intentio, & fallax error. Exèmpli gratia: Triduum fere à potu tempero, & quam parcissime bibo, venturus est enim ad me potator insignis, ut huic respondere possim viribus non imparibus, jam minus bibo, ut postea possim bibere largius. Hic duplex malum. Primum: Intentio mala, sitio in gratiam ebrietatis. Alterum: Error fidei qui persuadet ut credam hanc potus temperantiam Deo non displicituram. Atque hic opus bonum est duplici malo conjunctum, intentioni & errori, quod Bernardus eleganter: Ut oculus, inquit, sit vere simplex, requiritur charitas in intentione, & veritas in electione.

*L. de
pra-
cept. &
dispens.*

At vero ubi opus malum est, cum bona intentione, bonum unicum est intentio, cetera mala sunt omnia. Hinc fermentum istud etsi bonum, tam potens non est, ut massam malam penetrèt aut transmutet in meliorem. Notum illud: In àsymbolis, uti sunt ignis & aqua, non facilis est transmutatio: bene opinari & male facere, maxime sunt àsymbola. Ad actionem bonam non satis est, putare illam bonam esse necesse est etiam, absit & error, & dolus. Ad malam actionem satis est si pars ejus unica sit mala. Vulgarissimum est illud divi Dionysii: Bonum constat ex integra

*Ep. 82
propius
finem.*

caussa, malum vero è quovis defectu. Quod confirmans Seneca: Adjice nunc, inquit,

inquit, quod nihil honeste fit, nisi cui totus animus incubuit atque affuit, cui nulla parte sui repugnavit. Ad bene ambulandum, inquit Hieronymus, media tritaque via eundem est: bonum agere mala intentione, est nimium ad dextram flectere, male agere bona intentione, est nimium ad lævam declinare. Vtrum fiat non multum curat diabolus, modo fiat alterutrum, modo viator abducatur à medio, cum sit ubique virtutis modus: æque peccat quod excedit, quam quod deficit. Paulus monet: Et *Ad* non (sicut blasphemamur, & sicut ajunt *Rom.* quidam nos dicere) faciamus mala, ut *c. 3.* veniant bona, quorū damnatio iusta est. *v. 8.*

II. Gregorius Nazianzenus confirmans dicta: Quis dubitet, inquit, majoris esse artis valetudinem ægro restituere, quam adimere sano; difficilius amarissimum liquorē dulcescere, quam dulcissimum vinum amarescere, ad hoc enim paucis guttulis opus, ad illud grande dolium vix suffecerit. Dialecticis lex est: Conclusio sequitur debiliorem partem. Vbi intentio bona, & opus malum, est, conclusio tota mala est.

Ita fucus est, & mera fraus, actionem ex se malam bono fine honestare velle, vitium bona intentione sic cupere vestire, ut id Deus velut virtutem prober. *Serm.* Optime Gilbertus: Quid cum opus *22.* bonum prætenditur, inquit, & non *serm.*

E 3 ipsum

Cantic, D, Bernardo in hoc labore succenturiatus.

ipsum bonum, sed aliud totum intenditur. Oculusne iste tenebrosus dicitur ex toto, an ex parte caligans? Mihi quidem magis tenebrosus ex toto videtur. Nam etsi lux deputeretur in opere, nulla tamen agnoscitur in intentione. Quomodo autem intentio bona, quæ bonum non optat: aut quomodo simplex, quæ sub boni velamine seipsam occultat?

Qui statum priorum annorum, ab anno 1618. ad 1625. annum in memoriam revocat perpenditque horribiles Romani Imperii turbas, & gravissimam tot provinciarum rebellionem, in eam forte sententiam benigne descendet, ut persuaderi se patiat, multos rebellium honestissimo fine delusos fuisse. Quantus tunc clamor ad arma vocantium, seque mutuis adhortationibus animantium! sed quo fine, qua intentione? Quantos audisses dicere: *Vt verbum Dei crescat, ut Evangelium propagetur.* Multi, non dubitem, sanctissimis sese vocibus sefellerunt, quibus hoc unum in ore: *Deo pugnamus, & Evangelio.* Sed, ô boni, si quidem Deo pugnatís & Evangelio, cur in legitimum magistratum insurgitis? cur indicta causa, in hos & illos tam sæve animadvertitis? Hoc contra Deum, contra Dei verbum est, hoc vetat Evangelium. Verbum Dei non gaudet seditionibus, non tumultibus, non rebellionibus. Neque mali quid patrandum,

dum ut inde aliquid boni eveniat. Ergo speciosissimos titulos omittite, bona, ut putatis, intentione opus pessimum nunquam satis velabitis. Male junguntur finis bonus, & medium malum: u-pupa & columba ingratum Deo sacrificium; mala vi auferre uni quod des alteri, vetitum est. Operi malo bona intentio veram honestatem nunquam induet.

III. Pari modo, an non & illi qui Apostolos jugulabant, intentione optima factum purgabant? Christus clarissimo vaticinio præmonens: Venit hora, *IOANNES*
inquit, ut omnis qui interficit vos, ar- c. 16.
bitretur obsequium se præstare Deo. v. 2.
Nimirum ideo necabantur Apostoli, ne religio novaretur, neve peregrina sacra introducerentur in provincias, ita gravissimum crimen honestissimo nomine prætexebant, vix enim ullum injustitiæ genus, quod honestatis mantelo velari non possit. Clarissime hoc videre est in Saule rege Hebræo. Jurasset quis à Samuele propheta magis impetu quam ratione regem objurgatam esse, Saulem provide & bono animo egisse, res ita habuit. Præceptum est Sauli regi: *Vade I. Reg.*
& interfice peccatores Amalec, & demolire c. 15.
universa ejus. Volebat Deus homines & v. 3.
pecudes mixtim ad interneccionem deleri. At, *pepercit Saul & populus, Agag, Ib.*
& optimis gregibus ovium, & armentorum, v. 9.
& vestibus, & arietibus, & universis qua
E 4 pulcra

pulchra erant, nec voluerunt disperdere ea, quicquid vero vile fuit & reprobum, hoc demoliti sunt. Adest ergo Samuel, & : Quæ inquit, est hæc vox gregum quæ resonat in auribus meis, & armentorum quam ego audio? Cui Saul: De Amalec adduxerunt ea, inquit, pepercit enim populus melioribus ovibus & armentis, ut immolarentur Domino Deo tuo, reliqua vero occidimus. Quid hîc obsecro mali? an non optima intentio, ut immolarentur ea Domino Deo tuo? An non hoc prudenter est agere, melioribus parcere in usum sacrificii, ceterorum vilissima quæque destruere?

At vero Samuel alia lance hoc factum trutinans: *Quare, inquit, non audisti vocem Domini, sed versus ad prædam es, & fecisti malum in oculis Domini? Imo audivi vocem Domini, ait Saul, & ambulavi in via per quam misit me Dominus. Cui Samuel: Nunquid vult Dominus holocausta & victimas, & non potius ut obediatur voci Domini? Timuisti populum? at Deum magis debuisses. Obtulisti ea Domino? at melior est obedientia quam victima. Putasti Dei jussa mitius interpretanda? At quasi peccatum ariolandi est repugnare. Arbitratus es Deum id non tam rigide imperare? At quasi scelus idololatricæ est nolle acquiescere. Summa summarum hæc est, stulte egisti, mi Saul: Inobedientia intentione bona defendi nequit: corium sublegere & calceos egenis dividere, eleemosyna patibulo digna est.*

Ejus.

Ejusdem generis est & hoc. Iubet herus accersiri ad se servum, qui tunc crapula plenus, nec pedibus valet consistere. Huic excusando fervorum alter: Here, inquit, male habet. Hic honeste, ut putat, mentitur. Num hoc licitum? nequaquam. Mendacium veritatis hostis est, vitium est, etsi palliolum bonæ intentionis ei injicias. Verum quidem est, quod Bernardus monet, intentio *L. de* bona dictum factumque non adeo bo-*pre-* num excusat, si non à toto, saltem à *cepta* tanto; ut minor culpa sit in eo, qui bonum diligit, & malum nescius agit. Ita minus peccat, qui alterius honori servando aliquid fingit, sed tamen peccat. Omne mendacium est peccatum, nec bona intentione penitus depurgari potest.

III. Quantis angustiis premeba-*Dan.* tur castissima Susanna, à subessoribus *c. 13.* vetulis deprehensa in horto sola? famæ vitæque amissio versabatur ob oculos, neque tamen ut famam & vitam non perderet, committere potuit adulterium, & rectam ad Deum intentionem amittere.

Eodem modo quærit quis relaxationem animi. rem quærit hic non illicitam; bona intentio. sed si duos in mutuum jurgium & pugnam committat, factum malum bona intentione non defendet. Idem facit, qui feras alit ut licitam venationem instituat, sed hoc

cum damno vicini, & plurium aliorum, quorum segetes conculcat, & agros vastat: bona hic quidem intentio, sed actio mala nunquam excusabilis, perinde ut furtivum corium, & ex eo calcei pro stipe dati.

*Tom. 4
l. cōtra
mendac.
c. 7.
ante
med.*

Diserte hæc omnia confirmans Augustinus: Interest plurimum, inquit, qua causa, quo fine, qua intentione quid fiat. Sed ea quæ constat esse peccata, nullo bonæ causæ obtentu, nullo quasi bono fine, nulla velut bona intentione facienda sunt. Et ut opera ex se mala, ab aliis neque bonis ex se, ueque malis distinguat, subdit: Ea quippe opera hominum, sicut causas habuerint bonas seu malas, nunc sunt bona nunc mala, quæ non sunt per seipsa peccata. Cum vero jam opera ipsa peccata sunt, sicut furta, stupra, blasphemix, vel cetera talia, quis est qui dicat causis bonis esse facienda, ut vel peccata non sint, vel quod est absurdius, iusta peccata sint? Quis est qui dicat, ut habeamus quod demus pauperibus, faciamus furta divitibus, aut testimonia falsa vendamus, maxime si non inde innocentes læduntur, sed nocentes potius damnaturis iudicibus eruuntur? duo enim bona fiunt hujus venditione mendacii, ut & pecunia sumatur unde inops alatur, & iudex fallatur, ne homo puniatur. Testamenta etiam si possumus, cur non vera supprimimus & falsa supponimus:
ut hæ-

ut hæreditates vel legata non habeant indigni, qui nihil ex eis operantur boni, sed hi potius à quibus esurientes pascuntur, nudi vestiuntur, peregrini suscipiuntur, captivi redimuntur, ecclesiæ construantur? Cur non fiant illa mala propter hæc bona, si propter hæc bona nec illa sunt mala? Quis ista dicat, nisi qui res humanas, omnesque conatur mores legesque subvertere?

Ergo Augustini sensu, nihil mali faciendum est, etsi multiplex inde speretur securum bonum. Sed ipse Augu- *Ibid.*
stinus sibi objiciens: Dicit aliquis, in- *c. 8.*
quit, ergo æquandus est fur quilibet, ei furi qui misericordiæ voluntate furatur. Quis hoc dixerit? sed horum duorum non ideo est quisquam bonus, quia peior est unus. peior est enim qui concupiscendo, quam qui miserando furatur: sed si furtum omne peccatum est, ab omni furto abstinendum est. Eodem prorsus modo cum Augustino dicere licebit: Si mendacium omne delictum est, ab omni mendacio refugiendum est, seu mendacium honoris seu officii, seu commiserationis sit. Nam, eodem Augustino teste, si hanc peccatis aperimus viam, ut committamus minora, ne alii majora committant, lato limite, imo nullo, sed convulsis & remotis omnibus terminis, infinito spatio cuncta intrabunt atque regnabunt vitia. Hoc sapere, quid est aliud nisi desipere, vel potius insanire?

V. Quam

V. Quam ergo parentes sibi suisque liberis male consulunt, dum in omne genus lucri inhiant, ne prolem minus opulentam relinquunt. Bonus finis, liberorum facultates augere, sed actio mala, pauperum reculas diripere, publica valetudinaria spoliare, varium usuræ genus exercere, omne lucrum venari.

*Luit-
prand.
Ticin.
l. 5.
hist.
c. 15.*

Anno nongentesimo quadragesimo nono, Taxis Rex Vngarorum ingenti exercitu Italiam invasit. Berengarius rex Italiam terram liberare, & hostem repellere cogitabat, bonus finis, optima intentio, modo bonum etiam modum huic rei adhibuisset. Rationem certe iniit non bonam: templa & ege-
norum domos adeo exhaustit, ut im-
mensum thesaurum undequaque corra-
ferit, è quo Vngaris decem modios
nummorum facile potuit admetiri.
Quicquid remanebat, sibi retinebat, fa-
ctus vel ab hoste ditior.

Sic etiam, cum quis sanari cupit, & à morbo revalescere, finis optimus: sed mittit ad fatiloquos & vaticinatores, & divinos & hariolos, ad conjectores & magos, hoc jam pessime agit, nec pec-
catum purgabit honesto fine. Sic ambit
quis officium, munus, dignitatem, cu-
pit emergere, finis in se non malus: *Si
quis episcopatum desiderat, bonum opus de-
siderat*: at si hoc satagat ne pauperior,
etsi aptior præveniat, si monetam &
munera

*I. Tim.
c. 3.
v. 1.*

munera spargat, si post plurima data, plura promittat, & ita per argenteos gradus in sublime ascendat, aut si etiam alium loco moveat, ut ipse in eum succedat, actus sunt pessimi, tametsi illud quod cupit malum non sit.

Sic alius quis causæ judicariæ finem appetit, rem certe bonam appetit, sed quia his atque illis manus argento oblinat, & donis in suam partem trahit, ideo bonum finem pessima liberalitate corrumpit & destruit. Non sunt facienda mala, ut eveniant bona: in conclave ingredi, licitum mihi, sed non per fenestras.

Sic omnes actiones quæ Christiana prudentia carent, veræ virtutis honestatem nunquam induent, etsi optima intentione fiant. Sine prudentia nullus actus bonus: Estote prudentes sicut serpentes. Nec excusat dicere: Putavi sic agendum, non putavi secuturum hoc damnum, putavi hunc hominem castigandum. Erat omnino, ut dicis, castigandus, sed non infamandus, non tam insolenter tractandus. Multi *emulationem Dei habent, sed non secundum scientiam.* Iudæi eo ardore ferebantur in legem Mosaicam, ut ubicunque possent, honorem Christi extinctum vellent: en sub magno zelo legis, odium latebat Legislatoris. Hæresiarchæ, & horum asseclæ habuerint zelum Ecclesiæ in pristinum nitorem reformandæ. bonus erat hic
finis,

Matt.
10.
v. 16.

Ad
Rom.
c. 10.
v. 2.

64 DE RECTA INTENT.

finis, bona intentio. At vero in omnis ordinis & status homines maledicta congerere, magistratum contumeliis lacerare, minuere majestatem, odio insaturabili in Pontificem pugnare, plebem in proceres armare, concitare bella, alia ex aliis mala proseminare, non erat hoc aliud facere quam quod fecit Thracius rusticus, qui cum vicinum putantem vites oleasque vidisset, ipse à stirpe omnes incidit: Ita illi. Neque excusari poterunt hæc talia, vel millies ingerendo: Putavi omnia melius cessura, non putavi tantum damni secuturum.

Frigidissimum hoc, *Non putavi*, virtutis patrociniū suscipere non potest. Turpissimam, ajebat Fabius, Imperatori excusationem esse, *Non putavi*: ego turpissimam censeo homini Christiano, cujus est talem imprudentiam omnem cavere.

Quod si bona intentio malam actionem nequeat in solidum corrigere, quid erit intentioni malæ malum opus addere? si bonis male uti malum est, malis male uti pessimum erit. Laudatur cælestis sponsa à genarum pulchritudine: Pulchræ sunt genæ tuæ. Nemo pulcher, Bernardi æstimatione, cui altera gena nimium tumet, aut ceræ similis est, utraque necesse est amabili colore vivat: Stude, inquit, ambas speciosas habere has genas tuæ intentionis. Nam satis non

Cant.
e. I.
v. 10.
Serm.
40. in
Cant.
post
med.

non est intentionem esse bonam, sed & actio insuper bona requiritur, aut quæ saltē mala non fit. Huc nobis collinearandum, ut omnia fiant à nobis intentione quam sincerissima. nec decipi amemus tam speciosis nominibus: *Tamen bonæ intentionis sum; ejus rei rationes mihi sunt & causa; istud aut illud, hoc illove inductu facio.* Quæso non fallamus nos ipsos; actionibus nostris honestatem verbis non conciliabimus: parum bonus est, qui ore tantum est bonus. Et verendum certe, ne sæpenumero præter blandam nobisque illudentem assentationem, nihil virtutis fit. Nimis quam frequentèr judiciū affectus interpellat. Et quoties vel consuetudine, vel impetu non bono in hoc aut illud ferimur, nihilominus vane jactamus illud: *Ad Dei gloriã.* Scrutare, quæso teipsum, mi Christiane, verene Dei gloria ad hoc te impulit? an non aliunde id voluisti? an non consuetudo aut tuus te affectus huc duxerunt? Et qui fit te ad mensã, ad ambulationes, ad animi relaxationes sic properare, imo & currere; ad ea vero quæ tui muneris, quæ virtutis sunt, vix ire, imo & serpere: siccine omnia pari passu ad Dei gloriam aggredieris? Crede mihi, hæ tales loquendi formulæ sæpe meri sunt prætextus, quibus male facta Deo nunquam purgabimus. Repeto quod dixi: Deus columbæ vult jungi tarturem, non upam.

CAPVT VII.

*Quinam gradus sint Pura RECTAE QVE
INTENTIONIS.*

EXperientia docet aquam ex alto de-
fluentē, quamvis multis ambagibus
cursum suum exerceat, tandem tamen
ad primæ originis altitudinē ascendere,
& cum ortu suo æquari. Idem pæne ob-
servare est in humanis actionibus, quæ
omnes ab intentione dimanant, hæc il-
larum scaturigo & fons est, nam cum
ratione nemo agit qui sine intentione,
quo jam altior est intentio, hoc & a-
ctio. Enimvero actiones nostræ quan-
doque in imam voraginem se demit-
tunt, decurruntque in profundam val-
lem, & velut seipsas amittunt.

Quot hodieque sunt homines reli-
giosi, qui delicate nutriti, vestibus non
nisi pretiosis, mensæ non nisi lautæ, a-
ctionibus solum honorificis affueti, sco-
pas antea tractare, pavementum verre-
re, ollulam vel unicam tergere, grandis-
simum duxissent piaculum. At cum re-
ligiosam vitam amplexi sunt, illa om-
nia & longe abjectiora promptissime
facere, honori ducunt & voluptati. Ita
sanctus Ioannes Damascenus, regius
ante præfectus aulæ, post pannosus mo-
nachus, etiam latrinas purgare depre-
hensus est à magno viro. En, in quam
profundam altitudinem hæc aqua sese
præ-

præcipitarit? Verum, sicut torrens ex edito delapsus, ad suum fontem recurrit, sic & actiones istæ licet vilissimæ, quia originem habent altissimam, quia propter Deum suscipiuntur (ex hac enim intentione promanant) ideo suam originem repetunt, redeuntque ad primum fontem; à Deo à quo sumpserunt exordium, etiam finem capiunt & præmium. Tanti refert actionibus etiam abjectissimis ad maximam nobilitatem extollendis, altissimam habere intentionem, ipsum Deum. Atque de hac locuti sumus hæctenus. Superest certos in ea gradus, & quidem tres ostendere; supremum horum omniumque celsissimum ascendere, difficile non erit *volenti*. Hos gradus nunc ordine assigno.

I. Primus est: In omnibus rebus unicum Dei honorém sic attendere, ut omnis affectus ad caduca hæc juguletur, id solum spectando, quid placeat Deo. Qui sudo cælo, itinere longo fatigatus domum redit, omne vestitium onus defluere finit, pileum deponit, pallium excutit, thoracem aperit, collare & cingulum solvit, soleas destrinxit, ita captandæ auræ se exponit. Pari modo cujus animus Deo æstuat, is facile affectum exuit, quem in hæc fluxa prius gerebat. Bernardus de domo in- C.69.

teriore: Quomodo enim, inquit, perfecte diligis, aut, diligeris, si in summorum desiderio ad superna non raperis?

68 DE RECTA INTENT.

Collige te ipsam ad te metipsam, & in solo divinitatis desiderio requiesce. Atque hinc dictum Augustini verissimum: Minus te amat, Domine, qui tecum aliquid amat.

Esth.
c. 14.
v. 18.

Esther illa imperatrix potentissima, quæ Assuerum centum viginti septem provinciis imperantem suæ potestatis habuit, quæ omni voluptatum genere (modo voluisset) affluere potuit, nihilo minus tamen: Tu scis Domine, inquit, quod nunquam lætata sit ancilla tua, ex quo huc translata sum, usque in præsentem diem, nisi in te Domine Deus Abraham. Atque hic primus est puræ intentionis gradus, *rerum conditarum oblitio.*

II. Secundus est, *Oblivio sui ipsius.* Hæc docet qua ratione quis possit sui met non meminisse, & solam inter voluptates numerare in sola Dei voluntate acquiescere: sicut etiam beatis in cælo summæ voluptati est, videre Dei voluntatem per universum Orbem perque ipsos inferos velut inoffenso pede progredientem, nec usquam quidquam reperiri, quod divinæ possit resistere voluntati. Imo quod mirissimum, voluptas illa non sic eos afficit, quod bona possideant nunquam amittenda, quam quod Deus in illos benevolentissimus sit, illis maxime cupiat, illorum gaudiis plurimum faveat. Et hoc est, quod rex Hebræus David exclamat: Confite mini

Psal.
117.
v. 1.

mini Domino, *quoniam bonus*. Confitemini Domino, non quia me regem fecit ex opulione, nō quia me pauperem ditavit, nec ideo quia tanta insuper datum se mihi promisit, sed, Confitemini Domino, *quoniam bonus*, quoniam in sæculum misericordia ejus. Hic alter puræ intentionis gradus est, ab illo tamen non facile superandus, quem regium carmen sic notat: *Confitebitur tibi cum* Ps. 38.
v. 19. *benefeceris ei*. In hoc ergo gradu & relinquit, & obliviscitur quis seipsum, quod non omnibus tam in expedito est. Non enim arduum relinquere sua, sed valde arduum relinquere se. Virtute constat hæc *sui oblivio*.

III. Tertius est, cum quis servit Deo, non solum ut id Deo placeat, hoc enim nescio quid humani etiamnum retinet, sed quod sibi sic servienti placeat Deus, vel quia Deus tam bonus est, ut nostrum obsequium dignetur approbare, eoque se capi ac deliniri ostendat. Divinus psalter: *Introibo*, inquit, Ps. 70.
v. 16.
& 17. *in potentias Domini, memorabor justitiæ tuæ solius. Deus docuisti me à ju-*

ventute mea, & usque nunc pronuntiabo mirabilia tua. Ego quidem homo doctus non sum, *quoniam non cognovi litteraturam*, sed Dei omnipotentiam ac justitiam ita capio, ut nil aliud crebrioribus usurpare possim sermonibus. Huic igitur Domino tam bono, tam potenti, tam justo promptissime serviam, & ideo

70 DE RECTA INTENT.

serviam quia tam & bonus, & potens, & justus est. Bernardus: O puritas! inquit, & defæcata intentio voluntatis! eo certe defæcator, quo in ea de proprio nil jam admixtum relinquitur. Sic affici, deificari est.

Ioan. Christus primum Pontificem jussurus
c. 22. quam accurate purissimam hanc intentionem in eo excitans: Petre, inquit, amas me? Hoc jam ago, ut tibi mei munus vicariam operam commendem, measque oves committam pascendas. ad hoc officio fungi, & meas partes suscipere non poteris, sine purissima intentione. Ergo, mi Petre, amas me? Nec ei Christus ante hoc munus assignavit, quam Petrus ter aperte pronunciaffet, quo suum cor, oculi, intentio irent, dixissetque: Domine, tu scis, quia amo te. Demum Christus: Ergo, mi Petre, si ego tibi adeo placeo, servire mihi vis propter me, nunc tibi meum gregem committo, Pasce oves meas.

O Præules, ô Episcopi & Antistites, ô Principes, ô magistratus & Præfides, ô Iudices & populi Pastores, attendite quo vestri oculi, quo mens & intentio vestra feratur; videte quid queratis, an vos ipsos & prædam è subditis, an vero salutem & bonum subditorum: advertite an vestram potius causam agatis, an Republicæ: considerate, obsecro, num Deum Deique gloriam intentione purissima in omnibus specte.

ſpectetis. *Et nunc Reges intelligite : erudi-* *Pſ. 2.*
v. 10.
mini qui iudicatis terram.

IIII. Augustus Imperator juveni olim non optime ſe gerenti miſſionem dedit è bello, cumque juvenis quæreret, quid domi reſpondendum eſſet parenti? Augustus ei iterum : Dic, inquit, me tibi non placere. voluit dicere : Tu mihi non places, ideo tua opera carere poſſum. Nos Chriſtiani ſic agamus cum Deo, ut pro ſe quiſque ſic ſentiat : Domine, ſervire tibi cupio, & ſerviam tibi pro viribus, quia mihi places in omnibus eximie; ideo, mi Domine, ideo proſus, & hac omnino intentione tibi ſerviam, quoad vixero, atque in hoc unum nervos omnes contendam, ut ſervitiis tuis omnem affectum meum, inque totum impendam, quia tu mihi non potes non placere.

Hæc vere ſincera puraque intentio, hæc Midæ virgula, inaurans omnia quæ tangit. Sed hæc intentio quia tam pura, ideo etiam tam delicata & omnis mixturæ impatiens eſt. Norunt hortulani quosdam fructus ſolo ad terram caſu vitiari. ſermosum pomum pirumve vix ullum ex arbore decidit, quin nequum contrahat, & læſum ſe monſtret. Intentio ſincera tener fructus eſt, & unico ad terram illiſu corrumpitur. Servire Deo, metu ſupplicii æterni, non vitium, nec metus hic malus eſt, ſed tamen ſervilis eſt. niſi bonus eſſet, David

Pfal. non bene rogasset : Confige timore tuo
 118. carnes meas. Ajunt tamen Theologi,
v. 110 peccaturum eum qui sic sentiret; Si inferi non essent, peccatum hoc committerem: talis enim voluntatis esse perversa. Servire Deo spe præmii æterni, melior est intentio priore illa, nec tamen optima : Inclinavi cor meum ad
Pfal. faciendas justificationes tuas in æternum propter retributionem. Servire
 118. Deo propter Deum, hæc omnium optima & purissima est intentio : Confite-
v. 112 mini Domino, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus. Hæc postrema intentio continuo inculcanda est omnibus, summi enim refert, qua quis intentione sua omnia faciat; hîc agitur de mercede ac præmio inexplicabili, æterno.

V. Fuit qui amicorum optimo bene suafurus, ex eodem prius quæreret: Quæso te habesne argentum infectum & purum? Cui amicus: Habeo, inquit, plus minus quingentorum florenorum. Ille iterum: Si me audias, ait, non id in monetam cudes, sed parabis in dona. Donem? ait iste, non hoc mearum opum est. Ille denuo: Mi optime amice, inquit, hac ratione donabis, & donando ditesces. Crede mihi, scenerari est, donare in loco. Hoc tu ages, meo consilio, malluvium una cum perfusorio fieri curabis è tuo argento, & donabis huic Principi. Prima à dono hebdoma-
 de,

de , quinque millia philippeorum ad te redibunt, una cum gratia & amplis favoribus. nisi sic fiat, domum meam oppignerero : dominus iste nil minus ferre potest, quam gratis sibi aliquid donari, omnemque in se liberalitatem tanto scœnore compensat, ut donum ipsi oblatum decuplo tanto pluris, quam quanti est, æstimari possit. Huic ergo dona , si vis rem tuam augere amittendo. Iste ingentes egit gratias , & ejus consiliis se usurum promisit. Intellexistis hoc ? Eadem prorsus est ratio intentionis. Aliqui Deo serviunt , & viles abjectæque animæ plagas metuunt , gehennam formidant, vere mancipia. Alii faciunt quod alimentarii, qui ut cibaria sibi publice locentur , omnem pecuniam expendunt, sic enim alimenta perpetua sibi comparant : ita plurimi spe præmii Deo serviunt pro cælo tanquam mercede, proprie servi. Alii denique Deo serviunt amore, ut parenti amantissimo filii. Filius impuber cum parens convivium celebrat, inter vernas quidem adstat , & convivis ministrat, non tamen ullam mercedem cogitat, nam filius est, qui à patre suavissimum illud sæpius audit : *Fili tu semper mecum es , & omnia mea tua sunt.* Luc.
c. 15.
v. 31.

Tales , ô Christiani , tales omnino & nos simus in Deum, non mancipia, non servi , sed filii , quando Deus ipse nos homunculos, terræ vermiculos, honore

1. 1° a. tanto dignatur. Nam, Videte, qualem
 c. 3. charitatem dedit nobis Pater, ut filii
 v. 1. Dei nominemur & simus. Nunquid non
 & servus, qui plusculum ingenuitatis
 habet, maximi æstimat domino suo à
 se satisfieri, & famulatum suum pro-
 bari? hoc illi contra aurum carum est.
 filius ergo non maximas opes censeat,

L 2. de placere patri? Chrysoftomus: Aliam
 con- adhuc, inquit, præter hoc ipsum quod
 punct. placere meruisti, mercedem requiris?
 cord. vere ignoras, quantum bonum sit, pla-

Ad cere Deo. Estote igitur imitatores Dei
 Ephes. sicut filii charissimi. Iucundum vobis
 c. 5. fit, omne argentum bonorum operum

v. 1. Deo non vendere sed donare, nec mer-
 cedem pro iis aut præmium exigere: ita
 non tantum mille floreni pro cente-
 nis, sed & pro obulo tot & plures

Hom. redibunt: Aptissime monens Chryso-
 5. in stomus: Ne putemus, inquit, nos præ-
 epist. mio carituros, si pro præmio non labo-
 ad remus, imo ob hoc ipsum, præmium e-
 Rom. rit majus. Omne enim opus, quo mi-
 nus operantis lucrum spectat, hoc pu-
 riorum habet intentionem, ipsumque
 est perfectius. *Si filii & hæredes, hæredes*

Ad quidem Dei, cohæredes autem Christi.
 Rom. Deus promptior est ut donum pro do-
 c. 8. no reddat, quam ut argentariam faciat
 v. 17. & nummum commuter.

Pharaonis Ægypti regis filia mer-
 cede conduxit matrem Moyfis, ut par-
 vulum illum sibi educaret, at illa non

nummis persuasa, sed amore materno inducta promptissime fecit quod rogabatur. Hos tales oculos, hanc amoris intentionem vult Deus. Nam qui Deo serviunt præmii spe, aut supplicii terrore, sic ei servant, uti nos pani & vino, non propter ipsa, sed propter nos. hîc se miscet plurimus sui amor, quem Christus suis coloribus depingens: *Quæritis me, inquit, non quia vidistis signa, sed quia manducaſtis ex panibus, & ſaturati eſtis.* *Ioan. c. 6. v. 26.*

VI. Diabolus hac in re nihil non tentat ut intentionem aut vitiet, aut quam vitiare non potest, ſaltem terreat. Duo quidam, in eremo, Deo magis vivebant quam ſibi, magna concordia, nec minore profectu. Invidit illis caco-dæmon has vitæ divitias in tanta paupertate, & ut tragulam injiceret, Angelum induit nitidiſſimi vultus. Ita ſe ſeniori ſiſtens, ut rectius falleret: Nuntii non boni, inquit, bajulus tibi ſum, aut certe ſocio tuo. Nā juvenis ille, tuus in hac Dei palæſtra commilito & ſocius, à Deo præſcitus, æternis flammis jam deſtinatus eſt, ideo quantumcunque bene agat, fruſtra agit omnia. Cohorruit ad hanc vocem ſenex, & : O terribilem, inquit, nuntium! Ergone peſſum eant hujus juvenis conatus & labores tam præclari? ah, animo miſereor. Hîc iterum angelus ex Orco: Sciebam, inquit, non ſine dolore ac gemitu te auditurum

ista; verum divina decreta rescindi non possunt. ita oculis se subduxit venustissima larva. Inde factum ut senex iste socium juvenem nunquam sine prælogo suspirio intueretur. Observavit id tandem juvenis, nec distulit quærere: Quid causæ esset, quod, quotiescunque se aspiceret, simul etiam ingemisceret? Ad quæ denuo altum ingemiscens senex: Quid jubes, inquit, infandum dolorem renovare? hîc me potius tacere velis quam loqui. Ipsa hæc senis tergiversatio stimulat juvenem ad extorquendum responsum. Multis ergo precibus fatigatus senex, ut quicquid id esset eloqueretur, non sine gemitu tandem: Significatum mihi est, inquit, te damnandum, frustra pro cælo laborare. Hîc juvenis singulari alacritate; O mi pater, inquit, hoc te non turbet neque affligat: ad hoc temporis Deo servii non ut mercenarius pro cælo, sed ut filius ex debito, quia ipse summum bonum est, cui ego me totum debeo, quicquid demum ille in me statuatur. Admiratus senex tam sinceræ intentionis animum: Serviamus, inquit, Deo quam possimus fidelissime: bonus ille pater non poterit patrem exuere: ipsi curæ est de nobis.

Neque vero distulit Deus paternum animum monstrare in filios tam obsequentes. Brevi post submitit verum angelum, qui moneret senem, impostoris dia-

diaboli mendaciis ne crederet, juvenem illum æternis præmiis à Deo destinatum esse, Deoque singularissime placere tam generosum illius in serviendo animum.

Vult ergo Deus sibi à nobis serviri, nō ideo ut æternos carceres evadamus, neque ideo ut cælestia tēpe habitemus, sed quia ipse dignissimus est omnium hominum & Angelorum obsequiis. Quapropter maxima recte factorum merces est, *Deo placuisse*. Est quidem tantæ bonitatis atque liberalitatis Deus, ut etiam mancipiorum inferos timentium, & servorum cælum sperantium officia non rejiciat, sed si qui serviant voluntariam prorsus & gratuitam servitutem, hos ut vere amantissimos filios complectitur, horum singulis amabilissimum illud respondet: *Fili omnia mea tua sunt*.

CAPUT VIII.

Quid sit mala INTENTIO.

EXile animalculum est crabro, illud tamen membrum quod læsit, quam dolet & ardet, quam uritur! multo exilius volatile est culex; quam illi rostellum gracile? eo tamen velut siphunculo fugit sanguinem, & pars quam vulneravit, mox intumescit. Quid subtilius scorpionis aculeo? vix oculis deprehenditur, illo tamen velut gladiolo vix visibili totus homo jugulatur. Exiguum fermenti quantam farinæ massam permeat

meat paucis horis ! unicus aceti caliculus, aut modicum fellis, totum generosi vini dolium corrumpit.

Intentio MALA venenum tam potens est & malignum, ut optimam quamque actionem depraveret. Egimus hæctenus de intentione bona, quid ea sit, & quam necessaria. Nunc porro agemus de mala, & ostendemus quæ ratione hoc fermentum, & fel istud pessimum optima quæque vitiet, quomodo subtilissimus hic scorpionis aculeus sine tumultu occidat.

I. Statua Nabuchodonosori regi visa, prodigium erat quæ pretii, materiæ, magnitudinis, invisa prorsus turris ex auro, argento, ære, ferro. Sed quia imum statuæ firmum non erat, quia pedes erant lutei ac fictiles, ideo pretiosam hanc molem lapillus unicus sic contrivit, ut nec testula quidem fuerit relicta, quæ posset esse usui : *Tunc contrita sunt pariter ferrum, testa, æs, argentum & aurum, & redacta quasi in favillam æstivæ aræ, quæ rapta sunt vento.* Ita prorsus mala intentio bonum opus quodcumque sic conterit, ut ei nihil penitus relinquat boni. Cujus finis malus est, & ipsum quoque malum est.

Seditiosi illi ducenti quinquaginta proceres synagogæ thus obtulerunt; quilibet horum suum habuit thuribulum. Dixisses tot esse sacerdotes, quot erant factionis hujus capita. E regione horum

Dan.
6.2.
v.35.

horum unicus stabat Aaron. Ita utrinque idem fecerunt, tanquam si certarent quis melius hoc officio fungeretur. Utra pars ergo vicit? utra magis Deo placuit? illos omnes extreme averfatus est Deus, non quod eorum thuribula parum pretiosa, aut thus minus fragrans, sed quod intentio illorum fuerit pessima, qua Mosen & Aaronem in odium populi trahere conabantur. Quocirca omnes hausti sunt à terra vindice, *descenderuntque vivi in infernum, operti humo, & perierunt de medio multitudinis.* Thuribula eorum in laminas producta & altari affixa, ut hoc æternum monumentum esset Israëlis, quo commonerentur, Deum non ad actionem, sed ad intentionem respicere. Cujus finis malus est, & ipsum quoque malum est.

Ab omni ævo quanta sunt facta, & quanta etiamnum fiunt per Orbem, quæ humanis oculis videantur optima, sanctissima, cum eadem ut pessima damnent oculi divini cernentes omnia. Et videte mihi obsecro, regiam juvenem Absalonem, quam is humanus, quam obsequiosus, quam & modestus fuit? primo diluculo stetit ad portam regiam velut janitor, & ubi quispiam accessit salutaturus illum, extendebat Absalon manum suam, & apprehendens osculabatur eum. Quis unquam regii sanguinis juvenem æqualis vidit esse humanitatis? nã si quis & negotia in aula tracta-

*Nam
Aarons
thuribula
ex auro
purissimo
erat.
horum
autem
aenea.
Vide
Iacob.
Salian.
tom. 2.
Anal.
Vet.
test.
Anno
mundi
2547.
n. 1.
Num.
c. 16.
v. 33.
2. Reg.
c. 15.
v. 5.*

80 DE RECTA INTENT.

tractaturus venisset, eum humanissime ad se vocatum interrogabat, è qua civitate adesset. Quod ubi cognovisset, familiarissime solatus hominem: Videntur mihi, ajebat, sermones tui justis & bonis, sed non est qui te audiat constitutus à rege. O mitem, ô & benignum Dominum, & quam olim idoneus erit qui ad regni gubernaculum sedeat, & imperet! Nam audite, Quis me, inquit, constituat judicem super terram, ut ad me veniant omnes qui habent negotium, & juste judicem? En tam laboris quam justitiæ amantissimum.

Ibid.
v.4.

Sed quis non videat sub hoc lapide scorpionem latere, qui universas Absalonis actiones insidiosissime venenet. Quorsum enim omnis illa mansuetudo, & proluxa humanitas, quorsum tot blanda obsequia? quorsum tam mane surgit, adventores & hospites manu prencios osculatur, se judicem promittit, nisi ut coronam regiam parentis capiti decutiat, & imponat suo? Cujus finis malus est, & ipsum quoque malum est.

Quid porro sanctius quam vovere Deo & reddere? hoc ipsum fecit probus iste, sic dicam, veterator Absalon. Sacrificium & peregrinationem vovit, eaque de causa à domino parente abeundi veniam petens: Vadam, inquit, & reddam vota mea quæ vovi Domino in Hebron. Vovens enim vovit servus tuus, cum esset in Gessur Syriæ, dicens: Si
reduxe-

reduxerit me Dominus in Hierusalem, sacrificabo Domino. Nunquid non eximius hic est actus, quis illo melior? *Vovens, ait, vovi, & sacrificabo Domino.* Omnia laude dignissima videntur. Sed quæ horum omnium intentio? Furtiva, perversa, impia. Ut optimum patrem folio pelleret, & ipse imperaret, ista excogitavit; nimirum huc ibant omnia. Hinc votum pessimum, pessima peregrinatio, sacrificium pessimum. Cujus finis malus est, & ipsum quoque malum est.

II. Ejusdem pictæ nequitiae fuit illa vulpes Galilæa Herodes. Peregrinationem quoque rex iste simulavit à se instituendam Bethlehemum, novo regi Iudæorum adorando: Ut & ego, inquit, *Matt. c. 2. v. 8.* veniens adorem eum. Nunquid non sanctum hoc iter fuisset? imo vero. sed qua intentione venisset? ut infantulum recens natum in cunis jugularet. Cujus finis malus est, & ipsum quoque malum est.

Quam vero istud in aulis Principum frequens, quam pæne quotidianum est, simulare & dissimulare, manus osculari & amplissime porrigere, ad aliorum genua se submittere, mille delicias facere, ceremoniarum nil omittere, omne obsequium polliceri, amicissimum se fingere, verba sesamo & papavere sparsa ingerere, merum mel loqui. Sed ubi cor & intentio? Lingua in melle, cor in felle; manus quidem benevolæ sunt, plenum

82 DE RECTA INTENT.

plenum obsequiis os, vultus amicitiam promittit, sed aliud susurrat intentio. Hæc sæpe patibulum, laqueos, diabolum, & omnem malæ fortunæ comitatum apprecatur. Lingua quidem humanissime salutatur: Non est, mi frater, quem alium malim cernere, quam te. Intentio addit, sed in patibulo. Lingua, prout docetur, familiarissime garrit: Nil magis cupio quam Domino meo servire. Intentio subdit: sed meo commodo. Lingua officiosissime optat: Utinam fratri meo amantissimo quam plurimum gratificari possim. Intentio explicat, sed sine labore meo. O Herodes, ô vulpes! quam longe aliud est, dicere, aliud etiam sentire quod dixeris. Verba vendere facile est, intentionem bonam dictis factisque omnibus adungere, hoc virtutis est.

Optime Publius Mimus: Non aspicias, inquit, quam plenas quisque manus Deo, sed quam puras admoveat. In hujus rei testimonium, duos simul Oratores propono, Ezechiam, & Phariseum, qui ex eodem precatorio libello

4. Reg. Numini supplicat. Rex Ezechias: Obsecro Domine, inquit, memento quæso quomodo ambulaverim coram te in veritate & in corde perfecto, & quod placitum est coram te, fecerim. Phariseus: Deus gratias ago tibi, inquit, quia non sum sicut ceteri hominum. Quid hoc aliud est dicere, quam ambulasse se

coram

4. Reg.

2.20.

2.3.

coram Deo, in veritate & corde perfecto, quod & Ezechias de se dixit. Pergit Pharifæus: Iejuno bis in Sabbato, decimas do omnium quæ possideo. Vterque se laudat, eadem utriusque præcatio. Cur ergo illius placuit, hujus displicuit? Hoc dubium divus Gregorius explicans: Sæpe, inquit, contigit ut iusti & iniusti habeant verba similia, sed tamen cor semper dissimile: & ex quibus dictis Dominus ab iniustis offenditur, in eisdem quoque à justis placatur. Ecce Pharifæus justificat se in opere, Ezechias etiam in cogitatione, unde erge hic offendit, & iste placat? Omnipotens Deus singulorum verba à cogitationibus pensat, & in ejus auribus superba non sunt, quæ humili corde proferuntur.

III. Sed duos alios propono similime facientes, dissimillime sentientes, Thomam Aquinatem virum sanctissimum, & Trojanum adulterum Paridem. Beatus Thomas, uti de eo memorant, assidens in convivio, feminam venusti vultus fixioribus oculis aspexit. Ejus rei causam rogatus à socio nonnihil ob hoc offenso: Admirabar, inquit, mundi Creatorem: si enim rebus creatis tantum est formæ ac pulchritudinis, ipse opifex & creator, infinite pulchrior sit, & formosior necesse est. Si caduci homunciones adeo vultu præstant in hoc Xenodechio, quales erant beati post

*Vide
Specul.
P. Ioh.
Dav.
Spec. 9°
pag.*

III.

84 DE RECTA INTENT.

Resurrectionem in cœlo? Ita Thomas Aquinas, conscientia illæsa, & bona intentione surrexit è mensa, crevitque Dei amore. Et forte hic sanctus vir, non minus egit ex virtute quam Pior Abbas, qui contrarium fecit, qui nec suam quidem sororem, ægrotam & viduam anum in oculos voluit admittere, sed se illi spectandum præbuit clausis oculis. Thomæ Aquinati similis fuit factò, non intentione, Paris lascivus juvenis, qui vix aliud fecit quam Thomas, in Menelai mensa, ubi Helenam conjugem non suam continuo aspexit, sed oculis non castis, sed in dedecus suum suorumque æternum, nam raptum, nequitiam, adulerium cogitavit. Cujus finis malus est, & ipsum quoque malum est.

Propono tres alios homines, Matrem Christi, discipulum Christi, sed quem ipse diabolum vocavit, & Christi hospitam, quorum actio eadem præne, intentio fuit dissimillima. Mater Christi milles utique in cunis filium reverenti osculo salutavit: Magdalena pari reverentia pedes Domini osculata est, cum Simon Phariseus, ob neglectum hoc officium reprehensus est: sed & Iudas Iscariotes ori Dominico fixit osculum. Tam hinc impar meritum, quam intentio. Mater divini favoris & amoris ingens augmentum obtinet: Magdalena delictorum veniam, Iudas gehennam. Unde hæc tanta inæqualitas in matre, disci-

discipulo, famula, eundem prorsus hominem osculantibus? Mater, amore castissimo; Magdalena, affectu religiosissimo; Indas, prodendi studio nequissimo hoc fecit. Cujus finis malus est, & ipsum quoque malum est.

Idē in aliis plurimis videre est. Affidet quis ægrotanti amico, nō quia bonus amicus est, & officii memor, sed quia captator, imo quia vultur est, qui lassā morbo pecora & casura è proximo speculatur; imminet morti & hæreditatem expectat. En ut bonā actionem scēdissime corrumpat intentio mala. Pari modo, & Herodes & Zachæus Christū videre cupiit; eadē fuit utriusque actio, dispar intentio. Chirurgus hominem ægrum arte alligat, brachium ei vulnerat, manum amputat, pedem secat, illi tamen gratiæ aguntur, & rependuntur aurei: prædo hominem etiam mutilat, sed in præmium ei debetur rota. Et ratio est, ille ut læsum sanet, hic ut sanum lædat, ferrum expedit. Eadem ratione homo pius lapidem tollit, ut ad templi structuram conferat; homo iratus tollit & ipse lapidem, sed ut illum, cui stomachatur, eo feriat: Duo una Romam eunt, ille religionis exercendæ, iste inimici jugulandi causa; illi merces è cælo, isti ab Orco debetur. Fuit, qui alterum ferro læsurus, tuber aperiret. Num ideo

*Vide
Sen.
l. 2. de
huic benefic.*

G 2

c. 9. initio. Ciceronem l. 3. de Nat. Deor. Val. Max. l. 1.
c. 8. Plutarch. de Utilitate ex inimicis capienda.

huic gratiæ agendæ, aut reddendū præmium, quod vomicam quam medicorum manus reformidaverant, diviserit, & eum, cujus exitii cupidus erat, sanarit nocendo? Vides non esse magnum in actione ipsa momentum, sed in agentis intentione. Ita non videtur dedisse beneficium, qui malo animo profuit. Casus enim beneficium est, injuria, hominis.

IIII. Inobedientia ex oblivione, negligentia, errore, plagas meretur non ita multas. At vero cum accedit intentio & repugnandi studium, hoc plagis vix centenis expiabitur. Istud enim pertinaciæ & contumaciæ, ariolandi peccatum est. Pulchre & vere Bernardus: Elatio, inquit, contemnentis, & obstinatio impœnitentis, in minimis quoque mandatis, culpam facit non minimam. Hic admodum cavendum ne in ullo delicti genere ad negligentiam, incuriam, inobedientiam accedat superbia, contemptus, pertinacia, hac enim ratione vitia mire se multiplicant, & in immensum excreſcunt. Et quandoquidem illa, quæ dixi, latentia sunt crimina, mira celeritate gravitatem eis addit foedissimam intentio mala. Ideo diabolus non tam curat quid boni vel mali faciamus, modo hoc obtineat, ut bonum faciamus intentione mala. De hac diaboli vafritie Gregorius: Totam arborem, inquit, fructus sibi ferre conspicit, quam venen-

dente

*L. de
pre-
cept. &
disp.*

dente in radice vitiavit. Et Bernardi
 sensu bonum hominem prorsus con-
 demnat intentio prava. Christus ipse cla-
 rissime : Si oculus tuus , inquit , fuerit *Iuc.*
 nequam , totum corpus tuum tenebro- *c. II.*
 sum erit. *v. 34.*

Sed est personatorum grex ubique
 terrarum reperiendus , quem Deus cælo
 nunquam admittet , scilicet Opera bo-
 na malam intentionem induta. De his
 diaboli larvis dici potest : Lupus sub
 pelle ovina fuit , vitium virtutis pallio-
 lo incedit , Satanæ Angelum lucis se-
 gerit.

Iobus : Abominabuntur , inquit , me ve- *Iob.*
 stimenta mea. Tam foedus sum & pu- *c. 9.*
 rulenta tabe plenus , ut ipsæ me vestes *v. 31.*
 meæ horreant , velut tangere recusent
 tam impurum hominem. Vestes , exte-
 riora sunt opera bona , hæc illum , qui
 intus & in animo tam ulcerosus est ,
 malisque intentionibus scatet , abomi-
 nantur , damnant , refugiunt , velut si do-
 leant hominem foris tam esse nitidum ,
 intus plenum sordibus. *Si oculus tuus*
nequam fuerit , totum corpus tuum tenebro-
sum erit , etsi ovinam pellem , aut virtutis
palliolum , etsi Angeli vestem ei circum-
ponas. Gregorius : Cum perversa in-
tentione , inquit , vel rectum quid agitur ,
etsi splendere coram hominibus cerni-
tur , apud examèn tamen interni iudicis
obscuratur. *L. 28.*
mor.
c. 6.

V. Et hoc Deus quandoque luculen-

L. I.
Dial.
c. 9.

te ostendit. Rem miram narrat idem sanctissimus scriptor Gregorius, in hunc modum. Tudertinus Pontifex Fortunatus, vir miræ sanctitatis, diabolum humani corporis infessorem precibus expulit. Diabolus hospitio pulsus, ut injuriam suam sarciret, Deo sic annuente, habitum hominis peregrini induit, quem ex arte simulans urbem obiit sub crepusculum, & velut exul egensque contra Fortunatum Episcopum querelas cœpit spargere, & : En, inquit, quam sanctus vir sit Fortunatus Episcopus vester; ecce quid fecerit. Hominem peregrinum, & à fortuna pessime habitum hospitio insuper exclusit. Quo tendam? non est qui miserum domo recipiat. Dum hæc queritur, audiit ea civis, ad prunas cum uxore & filiolo confidens, & mox invida curiositate sciscitatus est pressius, quid injuriæ illi fecisset Episcopus? Vbi vaferrimi peregrini querelas audiit, liberaliter ei domum suam in hospitium obtulit, non tam ut peregrino faceret bene, quam ut Episcopum, cui pessime volebat, traduceret. Sic larvatum dæmonem una secum pertraxit ad prunas. Hic ubi multa confabulati, exiliens subito peregrinus, filium hospitis arripuit, & vi maxima in ignem excussit, elisitque animam. Heu miserrime parens, agnosce demum, vel quem tu domo receperis, vel quem Antistes tuus domo exegerit. Laudatissima virtus est

Hospi-

Hospitalitas, sed si eam intentio depravet mala, à virtute degenerat in vitium; peregrinos hospitio suscipere, etiam in magno illo Abrahamo commendatissimum fuit, sed si bona desit intentio, tam facile diabolus recipitur quam Angelus. Eadem est ratio virtutum aliarum omnium, quibus si prava sese insinuet intentio, cacodæmon apertam invenit tabernam, quam occupet pro libitu, facitque hominem idololatram, ut suum ipse ventrem, pecuniam suam, suam arcam numariam, aut escariam mensam adoret, quod fieri constat in omni lethali noxa.

Si oculus tuus fuerit nequam, totum *Matt.* corpus tuum tenebrosus erit. Ah, quam *c. 6.* hinc circumspicte attendendum, ne frustra nos fatigemus, & operam ludamus, ne meritum bonis actionibus obtinendum perdamus omne, intentione non bona. Ideo cum Hebræo psalte precandum assidue: Cor mundum crea *P. 50.* in me Deus, & spiritum rectum innova *v. 22.* in visceribus meis: ut tibi servire cupiam, tibi in omnibus placere.

CAPUT IX.

Qua Ratione malam INTENTIONEM prodat operis publicatio.

EXploratores Hebræi, à militiæ duce Iosue missi, urbem Hiericho ingressi, notissimæ feminæ Rahab hospitium

subierunt. Exceptit illa, abscondit, aluit. Illi ut hospitæ suæ gratias meminissent, rem magni momenti promiserunt, ea tamen lege: *Si tamen, inquit, non prodideris nos, quod si nos prodere volueris, & sermonem istum proferre in medium, erimus mundi ab hoc juramento, quo adjurasti nos.* Norant homines prudentes fieri vix posse, ut penitus laterent. Et certe vicini latebras has odorati, rem ad magistratum mox detulerunt. At Iosuanus plus non exigebant, quā hoc ipsum, *Tu ne prodideris nos.* Nā si evulgetur per te, nos hīc esse, tuum tibi hospitium nec quadrante solvemus; promissis nequiquam stabimus.

Opera bona exploratores sunt, & ad cælū tabellarii, qui in orbe hoc peregrini civibus omnibus exosi sunt. Inter cives suos mundus numerat Dolū, Iniquitatem, Vitiū, Fraudem. Porro exploratores illi prōmittunt nobis inaudita & invisa præmia, à magno illo Iosue Christo tunc danda, cum Hiericho, hoc est, orbem succensurus advenerit: eam tamen illa conditionem requirunt: *Si non prodideris nos.* Cum facis eleemosynam, monet Christus, noli tuba canere ante te. Virtutes proditæ evanescent.

Enimvero tam garrula est Iactantia & Inanis gloria, ut nihil non simul, & prodat & perdat. Huic ergo tam garrulo monstro, non tantum os, sed manus pedesque sunt ligandi, ne ullū dare possit signum cælestium nunciorum, operum
bonoꝝ

Ios.

c.2.

v.14.

& 20.

Matt.

c.6.

v.2.

bonorum latentium. Hoc Christi præceptum crebrius ingerit : Attendite ne *Matt.*
 justitiam vestram faciatis coram homi- *c. 6.*
 nibus, ut videamini ab eis. Cum tamen *v. 1.*
 in eadem concione imperet : Sic luceat *Matt.*
 lux vestra coram hominibus, ut videant *c. 5.*
 opera vestra bona. Qua ratione ista con- *v. 17.*
 veniant, & quis nostrorum operum bo-
 norum proditor sit, nunc exequemur.

I. Quærit è Iobo cognatorum unus, *Iob.*
 & : Nunquid vivere, inquit, potest scir- *c. 8.*
 pus absque humore, aut crescere care- *v. 11.*
 ctum sine aqua ? Scirpi in paludibus &
 piscinis virent, neque enim sine humore
 scirpus, neque sine aqua caretum pro-
 ficat. Sed inutiles sunt hæ stirpes; nullæ
 inde ficus colliguntur, nec quidquam
 quod in humanos usus sit. Ita multos
 reperias, quorum habitus exterior pla-
 ne decens & compositus, qui multa
 præclare & dicunt & faciunt, sed ideo
 quia & auditores & spectatores ha-
 bent, itaque crescunt & virent dum vi-
 dentur & laudantur. hoc scirpum facit
 virere, humor humanæ laudis. cum hi
 tales desinunt laudari, desinunt & vire-
 re. Quia enim, inquit Gregorius, sine *L. 8.*
 intentione rectæ cogitationis bona stu- *mor.*
 duit agere, indicat se sine radice floruif- *c. 24.*
 se. Idcirco ingemiscens hic idem vir *ante*
 sanctissimus : Magna, inquit, vecor- *finem.*
 dia est, laboriosa agere & auræ laudis *Ibid.*
 inhiare, forti opere præceptis cælesti- *c. 25.*
 bus inservire, sed terrenæ retributionis *initio.*

92 DE RECTA INTENT.

præmium quærere. Vt enim ita dixerim, qui pro virtute quam agit humanos favores desiderat, rem magni meriti vili pretio venalem portat. Vnde cæli regnum mereri potuit, inde nummum transitorii sermonis quærit. Vili ergo pretio opus vendit, quia magna agit, sed minima recipit.

Plato, cum nobiliores aliquot amicos ad cœnam invitasset, tricliniumque ornari iussisset non omnino sordide, irrupit Diogenes Cynicus, & spurcis suis cœnosisque pedibus cœpit lectulos conculcare. Ingressus cum convivis Plato: Quid agis, inquit, ô Diogenes? Calco, ait ille, Platonis fastum. Calcas, respondit Plato, sed alio fastu majore. Iactantia certe in Diogenis animo impotentior erat, quod inops esset, quam in Platonis, qui cultum illum amicorum oculis dabat, non sibi. Ita invenias superbos plurimos simul & egenos, qui hoc tantum nomine meliores & sanctiores bonis sed divitibus sibi videantur, quod nihil habeant: ceu vero modicum censum laudavit Dominus, non modicum animum, & tanquam virtutis sit egere, & non potius egestatem æquanimiter ferre.

Idem ille Diogenes perpeffu aspera tolerabat multa, sed eo animo ut omnium oculos ad se suspiciendum raperet. Idcirco cum media hieme frigidissima lavaret aqua, frequensque populus ad
id spe-

id spectaculi conflueret, & vero etiam aliqui hominis miserti rogarent ut sibi parceret, Plato inter spectatores exclamavit: *Si vultis misereri, abite.* Noverat Plato ingenium hujus morbi, qui tunc suis viribus destituitur, cum alienis oculis aut auribus caret.

II. Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, **VT VIDEAMINI AB EIS**: quantum alii humanos oculos quærunt, tantum vos fugite. Aristoteles quidem magnanimum pntat eum, qui nec majore nec minore vult honore, quam sibi conveniat, affici. *Lib. I. mor. c. 25.* At in Christi Academia hæc præceptio exploditur: Christus magnanimum judicat, qui omnem honorem potest spernere, insuper & seipsum. Certe honor quicumque, non sat dignum virtutis præmium erit. Volucre fugaxque bonum est honor, & inter res extrarias evanescit, nec in honorati potestate, sed in honorantis est. Ideo Christus infantia nostræ miserescens, tam solícite monet: Attendite, ne virtutes vestras vilissimo pretio vendatis: **SI VIDERI** vultis ab hominibus, oculos à vobis avertet Deus. Attendite, alioqui mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in cælis est. Ergo, ne velitis decipi; Maximus honor pro opere bono minimo, impar prorsus & indigna merces est.

Equidem Seneca hoc probe intellexit, *Epist. idque 81.*

Seneca idque in epistolis urgens : Virtutum,
epist. inquit, omnium pretium in ipsis est : re-
81. ete facti merces est, fecisse. Nemo mihi
 videtur pluris æstimare virtutem, nemo
 illi magis esse devotus, quam qui boni
 viri famam perdidit, ne conscientiam
 perderet. Maximi quidem est bonum
 nomen, at pluris bona conscientia. At
 dicas, commendari à solis hominibus
 non cupio, sed à Deo hominibusque. O
 mi bone, Deum nondum nosti, si tibi
 non sufficit laudari à solo Deo. En, ne
 fallaris, terrarum orbis & Deus, non
 majus quid sunt Deo. Arca Dei & ido-
 lum Dagonis non plus sunt quam arca.
 Tantum ergo tibi sit Deus, quantum
 Deus & alia simul omnia. Scis etiam
 Christum & mundum amicos non esse,
 quid ergo ditari vis aut commendari ab
 inimico Christi? neque nescis Deum tui
 curam habere, si tibi id profit, spoliabit
 is Ægyptum ut te honoret. Virtutis
 maximum præmium est, quod latere
 suos non sinit; producit illos ad glo-
 riam, sed suo tempore. Interim patere
 omnem tibi noxium honorē submove-
 ri, & ne queraris : *Non honoror, prout me-
 ritus sum, alia me deceret veneratio &c.* va-
 nissimæ sunt hæ querelæ; *Attendite.* Imo
 tam non vult Deus humanos favores &
 honores à nobis amari, ut permiserit
 suum etiam filium dici Beelzebub; nec
 fere ullum est contemptus aut injuriæ
 genus, quo affectus non sit Servator
 mundi

mundi, qui ut omnē humanam laudem nobis redderet invisissimam, illa nobilissima concione, quā Matthæus descripsit, hoc pæne unum persuadere conatus. *Te autem, inquit, faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua.* Vultus Christiani totus introrsum respiciat, nunquam curiose foras exeat cum Dina, non quærat alienigenam cum Samfone, non Ægyptiam cum Salomone. Eccur humanis laudibus, tanquam ridentibus hæredibus nostrarum virtutum opes permittamus? ridendo rapiunt omnia. *Nesciat ergo sinistra tua, quid faciat dextra tua.*

III. Contendit Christus, & pluribus modis inculcat, Omne opus intentione purissima propter Deum esse faciendum, neque hîc quærendum, quid nobis sapiat, quid placeat, aut adlubescat: *Nesciat sinistra tua.* Plurimum sane laborum nostrorum perdimus, dum in iis solummodo gustum & sensum sectamur, & ut vocamus, devotionem nostram quærimus. Si hæc desint & nostras preces, & functiones nostras, & hoc atque illud temere omittimus, quia gustum operis non habemus; at vero cum hic adest, cum sapit quod facimus, & oramus & laboramus, hoc est sibi sacrificare, nō Deo. Si pueri discere nolint, nisi butyrum & similagineus panis ad scholas ferendus detur, sero doctores fient. Opera nostra plerumque tum
pluri-

plurimum habent meriti, cum minimum delectationis, cum nosmet pia vi ad ea adigimus, cum in iis molestiam & nauseam sentimus, illam tamen vincimus.

Iob.
c. 16.
v. 20.

Nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua. Subinde & ipse qui iuvatur fallendus est: ut habeat, nec tamen à quo acceperit, sciat. Optimus quisque cælo & Deo teste contentus est, & cum Iobo se solatur: Ecce enim in cælo testis meus, & conscius meus in excelsis. Hoc nostræ stultitiæ pars est, cum videmur nobis frustra laborare, nisi sint multi spectatores, & testes laboris nostri. Deus, ô vani, theatrum suum in tenebris habet, quid vos lucem & publicum ambitis? Sed quærat quis: Quid mali est, si servus suo domino placere, seque illi probari cupiat? Ajo: Quivis suo munere sic fungatur, quemadmodum jubetur: cum ambigit, quid velit Dominus, facienda, quam accuratissime potest, faciat; de cetero anxius non sit, placuerit an displicuerit, alioqui humanis tantum oculis serviisse censebitur.

Judic.
c. 7.
v. 20.

Gedeonis milites in Madianitas pugnaturi, læva lagenam in qua lumen, dextra buccinas tenebant. Ac ubi res congressum & prælium spectabat, buccinis clangebant, & lagenas frangebant, atque una conclamabant: DOMINO & GEDEONI. Nos itidem, cum lagenam frangimus, & de corpore

corpore supplicium sumimus, cum buccinis clangimus, & Christi religionem in templis extollimus, lux effulget: præclare hæc omnia, modo nemo clamet: MIHI & GEDEONI. Non ita, sed DOMINO & GEDEONI. Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam: non mihi, sed CHRISTO: non mihi, & meo gustui, sed GEDEONI, & aliorum plurimorum saluti. Solam Dei gloriam, & Deo soli quæramus, non nobis; tam alieni à nostra, ut *nesciat sinistra quid faciat dextra nostra*. Petrus Ravennas: Si te ipsum, inquit, vult nescire, quanto magis aliam? Augustinus, dextram appellat amorem & puram intentionem ad Deum; lævam, obliquum oculum ad umbras falsæ gloriæ. Hebræus psaltes: Si oblitus fuero, inquit, tui Hierusalem, oblivioni detur dextera mea. Cum li non meminimus, obliviscitur nostri dextra nostra, nec juvat nos, perinde ac si ea prorsus careamus; cum dextra hæc vacat, tunc viget sinistra. Sed nunquid infantes corripimus cum salutanti lævam porrigunt, cum læva cibum eximunt; quis illis non objicit? Pudeat te non manu honestiore uti, sed nec in adultis id dissimulamus, cum Scævolas esse cernimus. At vero in rebus animi, læva uti & rumore aucupari, longe turpius est, neque solam post se trahit turpitudinem, sed & noxam. At sicut infan-

Serm. 2.

60.

Psal.

136.

v. 5.

infantibus ligatur læva, dextra libera; sic qui observat intentionem suam in multis sinistram, liget illam consideratione damni, quod inde maximum & æternum emergit.

Serm.

9.

IIII. Pulcherrime Petrus Chrysológus: Iustitia, inquit, quæ se humanis oculis locat, divini Patris mercedem non expectat. Voluit videri, & visa est; voluit hominibus placere, & placuit; habet mercedem quam voluit; præmium quod habere noluit, non habebit.

Lib. 3. de Ira. Et quam congrue Christianæ legi Seneca: Pacem, inquit, demus animo, quam dabunt actus boni, & intenta mens ad

c. 41.

unius honesti cupiditatem. Conscientiæ satisfiat, nihil in famam laboremus, sequatur vel mala, dum bene merearis. An non hæc eadem divinus Paulus sæpius inculcat? Sed jam passim (quod Plinius annotat) multi famam, conscientiam pauci verentur. Plerique non attendunt, quam ipsi bene agant, sed quam alii de ipsis bene sentiant, quam prompte applaudant, modo in ore hominum sint, modo laudentur; quam laudanda faciant, hæc apud illos curarum minima est.

Cant.

c. 2.

9, 6.

Longe aliter Sponsa cælestis: Læva ejus, inquit, sub capite meo: & dextra illius amplexabitur me. Centum hîc mysteria; sed nostrum hoc est: Læva sub capite cerni non potest, amplexantem vero dexteram cernit is qui amplexu

strin-

stringitur. Lævam ergo sponsa non videt, videt tamen dextram. In sponsi læva divitiæ sunt & gloria, sed cum tempore peritura; in dextra longitudo est diernm, beatissima æternitas. Hinc fidelis sponsa oculos suos in æternitatem à se defixos; opes autem & honores, veluti lævam manum à se non aspici affirmat. Quod ergo Christus imperat, Nesciat sinistra tua, hoc & sponsus mandat: Lævam meam sub capite habeto, dextram in oculis.

Quemadmodum autem ille fidelis servus est, qui multa millia florenorum numerat suo domino tanta fide, ut nec unicus quidem quadrans piceatis unguibus adhærescat: ita is optima fide agit cum Deo, qui quicquid humanæ laudis accipit, huic Domino suo in solidum adnumerat, nec sibi vel minimum inde reservat. De quo insigniter Chry-^{Hom.} sostomus: Maxima virtus est, inquit, ^{5. in} omnia Deo adscribere, nihil suum esse ^{epist. 2.} ducere, nihil sub gloriæ causâ facere, ^{ad} sed ad Dei voluntatem perpetuo inten- ^{Cor.} tam oculorum aciem habere. Hic enim est qui vitæ actæ rationes exacturus est. Nunc vero rei ordo inversus est: atque illum quidem qui pro tribunali festurus, ac rationes repetiturus est, non valde metuimus; eos autem qui nobiscum stabunt, ac iudicium subituri sunt, expavescimus.

Fit quandoque ut litteræ reddantur

H

non

non illi domino ad quem scriptæ sunt, sed alteri. has si prudentior quis accipiat, quamprimum litterarum frontem inspexerit, statim: Hæ litteræ, dicet, ad me non pertinent; hæc tituli præfatio non me alloquitur, nec mihi tam grandia nomina conveniunt: ita prorsus facit qui laudes non sibi sed Deo deberi agnoscit, qui omnem à se gloriam in Deum derivat, hic demum fidelis servus, Deo sincere servit, hujus sinistra ignorat, quid dextra faciat.

V. Sic autem nesciat dextra nostra, quid faciat sinistra, non ut nihil in publico faciamus, nec ullum nostrorum operum ab aliis videri, sed ut non velut nostrum commendari velimus. Non est ingrata Deo, inquit Chrylostomus, quæ visa fuerit ab hominibus eleemosyna, sed quæ ideo facta est ut visa sit. Imo ii quibus eminens & publica persona imposita est, quædam publice faciant, eoque exemplo alios animent ad audenda similia. Neque hîc timidi sint aut pusilli animi: Nam, ut præclare Augustinus, Si times spectatores, non habebis imitatores: videri debes, sed non ad hoc facere, ut videaris; opus publicum, intentio secreta. Ut glorificent patrem vestrum qui in cælis est.

At qui debili est virtute, huic Proper-
tianum illud ingerendum:

— *disce manere domi.*

Quod

*In
Matt.
hom. 9.*

*Tom. 9
tract. 8
in ep.
S. Io.*

*Matt.
c. 5.
v. 6.*

*Pro-
pert.
lib. 2.*

Ele. Hesterna. men lux &c.

Quod & Gregorius optime monens: *Lib. 8.*
 Sed valde perfectorum est, inquit, sic *mor.*
 ostenso opere, Auctoris gloriam quære- *c. 30.*
 re, ut de illata laude, privata nesciant *post*
 exultatione gaudere. Tunc solum nam- *med.*
 que innoxio hominibus laudabile opus
 ostenditur, cum per despectum mentis
 veraciter laus impensa calcatur. Quam
 quia infirmi quique perfecte contem-
 nendo non superant, restat necesse est,
 ut bonum hoc quod operantur, abscon-
 dant. Sæpe enim ab ipso ostensionis ex-
 ordio propriam laudem quærunt, sæpe
 vero in ostensione operis, Auctoris pa-
 refacere gloriam cupiunt, sed excepti
 favoribus, in laudis propriæ cupidita-
 tem rapiuntur: cumque semetipsos di-
 judicare interius negligunt, sparsi ex-
 terius ignorant quid agunt, eorumque
 opus suæ elationi militat, atque hoc se
 impendere obsequio Largitoris putant.

Atque his quidem triplex hoc docu-
 mentum servandum. Primum: In Deum
 ubique præsentem mentis oculos inten-
 dant, sive privatim quid agant, sive pu-
 blice. Optent soli Deo placere, quasi
 solus Deus in orbe sit. quamvis infirmio-
 ribus istis difficile sit Dei præsentiam in
 publico non amittere. Alterum: Non e-
 dant signa recte factorum: publicare
 virtutem, est perdere. publicatio hæc est
 tuba convocans spectatores, qui spe-
 ctent & laudent. Christus hoc prohi- *Mat.*
 bens; Cum facis, inquit, elemosynam, *c. 6.*
 noli *v. 2.*

Ibid.
v. 17.
¶ 18.

noli tuba canere ante te. Sic & jejunia vult tegi, ne illa tanquam in vultu describantur: Tu autem cum jejunas, unge caput tuum, & faciem tuam lava, ne videaris hominibus jejunans, sed patri tuo qui est in abscondito, & pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi. Sic bona nostra introrsus spectent. Tertium: Non tantum publicum fugiant hi tales, & sua laudatoribus oculis occultent, sed fugiant seipfos, & operis sui obliviscantur, ne forte sibi ipsis placeant: Nesciat sinistra tua quid faciat dextra. Optime Iobus: Etiam si, inquit, simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea. Spiritus, mi Christiane, spiritus bonus & rectus sciat quid facturus sis, hic opera tua dirigat, nec multum super iis cum Carne deliberet, alioqui mille repugnantibus & pertinacibus implicaberis, aliaque intentiones carnem & terram olentes miscebunt se innumeræ, ita te potius quæres quam Deum. Sic ergo opus tuum perfice, Carne illius non conscia, & hoc unum specta ut velis quod vult Deus.

Iob.
c. 9.
v. 21.

Nesciat ergo sinistra tua, quid faciat dextra tua: eleemosyna tua, & alia tua opera bona, sint secretissima, prorsusque ostentationis expertia. Manus autem tunc quasi stipis est conscia, quando ad erogandam illam adhibetur. Quare si dexteram ejus rei consciam fieri sufficiat, non adhibeatur etiam sinistra.

Vsq̄ue

Vsq̄ue adeo ergo absis ab omni ostentationis studio, istoque hypocritarum affectu, qui actiones suas hominum oculis ingerunt, ut tu, quantum ad te, prorsus velis ea quæ facis latere, neque desideres testes; sed & ipse scire nolis quæ recte agis, neque memineris eorum diutius quam dum operi incumbis, moxque tradas oblivioni quod fecisti, ne tibi ipsi hoc nomine placeas quod feceris, *ea quæ retro sunt obliuiscens, ad ea quæ sunt priora teipsum extendens.* Quod si major quam par sit boni operis nostri consideratio in animum admittatur, si res facta volvatur verseturque mente, nobis ipsis nostrorum operum spectatoribus, admiratoribus, laudatoribus oblectabimur, quod aliud non est, quam si altera, qua minime opus est, manus adhibeatur. Ad rem plane Chryso-
Ad
Phil.
c.3.
v.13.

mus: Nihil, inquit, æque inania reddit benefacta disperditque, atque eorum quæ nos recte fecimus, memoria; duo enim parit mala; negligentiores facit, & in arrogantiam tollit.

Præcepit olim Deus altare sibi strui è lapidibus non sectis: Quod si, inquit, altare lapideum feceris mihi, non ædificabis illud de sectis lapidibus. Si enim levaveris cultrum super eo, polluetur. Ecquid hîc tantæ religionis? multum sane. Lapidés secantur ut videantur; intra parietis sinum locandi, hoc ferri polimine non egent: ita Deus in hominis

anima velut ara sibi structa, illas virtutes probat, quæ simplici & pura intentione fiunt. quæ vero ideo fiunt ut videantur, ceu secti lapides ad hanc aram idonei non sunt. Omnibus bonæ mentis hominibus, fatis superque, sua recte facta extremo die iudicii scienda ab omnibus & Angelis, & hominibus. Hic demum verus erit honor, bene egisse, idque laudari ab Orbe universo.

CAPVT X.

Quam varia sit & multiplex MALA INTENTIO.

Salamandra non grandis fera, sed variegatæ & versicoloris pelliculæ animalculum est, ut stellio, tantum tamen veneni thesaurum secum vehit, ut si radicem arboris contingat, fructus omnes in radice jugulet, & arbori adimat omnem vitam. Diabolus, Orcinianus serpens, verissima Salamandra, nullo igne consumenda, si fœcundæ arboris radicem admordeat, totam corrumpit. Radix omnium operum nostrorum est intentio nostra, hanc si contingat diabolus, & pravæ intentionis veneno inficiat, tota sterilefcit arbor; omne opus inutile, perversum, venenatum redditur, quodcunque hac cacodæmonis fraude læditur. Notum est illud: Cum perversa est intentio quæ præcedit, pravum est omne opus quod sequitur. Si oculus
tuus

tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit.

Ostendimus proximo capite quam affine sit malæ intentioni, opus suum publicare: nunc explicandum, quam varia sit mala intentio, & quam è diversis fontibus hoc veneni genus scaturiat.

I. Vix quidquam è terra nascitur, quod adeo contra hiemem se muniat & involvat atque cæpe: septem ei tunicæ non sufficiunt, insuper etiam caput defigit terræ. His ita tunicatis cæpis, non absimiles sunt illorum oculi, de quibus Siracides: Oculi insipientium septem-*Ecc.*
plices: multas habent tunicas, uti cæ-*c. 20.*
pæ. Tales oculi minime simplices sunt, *v. 14.*
prout eos Christus esse voluit. His oculis, & his tam bene vestitis cæpis simillima est intentio mala, huic si unam tunicam ademeris, adest mox alia. hanc etiam demis? continuo alia atque alia se prodit. Et uti cæpæ se abdunt, sic & mala intentio: nemo mortalium hanc satis excusserit, aut penetrarit. Mala intentio, mala videri non vult; omni-geni colores & prætextus ei non defunt. Reprehendit Christus Phariseos quod stipem daturi iuberent ante se tuba cani. illi honestissimæ excusationis tunicam objicientes: Non hæc, aiebant, facimus, ut eleemosynam nostram commendemus, sed ut pauperes convoce-mus, non ut nos alii liberales dicant,

sed ut egeni ad stipem confluant : Oculi insipientium septemplices : Intentio mala multiplex , versicoloris & variegati tergoris est, ut Salamandra.

Serm.
36. in
Cant.
med.

Perf.
sat. I.

Scire natura omnes cupimus , quam est autem varia & multiplex intentio in hoc unico sciendi desiderio ? Pulcherrime Bernardus : Sunt, inquit, qui scire volunt , eo fine tantum , ut sciant, & turpis curiositas est. Sunt qui scire volunt, ut sciantur ipsi, & turpis vanitas est. hi profecto non evadent subsannantem Satyricum , & illis talibus occurrentem : *Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter.* Et sunt qui scire volunt, ut scientiam suam vendant , verbi causa, pro pecunia , pro honoribus , & turpis quæstus est. Sed sunt quoque qui scire volunt, ut ædificent, & charitas est. Et sunt item qui scire volunt , ut ædificentur , & prudentia est. Horum omnium solum ultimi duo non inveniuntur in abusione scientiæ, quippe qui ad hoc volunt intelligere, ut bene faciant.

Epist.
180.
post
init.

En , quam sit multiplex in re una mala intentio : en, quam multi non vitæ sed crumenæ discant ! & quantos vanitas ac voluptas, quæstus ac curiositas ad libros trahat ? Idem observans Seneca: Quidam, inquit, veniunt ut audiant, non ut discant , sicut in theatra voluptatis causa ad delectandas aures, oratione vel voce , vel fabulis ducimur. Magnam audi-

auditorum partem videbis, cui philosophiæ schola, diversorium otii fit. Non id agunt ut aliqua illic vitia deponant, ut aliquam legem vitæ accipiant, ad quam mores suos exigant, sed ut oblectamento aurium perfruantur. Aliqui tamen & cum pugillaribus veniunt, non ut res excipiant sed verba, quæ tam sine profectu alieno discant, quam sine suo audiant.

II. Æque propemodum diversa est intentio eorum qui concionem audituri in templa coeunt. Quidam veniunt non ut discant, nec ut meliores evadant, sed tantum ut audiant. Alii ut tempus fallant, & moram ad prandium minus sentiant: alii ut consuetudini satisficiant: isti ut dormiant, & ante meridiem suaviter meridentur; concionator illis pro tibicine est, somnum blande conciliante: Porro alii concionibus interfunt ut garriant, & commodius modo cum hoc, modo cum illo confabulentur: alii ut imperio herili pareant, neque enim aliter possunt; velint, nolint, adiguntur ad hoc genus obsequii. Si quis jam quærat: Vnde obsecro post tot conciones, post tantos clamores, post tot serias exhortationes, non aliam prohibitatis faciem Orbis induit? facile est respondere. Plurimi ad conciones omnino non veniunt, plurimis aliis, etsi veniant, deest intentio; curiositate, consuetudine, necessitate trahuntur, nam multi, si sui juris essent, penitus

emanerent & ex illis ipsis qui conciones frequentant, quotusquisque est, qui animum vacuum adferat, qui aure utraque audiat, qui non innumeris phantasiis scateat, qui auditis animum serio advertat, qui denique velit esse melior. Difficile reperies auditorem ex toto ad audiendum compositum. Hinc illæ lacrimæ, quia intentio bona euntes ad templum non comitatur, aut in via mutatur in aliam, & in malam facillime

Ibidem

flectitur. Præclarissime Seneca: Qui, inquit, ad philosophorum scholas venit, quotidie secum aliquid boni ferat: aut sanior domum redeat aut sanabilior. Idem prorsus ego dixerim de Christianorum concionibus: Qui ad templum ecclesiasten auditurus venit, semper boni aliquid secum ferat, & ant sanior domum redeat, aut certe sanabilior. Redibit autem, quisquis sic redire voluerit, ea enim eruditionis Christianæ vis est, ut omnes sinceræ intentionis auditores plurimum juvet. Qui in solem venit, licet non in hoc venerit, colorabitur: qui in unguentaria taberna resederunt, & paullo diutius commorati sunt, loci odorem secum ferunt: & qui apud ecclesiasten fuerunt, traxerint aliquid necesse est, quod prodesset etiam negligentibus. Attende quid dicam: negligentibus, non repugnantibus. Quid ergo? non novimus quosdam, qui plurimis annis in concionibus persederint,

rint, & ne colorem quidem duxerint? Hi tales nunquam voluerunt proficere, sed tantum audire. Attalus & subrilis & facandus philosophus dicere solebat: Idem & docenti, & discenti debet esse propositum; ut ille prodesse velit, hic proficere. Hinc nemo miretur è tot concionibus se nihil profecisse, sed miretur nihil proficere voluisse. Intentionis bonæ, & serii conatus hoc negotium est. Sed ulterius progrediamur.

III. Amor sui omnibus pæne actionibus sese novit quam mollissime insinuare, & dum bonam intentionem sensim ac blande subtrahit, substituit malam. Amor sui amicus omnium delectationum est, & hoc unum efficacissime docet, seipsum quærere. Hic verus fons, hæc origo & radix omnium malarum intentionum est. Trahit sua quemque voluptas. Nemo non benignus sui iudex est, qui nihil minus possit quam seipsum odisse. Intentio mala semper aut delicias quærit, aut divitias, aut eminentias, sed non æternas. Nam inter bonam & malam intentionem hoc discriminis est: bona nunquam non æterni quid spectat: caducis & fluxis contenta est mala; una ei cura geritur, se intueri & suum commodum. Et hoc quidem subtilis est idololatria, & adoratio occultissima, quam reperire est in omnibus peccatis lethalibus, cum in re creata finis ultimus ponitur, in solo Deo
re-

110 DE RECTA INTENT.

reponendus. Sed vix est tam grande piaculum, modo sit occultum, cui innocentiae fucum allinere non possit variegata illa & multicolor Salamandra. Habet intentio mala suos prætextus, colores, nomina, titulos, larvas, quibus se pulchram fingat. Et ubi se quæso non ostentat Avaritia sub palliolo Parsimoniae? Sub Necessitatis nomine vestium pompa, & mensarum affluentia, & omnis intemperantia se venditat: sub schemate officii, muneris, auxilii, Ambitio proserpit: de justissimæ indignationis titulo Invidia sibimet gratulatur. Mala intentio semper rimam reperit qua evadat, est enim subtilissima. Sed exemplis rem demonstramus.

III. Principio, ob humanos respectus, ah quantum boni sæpissime committitur, & quantum committitur mali? Quotusquisque est qui non alios potius attendat quam se, nec tam quid sui officii, quam quid alieni sit iudicii, perpendat. Quam multi, cetera non vitiosi, aliis tamen ad probitatem plus adjuvamenti adferre deberent, sed his ipsis respectibus impediuntur. Et quid iste & ille diceret, ajunt, quam illi & isti hoc non probarent, quam torvis oculis me peterent? mille talia sunt in quæ oculi septemplices assiduo volatu feruntur. Oculus simplex unum atque unicm Dei spectat. Is qui simplicem habet oculum: Hoc, ait ipse sibi, justitia, hoc

con-

conscientia mea; hoc curæ, & hoc officii mei est; quicquid hic aut ille obest, huic aut illi placeat, id ego parum moror. hoc faciendum est, & ideo aliorum iudicium circa hoc, curandum non est: Deum respicio, non homines. quicquid dixerint mortales, si aliud Rex immortalis iubeat, hunc sequor.

Deinde, & quod secundo loco ponendum: Ob solum lucrum quanta non fiunt? Pauperiem fugiens mercator currit ad Indos. Taceo cædes innumeras & latrocinia. Mundi lex est: Lucri odor bonus est ex qualibet re, & quolibet modo. Vnius lucelli gratia infinita facimus, quæ si intentione recta, Dei causa faceremus, cælum centies promereremur. Verissime dixit sanctus *Th. 2*
 ille vir: Pro modica præbenda longa via *Kemp.*
 curritur, pro æterna vita à multis vix *l. 3.*
 pes semel à terra levatur. Vile pretium *c. 3.*
 quæritur; pro uno numismate interdum *num. 2*
 turpiter litigatur: pro vana re & parva
 promissione die noctaque fatigari non
 timetur. Iethro Mosen olim generum *Exod.*
 suum increpans: Non bonam, inquit, *c. 18.*
 rem facis: stulto labore consumeris. *v. 18.*
 Idem prorsus omnium illis lucrionibus
 quæstui seruiantibus ingerendum est; unusquisque horum sic monendus: Quid
 agis, ô homo, stulto labore consume-
 ris: non bonam rem facis. sed ut facias
 bonam, bona intentione utere. ut lu-
 creris, dimitte lucrum, præsertim omne
 non

non honestum, aut quod bona conscientia odisse solet.

V. Tertio. Quantum toleratur in gratiam superbiæ? Verissimum illud: Aut superbus non sis, aut sis patiens. Multi frigere se dissimulant, ne venustam gracilitatem vestium turbent; nolunt ut rustici fartas & pingues tunicas induere. Calceus modo niteat & sine rugis pedi strictus hæreat, etsi urat, non refert. Hunc è superbis collare stringit, illum thorax. Iste ut superbiæ suæ genium exprimat, etiam onera vestium non recusat, hic ut ad ævi luxum se vestiat, etiam famem tolerat. Quin imo & cretam vorare jam didicimus, ut vului decorum pallorem persuadeamus. quid cætera narrem hujus insanix tormenta? Hæc aliaque infanda patiens suffert superbia, sed sibi suffert, & in sui gratiam, quæ si propter Deum recta intentione perferrentur, quanta inde redderet merces? Sed & huic tali ad superbiæ leges patienti vere occinitur: Stulto labore consumeris. Thomas Morus æque sanctus ac doctus vir, Angliæ magnum decus, forte fortuna virginem in conclavi reperit coram vitreo iudice, speculo, quæ multo labore atque etiam dolore comas plicabat; ut frons lata; & mammillare amictorium stringebat, ut ipsa gracilis videretur. huic Morus: Nisi Deus, inquit, tibi hoc pro tuo tanto labore infernum reddat, magnam tibi

profecto injuriam faciet. Affirmabatque serio, persuasissimum sibi esse, quam plurimos in hac vita eo labore infernum mercari, cujus vel dimidio cælum lucrati fuissent. Cujusnam rei defectu hoc fieri censendum, nisi solius intentionis bonæ?

V I. Quarto. Quid non fit acquirendæ, retinendæ, augendæ gratiæ? hic nulli labori parcitur, nulla molestia recusatur, nihil intolerabile æstimatur, totos dies dominorum obsequio apparere, grave non censetur. Viri sancti olim in columnis stabant annis compluribus, inde & nomen traxerunt Simeon Stylita, Daniel Stylita, Alipius & Theodulus Stylitæ. Hi dies noctesque stabant colendo Deo, & corpori affligendo. Hæc religio Stylitarum annis aliquot continuis stantium desit, non item eorum qui continuis horis aliquot perstant, & sæpe solam gratiam expectant, quæ tamen in saxo lubrico & vestigium fallente sita est, & longe citius perdi potest, quam acquiri.

Ioseph Ægypti Prorex in summa gratia fuit apud suum Pharaonem, ab illo proximus, sed successit Rex alius qui Iosephum nosse recusavit. Quam charus Dario Daniel, & tamen omnis Darii gratia Daniele à leonum fovea servare non potuit. Achitophel Absalonis topanta, gratissimus consiliarius fuit, sed hæc gratia collo ejus non aureum torquem,

quem, sed laqueum injecit. Aman gratia potentissimus, & pæne alter Assuerus, sed per hos aureos gratiæ gradus altissimum paribulum conscendit. Et quis Belisarius sub Iustiniano, tot victoriis illustrissimus Dux? tandem non gratiam tantum, sed & oculum utrumque perdidit, ad extremam mendicitatem devolutus. Quis sub Tiberio Sejanus? jam pæne alter Tiberius, & gratiam simul & vitam amisit, unco tractus & in Tiberim abjectus est. Dies prius finiat, quam ego tragœdiarum istarum vel tantum nomina expressero. Habeat Argus mille oculos; Gratiam nemo negaverit mille habere alas quibus avolet. Et tamen hæc tam fallax & incertissimæ fidei gratia, tantis desideriis ac votis expetitur, tot laboribus ambitur, tantis sudoribus quæritur, tot sollicitudinibus & curis, vix tandem & ægre obtinetur: ut obtenta retineatur, non minus laborum & sollicitudinum impenditur, mente semper pavidissima, & in omnem partem se torquente, ne, quod tantis impendiis impetratum est, levi flatu dissipetur. Ita videas hos gratiæ aucupes semper trepidos & anxios, semper sollicitos, & gratiæ jacturam, velut supremum malum, formidantes; terret eos sonitus folii volantis: pæne ut lepores apertis dormiunt oculis, adeo ad omnem gratiæ auram trepidant. Nam (quod magnum malum est) incipit illis

Levit.

c. 26.

v. 36.

illis opus esse fortuna : sequitur vita anxiosa, suspiciosa, casuum pavens, temporumque suspensa momentis. Nunquam dant virtuti fundamentum grave, immobile, sed jubent illam in loco volubili stare. Hæc obsecro notate Aulici. Et quæ ista tam rigida servitus est, hæc diu noctuque & pati, & agere in unius gratiæ gratiam ? Qui hæc & pateretur & ageret intentione bonâ, Dei causâ, quantum is præmii reportaret ? Dum hoc autem & iste, & ille, & alius, atque alius negligit, unicuique illorum occidendum est : Non bonam rem facis, stulto labore consumeris, stulto profusus, stultissimo, hoc enim agis ut tibi ipse importune noceas, & cum tædio.

VII. Quinto. Quid non tolerant alii extra aulas famuli, & ancillæ ? non iis verba tantum sed & colaphi sæpe glutendi sunt. Quoties herus aut hera stomachosi clamant, furcifer, trifurcifer, stulte, bestia, flagrio, asine, flagitium. post hæc vocum tonitrua frequenter & fulmina sequuntur à manu venientia, volant fustes, & quicquid armorum ira furorque ministrat. Et quid miseris inde lucri est ? merces exigua, victus tenuis & plerumque intempestivus, sæpissime & frigidus. Qui hæc. ideo fert tantum ut vivat, stulto pariter, stultissimo labore consumitur. Quod si ancilla vel famulus generoso animo hæc omnia offerat Deo, dicatque :
 I mine,

mine, propter te fatigari me patiar & vexari, propter te, mi Domine, hæc feram omnia, scio equidem te mitiorem & liberaliorem esse Dominum, quam cui me macipavi: à te, mi Deus, expectabo præmium. Hic profecto sapit, qui labores sic vendit, quemadmodum divinus Paulus hoc genus hominum præclarissime his instruit: Non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo.

*Ad
Ephes.
c. 6.
v. 6.*

Sexto. Quid mechanici opifices non ferunt miseriarum? Ad gravissimos labores summo mane redeunt, eosque urgent in seram & adultam noctem, sæpe tamen vix mucidum panem pro se suisque extundunt: æstum, fatores, gelu, incommoda plurima tolerant modici lucelli gratia, quis pauperior istis, si solum spectemus corpus? & quis iisdem ditior, si quis horum subinde animo dicat: Mi Deus, hunc sudorem meum in tuam manum effundo, labores meos omnes tibi offero, tibi fatigor, mi bone Domine. tu dives ille paterfamilias es, qui tuorum famulorum labores nunquam non superas mercede, nec gratis tibi quidquam fieri permittis: opellas nostras præmiis excedis infinite. Omnes ergo meos, cum Filii tui laboribus tibi confecro & dono De his talibus sua omnia Deo sic offerentibus vere Paulus: Divites, inquit facti estis in illo, in omni verbo.

*1. Cor.
c. 1.
v. 5.*

VIII. Si omnes hominum Status Ordinesque lustremus, in omnibus sane perferenda plurima reperiemus. Et vos ipsi, quos divites & beatos salutamus, & pæne adoramus, an non molestiarum & ærumnarum fatis abunde habetis? quis vestrâ queritur deesse sibi quod patiat? Virtutis est, cum sanctissimus quisque, licet afflictissimus, audet generoso spiritu dicere: Domine, da plura, immitte graviora quæ patiar. Apud hunc hominem res optime habent, hæc talis postulatio puræ intentionis luculentum iudicium est. Sed vos alii, ô beatuli, ô Magni & omni opulentia instructi, & qua ratione vos afflictiones vestras toleratis? varie vos affligi, nil penitus dubito, etsi negent id oculi, quibus hîc nulla fides habenda. Imo persuasum habeo, vos sæpe acerbius, licet occultius, torqueri, quam ullos Religiosos homines, quorum vitæ tenor, merus est pœnitentiæ labor: vobis quidem molliores sunt lecti quam religiosis, sed quæstio sit, vos an illi quietius dormiant, non enim dormitum imus, ut bene cubemus, sed ut bene dormiamus: somnum vestrum prolixiorum esse, quam illorum sit, non negem, sed nescio an credam esse tranquilliorum, & suaviorum: plurima sunt quæ vestrum, illorum vero soporem minime turbant.

Cibi vobis & multo plures & longe meliores, sed iterum quæstio sit, quibus

hi melius sapiant, neque enim dubitem quin religiosorum hominum plurimis oluscula sua & avenaceæ pulticulæ, lixum hordeum & lactucula jucundius sapiant quam vobis galli spadones mera similagine & lacte pasti, ac ipsum Iovis cerebrum. Vestes vobis pulchriores quam illis & plures, sed & hîc interrogem, quibus sint habiliores, qui in iis minus frigeant, minus stringantur? Religiosos viros rarissime premunt calcei, vos sæpius: accedunt occulta cilicia, vobis etiam invitis injecta, quæ animum vexent, fodiant, lacerent.

Vobis largius otium & plures sunt feriæ, sed forsan multi suavius laborant, quam vos otiemini. Vobis denique libertas longe major est quam religiosis, sed vestram libertatem multa comitantur vincula, morsus animi, & laniena conscientiæ incredibilis. In summa, cruces quas feratis minime desunt, sed fortasse deest patientia & intentio recta, qua cruces sunt perferendæ.

Hîc igitur, obsecro, attendite, an propter Christum, an vero propter Lazarum Bethaniam veniatis; an quæ vobis sustinenda, eo quo par est animo sustineatis.

In monte Golgothæo duo juxta Christum utrinque pendebant, uterq; latro, uterque crucifixus, uterque in uno hoc eodemque supplicio mortuus est: at ille paradiso, iste tartaro receptus est. Quid quæso æque reos, æquali supplicio affectos

ctos tam inæquali sorte separavit? intentio. Ille Christo domino mortem suam obtulit, iste averfus à Christo in impatientia finiit. Hæc è simillima cruce, in regna dissimillima est via, si tam dissimilis sit intentio.

I X. Itaque valde cavendum, ne firmus Martyres mundi, Confessores Diaboli, Mammonæ discipuli, Veneris alumni. Amor sui mille fraudes commiscitur, blandissime quod vult persuadet, ponitque pro scopo proprium iudicium, curiositatem, propriam voluntatem; hoc agit ut intentionem reddat obliquam, non sinceram, à Deo alienam, & quam Deus jure aversetur. Si cui admodum æstnanti & sitienti lactis optimi florem propines, è tali tamen catino, in quo plurimæ muscæ innatent, an rem gratam te facturum speras? quis statim bibat, etsi valde sitiat? niveus potus invitat quidem, sed innatantes bestiolæ absterrent: nigellas aviculas prius ejice, dein lacteam promulsidem propone. Sic opera bona, velut candida suavisque potio, velut fercula præstantissima, Deo tamen grata nunquam erunt, si ea fœdet vana gloria, voluntas propria, curiositas, avaritia, sui amor & æstimatio. Muscæ morientes perdunt suavitatem unguenti. Sic omnis intentio non sincera & recta nobilissimum quodque opus corrumpit & destruit.

*Ecd.
c. 10.
v. 1.*

Quis non riserit hospitem illum, qui

peregrinum hominem lautissimis verbis in suam tabernam invitans : Mi Domine, aiebat, ad me obsecro diverte, vinum mihi profus generosum est & nobile, nisi quod nonnihil acescat. Apage tu cum tuo hoc generoso vino, quod aut acidum sit, aut dilutum, vel dubium.

*Is. c. I.
v. 22.*

Hoc ipsum queritur olim Deus per Isaiam : Vinum tuum mistum est aqua.

De multis idem dici potest : Hæc illius actio, hæc opera, hoc obsequium illius, hæc industria, hic conatus vinum bonum esset, nisi aqua malæ intentionis

*Greg.
l. 1.*

mistum esset. Cum perversa est intentio, quæ præcedit, pravum est omne opus quod sequitur, quamvis rectum esse

*Dial.
c. 14.*

videatur.

*Levit.
c. 14.
v. 14.*

In prisca lege cum leproforum quispiam sanitati restituendus fuit, dextra ejus auricula & pollices dextræ manus ac pedis oleo tangebantur. Quid hoc ritu Deus magis commendat, quam ut misericordiæ oleo usuri, & stipem daturi, nil lævum tangamus, nil ambitionis, jactantiæ, aut ullius sinistræ intentionis se misceat. Nesciat sinistra tua, quid faciât dextra tua.

Ad Salomonis tribunal duæ feminæ litigabant de infante, utraque quidem prolem habuit, sed illa vivam, hæc mortuam, ut quam dormiens oppresserat. Nos instruit lis ista, si advertimus. Nos quidem oramus, stipem damus, consiliis aut manu juvamus, in ediam aliaque to-
leramus

leramus, hos velut liberos gignit bona
 actio, sed nisi ad hæc omnia vigilemus,
 nisi semper intentio sincerissima liberos
 istos defendat, incurioso somno eos op-
 primimus, orationem nostram, & ele-
 mosynam, & inediã, & omnem toleran-
 tiam nostram somnolentia perdimus, &
 ita quicquid illis virium & vitæ inerat,
 adimimus. Nam, ut præclare Richar- *Tract.*
 dus Victorinus: Quod est, inquit, corpus *I. de*
 sine anima, hoc est opus sine intentione *statu*
 bona. Si ergo hi liberi nostri nobis sint *int.*
 chari, si nolimus frustra laborare, ita *hom.*
 semper laboremus, ut illa faciamus,
 non quia sic nobis placet sapitque, nec
 solum quia sic moris est, aut quia fit ab
 aliis, sed quia sic placet Deo. Oculus
 simplex ad unum atque unicum Dei
 honorem collineet in omnibus, in qui-
 bus errare refugit? Deus in caussa sit,
 quare hæc faciamus, ista fugiamus, il-
 la perferamus? Si jam, quod sæpe fit,
 operam nostram aliis locatam, parcius
 illi quam par est, compensent, Deum
 vadem & sponsorem habemus. Quod
 Deus Abrahamo dixit, hoc omnes bonæ
 intentionis sibi à Deo dictum censeant:
 Ego protector tuus sum, & merces tua *Gen.*
 magna nimis. *c. 15.*
v. 1.

CAPVT XI.

*Exemplar nobile INTENTIONIS
MALAE fuisse Herodem Magnum,
Aſcalonitam.*

ADivo Ludovico Galliarum Rege
Amiſſus eſt ad Damasci Sultanum O-
rator è ſancti Dominici familia Ivo, vir
doctus & religioſus. Huic in itinere
mirum quid contigit, & quod credibi-
le, ſtudio id adornatum eſt, complu-
rium inſtructioni, hac ratione. Anus
Ivoni loco quodam occurrit, altera ma-
nu hydriam aqua plenam, altera vas cu-
preum prunis reſertum geſtans. Mira-
tus Ivo inſolitum occurſum vetulæ, a-
quam & ignem geſtantis, quærit quid
hæc ſibi velint? Cui mulier: Prunas,
inquit, fero, ut iis paradifum incendam
& comburam: aquam deſero, ut ea
flammas inferorum extingquam, & Or-
cum aboleam. Iamque magis miratus
Ivo reſponſum tam inſperatum, inter-
rogat ultra, quid hæc moliri cogitet, &
cui bono? Illa, ut in poſteriũ, inquit, om-
nis intentio non recta aut non pura ceſ-
ſet, ut nemo probus ſit ſolum ſpe cæli &
premiũ; nemo etiã peccare oderit formi-
dine pœnæ & inferorũ horrore, ſed ſo-
lo Dei amore, & deſiderio placẽdi Deo.

Ad Chriſti pueri præſepe atque ſtra-
mineas cunas, tres ab ortu magni Prin-
cipes venerunt: Itinere toto tam apud
Hero-

Herodem hospitem, quam alibi nihil æque frequenter audiebantur respondere, quam illud rectissimæ intentionis: *Et venimus adorare eum.* Sed & Herodes idem prorsus grandi ore pronunciabat: *Vt & ego veniens adorem eum.* Hic nulla spes præmii, nullus pœnæ metus se miscuit, nec enim ulla vel inferorum vel cæli fit mentio: Vnicus itineris Bethlemitici finis est, divinus cultus & adoratio. Tam Herodes quam illius hospites in unam illam vere sanctam intentionem conspirasse videntur. Ad sunt adoraturi, nec metu supplicii ullo, nec spe præmii provocati. Et quis Herodem non idem sentire dixerit, quod pios illos advenas? Verum jam demonstrabimus, inter Herodis & trium hospitem intentionem, tantum esse discriminis, quantum inter cælum terramque. Et apparebit Herodem malæ intentionis egregiam ideam existere.

I. Philosophorum scitum est: Ultimum in actione, primum est in intentione. Finis est ad quem referuntur omnia. Ab experientia quotidiana id constat. Sumit sibi quis diversissimos labores; hac hebdomade calcem convehit, altera lateres & saxa, arenam tertia, afferes quarta, dein cum amicis deliberat, modo hoc modo illud ad regulam revocat, jam circinum rotat, jam & nummos numerat, modo cum architectis agit, jam cæmentarios accersit, mo-

do vitriarium, & ferrarium fabrum con-
ducit. Et quorsum hæc omnia? Ad do-
mum. Finis omnium domus est, prima
quidem intentione, sed actione ultima.

Narrat Matthæus, tres ex Oriente dy-
nastas iter ingressos Hierosolymam ver-
sus. iter hoc longum, difficile, laborio-
sum, & magnarum impensarum fuit.
Ecquis hujus itineris finis & scopus?

Matt. Novi Regis adoratio. *Et venimus ado-*
c.2. *rare eum.* Hoc toto itinere agitabant se-
v.2. cum, *Et venimus adorare eum.* Hæc illo-
rum intentio iter indixit, hæc diversa
munera congessit, hæc in viam necessa-
ria præscripsit, hæc Hierosolymam Iu-
dææ metropolim duxit, hæc hospitium
Herodis quæsit, hæc præeunti fideri fi-
delissime obtemperavit. Finis hæc om-
nia dictavit, finis sane optimus ac lau-
datissimus: *Et venimus adorare eum.*

Sed & Herodes idem ait, & quidem
verbis iisdem: *Vt & ego, inquit, veniens*
adorem eum. Quis non credat Herodem,
& illius regios hospites unius esse ani-
mi, æqualis propositi, ejusdem prorsus
intentionis? Sed videte obsecro, quan-
tum tellus & astra dissident, tantum
Herodis & trium Magorum animus,
propositum, intentio discrepant. Ho-
rum longe optimus, illius longe pessi-
mus finis fuit. Argumenta hujus cla-
rissima hæc sunt:

Matt. Principio, *Audiens autem Herodes rex*
c.2. *turbatus est, Res jam suspecta, & en*
v.3. pri-

primum malę intentionis argumentum, turbari. Homo bonę intentionis, nunquã totus turbatur, ut ut res eveniat, etsi omnia teterrime cadant, sibi constat, sui similis est. Non contristabit justum, quicquid acciderit. Nam bona, quam habet, intentione non potest excidere. Herodes ideo turbatus est, quia regno pelli metuebat. Sed unde hic metus? sibi ipsi nimium amicus, seipsum nimis ardentem & amabat & quærebat.

*Prov.
c. 12.
v. 21.*

Anno 1414. tres erant Pontifices (ea erat ævi labes) Ioannes, Benedictus, Gregorius. In his turbis è purpuratorum Patrum numero Ioannes Dominicus, vir integerrimus, animum suum intentionemque vere optimam dissimulare non potuit. Nam licet is unus omnia apud Gregorium posset, ab eo etiam ad illud fastigii evectus fuisset, nihilominus tamen Gregorium monere non desit, descenderet sponte sua ipsemet de tam sublimi folio, in quod via negata & non legitima pervenisset. Paruit tam sincere monenti Gregorius: Alii duo hac sede vi submoti sunt. Quo facto Ioannes Dominicus purpuratus senator, & ipse sese in ordinem redigere aggressus, Concilium Constantiense adiit, purpuram suam digniori dandam exiit, & infra episcopos se locavit. En, quam varie & quam feliciter Ambitionem triumphavit recta intentio! Herodes quia tam ambitiosus, hinc etiam tam

turba-

turbatus. Si quis illius auribus dies noctesque ingessisset, natum esse quidem Messiam, non tamen vel minima ex parte nociturum, neque enim venisse ut regna eriperet, sed ut daret, nihilominus Herodes turbatissimus assidue timuisset, nec aliud animo voluisset, quam Regis infantuli properatam cædem. Quod si Herodi vel unica bonæ intentionis venula fluxisset, sic secum fuisset ratiocinatus: Si natus puer vere Messias & Christus sit, aderit illi Deus; sin autem, Deum à me staturum confido. Sed nihil tam sanæ cogitationis admisit Rex impius: hoc unum ei erat in animo: Moriatur hic puer, moriatur; & etsi per mille, etsi per quatuordecim millia corpora mihi configendus sit, configatur, trucidetur, moriatur. Et tamen hunc parricidam animum tam piis vocibus vultuque velans: *Vt & ego, inquit, veniens adorem eum.* Bene locutum, pessime cogitasse, primum signum prodidit, Turbatio: *Audiens autem Herodes rex turbatus est.*

*Tot
occis.
infant.
fuisse.
optimo-
rum
aucto-
r. assertio
est.

Ibid.
v. 4.

II. Secundo. *Et congregans omnes Principes sacerdotum & scribas populi, sciscitabatur ab eis, ubi Christus nasceretur.* Quæ hîc Herodis intentio? Nosse locum nati pueruli. Quid vero hoc mali? Istud certe, quod nihil hîc boni sit. Scire velle ex se quidem indifferens, ut vocatur, intentio est, quæ nec bona nec mala; huic si jungatur actio mala, neutrum bonum

bonum dici poterit. Et cur Herodes Christi nati patriam nosse voluit? an ut saluaret, munera ferret, adoraret? Ut jugularet. Hæc mens illius, hæc erat intentio.

Tertio. *Tunc Herodes clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellæ.* *Ibidem v.7.*

Neque hoc bonæ intentionis signum est. Vocare Magos, nil vitii erat: clam vocare, parum virtutis, & vitio proximum est. Omnis enim qui male agit, *Ioan. c.3. v.20.* odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus. Hoc cuius certum sit signum intentionis non bonæ, si quid adeo laboret occulere, conterege, suppressere, ut nullo modo ab aliis sciri velit: odit lucem iste, & late-re cupit non se, sed sua vitia.

Multa quidem clam fiunt, quæ fido silentio committuntur; sua sunt arcana curiæ, sua & militiæ, & tamen in his ipsis consciuum habere nemo reformidat, si id expedire sciat. Quantum eleemosynæ clam datur, auctore vix uni, sæpe nemini noto? pie hoc, sancte, & ad Christi mentem. Si tamen ii qui dant, scirent ad majorem Dei honorem facere, sciri se, utique non suppresserent has voces: Ego sum, ego do. Non eadem in vitiis est ratio, sunt enim recessus & latebræ ubi luditur, ubi potatur, ubi furtive amatur, ubi contra leges laboratur: hi latebricolæ, lusores isti, potatores, aut amatores nequaquam sciri volunt. Quis

Orator

Orator his talibus persuaserit fore ad Dei honorem sciri, quinam ipsi sint, qui socii illorum? Nihil audiunt, sed omnibus minaciter imperant, aut file, aut peri. Nemo est illorum, cui vocem illam extorseris: Ego sum lusor, ego sum potator, ego procus & decoctor. Hæc furtim & *clam* fieri consuerunt. Sed hoc ipsum *CLAM*, evidens est indicium, hæc omnia fieri intentione non bona. Tecta, plerumque suspecta. Herodes ergo dum Magos *clam* accersit, palam malæ intentionis suspectū se reddit. Ab hac vitiata radice similes enati sunt rami. Quicquid hîc egit Herodes, vitiose egit. Cum perversa est intentio quæ præcedit, pravum est opus omne quod sequitur. Vbi ergo *clam* Magos vocasset, tempus stellæ ab eis diligenter didicit, amandavit eos in Bethlehem, de singulis solerter interrogari, & sibi renuntiari mandavit; omnia maligne & cum noxa, nam addidit fucatissimam ac nequissimam intentionem: *Vt & ego veniens adorem eum*. En diabolium, sed pulchrum & Angeli veste decorum! O vulpes callidissima! Non sine causa Herodiana stirpi hoc nomen tribuit Servator. Vulpina vafritie cruentum, immanem, scelestum animum posse regi sperabat.

III. Herodis vero sacri Senatores & Patres conscripti cujusnam animi & intentionis fuerunt? Variæ. Cum enim Senatus indiceretur extra ordinem, cre-
dibile

dibile est ex iis fuisse qui dicerent : Quis diabolorum exteris hos homines ab Orientis oris adduxit , tanquam si absque illis non satis negotiorum nobis esset ? Alium audisses dicere : Velim idololatræ isti domi maneat , & nostram nobis pacem non turbent . Alius pessime precatus , forsitan dixerit : In malam rem abeant hi homines , pudore nos affecerunt maximo . in Arabia hoc sciant , & nos nesciamus in Iudæa ? Alii , paulo modestius : Ex officio , ajebant , hoc Regi debemus , cui nos in omnem hanc operam obligavimus . Ergo libros adire , & inquirere oportet , quæ Christi sit terra patria . Sed neque hi adeo erant laudandæ intentionis . Nam intentio bona raro impellit , cum vis & necessitas cogit . Non est virtutis bene jubenti dicere : Nolo quidem , sed debeo . Licet ergo curiam Herodis omnem scrutemur , vix ullam intentionem rectam in ea inveniemus , & quod sequitur , nullam actionem bonam . Illa enim omnia , convenire , inquirere , libros consulere , responsa dare , sunt politicum quid , & actiones adiaphoræ , quibus si non jungatur intentio bona , nil cælestis præmii assequuntur .

Porro illa Herodis turbatio , Rabbino-
rum consultatio , trepidatio Urbis , tres illos ex Oriente Reges admodum dubios reddere , imo in errorem trahere , & re infecta regressum eis persuadere

potuisset. Promptum enim illis fuisset dicere : Quam nos infantes sumus , & digni regum cachinnis ! En in ipso Iudææ mediatullo, de hoc Iudæorum Rege quem quærimus, nihil scitur, & nos tam temere mutum ignem secuti , nostris regionibus desertis , in peregrinas has oras nosmet eiecimus : turbavimus Herodem Regem, regiis consiliariis negotium faceffivimus. urbem Hierosolymanam frustra commovimus : quid vani hoc itinere nobis voluimus ? Nihil harum cogitationum , nihil admiserunt, sed quo cœperunt pede , intentione bona qua orsi , ea etiam constanter progressi , hoc unum omnibus responderunt : *Venimus adorare eum.* Si quis illorum aliquem in antro Bethlehemitico interrogasset : Et quid hæc vestra sibi munera volunt? quid humilis procidentium habitus, quid prona in terram corpora ? non aliud unquam respondissent, quam hoc ipsum : *Venimus adorare eum.* Huc nos neque metus , neque vis , aut ulla necessitas adegit, nō spes opum ulla impulit, hoc unum nos domo excivit; *Venimus adorare eum.* Et quem illum ō viri, quem venistis adorare ? Illū ipsum, ajunt, cujus stellam vidimus, cui parent sidera , qui nobis facem cælo extulit, hunc *Venimus adorare.*

Tandem affecuti suum finem, & *procidentes adoraverunt eum.* Poterat pro se quisque dicere: Ego gloriam meam non
quæ-

quæfivi, sed nati Regis Hebræi, huc animum intendi, ea de caussa hoc iter suscepi, hoc sine munera hæc attuli: una mens & vox una omnium: *Venimus adorare eum.* Delati demum, fidere duce, ad vilissimum tuguriolum, ac pecudum ædes, ad puerulum pauperrimum, nec divini quidquam præ se ferentem, nihilominus *proidentes adoraverunt eum.*

En, mi Christiane, quid mala, quid bona doceat intentio: En, quam fucata illa & trepida, quam hæc constans & erecta sit, & quam sese utraque suis ut-cunque prodat indiciis! Herodes licet homo abstrusus & tectus, ex arte truculentum animum dissimulare noverit, vitiatæ tamen intentionis signa edidit satis aperta. Tres ab exortu Magi aberrarunt nonnihil, hospitem quærendo Herodem, sed hic ipse error bono eis fuit, ob bonam intentionem: profuit sic errasse. Quando ergo intentione optima ferebantur ad Christi nati cunabula, non tantum stellam ducem habuerunt, sed & Angelum monitorem, qui fidelissime instruxit, perfidum hospitium studiose declinarent, ad Herodem ne redirent, alia via domum remearent, ne intentionem optimam, qua venerant, depravarent. Neque enim Magi alia mente secuti sunt stellam, quam ut illius se voluntati ac nutui, qui stellam in ducem miserat, ex integro submitterent.

Hæc vera & profus pura est intentio.
Matt. Dei voluntatem in omnibus sequi. De hac
Tymp. nostri ævi Theologus : Qui sic anima-
in spec. tus est , inquit , ut nihil aliud expetatur,
episc. nisi Dei voluntatem explere, eum Deum
signo nunquam potest deserere. Ingens pro-
 missum.

Hæc ergo hominis Christiani fit inten-
 tio in rebus agendis omnibus, ut sincere
 corde hoc apud se assidue volvat : Do-
 mine, tuo honori facio omnia, tuæ vo-
 luntati parere cupio in omnibus, siue illi
 mihi facilia sint factu, siue difficilia, aspe-
 ra an jucunda ; *Venio adorare te* , non ut
 Herodes, sed ut tres ab Ortu Reges ; tu
 Domine semper, & omnibus actionibus
 meis adorare cupio ; eam ob causam
 vivo, ideo edo, bibo, dormio, laboro, ut
 tibi serviam, tibi placeam, tuæ volun-
 tati obsecundem ubique, semper, in om-
 nibus : sic vivam, sic moriar.

CAPVT XII.

Quid INDIFFERENS, *quid* NVL-
 LA INTENTIO à nobis vocetur.

Quamvis nulla sit actionum volun-
 tatarum, quæ non originem traha-
 ex intentione aliqua; quicquid enim vo-
 lentes & scientes agimus, desiderio ali-
 cujus consequendi finis agimus: nihilo-
 minus multa tam ambigue, plurima
 tam oscitanter, incuriose, properante
 faci

facimus, ut in multis adiaphoram vel indifferentem, in plurimis nullam habere intentionem videri possimus. Quam autem intentionem vocemus indifferentem, quam nullam, dilucide jam explicabimus.

I. **I N D I F F E R E N S** appellatur intentio, seu Adiaphora, quæ nec bona est in se, nec mala, nec ad probitatem, nec ad improbitatem confert; & hæc plerunque actiones mere naturales pro fine habet, uti sunt, edere, bibere, ambulare, dormire. Lucem hîc allucebit Seneca, qui sensu prorsus Christiano: *Epist.* Indifferentia, inquit, esse dico, nec bona, nec mala, tanquam morbum, dolorem, paupertatem, exilium, mortem, Nihil horum per se gloriosum est, nihil tamen sine his. Laudatur enim non paupertas, sed is quem non submittit, nec incurvat: laudatur non exilium, sed qui hoc non doluit: laudatur non dolor, sed quem nihil coëgit dolor. Nemo mortem laudat, sed eum cui mors ante abstulit animum quam conturbavit. Omnia ista per se non sunt honesta, nec gloriosa: sed quicquid virtus ex illis adiit tractavitque, honestum & gloriosum facit. Illa in medio posita sunt: interest, utrum malitia illis, an virtus manum admoverit. Et ut liquido sciamus quid indifferens, quid bonum, quid malum sit, addit

*Idem
Ibid.*

Annæus : Omnis res quod non habuit decus , virtute addita sumit. Cubiculum lucidum dicimus ; hoc idem obscurissimum est nocte : dies illi lucem infundit , nox eripit. Sic istis quæ à nobis indifferentia ac media dicuntur, divitiis, viribus, formæ, honoribus , regno : & contra , morti , exilio , malæ valetudini, doloribus , quæque alia aut minus aut magis pertinuimus , aut malitia aut virtus dat boni vel mali nomen. Massa per se nec calida nec frigida est : in fornacem coniecta concaluit, in aquam remissa refrigit.

Ergo, sola virtus, bonum : sola malitia, malum : Indifferentia, per se nec bona , nec mala : usus dat iis nomen, sive cum virtus , sive cum malitia accessit. Ita ingenium , ars , scientia , fanitas, vires, opes, gloria, nobilitas , indifferentia sunt , quia naturalia sunt, nec alius exurgunt quam quo ea erigit bona intentio , quæ si & ipsa intra naturæ fines se contineat, nec ad Deum subvolet, indifferens manet & sine præmio. Hinc ire, stare, federe , currere, loqui, laborare &c. bona non sunt, nec promeriti nomen acquirunt, nisi à bona intentione , quæ actiunculam etiam minimam ac vilissimam in altissimum dignitatis gradum extollit.

*In
Cant.
vita
spir. c. 30. init.*

Quod ut optime capiamus , Ludovicus Blosius præclare nos instruit hunc

in

in modum : Quæ agenda sunt (etiam dum manducare , bibere , dormire , vel quodvis aliud solatium carni indulgere oportet) tu tali consideratione præveni , ut ea ipsa pure ad Dei honorem facere desideres. Nam , quemadmodum opus quod ex se grande ac magni momenti videtur , Deo prorsus displicet , si operantis intentio impura fuerit : ita opus , quod ex se frigidum , nulliusque momenti judicatur , Domino plurimum placet , si operantis intentio fuerit recta. Etiam si pietate ductus cervicem tantum inclinaveris ante crucifixi Iesu imaginem , vel ad altare Dei genetricis Mariæ flosculos obtuleris , aut pedem moveris propter charitatem ; non frustraberis à spe justæ mercedis. Et hoc potest intentio bona ; intentio indifferens horum nil potest , sed actionem , cui jungitur , nec deteriorem reddit , nec meliorem , ut infra pluribus dicemus.

II. Intentio *N V L L A* , vocatur à nobis ea , cum quis ex consuetudine temere hoc illudve facit , nec sibi ullum actionis suæ finem proponit , & quasi casu vivit. Ingens hoc vitæ malum est , & omnium laborum cæca vorago. Iustissime queritur olim Seneca , & Ne-
Epist.
 cesse est , inquit , multum in vita nostra
 casus possit , quia vivimus casu. Quo-
71.
initio.
 ties , quid fugiendum sit , aut quid pe-

tendum, voles scire, ad summum bonum, & propositum totius vitæ respice. Illi enim consentire debet quicquid agimus. non disponet singula, nisi cui jam vitæ suæ summa proposita est. Nemo, quamvis paratos habeat colores, similitudinem reddet, nisi jam constet quid velit pingere. Ideo peccamus, quia de partibus vitæ omnes deliberamus, de tota nemo deliberat. Scire debet quid petat ille, qui sagittam vult mittere: & tunc dirigere, & moderari manu telum. Errant consilia nostra, quia non habent quo dirigantur. Ignoranti quem portum petat, nullus suus ventus est. Omnia præclarissime; & vere ignorat quem portum appellat, qui intentione nulla incassum se fatigat. Vbi certus actionis scopus & finis deest, illic confusio, & omnia indigestum ac rude chaos.

Levit. Deus olim præcipiens: *Omnia adeps,*
c. 3. inquit, *Domini erit jure perpetuo, in ge-*
v. 16. *nerationibus, & cunctis habitaculis ve-*
stris. Quid mirum, inquit Isychius, arvinam & adipem tam severe à Deo exigi? Adeps iste, recta est intentio, in omnibus ad Deum dirigenda; hanc Deus nemini remittit. Qui vero nullam suis actionibus intentionem præstituit, is quod optimum est sacrificii, Deo subtrahit. Hic talis, quicquid
 facit,

facit, aut ex inclinatione, aut ex consuetudine facit, nescit enim quare faciat, aut quorsum, & cui faciat. Miserrimum est hoc genus hominum, quibus post varios labores, nulla speranda est merces.

III. Pueris trimulis aut quadrimulis quis inquietior? totos dies huc illuc oberrant, nec unquam uno loco diu consistunt: nunc equitare se putant, nunc volantem plumam agitant, jam domunculas ædificant, jam per sedilia sursum deorsum saltant, ita sese plurimum fatigant, in summo otio nunquam otiosi, & ubi totum diem ad lassitudinem, diu multumque semet agitauerint, quid tandem est omnis hic labor & lassitudo? Nugas egerunt, muscas depulerunt, cribro aquam hauserunt, in aqua sementem fecerunt, infantili & inani opera. His infantibus ii omnes simillimi sunt, qui actiones suas nulla intentione regunt: ardua vix attingunt; si tamen ea tangunt, levi decurrunt manu, & superficiem potius radunt, quam latentia petant. Quærit ex his apposite nebulosus Satyricus: *Persius sat. 3.*

Est aliquid quo tendis, & in quod dirigis arcum?—

An passim sequeris corvos testaque lutoque,

Securus quo pes ferat , atque ex tempore vivis ?

Num tibi certus est finis quo omnia referas ? an in diem vivis sine proposito , sine providentia , prout natura suggerit ? Et quis ille tabellarius , qui quærenti, *Quorsum tendis ?* respondeat, *Vere ipse ego nescio.* O stolidum caput ! redi domum , ridicule homo , redi , & prius quo tendas cogita , quam exeas.

In hac vita , ô Christiani , non licet nobis vanos ambulatores agere , & quo pes fert , excurrere : singulis horis cogitanda est hora ultima , & viæ terminus , omnibus pæne momentis intentio recta restauranda est. Maximi refert , quomodo res appetamus , an virtutum amore , an nostri ; nudas edere operas minime laudabile est. Vbi autem intentio recta non est , ibi aut mala , aut nulla est. Ingenium quod virtutibus non impleveris , vitiis vacat , veluti cessante cultu ager , quem messibus onerare timueris , se inutilibus herbis sponte exhauriet. Ita plerunque ubi bene agere cessamus , incipimus agere male. De hoc etiam eximie Seneca : Putemus aliquem , inquit , facere quod oportet : non faciet assidue , non faciet æqualiter , nescit enim quare faciat. Aliqua vel casu vel exercitatione exhibunt recta , sed non erit in manu regula ad quam exigantur,

Epist.
95.
med.

gantur, cui credat recta esse quæ fecit. Non promittet se talem in perpetuum, qui casu bonus est. Deinde præstabunt tibi fortasse præcepta, ut quod oportet, facias: non præstabunt, ut quemadmodum oportet, facias: & si hoc non præstant, ad virtutem non perducunt. Faciet quod oportet monitus, concedo: sed id parum est, quoniam quidem non in facto laus est, sed in eo, quemadmodum fiat. Excellentissime prorsus, & ad regulam divinæ paginæ. Vere non in facto laus est, sed in eo, quemadmodum fiat. Non tantum non facere sed nec bene facere satis est, nisi hoc ipsum bona fiat intentione. Tanti ergo ducamus *oculum simplicem* omni tempore, & omni loco intendere in Deum.

Sed an non sæpe omni puero stultiores sumus, qui in tanta luce caligamus, imo nobis omnia tenebras facimus, & subinde nihil videmus, nec quid noceat, nec quid expediat: tota vita incursumus, nec ob hoc resistimus, aut circumspectius pedem ponimus. Quis vero nescit quam sit furiosa res, impetus in tenebris? At nos certe id agimus ut longius revocandi simus: & cum ignoremus quo feramur, velociter tamen huc illuc, quocunque demum, cæco impetu ruimus.

Agg.

c. 1.

v. 5. 6.

¶ 7.

IIII. Fidelissime Deus per Aggæum prophetam commonefaciens : Ponite, inquit, corda vestra super vias vestras. Seminastis multum & intulistis parum: comedistis, & non estis satiati, bibistis & non estis inebriati : operuistis vos, & non estis calefacti. & qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum pertusum. Hæc dicit dominus exercituum : Ponite corda vestra super vias vestras. En, quam urgeat Deus illud : *Ponite corda vestra super vias vestras*, quam velit considerari qua via & quo eamus. En, quam ubique intentionem bonam requirat ? Omnibus vero hoc negligentibus occinitur. *Seminastis multum, & intulistis parum.* Sunt qui nummos feminent, tantum scilicet pecuniæ in mensam erogant, tantum in vestes & supellectilem, tantum in recreationes, lusus, convivia, tantum etiam in rerum novarum auditio- nem, tantum in varias animantes, tantum in libros quos nec ipsi legunt, nec aliis legendos permittunt, sed custodiunt ut canis præsepe; tantum æris insuper expendunt in adultores, san- niones, mimos, parasitos, moriones; tacebo aliam hominum impuram sæ- cem; tantum etiam insumunt in artifi- ciola curiosa, & sæpe perniciofa, tan- tum in alias vanissimas insanias, tan- tum denique in stipem & eleemosy-
nam

nam exponunt, & modo id intentione sana fiat. Hi sane plurimum argenti seminant. De unoquoque horum recte dixeris, *DISPERSIT*, non autem, *dedit pauperibus*, sed jam ante divitibus; aut dedit sartoribus, dedit coctis, cupedinariis, palponibus, gesticatoribus, susurrionibus: dedit his, & illis, & istis, ut eos in suam causam traheret, ut corrumperet, ut os illorum sibi emeret. O miseri! *seminastis multum, & intulistis parum*, quia intentione non debita seminastis, hinc mellis tam modica, tam nulla: dimidio pecuniæ vestræ cælum emissetis, sed altero tanto maluistis emere gehennam.

Comediistis, & non estis satiati; bibiistis & non estis inebriati. Sunt qui comedant & bibant, sunt qui de rebus divinis multa & præclara audiant, virtus eis varie suadetur: & ut coci solent, qui modo lixa, modo assa, modo frixa; jam sicca, jam jusculis perfusa, jam frigida, jam fumantia & calida apponunt, ut edendi appetitum acuunt: sic fastidiosis his rerum sacrarum auditoribus amabili varietate virtus commendanda est: audiunt illi, & velut audita comedunt, avidos se ostendunt, sed mox aliud esuriunt, audita celeri oblivione sepeliunt, & animum alio convertunt. inde nec habiliores nec robustiores fiunt,

142 DE RECTA INTENT.

fiunt, nam sacris admonitionibus non ea intentione auscultant, ut meliores sanctioresque evadant. O miseri! *comedistis, & non estis satiati.*

Operuistis vos, & non estis calefacti. Sunt qui etiam virtuti quandoque operentur: templum frequentant, orant, exomologeseos & Eucharistiæ Sacramentis se muniunt, nec tamen inde calefiunt, partim quia hæc per sinceram, & fervidam intentionem ad Deum non dirigunt, partim quia se frigori mox iterum exponunt; è templo, ab oratione, à confessione vix digressi, ad antiquum libidinis volutabrum redeunt, pristinam jurandi & imprecandi consuetudinem repetunt, pessimas occasiones non fugiunt; ita mores inolitos nunquam deponunt, in assuetis noxis frigidi, ut ante persistunt. O miseri! *Operuistis vos, & non estis calefacti.*

Et qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum pertusum. Liberalissimus est Deus in tribuendis muneribus, quæ nos sacculo nostro excipimus, sed sæpe pertuso. Mens nostra velut sacculus tot habet foramina per quæ cælestes doctes excidant, quot occasiones non vitat, quæ ad nequitiam invitant. Hæc omnia pulchre complexus Gregorius: Multum, inquit, cordi suo seminat, qui de mandatis cælestibus, vel legendo vel etiam audiendo multa cognoscit, sed

L. I. in
Ezech.
hom.
IO.
post.
exit.

sed negligenter operando pauca fructificat. Comedit & non satiatur, qui verba Dei audiens, lucra vel gloriam sæculi concupiscit. bene autem non satiari dicitur, quia aliud mandit, & aliud esurit. Bibit, & non inebriatur, qui ad vocem prædicationis aurem inclinat, sed mentem non mutat.

Deus olim Ezechieli: Fili hominis, *Ezech.*
 inquit, venter tuus comedet, & viscera tua replebuntur volumine isto, quod ego do tibi. Ventris autem viscera, inquit Gregorius, quid sunt aliud nisi *Loco proxima me cit.*
 mentis interna, id est, recta intentio, sanctum desiderium, humilis ad Deum, pia ad proximum voluntas? Pensemus, charissimi fratres mei, quam sit pia ista promissio. Multi enim legunt, & ab ipsa lectione jejuni sunt. Multi vocem prædicationis audiunt, sed post vocem vacui recedunt. quorum etsi venter comedit, viscera non replentur: quia etsi mente intellectum sacri verbi percipiunt, obliviscendo & non servando quæ audierint, hæc in cordis visceribus non reponunt. O miseri! *mercedem congregatis, sed eam in sacculum pertusum mittitis.* Hic idem beatus Gregorius: In sacculo, inquit, *Par. 3.*
 pertuso videtur quando pecunia mittitur, sed quando amittitur non videtur. *cura pastor.*
 Qui ergo quanta largiuntur aspiciunt, sed quanta rapiunt non perpendunt, *c. 22. sine.*

dunt, in pertusum sacculum mercedes mittunt: quia profecto has in spem suæ fiduciæ intuentes congerunt, sed non intuentes perdunt.

Ita demum frustra laboramus, qui laboris animam INTENTIONEM non curamus. Id quod boni facimus, ante oculos nobis statuimus, intentionem rectam quam negligimus, nihili pendimus: ita *mercedes congregamus, & in sacculum pertusum mittimus.*

V. Non est molestior labor, quam labor irritus & sine effectu: nemo est qui velit operam ludere. Enimvero aliqui ut asini laborant, multa graviaque in se onera recipiunt, & omnem laudem in eo ponunt, ut operæ quam plurimum sumant. Issachar asinus fortis &c. supposuit humerum suum ad portandum, factusque est tributis serviens. At hi non sibi laborant sed aliis, cum intentione careant, qua Deo laborem suum vendant. Aliqui porro patiuntur ut Martyres, sed non cantabitur de illis: Gaudent in cælis animæ Sanctorum, qui Christi vestigia sunt secuti. Miserandi prorsus, & fletu tanto digniores, quanto numero plures. Ah, quanti sunt qui ponderosis crucibus premuntur, & tamen in via ad cælum vix quidquam promovent, solo intentionis defectu. Grandia patiuntur, sed

Gen.
c. 48.
v. 15.

Eccles.
offic. in
2. vesp.
de
mart.

sed ideo, quia pati coguntur. Tergiversantur quidem, torquent se misere, resistunt ut possunt, quia vero impostam crucem excutere nequeunt, vacillando pergunt. Hoc non est pati pro Christo; hoc est in aëre remigare, frigido furno panes immittere, in arena ædificare.

Baalami sacerdotes quid tandem laboris omiserunt, ut Eliam sacrificando ^{3. Reg. c. 18.} vincerent? bovem imposuerunt aræ, ^{v. 26.} & invocarunt Deum suum à primo mane usque ad meridiem, continuo vociferantes, Baal exaudi nos, Baal exaudi nos &c. *transliebantque altare quod fecerant. Cumque esset jam meridies, illudebat illis Elias, dicens: Clamate voce majore. Clamabant ergo voce majore, & incidebant se juxta ritum suum, cultris & lanceolis, donec perfunderentur sanguine.* Nulla tamen Baalami vox, nullus igniculus, successus rei, nullus se prodidit. Debuissent amentes sacrificuli prius ignem excitasse in animo (quod fecit Elias) intentionem extimulasse ad Deum, hac ratione ignem evocassent è cælo. Mundus velut alter Baal varie suos exercet, fatigat, vexat; istos ad omnem nequitiam, illos ad quamcunque servitutem rapit: exagitantur miserieundo, stando, currendo: laboribus sæpe odiosis, difficilibus, molestis, improbis, insanis, indignis exercentur.

Qui

Qui mundo serviunt debent glutire posse omnis generis invecivas, convitia, reprehensiones, vituperia, morsus acerbos, crebros despectus: & sicut histriones arte gesticulatoria devorant cultros, ita hi tolerare coguntur & glutire, velint; nolint, acerba multa & admodum aculeata dicta. Habent hi suos obtrectatores, æmulos, adversarios, malevolos & invidos antagonistas, nihilominus tamen horum genibus advolvi, manus osculari, mille ceremoniis & deliciis hos ipsos venerari adiguntur, aut mundo servitium obnuntiare. Neque vero desunt curæ, sollicitudines, perturbationes, rei familiaris angustia. Hæc omnia simul sumpta instar obesi & in frustra dissecti bovis essent, modo non deesset ignis, modo intentio recta, velut cælestis flamma, ea delibaret. Verum quia multi talia ferunt, sed impatienter; ferunt, sed Deo illa non offerunt; patiuntur ista, sed sine intentione recta; patiuntur non propter Christum, sed propter se, in suam & mundi gratiam: hinc nihil hinc promeriti aut mercedis cogitandum; nebulas diverberant, & in faxis seminant, nullam à Deo gratiam merentur.

In

Apol.
adGui.
abb.
initio.

De his eleganter & vere Bernardus: Væ, inquit, portantibus crucem, non sicut Salvator suam, sed sicut ille Cyrenæus alienam. Duplici quippe contritione

tione conteruntur, qui hujusmodi sunt, quando & hinc pro temporali gloria temporaliter se affligunt, & in futuro pro interna superbia ad supplicia æterna pertrahuntur. Laborant cum Christo, sed non regnant cum Christo. De torrente bibunt in via, sed non exaltant caput in patria: lugent nunc, sed tunc non consolabuntur. Ita maledicus ille latro juxta Christum quidem crucifixus, sed è cruce in paradysum cum Christo non migravit. Pari ratione multi multum laborant, sed frustra; multa sustinent, sed & frustra; virtutes etiam, ut videtur, exercent, sed frustra hæc omnia, imo cum damno, quia recta in his omnibus intentione carent.

Oseas, vates Hebræus, hos ipsos designans: Vitula, inquit, docta triturram. Qui absque intentione certa & recta laborant, bobus similes sunt qui triturant. Hi etsi ab opere solvantur, redeunt tamen ultro; jam assueverunt huic operi, quo etiam fruuntur, nam subinde os mergunt avena, & sic lubentes perpetuant hunc laborem, jugumque facillime recipiunt. Non aliter agunt illi mundi alumni, quos insigniter notans Gregorius: Pro mundi gloria, inquit, cunctis sudoribus libenter inserviunt, & gravium laborum jugo colla devotissime summittunt. Et quæ merces operis? os plenum avena, marsupium non adeo turgens pecunia.

Certe vituli docti trituram, laborant, ut jumenta planstralia aut molaria, vel ut equi cæci in fullonica. hi ab unico puero voce & flagello aguntur, curruntque toto die. & quo tandem vesperi perveniunt? in eodem omnino loco sunt, quia in orbem acti sunt: Sic qui recta carent intentione, vere cæci sunt, & in virtutibus progressum nullum faciunt; hodiernus, crastinus, perendinus dies nullo illis discrimine veniunt. Hi boves semper in eadem area triturant, & hunc laborem suum pro mercede habent, ideo à Deo aliam non expectent. Hæc est causa, cur Paulus tam contente præcipiat: Omne quodcumque facitis, in verbo & in opere, omnia in nomine Domini Iesu Christi, gratias agentes Deo & Patri per ipsum. Idem æque graviter inculcans: Sive ergo, inquit, manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in Dei gloriam facite: Omnia, omnia. Sic edendum, sic bibendum, sic aliud quidvis faciendum, ut Deus honoretur, nullus hominum lædatur, aut offendatur. Chrysostomus Paulinum hoc præceptum explicans: Etiam si, ait, spirituale quid fuerit, si tamen propter Deum non fiat, cum primis illum lædit qui facit. Et sicut cæmentarii amissimam suam ab angulo ad angulum ducunt; sic nostrarum actionum amissis sit divinum illud Panli effectum: Sive manducatis, sive bibitis, sive

Ad Colos.
c. 3.
v. 17.
Ad Cor.
c. 11.
v. 10.

Tom.
3. orat.
Calcedis
dist.

five aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.

Itaque rectissime Laurentius Iustianus : Prima vox, inquit, prima cogitatio, primus affectus divinam resonet laudem, ignitam ad Deum dirigat supplicationem. Dimidium facti, qui bene cœpit, habet.

Imaginis sequentis brevis
explicatio.

Hostes *Intentionis Recta*, *Intentio mala*, *Iudicium temerarium*, & *Gloria vana*. *Hac monstra imago subijcit spectanda*. *Intentio mala*, mulier cornuta brachium *recta intentione orantis incurvare nititur*. *Iudicium temerarium*, in suis vitiis talpa, in alienis indagandis specillo instructum hoc agit, ut judicandi temeritatem, velut *judiciariam virgam ingerat*. *Vana Gloria*, felis qua pro collari pavoninas pennas habet, & sapiuscule pedes suos, aut suam pelliculam lambit & extergit, omni bona actioni insidiatur, ubique proxima est. *Qui perire non vult*, has pestes caveat. *Homo recta intentionis sic orat, sic laborat, sic agit omnia, ut in Deum intentione semper rectissima feratur*. *Sic agere, est nihil agere quod non proficit*.

Vnus mihi omnia, a quo sunt omnia.

LIBER SECVNDVS
 BONÆ INTENTIONIS ET FACTORES
 & hostes, maxime vero vanam gloriam,
 & Iudicium temerarium; ejusdem
 signa, praxin, præmia declarat.

CAPVT I.

RECTAM INTENTIONEM
 esse bonam illam voluntatem, ab
 Angelis laudatam.

Bona voluntas, actionis anima est,
 bona voluntas nunquam non dives
 est, bona voluntas omnia potest. Nocte
 nascentis Christi novam, inauditam
 oden cecinerunt in terra cælestes genii.
 Horum è cælo cantorum auditores e-
 rant opiliones; odeum, campus; ode
 ipsa: *Et in terra pax hominibus bonæ vo-*
luntatis. Et quid est *Bona voluntas?* Ob-
 secro, tantum nobis otii sumamus, ut ex
 omnibus illis qui ad Christi nati stram-
 mineas cunas obsequiose sese stiterunt,
 hoc ipsum quæramus, quid sit *Bona vo-*
luntas? Interrogationis nostræ initium
 petamus ab ipsis Angelis.

Luc.
c. 2.
v. 15.

I. O purissimi, beatissimique Spiritus,
 quid agmine factò ad tuguriola no-
 stra descenditis, quid in terra quæritis,
 quod deesse possit in cælo? nullum apud
 nos est dignum vobis hospitium. Ad
 hanc

hanc quæstionem nostram Angelorum omnium una vox est :

O mortales , loci genium & incolas probe novimus , neque hoc adventu nostro illustria facinora , raras inventiones , exoticas artes , artificia peregrina , neque aurum aut gemmas quærimus , sed bonam voluntatem , quæ & auro , & gemmis omnibus pretiosior est , nobisque charior.

Et in hoc quidem fecisse mihi videntur Angeli , quod magnates aliquando solent in pauperulam cerevisariam cauponam peregre dilati. Caupo namque , si generosum Baronem aut illustrem Comitem videat suum esse hospitem , primum omnium instituit hospitii tenuitatem excusare , cupedias & delicias apud se nullas reperiri , lectos tanto hospite non fat dignos esse , panem & zythum suppetere , cetera pæne omnia negari , neque vero aliam ruri vivendi rationem esse : si tamen libeat manere , dominus modo imperet , se quidem promptissime daturum , quicquid omni domo possideat. Comes homini animando modeste & placide : Scio , ait , mi vir , quas ædes ingressus sim : si mihi par ovorum , & tuæ cerevisiæ haustum tuleris , in hanc cœnam satis apposuisti. neque ego huc comessaturus veni ; ignotus hospes latere cupio , & te relinquere ditiozem. vis hoc ? Caupo lætitiæ plenus , & renidenti ore : Quid ni

velim, inquit, ô mi domine, quid ni velim hoc votis omnibus? manda, jube, impera; ego meique jussa faciemus pro viribus. Hanc animi promptitudinem, paratissimam hanc voluntatem, potentissimi illi ab æthere dynastæ Angeli quæsierunt in Orbe hoc inferiore, idque nostro commodo, ut nos relinquerent, longe quam antea ditiores. *Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Sic Otho imperator ad Romualdum visere, cellulam illius non tantum ingredi, & unicum cibum sumere, sed etiam in Romualdi paupere ac duro lectulo cubare voluit tanta Majestas. Sic alii Reges, & Principes, desertissimas quandoque casas ingressi, fonte solo & pane pæne saxeo in cenam usi sunt, non sine voluptate. Sic & Angelorum apud nos voluptas, est bona voluntas, rectaque intentio. Sed & ex Iosepho quæramus, qua ipse intentione Bethlehemum venerit.

Hier.
Platus
l. 2. de
bono
fiat.
rel.
c. 37.

II. O sanctissime Paterfamilias, castissime Ioseph, quid hoc itinere quæris, tam & longo, & difficili, tempore præfertim tam alieno? quid Bethlehemum migras, omnia ubique hospitia occupata sunt, tibi nec angulus patet, exclusivissimus es undique; mille domos adeas locum requiemque petens, mille domos occludent feræ, te tuamque conjugem nulla recipiet. Ergo potius iter relege, & Nazarethi habita: hic nemo te hospitem salutabit, multo minus honorario
vino

vino donabit. Iosephus intentionis sanctissimæ plenus: Non refert, inquit, nullam mihi patere habitationem hominum: ergo pecudum subibimus, neque enim huc migravimus, ut laxè commodeque habitemus, sed ut voluntati divinæ obtemperemus, id quod quærimus, est obedientia, huic omnem animum intendimus. sequemur, quacunque nos vocaverit voluntas divina.

Sed cum bona venia tua, ô mi optime Ioseph, videris errare à limine: non hæc voluntas est Dei, sed superbia Imperatoris Romani. Cuperet Augustus Cæsar nosse vires ac potentiam suam, ea de causa regiones & provincias omnes turbat, ut quantus sit, sciat, & inde magis superbiat.

Iosephus contra: Hanc ipsam, inquit, superbiam hominis idololatræ, Deus suæ voluntati perficiendæ aptum reperit instrumentum. *Dominus est: quod bonum est in oculis suis faciat.* Quandoquidem ergo Augustus Cæsar, summus magistratus, Dei nutu edixit per Orbem, ut quivis in suæ tribus civitatem se conferret, ideo & nos hoc iter suscepimus, ut huic edicto pareremus. Hæc mea & commissæ mihi virginis est intentio, quam æque commode in humillima casa, in vilissimo angulo, in stabulo exequemur, quam in Herodis Regis, aut Annæ Pontificis palatio. Sed ipsam etiam beatissimam Virginem

matrem super hac ipsa re interroge-
mus.

III. O Virgo beatissima, te si ma-
trem Dei dixerò, omnem in te laudem
congefferò. Tu vere dignissima mater
es, ad cujus virgineum puerperium è
cælo descendant Angeli: quid obsecro,
Virgo divina, quæris in natali loco pro-
sapia: an nescis? cognatos pauperes
nemo novit. Et valde verendum, ne
hoc tuum iter frustra susceptum sit, nam
ditiores è stirpe Davidica, omne urbis
diversorium præoccuparunt, vobis aut
in publico habitandum, aut redeun-
dum est. Gentiles vestros vobis loco
cessuros ne sperate, nemo erit ex his qui
ad vos revisat, qui cibum potumque
honorarium mittat, qui ullum hono-
rem deferat; cognationem nemo agno-
scet, humanitas omnis hinc pridem ex-
ulat, nec ullum vos diversoriolum re-
cipiet. Contemnuntur qui pauperes
sunt, etsi optimi sint. Et vere dicitur:

Vet. Mortuus vivos frequentat, pauper inter di-
monast. vites. Quare, ô Virgo integerrima, aut
Troch. publica platea domus tibi erit, aut via
qua venisti, erit repetenda.

Ad hæc virgo puerpera: Meus Iose-
phus, inquit, & ego, non quærimus
cognatos, nec nostri stemmatis reve-
rentiam, neque commodum habitatio-
nis locum, sed unam arque unicam Dei
voluntatem, quam nobis Deus declara-
vit per Augustum Cæsarem.

Sed,

Sed, ô beatissima Mater, sit verbo venia, non hæc videtur esse voluntas Dei, sed hominis Deo inimici. nã quod pauperes tam misere & sine causa fatigentur, jussu Cyrini præfidis fit, hic vir hic est qui universam Syriam inquietat, & obturbat, iste est qui universos suis sedibus huc illuc evocat. Ad quæ Virgo: Sed quis, inquit, Cyrino id permisit? Putem, inquam ego, Augustum Cæsarem. Virgo iterum: Ecquis permisit Augusto Cæsari? Deus utique, respondi. Hic demum Virgo cælestis: Hujus ergo, inquit, permissum divinum sequimur, hujus voluntati paremus, hac intentione iter istud suscepimus. De diverforio jam anxii non sumus: Deus providebit. Si locum negent homines, *Gen.* forsan pecudes non recusabunt. Fiat *c. 22.* voluntas Dei. Sed ex ipso divinissimo *v. 8.* infante istud quærere jucundum fit.

IIII. O infans omni Salomone sapiëntior, ô Rex Angelorum, quid tandem hic quæris inter exules, quod non millies melius reperias inter tuos cives Angelos? num animi gratia peregrinum & paganum panem gustare placet? num cælestia tempe cum horridissima hac silva commutare delectat? O Domine, mundus non novit te, & nisi te aliter patefacias, omnigeno contemptu te calcabit.

Ad hæc Christus puer, vel solo nutu oculorum, vel lacrimis solis, responsio-

nis fat dedit hoc sensu : Honores ego non quæro , nec voluptates , nec ullam mentæ lauticiam desidero : Cibus meus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me, ut perficiam opus ejus. Aliis cibus omnibus carere , facile mihi erit , illum vero cibum gratissimum , cibum vere meum avidissime confector , hunc quæro. hic meus est finis, hæc intentio. Vti vero nunc cernitis præsepi me incumbere , ita olim cerneris cruci. Et hoc omne ad paternæ voluntatis regulam fiet. Nam sicut pater meus Imperatoris Romani superbia , & meorum cognatorum inclementia eò utitur, ut jam in fœdissimum hoc antrum detrudar, ita utetur Hebræorum Pontificum invidia, ut olim in trabem ignominiosissimam extollar. Meus cibus est ut faciam voluntatem ejus qui misit me. Quia non quæro voluntatem meam , sed voluntatem ejus qui misit me. Quia descendi de cælo , non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me. Hoc Christi ad nos responsum est.

V. Quid ergo est, voluntas bona, cui Angeli pacem imprecantur ? Optime ad hoc quæsitum sanctus Leo : Christiano, inquit, vera pax est à Dei voluntate non dividi. Horis omnibus ex animo dicendum : Domine , fiat voluntas tua : fiat, & in me , & in omnibus hominibus perfectissime , omni tempore,
sicut

sicut in cælo. Hæc, ô Christiani, bona voluntas est, in rebus omnibus toto pe-
 ctore hoc unum velle : Domine, fiat vo-
 luntas tua. Hanc voluntatem, intentionē
 hanc animi commendant Angeli. De hac
 vere D. Gregorius : Nil ditius, inquit, *Hom.*
 offertur bona voluntate. Hæc voluntas *5. in*
 veram conciliat pacem. Voluntatem *Evāg.*
 hanc ad Christi cunas attulerunt pasto-
 res : Voluerunt ire & quærere; iverunt
 & quæsiverunt illum ipsum infantem,
 quem quærendum suavit Angelus. Hinc
 illorum mutuæ cohortationes : Trans- *Luc.*
 eamus usque Bethlehem, & videamus *c. 2.*
 hoc verbum quod factum est, quod *v. 15.*
 Dominus ostendit nobis. Et venerunt
 festinantes. Hac voluntate penitus caruit
 callidissima vulpes illa, Herodes Asca-
 lonita, qui & se venturum, imo & ado-
 raturum promisit : nimirum pueri ju-
 gulum petiturus, non genua osculatu-
 rus venisset.

In hac demum bona voluntate recta-
 que intentione quies & pax vera con-
 sistit. Quicquid agas, ô Christiane,
 mille turbas in rebus aliis omnibus in-
 venies ; nihil uspiam satis pacati extra
 hanc bonam voluntatem : inquietatio
 & molestiæ innumeræ à corpore, ab a-
 nimo, ab amicis, à consanguineis, à li-
 beris, à subditis, à servis, ab officio, à
 negotiis ; turbæ domi, foris, in templo,
 in publico, in aquis, in silvis, turbæ in
 ipsis relaxationibus & voluptatibus :
 turba-

160 DE RECTA INTENT.
turbarum ubique affatim te circumfi-
stet. Et licet omnia componas ad pa-
cem, nihilominus nusquam reperies pa-
cem nisi in hac tantum bona voluntate,
quæ voluntati divinæ vinculo insolubi-
li seipsam alligat. Et hoc cælum est ex-
tra cælum, seu cæli vestibulum. Pax
hominibus bonæ voluntatis, pax bona,
constans, tuta; pax vera, & nemini pœ-
nitenda.

In plurimis aliis illud vulgi usurpare
quis possit: Malo bonam guerram,
quam malam pacem, si spiritus velit
cum carne pacem inire, cupiditatibus
illius indulgere, omnem contumaciæ
noxam dissimulare, pax pessima, & lon-
ge peior bello & discordia. Pax ergo
nemini aut tuta aut bona esse potest, ni-
si hominibus bonæ voluntatis, rectæ-
que intentionis.

C A P V T I I.

RECTAE INTENTIONIS
*actio à solo Deo persolvi posse
præmium.*

GEmmarium olim accessit, homo
pretiosæ illius mercis imperitissi-
mus, & avide quærens: Quanti æstimas,
inquit, hunc lapillum bone vir? Gem-
marius ad hæc prompte in hunc modum
respondit: Hæc margarita merito væ-

Sunt nit *centum & quinquaginta millibus
150000. coro.

Silberkronen seu Zwainzß batzner.

ronatorum. (Hanc gemmam donavit
 ulius Cæsar Serviliæ matri Bruti, à quo
 occisus est; & hæc, ut dictum, æstima- *Suet.*
 tur sexagies H S) Miratus supra *Br. de*
 nodum ille qui interrogarat, & , O su- *Assc.*
 peri, ait, quid virtutis aut fortunæ in la-
 pide? Sed & denuo quærens de alio
 cimelio: Quanti ergo, inquit, hos si-
 mul lapillos æstimas? Cui Gemmarius:
 Pretio, inquit, exsolvi vix possunt: di-
 midium regni dederis, nondum tamen
 persolveris: cimelium est inæstimabilis
 pretii. Hic ille primum serio in admi-
 rationem rapi, & non capere, tanti væ-
 nire lapides.

Stephanus, flos martyrum, *Vir plenus* *Act.*
fide & spiritu sancto, merces proposuit *c. 6.*
 solos lapides, & quamvis nec pyropos, *v. 5.*
 nec adamantes, nec topazios venales
 habuerit, sed meros filices sanguine tin-
 ctos, eo tamen pretio indicavit, ut tam
 dives emptor repertus non sit, qui pre-
 tio vel minimum lapillum potuerit face-
 re suum. Quis non miretur cum im-
 perito illo, ad hoc dignitatis & perve-
 nire potuisse filices, ut etiam contra
 gemmas sint chari. Siliceos hos lapides
 Stephani, Bethlehemiticus infans præ-
 senti demum moneta emit, omniumque
 pretium liberalissime persolvit.

Sub hac Stephani protomartyris, &
 Christi diviniissimi infantis imagine
 nunc explicabimus, omnem actionem
 bonam, etiam vilissimam, recta tamen
 inten-

tione susceptam, tanti esse pretii, ut id solus Deus infinite dives possit persolvere.

I. Ad hoc lapidum mercimonium, quod Stephanus Levita venale proposuit, principio matrona gravi vultu, & honestissimo habitu accessit, PHILOSOPHIAM nominant. Hæc Stephanum miris argutiis fatigavit, ut suos illi lapides extorqueret. Surrexerunt quidam de Synagoga quæ appellatur Libertinorum, Cyrenensium, Alexandrinorum &c. disputantes cum Stephano, in suas illum partes pertrahere conabantur. Sed frustra. Suos Stephanus lapides acerrime defendit, certo eos amissurus, si cum illis sentire voluisset. *Et non poterant resistere sapientiæ & spiritui qui loquebatur.* Ita ab emptione abiit *Philosophia*, de qua Paulus optime monet: Videte ne quis vos decipiat per Philosophiam, & inanem fallaciam.

Secuta PVSILLANIMITAS, a-nus rugosa fronte, exanguis & mortuali vultu, tremulis manibus, tamque pavide videbatur emere, ac si assem porrigeret elephanto. Hæc ut purpuratos illos lapides sui juris faceret: O mi Stephane, inquit, mille testibus convictus es, omnium sententiæ contra te eunt. Nunquid universo senatui te oppones? Causam licet optimam tuearis, non sat tibi virium est, ut institutæ rei exitum expedias. Dogmata quæ
pro-

propugnās, nīmiū nova sūnt, permitte illa tempore adolēscere & firmari: Initia hęc lente volūnt tractari; aliquanto tempore hos imperus tuos diffimula. Sed nihil obtinuit trepida hęc anus. *Stephanus autem plenus gratia & fortitudine*: Tametsi, ait, senatorum altero tanto plures sint, animo non cadam. Hęc Domini causa est, hęc non licet esse pavidum; faceſſe à me Puffillanimitas.

Hac vix digreſſa, adfuit **I N C O N T I N E N T I A** procax femina, ipſo vultu laſciviam profeſſa, & facile apparebat non ſerio illam empturam. Ne tamen Stephani lapidibus nullum pretium poſuiſſe videretur, hoc unum anxie agebat, ut juveni perſuaderet conjugium. Quid tergiverſaris, mi Stephane, inquiebat, quin tu more priſcorum Patrum matrimonium contrahis? æmulare ſanctiſſimos majores tuos Abrahamum, Iſaacum, Iacobum, Moſen, Aaronem, & ne ſperne nuptias. Ad majora natus es, quam ut ſolum menſis ſervias. Hęc, ut eam decuit, breve reſponſum tulit: Procul inde faceſſeret, ſtare animo, non nubere, ſed virgineam integritatem tueri. *Et intuentes eum omnes qui ſedebant in concilio, viderunt faciem ejus tanquam faciem Angeli.*

Post illam, mox adreſſit **V A N A G L O R I A**, omnium oculos ſuis devorans, aliis omnibus præmercatura. Hęc,

M

contra

contra morem emptorum, merces quas emptura videbatur, impensissime laudavit, garrulam mercatricem dixisses, nam post copiose recitata Stephani elogia: O sanctissime juvenis, inquit, tota Hierosolymorum urbs in te unum conversa, te spectat, te veneratur; omnium civium ora de te loquuntur. In luce sunt prodigia quæ patras (*faciebat prodigia & signa magna in populo.*) At nosti te tibi maximum esse debitorem, in fama præsertim & nomine tuo servando. Ergo Spartam quam nactus es, tuere & orna. Faventissimum tibi senatum habes, si potes illi esse non inimicus. Non tulit Stephanus loquacissimæ femellæ fabulam, sed ea protinus rejecta: Fallicissima est, inquit, omnis gloria, quæ à mortalibus offertur: Cor meum, meosque oculos aliorum defixos teneo, gloriam cælestem jam eminus prospicio, in Christum Dominum omnis me fertur intentio: *Intendens in calum vidit gloriam Dei.*

Ibid.
v. 8.

Act.
c. 7.

v. 55.

Prioribus illis repulsis, VIOLENTIA nota furia ex Orco irruit, non tam emptura lapides, quam ereptura. variis istud machinis aggressa est.

Act.
c. 6.

v. 11.

1. Tunc summiserunt viros qui dicerent, se audivisse eum dicentem verba blasphemiam in Mosen & Deum. En testes; veri an falsi, nil interest. 2. Commoverunt itaque plebem, & seniores, & scribas: & concurrentes rapuerunt eum. Et hæc quidem vis expu-

expugnabit juvenem ; parietur Stephanus frangi pertinaciam suam. 3. *Au- Ibid. dientes autem hac , dissecabantur cordibus v.12. suis, & stridebant dentibus in eum.* Con- clusus est Stephanus inter fulmineos a- pros ; non evadet. 4. *Et impetum fe- Aff. cerunt unanimiter in eum.* Stephane quid c.7. agis ? tu toto senatu sis sapientior ? cede v.54. sententia. 5. *Et ejicientes eum extra ci- 57. vitatem lapidabant.* Ita vincendus est, 58. qui nescit cedere.

Sed frustra fuere omnia. O imbecillem VIOLENTIAM , nec unico quidem juveni expugnando satis robustam ! merces venisti raptura Stephano, imo dedisti.

II. Ita servavit Stephanus suos sibi lapides, à pessimis his nundinatricibus; nulla eos nec vi, nec pretio potuit extorquere. Demum parvulus ex oppido Bethlehem, ad istas merces accessit, & hos ipsos lapides sanguine pictos liceri cœpit. Cui Stephanus : Mi divinissime puer, inquit, placentne tibi ? accipe, tui sunt. Novi equidem, parentem habes opulentissimum, qui solus potest & hos lapides æstimare, & dignum iis pretium rependere; omnes ergo tibi dono : *Ecce video calos apertos, & filium ho- Aff. minis stantem à dextris Dei.* Ad illum Dei c.8. oculum insomnem, & omni momento v.69. pervigilem, mei affixi sunt oculi. Pro veritate, & pro Christo hunc saxorum nimbum sustineo, hos lapides Deo, M 2 ejusque

ejusque honori consecro.

Ita PATI, ita & AGERE oportet, ô Christiani; bonæ actionis cujuscunque pretium, omnibus aliis, etiam Angelis, præterquam Deo est insolubile. Loquimur hîc de iis tantum actionibus, à quibus, ut supra docuimus, abest malitia, quibus adest gratia, nec deest intentio recta. Et hujuscemodi quidem actiones, cetera vilissimæ, tanti sunt pretii, ut sermone nemo unquam expresserit vel minimi boni operis valorem. Terrarum orbem da, imo da cælum, nondum satis dederis, nisi des Deum. Imperium in cælestes orbis & sidera, in omnes omnino Angelos, non æquat dignitatem actionis cum virtute conjunctæ. Exempli gratia: Obolus mendico porrectus, sed sana rectaque intentione, quanti, putas, in cælo æstimatur? Confer in unum regna omnia, & Turcicum, & Sinense, & Persicum; Hispanicum & Gallicum, cum omni eorum opulentia, cum omnibus imo voluptatibus, & nondum obolo illo dignum pretium statuisti. Ratio hujus evidentissima est: Univerſa illa uti principium habuerunt, sic & finem suum reperient; suis utrinque terminis urgentur: At obolus ille mendiculo datus pretium acquisivit æternum. Momentaneum & leve tribulationis nov. 17. Græ; supra modum in sublimitate, æternum gloriæ pondus operabitur in nobis.

2. Cor.

c 4.

v. 17.

nobis. Quid minus dixeris, quam, *momentaneum & leve* ? Ita unicum ad Deum suspirium, serius ob priores novas gemitus, acus fracta pauperi data, frigidæ calix sitienti propinatus (an vilis quid dicam ?) mercedem emerentur supra omnem modum maximam, æternam : *æternum gloria pondus operantur*. Omnium Regum aurum in unum locum congestum, unius hebdomadis spatio facile totum ad libram examine-tur, neque enim infinitæ molis est : At vero illud oboli, quod diximus, pretium, per omnem æternitatem appendi non potest, infinitum est.

Sed unde hic obolus tam pretiosus ? A divina gratia. quod verissime affirmans *Epist.* Augustinus : Omne, inquit, meritum *105.* nostrum in nobis non facit, nisi gratia : *ad* Et cum Deus coronat merita nostra, *Sexto.* nihil aliud coronat quam munera sua. Dei gratia animam Deo jungit ut sponsam. Assuerus Regum potentissimus, centum viginti septem provinciarum Imperator Estherem pauperulam, parentibus orbam, captivi Iudæi cognatam, suam tamen conjugem esse voluit, & reginam fecit. Nec causam pete : Sic illi placuit. Quis jam Assueri & Estheris filios, regni hæredes neget ? Mens nostra à se pauperrima (*cum 2. Cor. non sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis,) eam tamen Deus in 6. 3. v. 5.* sponsam sibi adsciscit admiranda gratiæ

benignitate. Et hinc regni hæreditas in liberos nostros, hoc est, in actiones nostras derivatur; hinc nos olim futuri *divinæ consortes naturæ*. Ipse enim spiritus, testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei. si autem filii; & hæredes.

2. Pet.
c. I.
v. 4.
Ad
Rom.
c. 8.
v. 17.

III. Solus ergo Deus, illi quem diximus, obolo persolvere potest præmium, nec vult alia solutione, quam se ipso. Ille Theologiæ sol Thomas Aquinas, inter preces olim è terra elatus, voces illas audiisse dicitur: *Bene scripsisti de me Thoma; quam ergo recipies pro tuo labore mercedem?* Ad quæ Thomas promptissime: *Domine, non aliam præter te*. Vtique probe cepit vir sanctissimus, dignum actione bona præmium, Deum esse. Ideo divinus Paulus accuratissime commonefaciens: Non cesso, inquit, gratias agens pro vobis, ut Deus Domini nostri Iesu Christi, pater gloriæ, det vobis spiritum sapientiæ & revelationis in agnitionem ejus, illuminatos oculos cordis vestri, ut sciatis quæ sit spes vocationis ejus, & quæ divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in sanctis. Hæc Apostolus assidue precabatur, daret illis Deus *spiritum sapientiæ & revelationis*, siquidem tale præmium à Deo assignatum est cuivis bonæ actioni, ut id omnis philosophorum sapientia non capiat. *Quicumque potum dederit uni ex minimis istis, calicem aquæ frigidæ, tantum in nomine*

Ad
Ephes.
c. I.
v. 16.

Matt.
c. 10.
v. 42.

nomine

nomine discipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem suam. Proponit Dominus personas abjectissimas, & rem vilissimam, calicem aquæ non calidæ, hæc enim sine impensis non calefieret; sed frigidæ sic è fonte manantis: *Non perdet mercedem suam, qua gaudeat æternum.*

Maxima fuerunt munera quæ duo Reges, sed jam temulenti promiserunt. Affuerus à vino calidus: Quæ est, inquit, petitio tua Esther, ut detur tibi? etiamsi dimidiam partem Regni mei petieris, impetrabis. Herodes pæne idem saltatriculæ pollicitus: Quicquid petieris, inquit, dabo tibi, licet dimidium Regni mei. En maximum Regis donum, dimidium Regni, sed perituri. Deus liberalior Rex, in operis boni vel minimi, in unius oboli præmium daturus est totum Regnum suum, nunquam perituum, seipsum. *Vocavit nos in suum Regnum & gloriam.* Nunc temporis Deus pleraque omnia tribuit per res creatas, per cælum, sidera, terram, terræ germina, per ministros Angelos. At vere, *cum evacuaverit omnem principatum, & potestatem, & virtutem,* tunc rerum creatarum ministeria cessabunt, tunc Deus omnigenas voluptates beatissimis affert seipso, in bonarum actionum præmium; *Erit omnia in omnibus.* Ideo Chrysostomus, illum in seipsum crudellem tyrannum iudicat, qui potest alio contentus esse præmio, quam Deo. Et

Esth.

c. 7.

v. 2.

Marsi.

c. 6.

v. 23.

I.

The. 2.

v. 13.

I. Cor.

c. 15.

v. 14.

2. Cor.

c. 15.

v. 18.

Hom.

2 I. in

sane hic talis multo stultior est illo qui nobilissimum adamantem quinque sestertiis, aut aliquot pomis commutat.

III. Si ergo præmium cuius bonæ actioni decretum est infinitum, inexplicabile, æternum, Deus ipse: vel, ut clarius loquamur, si pro quovis opere bono vel minimo, speranda merces æterna: Nil jam miri, quod Stephanus suos lapides, neque Vanæ gloriæ, neque Violentiæ, nec ex illis emptricibus ulli vendere voluerit, nemo enim eos digno pretio solvere poterat, nisi Pater illius infantis, cujus cunæ Bethlehemi, præsepe & palææ fuerunt. At nos, infantes stultissimi (parum dixi) tyranni in nosmet atrocissimi, tot præclaras actiones, pro pomulo, pro testula, pro vitreis fractis, aut pictis apinis, imo pro brevi gloriolæ fumo, pro levi favoris aura vendimus vel oculis, vel auribus, aut linguis eorum quibus placere cupimus. Ira tota merces est visum esse, auditum esse, laudatum esse. Quam vere sanctus

L. 8. Gregorius: Qui pro virtute, inquit, quam agit, humanos favores desiderat, *mer.* rem magni ac ingentis valoris vili pretio venalem portat: Vnde cæli regnum *c. 28.* mereri potuit, inde nummum transitorii sermonis quærit. Ea de causa tam *ad* serio hortatus Paulus: Servi obedite *Col.* per omnia, inquit, dominis canalibus. *c. 3.* Non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis *v. 22.*

dis

dis timentes Deum. Quodcunque facitis, ex animo operamini sicut Domino, & non hominibus : Scientes quod à Domino accipietis retributionem hæreditatis : Domino Christo servite. Hoc igitur unice caveamus ne nostra obsequia hominibus duntaxat probare studeamus, eorumque præsentia solum atque oculis serviamus, sed animi potius singulari quodam candore, cum divino timore conjuncto, omnes nostri muneris partes expleamus. Quocirca quicquid fecerimus, vere atque ex animo agamus, certoque nobis persuadeamus, non nos hominibus sed Deo bonorum omnium auctori ac Domino servitutem servire. Et quoniam certum nobis atque exploratum esse debet, sempiternam illam beatorum sedem, nostris laboribus ac conatibus, tanquam palmam, præmium, ac mercedem esse propositam, æquum profecto est, ut in unum Christum nostra omnis feratur intentio, in Christum hi nostri eant oculi, Christo liberalitate tanta emere volenti, nostra omnia quam promptissime vendamus.

CAPUT III.

RECTA INTENTIO quantum
à diabolo impugnetur.

IOannes ille Apocalypticus Angelus,
vidit feminam sole vestitam, luna cal-
M 5 ceatam,

ceatam, coronatam sideribus, & hanc parturientem. Coram hac stabat draco septiceps, & expectabat dum peperisset, ut abreptum filium glutiret; sed expectavit frustra, & inani hiatu. Nam

Apoc.
c. 12.
v. 3.

femina illa, peperit filium masculum, & raptus est filius ejus ad Deum, & ad thronum ejus: & mulier fugit in solitudinem, ubi habebat locum paratum à Deo. Ita famelicus draco elusus est.

Incredibile est, quantum diabolus draco pervigil labore, quam subtili artificio hoc unum agat, ut bonam intentionem in pravam, aut inutilem detorqueat: hic expectat hians bestia, dum edatur in lucem foetus, ut eum mox glutiat. Vix Petro novum Pontificis officium detulit Christus, cum statim *conversus Petrus: Domine, inquit, hic autem quid? O Petre, quid hæc obsecro ad te? te ipsum assidue observa, te ipsum respice. Est qui in infidiis observet, ut munus delatum turbet: Quid ad te, tu me sequere: tui oculi attendant meos; tui pedes meis hæreant, tu me sequere.*

Ioan.
c. 21.
v. 20.

Vt ergo bonam intentionem ab hujus septicipitis draconis vi tueamur, divi Ioannis visum jam explicandum est, & una demonstrandum, quam varie quamque solícite cacodæmon nervos omnes in eo contendat, ut rectam intentionem aut adimat, aut vitiet.

I. Mulier illa prægnans à Ioanne visa, Animam designat, quæ in gratia est apud

apud Deum. Huic Animæ omnia ser-
 viunt, ipsa ei sidera famulantur, Sol &
 Luna obsequium ferunt; cælum ei tran-
 scriptum est. Talis Anima nunquam
 non parturit optima desideria, fidelius
 & accuratius Deo serviendi; neque tan-
 tum parturit, sed & partum emittit, &
 sanctissima proposita in opus deducit, e-
 nititur feliciter, & præclarissima quæ-
 que opera in lucem edit. Et velut fe-
 mina prægnans delicatissimi fastidii est,
 nauseatque sæpe, quæ antea merum ei
 mel videbantur, appetitque quæ prius
 judicabat fellea: ita mens hominis ca-
 stis desideriis gravida, omnes carnis vo-
 luptates, Mundum omnem fastidit; at
 vero adversa quæcunque & universum
 patiendi apparatus magno affectu am-
 plectitur. Hic vigilat draco septiceps,
 & omni momento infidiatur, ut men-
 tem illam inficiat vel occulta superbia,
 vel subtili avaritia, vel cæca invidia, vel
 clandestina luxuria, aut etiam pietate,
 sed fucata, aut alia quavis picta qui-
 dem, sed sinistra intentione. Sic arma-
 tus coluber ex Orco ante parturientem
 feminam excubat. Quid ergo hîc a-
 gendum Animæ, si vel minimo indicio,
 læva intentio se prodat, qua ratione re-
 sistendum? Rapiatur filius *ad Deum &*
ad thronum ejus, intentio ad Creatorem
 se sustollat his precum alis: Mi Domi-
 ne, tui solius amore hoc fecerim, & fa-
 cturus sim. *Et mulier fugiat in solitudinem.*

Dicat

Dicat hujus filii parens : Non cupio, mi Domine, videri, non sciri, non laudari affecto : nolo in foro id proclametur, nolo tanquam magnum aut rarum commendetur : sic istud factum volo, velut si fecissem in extrema solitudine, in eremo desertissima : modo tu, mi Deus, id scias, uti scis omnia : tu solus, satis amplum theatrum es omnibus meis actionibus.

Cornelius Centurio ille notus Superis miles, omnes filios suos filiasque, hoc est, opera bona sua omnia, ante se præmisit in cælum, ideo Angelus eum humanissime affatus : *Orationes tuae, inquit, & elemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei.* Vir enim erat religiosus ac timens Deum, & deprecans Deum semper. Ita filii ejus omnes rapiiebantur ad Deum, & ad thronum ejus, eluso dracone Stygio, qui prædones, piratas, latrones omnes longe superat. Hic enim prædator nunquam non in infidiis subsidet, viatorē observat antequam transeat, & in ipso quoque transitu. Indefessi laboris est diabolus, sæpe initio actionis, quandoque medio, non raro in fine intentionem rectam convellere nititur, quod diserte Gregorius exponens : Sciendum est, inquit, quod bona nostra tribus modis antiquus hostis insequitur, ut videlicet hoc, quod rectum coram hominibus agitur, in interni judicis conspectu vitietur. Aliquando namque in bono opere intentionem polluit,

Astor.
c. 10.
v. 4.

L. I.
mor.
c. 19.
init.

olluit, ut omne quod in actione sequitur, eò purū mundumq; non exeat, quocumque ab origine perturbat. Aliquando vero intentionem boni operis vitare non rævalet, sed in ipsa actione se quasi in itinere opponit, ut cum per propositum mentis securior quisque egreditur, sub sancto latenter vitio, quasi ex insidiis erimatur. Aliquando vero nec intentionem vitiat, nec in itinere supplantat, sed opus bonū in fine actionis illaqueat: quantoque vel à domo cordis, vel ab itinere operis longius recessisse se simulat, tanto ad decipiendum bonæ actionis terminum astutius expectat: & quocumque cautum quemque quasi recedendo securum reddiderit, eò illum repentino nonnunquam vulnere durius, insanabilisque transfigit. Intentionem quippe in bono opere polluit, quia cum facilia ad decipiendum corda hominum conpocit, eorum desideriiis auram transitorioi favoris apponit, ut in his quæ recta faciunt, ad appetenda ima, fortitudine intentionis inclinentur. Vnde recte sub iudææ specie de unaquaque anima miseræ intentionis laqueo capta, per Prophetam dicitur: Facti sunt hostes ejus in capite. Ac si aperte diceretur: Cum bonum opus non bona intentione sumitur, huic adversantes spiritus ab ipso cogitationis exordio principantur, tantoque eam plenius possident, quanto & per initium dominantes tenent.

Imo

Thren.
c. I.
v. 5.

Hom.
l. i. in
illud:
Vidi
Dom:
1617.

Imo, quod Chrysoſtomus annotavit, diabolus quandoque reposita jam apud Deum opera, per malam intentionem etiam nunc vitiat. Atque si opus objectis difficultatibus nequeat impedire, intentionem laceſſit, eamque vitare conatur. Necdum astus ſuccedit? actionem ipsam variis perturbationum machinis adoritur. Nec sic quidem quod vult, efficit? actionis finem studet pervertere.

Horat.
l. i.
ſerm.
Sat. 9.
poſt.
init.

II. Narrat Horatius de comite importuniſſimo, quem ut à se amandaret, varia negotia hic illic conficienda ſimulavit. At ille importuniſſime illud unum reſpondit: *Uſque ſequar te. Nil habeo quod agam, & non ſum piger: uſque ſequar te. Sic diabolus, qui non habet aliud quod agat, quam ut nos impugnet ac vexet, & vere non eſt piger: hic velut comes individuus, aſſidue illud muſſat; Uſque ſequar te, uſque, & uſque te inſectabor: uſque tenebo te, & perſequar: non interquieſcam, non ceſſabo, non deſinam dum intentionem tuam alio deſectam, ne ſic recta tendat ad Deum; uſque ſequar te. Certe ſic agit, quem inani gloria nequit fallere: hunc decipit per iram aut per triſtitiā aut impatientiam, aut etiam per lætitiā, aut immoderatum fervorem, aut nimium languorem. Mille nocendi viæ. Si labor male ſuccedat; reddit puſillanimum: Ecquid dicetur de te? nihil ſci-*

ies, rideberis ab omnibus, hoc certe tibi damno erit. Sin è voto succedat labor, adest iterum vulpes Orciniana: En artificem, en artificium! belle, præclare, eximie; non potuit melius, quid iste aut iste simile? nemo est qui hoc opus imitetur; omnes laudabunt. Ita cæcus homo tam bellus sibi videtur, tam sibi placet insigniter; aures, ut aper, ubique arrigit, quid alii de se sentiant, quam laudent auditurus: nempe vanissimo homini magnum est, & pulchrum est digito monstrari, & dicier, hic est.

*Persus
sat.
v.28.*

O miserum! vere, *facti sunt hostes ejus in capite*. Principium & caput operis est intentio, huc diabolus collineat, in hanc frontem saxum dirigit, quod David Goliatho fecit. Si caput hoc læsum, si bonus affectus ad Deum corruptus aut extinctus sit, ruit omnis reliqua moles. Hoc caput sibi defensum gloriatus David: Domine, inquit, Domine virtus salutis meæ, obumbrasti super caput meum in die belli.

*Psal.
139.
v.9.
Plinius
l.10.*

Narrat Plinius * Erodium astutissimam avem ad aquas raptu vivere hoc modo: Ad illas aves, quæ se mari mergunt, advolat, & capita illarum morfu corripit, donec capturam extorqueat. Homines probi volucris non absimiles, in edito quidem habitant, pabulum tamen ad aquas descendunt, iisque sese immittunt: curas, sollicitudines, labores, exercitationes varias non

*Nat.
hist.
c.40.
* Aliis
Pelecan.
Platan.
Platan.
l.23
nomi-
natu*

refu-

refugiunt; his sese fluminibus mergunt, neque enim aliter opera bona constant; sudore opus & industria; nemo cum virtute in ediam tolerat, nisi corpus id sentiat; nemo prout oportet, orat, nisi vigilet, animumq; excitet ad attentionem: Ita probi, sui spiritus alimenta sibi comparant. At diabolus, instar Erodii, harum volucrum caput, *intentionem*, impetit. Cernit orantem? intentionis rectæ regulam convellit, & Multi, ait, te vident; eant nunc & dicant te orationis non esse amantem. Videt stipē in manu? Hic oculos ad eleemosynæ spectatores rapit, aut aures ad mendicī clamores importunos trahit, ut dum stipem dat, convitium addat, dicatque. En, improbe canis, cessa latrare. *Multi homines misericordes, virum autem fidelem quis inveniet?* Observat in te aliquid patiētiæ, charitatis, obedientiæ? Mox commendatitias litterulas quærit, laudantiū vocalas excipit, & tibi in aures instillat: En, bono es nomine, placuit huic domino tua submissio; profecto hoc in laude ponendū. Mille tales morsus infigit hic ex Orco Erodium dum caput vulneret, intentionem rectam confodiat. Ideo in omnibus actionibus, illud obversetur animo: *Ad Deum, & ad thronum ejus.* alioqui Stygium Erodium non effugiemus, nisi omnis fœtus noster, omnes bonæ actiones nostræ, rapiantur *ad Deum, & ad thronum ejus.*

Prov.
c. 20.
v. 6.

III. Mirandum est quod in rebus *Survius*
 uestis sancti Severini Coloniensis Pon- *tom. 5.*
 ificis memoratur. Fuit ævo Severini *die 23.*
 præfulis Eremicola è Principum stirpe *Octob.*
 oriundus, deliciis omnibus innutritus *claruit*
 juvenis, qui cum ad nuptias contrahen- *Severi-*
 das jam ematuruisset, sponsam opibus *nus*
 & sanguine non imparem accepit. Iam- *circa*
 que totis ædibus personabat Hyme- *Ann.*
 næus, jamque novos conjuges nuptia- *400.*
 is thalamus vocabat, cum sponsus sub-
 to pavore correptus, vidit juvenem
 formosissimum lateri suo hærentem, qui
 eum hilari vultu affatus: Si ego, in-
 quit, majores tibi delicias, & gloriam
 longe illustriorem sponderem, velle ne
 præeuntem me sequi? Vellem, ait, spon-
 sus, si spondeas his ampliora. Cui per-
 sonatus Angelus: Spondeo, inquit,
 delicias cælestes & immortalem glo-
 riam, si tamen tu vir sis, & præ illis
 ista noris cotemnere. Mox sponsus, to-
 ta ambitione promissis inhians, & spon-
 soris amore captus: En, inquit, virum:
 sponde, & duc quo lubet, sequor. Di-
 xit, & fecit: nec aliud quidquam ex
 omni thesauro suo, præter vasculum li-
 gneum, asportavit. Tam generose se-
 quentem Angelus, in remotum ab om-
 ni humano consortio locum perducens:
 Hic, inquit, Deo & tibi vaca: cetera cu-
 rare omitte. Ita se oculis illius subdu-
 xit. In hoc teatro novus hic actor per-
 sonam quam suscepit, præclare diu egit,

& Deo Angelisque spectatoribus, austeram vitæ rationē annis compluribus perseveravit, precandi assiduitate, inedia, vigiliis, admodum exhaustus. Tandem incessit hominem cupido cognoscendi, quis æquale secum præmium esset accepturus in cælo, vitam enim vivebat pæne inimitabilem. Responsum est ei cælitus, Coloniensem Episcopum parem ipsi futurum in sedibus beatorum. Admiratus Eremicola hanc præmii æqualitatem in vitæ statu tam inæquali. Ostendi ergo sibi hunc virum, summis precibus contendit. Nec mora, idem ille qui eum illuc duxerat, se stitit, monstravitque viam qua ad illum metipsum Episcopum perveniret. Ita instructus Eremicola solenni die Coloniæ venit, & rei divinæ interfuit, è templo digressus, in Episcopi triclinium etiam spectatum admissus est. Vidit hîc Anachoreta epulum, tametsi non ad nostri ævi genium saliare, tamen lautum & liberale, hoc urbis proceribus Coloniensis Pontifex dedit. Ferculorum copia, deliciarum varietas, argenteæ supellectilis opulentia, illo ævo rari luxus exemplum censebatur. Hic ipse secum in animo fabulari cœpit religiosus spectator: Ergone ego cum hydriola mea, inquit, cum pane arido, radiculis & olusculis insulsis, jejuniis quotidianis, precibus pæne continuis, & hanc lautitiem omnem sponte deserendo, non

plus

plus apud Deum emeruerim gratiæ ,
 quam hic Episcopus in tanto luxu ? quid
 ego, si non plus ago, quam rerum & de-
 liciarum dives hic Præsul ? O mi opti-
 ne Anachoreta , sapienter forsan ratio-
 neris , sed non sancte ; audi obsecro,
 & responsum admitte à tuo ductore
 Angelo , cujus hæc sunt verba : Hic,
 quem cernis, Episcopus, minus afficitur
 omni ferculorum pompa , quam tu li-
 gneo tuo vasculo. Capis ista ? Magnus *Seneca*
 ille est, qui fictilibus sic utitur , quem- *epist. 5.*
 admodum argento : nec ille minor , qui
 sic argento utitur, quemadmodum ficti-
 libus. Agnovit hic prudens Asceta , qua
 ratione Deus non tam actiones, quam
 gentium intentiones ponderaret , nec
 estimaret quantum quisquis faceret,
 sed ex quanto. Sic est prorsus :

*Quicquid agant homines , intentio iudicat
 omnes.*

Et en , ut Acheronticus Erodus Se-
 erino , per omnem luxum extorquere
 equiverit affectum & intentionem o-
 ptimam ad Deum : Coloniensis hic An-
 istes , omnes actiones suas , tanquam
 vios liberos , ante se præmisit *ad Deum*
& thronum ejus. Atque hoc stratagema-
 e, vigilantissimo draconi subduxit, quic-
 quid pietatis exercuit. Sed quis est qui
 mitetur ? Rarissimæ virtutis est , in-
 ter divitias & delicias non corrumpi,
 cum etiam rigidissima paupertas inve-
 niat: quo bonam intentionem nonnihil

offendat. Nam huic alteri, eremi cultori cetera sancto, & qui vitæ fuit laudatissimæ, aliquid tamen bonæ intentionis, & melioris affectus in ligneum illud vasculum exciderat. Adeo in rebus etiam minimis, non minimum quid aut admittimus aut acquirimus, prout scilicet ad Creatorem, aut ad res creatas nostra vergit intentio. Habet Satan pluri- mas & pæne inobservabiles pedicas, quas irretiendæ rectæ intentioni laten- ter recondit. His sese retibus implican- dos deliciarii sensus nostri & sui amor immodicus offerunt ultro. suave illis est sic capi. Quicquid ergo actionum no- strarum non quam primum *ad Deum & ad thronum ejus* emittitur, mox à celer- rimo dracone irretitum glutitur.

IIII. Hebræus vates Ezechiel, qua- tuor vidit animalia, quorum & alæ & *Ezech. c. I. v. II.* capita attollebantur cælo: *Et facies eorum, & penna eorum extenta desuper.* Non aliud monet erectus hic animalium & vultus, & volatus, quam hoc ipsum, à dracone illo, nil satis tutum esse, quic- quid non mox subvolet ad Deum, alis bonæ rectæque intentionis. Perit, quic- quid non hac ratione draconi se subtra- hit. Ideo Richardus Victorinus, eum qui bona quidem opera, mala tamen intentione patrat, filiorum suorum homicidam appellat. Hic duo notatu dignissima occurrunt.

Primum: In quæstione sit, in quo medul-

medulla, nucleus, vis & robur, seu nervus intentionis bonæ consistat, quo hic maxime collineandum, aut quis unquam hominum optimam habuerit intentionem? Christus humanæ gentis reparator, de quo Pater ab æthere pronuncia-
 vit: Audite illum. Hic præceptor no-
 ster, tres potissimum habuit intentiones: *Marc.*
 Prima fuit *Obedientia*. Hoc mandatum, *c. 9.*
 inquit, accepi à Patre meo. Nam primo *v. 7.*
 momento quo in Virginis visceribus *Ioan.*
 hominem induit, Patris præceptum ei *c. 10.*
 oppositum fuit: *Crucifigendus es*, ita Pater *v. 18.*
 imperat. Huic imperio paterno Christus
 obedientissime se subiecit. Hinc vere di-
 ci potest: Servator Mundi triginta qua-
 tuor annis pependit in cruce. Nam in-
 tentio Christi per omnem vitam ibat
 ad crucem, hærebat in cruce: *Hoc man-*
datum accepit à patre. Altera fuit *Reve-*
rentia in paternum honorem: Ego autem, *Ioan.*
 inquit, non quæro gloriam meam, sed *c. 8.*
 honorifico patrem meum. Tertia fuit *v. 49.*
Dilectionis & amoris in paternam Volun-
 tatem. Ego, inquit, quæ placita sunt ei,
 facio semper: Ita Pater, quoniam sic
 fuit placitum ante re. Veruntamen, non
 sicut ego volo, sed sicut tu, fiat voluntas
 tua. Triplex hæc intentio re quidem pæ-
 ne eadem est, sed tamen in ea etiam
 differentia videri potest. Aliud enim est,
 ideo quid facere, quia sic imperatur: a-
 liud, quia in alterius honorem cedit:
 atque aliud demum quia alteri sic pla-
 cet.

cet. Qui hujus animi est, ut alterius voluntatem & nutum etiam observet, ac paratissimum se offerens, dicat: Quid opus est, juberi? non vi, non imperio, non legibus cogendus sum, ultro hoc faciam, eo solo persuasus, quia scio id illi Domino placere, illius voluntatem eo ferri. siquidem illius *velle*, est meum *facere*, voluntas mihi instar mille mandatorum est. Et hic, arbitror, apex & culmen est omnis bonæ intentionis. Atque ista fuit Christi Domini intentio in vita, in cruciatibus, in morte, in rebus omnibus, *Voluntas Patris*. Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam, & quid loquar. Et scio quia mandatum ejus vita æterna est. Quæ ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

Ioan.
c. 14.
v. 31.
Ioan.
c. 12.
v. 10.

De
quo
vide
Horol.
Angeli
tutela-
ris, e-
ditione
secund.
pag.
18.

Hinc nec ab ore, nec à corde nostro illud abeat: *O Dominus meus, & Deus meus, ego me & mea omnia tibi offero, ad omne beneplacitum tuum.* Vel illud: *Ita Pater, quoniam sic fuit placitum ante te, Ita Pater, Ita Pater &c.* Vel istud: *Verumtamen non sicut ego volo; sed sicut tu, fiat voluntas tua.*

Alterum etiam quæstionis est, & quidem creberrimæ, inter homines pavidæ conscientiaë quos illa varie angit pungitque. Sæpe audias dicentem: Modo scirem quo loco res meæ essent apud Deum, an ego in gratia, & servus Deo charus,

charus, num illi sapientissimo cordium scrutatori actiones meæ placerent: modo hoc mihi constaret, libentissime, quicquid à me exigitur, præstarem. O mi Christiane, a vesne hoc scire? Intentionem tu tuam interroga: expende tantum qualis tua sit intentio, quam sincera & pura, quanto enim hæc sincerior est & purior, quanto voluntati divinæ conformior ac conjunctior, tanto tu melior es, tanto Deo gratior & charior, ne dubita. An nescis? quicquid agant homines, intentio judicat omnes. Fieri non potest, ut tu sinceræ sis intentionis, & optimo animo in Deum, Deo tamen non placeas, nisi Deum velis esse injustum. Dei vox est: *Ego diligentes* Prov. me diligo. Et non contineo me, nec aliter c.8. v.17. possum, quin tam bene erga me affectos benigno itidem affectu complectar.

V. Tu ergo, mi Christiane, hoc unum age, ut ad omnem divinæ voluntatis nutum semper sis paratissimus; Dei **VELLE**, sit tuum & **VELLE** & **FACERE**. Ita vulnerabis cor divinum aureo Cant. amoris telo. Hoc enim adeo divinos c.5. v.9. favores emeretur, ut lucrari plurimum possimus, non tantum dicendo & agendo, sed & omittendo ac feriando. Ludovicus Blosius, vere pius scriptor: Si quis, inquit, propter Deum, voluntati suæ in rebus etiam minimis reluctetur, Instit. spirit. c.2. propius finem. rem ipsi Deo gratiorem præstat, quam si

maltos mortuos (Notetur) ad vitam reducat. Et ut rem firmet exemplo Duo, inquit, una iter faciunt, in via uterque elegantem flosculum cernit, & alter quidem jam in eo est, ut illum carpat, deliberans tamen, ipse sibi imperat: Manus ab hoc flore, propter Deum, abstine. Alter: nihil præmeditatus, florem illum carpit. Et hic quidem nil delinquit decerpando, sed ille prior eundem non attingendo, tantum præ altero promeritus est, quanta est distantia cæli à terra. Quod si Deus pro tantillo obsequio tantum daturus est præmium, quantum dabit iis qui majora fuerint ausi pro Deo?

Ita paratus promptus sit necesse est in aliis omnibus, qui voluerit esse bonæ intentionis, ut si norit Deum quippiam velle, hoc ipsum & ille velit, quantumcunque voluntati suæ adversetur. Idcirco frequenter (uti Blossius instruit) secum ipse dicat: Propter te, Domjne, nolo illud videre, cum necesse non sit, ut id videam: propter te nolo illud audire, nolo illud gustare, nolo illud loqui, nolo illud tangere. Domine, si tibi mea vestis, si mensa, si negotia, labores, aut negotiatio mea displiceant, non recuso crasso sabano vestiri, panem & aqua vitare, hæc & illa procul à me amandare.

Sed nos, ô quoties longe aliter & agimus, & loquimur? audias quandoque
qui

qui dicat : Mei juris & arbitrii sum, quem Dictatorem timeam ? ita ego soleo ; hoc meæ consuetudinis est : è mea crumena hic sumptus ; meam quadram lambo : quid ego morer alios ? sic ego volo ; hîc mihi nemo modum constituerit &c. Hoc non est ad divinæ voluntatis nutum sese attemperare. O ergo ter beatum, qui unam atque unicam in omnibus Dei voluntatem, intentione sincerissima sectatur, iste demum pervigilis draconis oculos & ungues exit, & quicquid cum virtute agit, salvo com-
meatu præmittit ad Deum & ad thronum ejus.

CAPUT IIII.

RECTÆ INTENTIONIS
*hostem maximum à cacodamone,
 esse Vanam Gloriam.*

Hic hostis rectæ intentionis, jure omnibus metuendus est : omnium virtutum præmia subducit Vana gloria, & suppliciis damnat gravissimis.

Hérodés Agrippa, non degener nepotulus à majorum suorum flagitiis, Iacobum Zebedæi filium, virum sanctissimum occidit, dissimulavit id Deus : Petrum in vincula rapuit, neque ob hoc à Deo punitus est ; alia prioribus flagitia junxit, necdum vindicavit id Deus : At cum concionaretur, veste regia coruscus, non populi docendi, sed sui ostendi

tandi caussa, plebsque acclamaret: *Dei voces, & non hominis, confestim percussit eum Angelus, eo quod non dedisset honorem Deo: & consumptus à vermibus expiravit.*

HABET: homini vitam ademit, & tacuit Deus; Deo gloriam rapere voluit, hinc defendit se Deus. *Et consumptus à vermibus expiravit.* Tanti constabat ventus. In Herodem recte pronunciat Augustinus: Qui laudari vult, Domine, de tuo dono, & non quærit in illo tuam gloriam sed suam, hic licet propter tuum donum laudetur ab hominibus, à te tamen vituperatur, quia de dono tuo suam non tuam gloriam quæsit. Qui autem ab hominibus laudatur vituperante te, non defenditur ab hominibus judicante te, nec liberabitur condemnante te.

In
medit.

I. In cunctis Dei operibus duo quædam reperienda sunt, Utilitas & Dignitas: homini Deus utilitatem cedere voluit, dignitatem sibi servavit. Veluti pictor celeberrimus, imaginem à se factam facilis cedit alteri, unum illud suum esse ducit quod subscribit, Protogenes inveniebat, Timanthes faciebat, Apelles pingebat. Ita Deus ea etiam de caussa sacrificia olim sic jussit fieri, ut cum carnibus, frugibus, panibus, simul thus lucidissimum offerretur, partitione tam benigna, ut quicquid hinc commodi esset, in sacrificantium utilitatem abiret, sibi thuris suffitum solummodo de-
posce-

poscebat. Et velut cum duo mercatores societatem cœunt, uterque in negotiationē expendit, quod facultates suggerunt. Subinde unus expensas omnes, alter industriam; quandoq; pares aut pecunię aut mercium portiones exhibent, lucrum quod negotiatio facit, dividunt; neutri totum debetur. Ioannes DOMINI oculus, affirmat sanctos habere *societatem cum Deo*. Hęc societas eò coitur, vt æterna beatitudo, tanquam lucrum obtineatur. Non solus Deus hanc mercaturam facit, nec homo solus. Notum Augustini dictum: Qui enim fecit te, sine te, non salvabit te, sine te. Ad hanc negotiationem Deus expensas omnes tribuit, Deus est enim qui operatur in nobis & velle, & perficere, pro bona voluntate, homo solam adfert industriam; quicquid ex hac negotiatione lucri provenit, inter Deum & hominem dividendum est: Deus solo honore & gloria contentus, quicquid beatitudinis & opum est, homini assignat. Fiat igitur bona divisio: Gloria sit in altissimis Deo, homini pax, & omnium bonorum possessio. Qui jam sibi arrogat quod Deo debetur, iniquissime agit, & societate hac ejici, ac privari bonis universis meretur. Univerſa propter seipsum operatus est Dominus. Hic rerum omnium opifex, honorem velut tributum ab omnibus suis operibus exigens: *Gloriam meam, inquit, alteri non*

C. I.
v. 7.Ad
Phil.

c. 2.

v. 13.

Prov.

c. 16.

v. 4.

Is.

c. 42.

v. 8. &

c. 48.

non v. 12.

non dabo. Hoc Deo vestigal fidelissime reddit intentio recta; hoc idem nequissime rapit inanis gloria.

Ecquis autem ferat vanissime se jactantem de suo ædificio, quod tamen è mar supio suo non eduxit. Quid gloriaris, superbe, qui nec lapillum contulisti è tuo ad hanc structuram; alienis sumptibus ædificare cuivis facile est. Pari modo quid nos miselli, actiones & promerita nostra, velut grandia ædificia jactamus? à Deo sunt omnes impeniæ quibus ædificamus, in usum nostrum, non in præconium. Clarissime Christus: Sine me, inquit, nihil potestis facere. Quid ergo gloriamur? ædificium habitare permittimur, honor qui ædificii fabricam sequitur, solius Dei est. Ergo, Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis, alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in cælis est. Ideo autem tam solícite monet Christus, quia hoc vitium Cenodoxiæ, seu Inanis gloriæ, & subtilissimum est, & ipsa sua subtilitate nocentissimum. Climacus: Omnibus, inquit, studiis Cenodoxia aggaudet. Verbi gratia: jejuno? inaniter glorior. si latendi causa solvo jejunium, tanquam prudens iterum glorior. Si splendide vestitus; vincor ea peste. Si vilius induar, denuo glorior. Si loquar, hac superor. Si taceam, iterum superatus sum. Quocunque hunc tribu-

Joan.

c. 15.

v. 5.

Matt.

c. 6.

v. 1.

Grad.

21. de

Ceno-

dox.

initio.

tribu-

tribulum jeceris, erecto persistit aculeo. Ejusmodi vero gloriosus, est fidelis idolorum cultor, qui Deum quidem colere & venerari videtur, hominibus vero, non Deo placere studet.

Dixi jam subtilissimum esse hoc vitium, & prorsus sic est. Persæpe gloria ut acquiratur spernitur, & ab ipso gloriæ contemptu inanis gloria enascitur, & eos quandoque qui omnem gloriam jam pridem videntur proculcasse, fortissime aggreditur. Nihil hic meo sensu definiam. Vir maximus, nostri ævi Theologus, hac de re sic differit: Fit sapius, ut cultissima femina ex omni muliebri Mundo; aut eques torquatus ex omni suarum vestium nitore tantopere sibi non placeat, quantum Monachus pauper, pannosus, in pauperrimi monasterii angulo desidens, è pannis, è cucullo lacero & male facto, à nudis pedibus, à vacua cellula, & ab ipsa pompæ omnium victoria, sibimet placet & applaudit. O vere miser, quem Cenodoxia honoribus nequivit fallere, per ipsam decipit humilitatem!

Ita nemini parcit inanis gloria, omnes hominum ordines invadit. Sed, ut divinus Basilius loquitur, leniter, blande, suaviter, insensibiliter, & antequam advertatur, omne bonum opus inficit, totamque illius pulchritudinem consumit. Imperitis dulce quid est, Vana gloria, dulcis animorum prædo. Multi

Hier. Bapt. de la Nuza Theol. Doctor. in S. Domini familia Provinc. nunc Episc. Barbaensis tom. I. tract. 2. part. 2. §. 5. de recto affectu in Deū. De Const. Mon. c. 11.

Thom. de Kēp. lib. 1. c. 14. n. 2. Lib. 1. mor. c. 19. post. in. l. 1. in Ezech. hom. 4. occulte seipfos quærunt in rebus quas agunt, & nesciunt. Et sæpe, inquit Gregorius, bono operi dum laus humana obviat, mentem operantis immutat, quæ quamvis quæsitâ non fuerit, tamen oblata delectat. Cujus delectatione cum mens bene operantis resolvitur, ab omni intentionis intimæ vigore dissipatur. nam qui bona agere videtur, & per hæc non Deo, sed hominibus placere desiderat, intentionis suæ faciem deorsum premit. Ea de causa sanctissimi quique homines vigilantissime in illam pugnarunt.

Tom. 3. die 14. Maii. II. Narrat Laurentius Surius, &: Cum forte, inquit, Pachomius inter sui Ordinis senes consideret, Monachus duas storeas eo die à se confectas attulit, posuitque è regione sedentium, ut commode spectarentur, sperabat enim à Pachomio se auditurum: En fratris diligentiam, diurnum opus sibimet duplicantis, duasque storeas texentis, cum alii die uno non nisi unam conficiant. At vero Pachomius ob vanissimum hoc laudis aucupium, serio ingemiscens: Patres, inquit, iste frater à summo mane ad hoc diei multum laboravit, sed omnem suum laborem diabolo consecravit, siquidem laudem humanam prætulit divinæ. Hominem igitur ad se accersitum gravissimis verbis objurgans: Aliis, inquit, ad orationem euntibus, tuas storeas in humeros recipe, & clama:

na : Obsecro Patres Fratresque, Deum mihi miserrimo homuncioni exorate, qui duas storeas pluris feci quam cæcum. Fecit ut jussus. Præcepit deinde Pachomius, ut aliis ad cœnulam vocatis, iste plus æquo sedulus homo, in cœnatus medio triclinio staret cum suis storeis. Sed neque dum satisfactum arbitratus Pachomius, hominem cellæ includi jussit, & quinque totis mensibus solo pane, sale & aqua parce refici, simul etiam quotidie duas storeas plecteret, imperavit, vetuitque sic claustrum ab ullo adiri aut salutari. His machinis expugnanda est Cenodoxia, malum alioqui fere inexpugnabile, & quod post omnia vitia expugnata, valentius insurgit, & ab ipsis virtutibus sumit incrementum. Recte Climacus: Gaudet desperationis spiritus, inquit, cum videt multiplicari vitia, Cenodoxia vero cum virtutem multiplicari videt. Observa diligenter, & usque ad mortem & sepulchrum invenies hanc nefariam labem vestigiis tuis hæerere. Addit: Qui in prærogativis naturalibus, puta acumine, peritia, lectione, pronunciatione, ingenio, ceterisque omnibus, quæ nobis sine labore nostro proveniunt, extollitur, hic nunquam eis, quæ supra naturam sunt, bonis potietur; qui enim in modico infidelis est, in multo quoque infidelis erit. Ejusmodi vero est servus inanis gloriæ.

D. l.

Grad.

2 I. Je.

Cenod.

L. 21.
mor.
c. 14.

Pulchre Gregorius hoc sensu dixit: Quisquis se, beneficus in alterum, extollit, majorem culpam superbiendo incurrit, quam mercedem largiendo acquirit, fitque nudus dum nudum vestit, & dum se meliorem putat, deterior evadit. minus quippe inops est, qui vestem non habet, quam qui Humilitatem. Græcus & sanctus Orator Chrysostronus, in hanc pestem facundissimus, & pro cathedra eam sæpissime flagellans: Et

Hom.
29. in
epist. 2.
ad Cor.

quomodo, inquit, non extremæ stultitiæ est hominum mente adeo corruptorum, & temere omnia agentium, gloriam quærere? cum oporteat ad oculum qui semper est insomnis confugere, & ad illius sententiam aspicientes, omnia facere & dicere. Nam isti quidem etiamsi laudaverint, nihil nos juvare poterunt. Ille autem, si ea, quæ sunt, fuerint ei accepta, & hîc reddit claros & illustres, & in die futuro impertietur bonis ineffabilibus. Ejusdem & hæc sunt: Quare, si gloriam adipisci studes, repelle gloriam, quod si eam aucuperis, ea excides. Ac si lubet, hunc sermonem in iis quoque qui promiscuum hujus vitæ genus sequuntur, ventilemus. Ecquos enim cavillis incessimus? An non eos qui ipsam expetunt? Itaque ipsi maxime sunt, qui ea carent, ut qui innumeras reprehensiones habeant, atque ab omnibus contemnantur. Ecquos

Ibid.

rursus, dic quæso, suspicimus ac prædica-

dicamus? an non eos qui hanc spernunt ac pro nihilo putant? Ergo hi sunt qui gloria afficiuntur. Quemadmodum enim is demum dives est, non qui multis, sed qui nulla re indiget: sic clarus ille & celebris est, non qui gloriæ cupiditate æstuat, sed qui eam contemnit, ac nihili ducit. Umbra enim gloriæ est hæc gloria. Nemo autem picto pane conspecto, etiamsi millies fame teneatur, picturam attinget. Eodem igitur modo tu quoque minime committe, ut umbram confecteris. umbras enim sequi hominis est insania laborantis. Fieri non potest, ut quisquam magnus, & excelsus ac strenuus sit, qui non ab inani gloria immunem se præstat, verum humi serpat, ac multa labefactet necesse est, dum scelestæ Dominæ, ac barbaro quovis crudeliori ancillatur. Et quid enim ea truculentius esse queat, quæ tum maxime sævit & efferatur, cum maxime colitur atque observatur? Atqui hoc ne feræ quidem habent, sed multo obsequio deliniuntur. At contra prorsus inanis gloria; contempta enim mitescit, honore affecta exasperatur, atque adversus eum à quo honore afficitur, arma sumit. Qui est in servitute redactus inanis gloriæ, non solum non poterit videre, quod aliis, sed nec quod sibi est utile. Et ut hæc omnia à se dicta consignet Chrysofostomus: Mater gehennæ; inquit, est inanis glo-

*Idem
hom.
35. in
ep ad
Cor.*

ria; ignemque illum vehementer accendit, vermemque pestiferum confovet.

*Idem
hom.*

*17. in
ep. ad
Rom.*

Et hujus rei rationem assignans : Alia inquit, vitia finiuntur morte, hæc & in mortuis vires obtinet. Aspice sepulchrum plus æquo sumptuosum, & obfervabis quam id subtili flatu spiret inanem gloriam. O demens quid tibi prodest tam ambitiose quæsitæ memoria, si ubi es, torqueris, & ubi non es, laudaris?

Hom.

*11.
sine
hujus
serm.*

III. Non minus eleganter sanctus Valerianus, Massiliensis Antistes : Stultitiæ genus est, inquit, ut cum alii debeas vitæ beneficium, tibi adscribas ornamenta virtutum. Ecce hic honore extollitur, ille sibi de corporis integritate blanditur, hic divitias labori suo imputat, ille scientiam doctrinæ vigiliis adsignat. O miseri, vacillat humanum studium, ubi non requiritur Dei auxilium nostrum est bonum velle, Christi verperficere. Totum perdidit quod laboravit, qui propriis virtutibus fructus sanctitatis adscripserit. Ita prorsus est nam ut summa omnia habeas, eruditionem, eloquentiam, ingenium, prudentiam, munificentiam, formam imperi dignam, si res tantas inani gloria, tanquam sale condias, arbitraris stillicidii mellis de canali venenato fluere, ut omnis venustas, opinio, amor priorum pereat, una gloriæ vanitate tanquam taurico in mortem temperato. Sis licet boni

bonus cantor, bonus scriba, bonus pictor, bonus pugil, bonus poëta, bonus orator &c. si horum omnium malus sis æstimator, omnia perdidisti: at vero male hæc æstimat, qui ei inani gloria depravat. Et quamvis ita se vitia nonnunquam prodant, ut nullus sit negandi locus, superest tamen fucus quem illinamus nostræ famæ; hîc nemo tam tardi oris est, quin prompte oggerat: Ille me magis claudicat, balbutit, delirat, cæcutit, atrior est. Ita nobis formam astrui putamus, si non numeremur inter deformissimos.

Plebs Israelis Ægypto educta, impio *Exod.* consilio vitulum aureum quem fecit, *v. 32.* pro Deo colendum proposuit cum acclamatione: Hi sunt Dii tui Israel, qui te eduxerunt de terra Ægypti. Vix aliud ab his faciunt, qui se suorum operum magistros magnifico supercilio circumspiciunt, & quicquid consilio, arte, industria efficiunt, velut pro Diis haberi volunt: O idololatræ! Soli Deo honor & gloria, proclamat Paulus: Soli *Tim.* Deo, soli, soli honor & gloria: * nostra *c. I.* est operum utilitas, Dei est dignitas. *v. 17.*

Agasicles ab Halicarnasseis extorris *Herod.* factus est, quod tripodem, quem ipse *l. I.* ludis obtinuerat, non dedicasset Deo, sed donum hoc domum retulisset. Om-

O 2 nis

*Omnis enim honor & gloria qua homines afficiuntur, solide in Deum ut in auctorem & ultimam finem referenda est.

198 DE RECTA INTENT.
nis gloria recte factorum à Deo est ,
soli Deo tribuenda.

Horat. *Diis te minorem quod geris, imperas.*

l. 3. *Huc omne principium, huc refer exitum.*

ode. 6. Nihilominus omni infante infantic
res sumus; sicut enim pueri tam se alii
credunt in novis vestibus, ut sibi persu
deant notissimos etiam oculos ornata
suo decipi : ita nos quinquaginta an
centum annorum pueri, rebus etia
minimis ac vilissimis ambitionem indu
mus. Ille se jactat, quod ceremonia
venustius adhibeat, iste quod cibos ele
gantius carpat, hic quod aliis erectio
incedat. infinita sunt ostentationum ge
nera. Sed & ad probra & pudenda
artes descendimus, atque dedecore no
stro superbimus :

Vet. *Malus numerat sceleste facta in gloria.*

Iamb. Ille se unum ex omni numero plur
mum vini capere gloriatur : iste cuju
cunque lusus peritissimum assleverat : h
se omnium nequitiarum magistrum o
stentat. Vere infantes, sed nequissimi

Cypri- & qui Zabulo sacrificant. Zabulus a
anus, leam fertur invenisse primus. Hic no
de A- modo insigni se statua consecravit, cu
leato- jus in gremio tabula lusoria cerneba
vibus. tur, sed sibi quoque sacrificari ab alea
toribus voluit, antequam ludum aggre
derentur. Nimirum improbi non solum
vitiarum fomites nefaria quærunt se

Prov. lertia, sed iis inventis triumphant, e
c. 2.

v. 14. *exultant in rebus pessimis.* Alii paullo a
tit

ius se credunt sapere, peccantque mo-
 lestius, à quibus voces illas spargi au-
 dias: Hoc consilium à me est, bardis illis
 id nunquam occurrisset: hoc pruden-
 tiæ meæ, istud meæ fuit vigilantia: absq;
 me faisset, negotium hoc finem nullum
 vidisset: est quod mihi agantur gratiæ,
 hoc ego effectum dedi: hoc quidem ar-
 tis est, sed à me repertæ: officio meo, si
 quisquam alius, fungi scio: novi equi-
 dem neminem mihi in hoc genere pa-
 rem: operam meam, fat scio, quanti
 desiderent. Est qui clamet: Omnes
 voco gladiatores contra: Ille, & ego
 consiliarios omnes: Hic, & ego omnes
 doctores: Ille, omnes ego torquatos
 equites: Alius, & ego cunctos voco
 artifices contra. O vanitas, ô somnia,
 quantum est in rebus inane! Amore
 inanis gloriæ quid inanius? Optime *Eclli.*
 Giracides de vanissimis his ostentatori- *c. 34.*
 bus: Vana spes, inquit, & mendacium *v. 1.*
 viro insensato, & somnia extollunt im-
 prudentes. Omnis hominum laus, fa-
 vor, gratia, honor, commendatio, quid
 nisi ventus, aura, flatus, bulla, fumus,
 vanitas, merum somnium? Nam, si *Gal.*
 quis existimat se aliquid esse, cum nihil *c. 6.*
 sit, ipse se seducit. Cum exiguntur mel- *v. 3.*
 la, fumo abiguntur apes. Fumus est
 vana gloria, quo sparso dæmon liquen-
 tia bonorum operum mella diripit, ut
 vere dixerit Basilus: Odium quo apes *In*
 fumum prosequuntur, significat, eos qui *Ascend.*

Isid.
Pelusa
sta
epist.
 197.
Pf. 5.
v. 13.
Tom.
I. in
Pf. 5.
propius
finem.

Deo mellificant, re nulla æque offendit
 quam humanarum laudum fumo. Et
 dixit Isidorus: Pompa & fastus, &
 inanis gloria, cum cælesti luce non bene
 congruunt. Supremo omnium die
 non tantum non proderunt ista, sed
 multis plurimum oberunt. Quoniam
 tu benedices justo. In quæ verba Chry-
 sostomus: Quid enim, inquit, damnum
 accipit, si homines contempnant, & uni-
 versus Orbis terrarum, quando Do-
 minus Angelorum eum laudat, & præ-
 dicat? quemadmodum, si ipse non be-
 nedicat, etsi omnes laudent qui terrarum
 & mare habitant, ei nihil prodest. Nam
 etiam beatus Iob, & in sterquilinio se-
 dens, & vulnerum sanie exulceratus, &
 innumerabilibus scatens vermium fon-
 tibus, & illa indignissima patiens, ut
 qui à servis conspueretur, eique ab ami-
 cibus & inimicis, & ab uxore insidia
 tenderentur, & ad inopiam, famem, &
 immedicabilem ægritudinem illam esse
 redactus, erat omnium beatissimus
 quoniam Deus ei benedicebat, dicens
 Homo à reprehensione alienus, justus
 verus, pius, ab omni re mala abstinens.

*Divinam minime assequitur, qui huma-
 na servit gloria.*

*Esse quæris gloriosus? gloriam omnem
 despice.*

IIII. Christus Dominus non habuit
 in more positum, ad risum aut ad vultus
 hilaritatem suos auditores provocare,
 multo

multo minus luxum iis suadere, nihilominus tamen permittit, imo præcepit, dissimulando jejunio, unguentis ritu patrio uti: *Vnge caput tuum*, ut odore & *Matt. c. 6. v. 17.* nitore vultus jejunium tegas, *ne videaris hominibus jejunans.* Pharisei cum jejunium observarent, omnia hilaritatis signa interdicebant, ut omnibus testatum facerent, se voluptatum contemptores, luctuoso asperoque jejunio dare operam. Servator in contrarium jubet, ne quidquam in solita vitæ ratione mutemus, ostendendo jejunio, quin potius pro more regionis, vultu simus læto, hilari, amœno, ad occultandum jejunium, ut secreti sincerique operis à Deo referamus præmium. Ne igitur alii nostram laudent continentiam, hanc potius præ nobis feramus lætitiâ: præstat & nitere, quam abstinentiam præ se ferre, & videri velle. sæpissime namque virtutum officia publicare est perdere: præsentium laudes, adulationes sunt, laudes non sunt.

Inter prodigia recensens Plinius: *Invenimus, inquit, natas sine foliis vitem, & malum punicam, stirpe fructum tulisse, non palmite aut ramis. Hoc viri boni, & Humilitatis studiosi faciunt: fructus, hoc est, actiones sanctas occultant, caventque maxime ne in publicum emanent. Ita virtus eorum est tutior, & minus obnoxia insidiis dæmonum, qui ad explicatas merces uno agmine profiliunt.* *L. 17. nat. hist. c. 25.*

siliunt. Vis virtutes tuas augere ? noli prodere. Vive tibi , & longe nomina magna fuge.

Viatores, ut, quod portant aurum, custodiant, an non illud calceis etiam, aut caligis, cingulo, thoraci, pileo insuunt, aut baculo infundunt; in ipsum denique ventrem, ut olim Iudæi in obsidione Hierosolymis, recondunt ? ecquid opus metallum tam pretiosum sic abdere ? Hoc ipso quia pretiosum, ab hoste nunquam tutum est ; ut servetur , occultatur. Gregorius : Qui in itinere , inquit, deprædari formidat, abscondat necesse est bona quæ portat. Ita profusæ actiones cum pietate susceptas longe intutissimum est oculis aut auribus, non dicam alienis, sed & suis exponere: nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua. Sic Hebræus Rex Ezechias , thesauros suos perdidit, quia ostendit.

Præclarissime monet Hieronymus, & : Conveniat , inquit , unusquisque cor suum , & in omni vita inveniet , quam rarum sit fidelem animam inveniri , ut nihil ob gloriæ cupiditatem , nihil ob rumusculos hominum faciat. neque enim statim qui jejunat, Deo jejunat; aut extendens pauperi manum , Deo scenerat: vicina sunt vitia virtutibus. difficile est Deo tantum iudice esse contentum. Hieronymo accedit Ioannes Sarisberienfis , Carnotensis Præsul , vir eximie doctus , qui Vanæ gloriæ profapiam descri-

L. 8.
mor.
c. 30.

Contra
Lucif.
c. 6.

Obiit
Anno
182.

describens : Si quempiam, inquit, inanis gloria stimulat, necesse est ut per abrupta vitiorum præceps ruat. hoc est autem quod nobile censetur vitium, ad- eoque humanæ fragilitatis demulcet ingenium, ut vix sit vel à præclaris mentibus alienum, nam & ortum nobilem habet, sui que dispendii processum nescit, antequam à fastigio corruat quod optavit. Nam & de se invicem vitia oriuntur. At inanis gloria etiam in virtute originis suæ figit radicem, in quo enim quisque præ ceteris pollet, in eo, nisi adsit moderatrix gratia, facilius intumescit. Vix tamen est qui vanæ gloriæ non insistat, & eam quæ ab hominibus est, non concupiscat laudem. Ad hanc alii virtute, alii virtutis imagine, alii naturæ aut fortunæ beneficio proficiuntur.

Gloria ambitio, virorum morbus est felicitium.

V. Deploravit hunc morbum secum ipse Gregorius Magnus, ille oculus Ecclesiæ, nec eum sine lacrimis deplorans: Dum ipsam, inquit, subtiliter radicem meæ intentionis inspicio, Deo quidem ex ea me summopere placere voluisse cognosco. Sed eidem intentioni qua Deo placere studeo, furtim se, nescio quomodo, intentio humanæ laudis interferit. quod cum jam postmodum tardeque discerno, invenio me aliter agere, quod scio me aliter inchoasse. Sic

etenim sæpe intentionem nostram, dum ante Dei oculos recte incipitur, occulte sibi subjuncta, & eam velut in itinere comprehendens, intentio humanæ laudis assequitur: sicut pro necessitate quidem cibus sumitur, sed in ipso esu, dum furtim gula subrepat, edendi delectatio permiscetur. Vnde plerunque contingit, ut refectioem corporis, quam salutis causa cœpimus, causa voluptatis expleamus. Patendum est igitur, quod rectam intentionem nostram, quæ soli Deo placere appetit, nonnunquam intentio minus recta, quæ de donis Dei, placere hominibus quærit, insidiando comitatur. Si autem de his divinitus districtè discutimur, quis inter ista remanet salutis locus, quando & mala nostra, pura mala sunt, & bona quæ nos habere credimus, pura bona esse nequaquam possunt.

Objicias: Quid ergo Deus homini appetitum dedit gloriæ, si gloria omnis ab homine fit repudianda? quid viri maximi frustra se fatigant in obtinenda gloria; si eam obtinuisse piaculum fit? Non omnem, mi homo, gloriæ appetitum damnamus, sed inordinatum & illicitum, qui suavi sed furtivo illapsu ubique miscere se solet. Inordinatum ajo & illicitum, qui hoc agit, ut homo gloriæ cupidus, gloriam quærat è virtute qua caret, aut è re cui tale præmium

Sen. ep.

79. fin.

non convenit. Ut noris; Gloria umbra virtutis

virtutis est, invitos etiam comitatur. At nos hanc umbram & solícite nimis quærimus, & nimis cupide amplexamur: gloriam non à Deo, sed ab hominibus expectamus, acquisitam non ad Dei honorem, sed ad nostrum convertimus. Verissime dixit Seneca: O *Epist.* quam ignorant homines gloriæ cupidi, *95.* quid illa sit, aut quomodo petenda. Et *si p.* quæso, dic quibus in terris, & inter quos homines inveniendus est honoris appetitus undequaque moderatus? Res rara prorsus—corvo quoque rarior albo. Facilius gloriam omnino fugere, quam rite quærere.

Ita sanctissimos etiam viros feminasque inanis hæc aura quandoque afflavit, sed afflavit tantum, non infecit, non prostravit. Dominicus certe, illud amplissimæ familiæ fidus illustre, acriter in pestilentem hanc auram pugnavit. Nam cum Tolosæ plures Christo adjunxisset, Carcosiæ tamen potius figebat domicilium. Ejus rei causam rogatus: Quia, inquit, plures ibi me honorant; hîc vero me omnes impugnant. Credidit vir sanctus, inter odia hominum tutius habitari, quam inter blandimenta & encomia, maluitque se vexationis, quam inanis gloriæ stimulis conficiendum exponere. Honoris repulsa, magna est gloriæ eminentia. Raræ virtutis est, magna facere, & magnum se nescire; sanctitatem omnibus
mani-

*Vita
ipsius
l. 4.
c. 10.*

manifestam solum latere auctorem. Nil difficilius quam omnem calcare gloriam. Ea tamen etiam à feminis insigniter triumphata est.

Sara sacrarum virginum Antistita, admirandæ sanctitatis virgo, tredecim annis ab impuro cacodæmone impugnabatur assidue, nec aliud volebat lascivus Satan, quam ut se hominem fateretur Sara, velletque suavissime vulnerari. At virgo constantissime obstitit, nec hostem unquam intra portas recepit, illæso semper Castitatis propugnaculo. Idcirco diabolus alio stratagemate rem agendam ratus, ut, quam lascivia non potuisset, Cenodoxia saltem expugnaret. Nec dubitavit vaferrimus hostis, quin animum hujus teli non metuentem occultissima plaga sauciaret. Itaque ei Parthorum more, à fuga placuit petere victoriam, ut, quam stando nequisset, fugiendo vinceret. Ideo visendam se Orciniana larva præbuit, & velut jam abitum desperata victoria moliretur, horrendum vociferari cœpit: Vicisti me, Sara, vicisti, vicisti. At virgo non ignara hoc etiam telum exire: Non ego inquit, te vici, sed Dominus meus I E S V S. Hæc est vera gloria, gloriam omnem velut rem minime suam ad Deum remittere: Soli Deo, soli, soli honor & gloria. Hinc sibi nemo prædam sine crimine pollicetur.

VI. Accipiter olim, ut est in fabulis, irrisit Trochilum, illam litoralem avem, quod cum sibi colore non absimilis, tam angusti tamen pectoris sit, ut vermiculis & vilissimo pastu malit vivere, quam suavibus aliarum avium carnibus vesci. Cui Trochilus: Non est, inquit, quod tibi tantopere gratuleris, mi frater, de cibis non tuis, & quos iniquissimum tibi aucupium parat. Ego viliore mensa contentus, majore quam tu pace fruor, & erit forsan cum gulam tam delicatam male lues, & sero nimium te pœnitebit, venationes has nullo jure licitas instituisse. Vates videri potuit hæc avis. Nam paucis post diebus Accipiter, in ipsa venatione à rustico, cujus columbas insectabatur, captus, & more ceterorum, ex alta turri, aliis in terrorem suspensus est. Trochilus, pendulum funus vel eminus vidit, & mox advolans: O mi frater, inquit, quam vitæ tuæ longe fuisset consultius, una mecum vermiculos in cibum legere, quam alienas aves insectari, & omnium avium ludibrium fieri. si venari noluiesses, jam vivere posses.

O miser, ô inanis gloriæ venator! mutato nomine de te fabula cantatur. Tu ille Accipiter es: sed quid rumulos & præconia, quid applausus & gratulationes, quid favorem & gratiam, quid blandientes vocolas & commendatiunculas, quid popularem famam, &

specio-

speciosos titulos venaris? nullo tibi jure permiffa est hæc venatio, ô Accipiter. Non est hæc gloria quam quæris, non est; umbras confectaris gloriæ, & quidem falsæ, idque in tuum exitium. Quanto tibi fatius foret Trochilum æmulari, & victitare vermibus; illis, inquam, quos sepulchrum tuum, quo properas, claudit: hos tu vermes cogita, & aves alienas, laudes humanas facile spernes. Pulcherrime Augustinus: Melius est, inquit, vel de parvo Dei dono gratias ipsi agere, quam sibi agi velle de magno. Ecquid in orbe hoc magni speras aut æterni? nulla hic diuturna possessio est. Armis, eruditione, opibus, solertia, fraudibus, etiam virtute paratus honos fere prius evanescit, quam in plenum eo fruaris. Floris instar solstitialis est tota humana gloria. Ecquid sudorem sudore cumulas? fugitiva adæque & volatica omnis laus & gratia est; non tenetur corpore, ac ne penna quidem, sed neque invita teneri potest, non magis quam rapidissimum flumen. Quid ergo cogitationes in elogia & famam jacularis? nescis mortalium cuncta incerta esse, quantoque plus adeptus fueris, tanto te magis in lubrico ac fragili versari?

Vitam agit leporis quicumque vanus accipit gloria est.

Et ut votis responderit eventus, ac in possessionem te fortuna speratorum immiserit,

miserit, quanta hæc erunt, & quamdiu? fors cras, fors hodie, fors hac ipsa hora posteritati fabula jacebis, & præda ver-
mibus.

Narrat Plinius, ad extremos fines In-
diæ gentem Astomorum degere sine o-
re, corpore toto hirtam, vestiri fron-
dium lanugine, habitu tantum viven-
tem & odore, quem naribus trahant.
Cenodoxi seu inanis gloriæ studiosi, os
nullum habent, quo vel Deo laudes de-
bitas pendant, vel homines bene meri-
tos serio laudent, à veri honoris orna-
mentis investes sunt, nec quidquam ha-
bent præter pilos & folia, hoc est, hu-
manarum laudum quisquillas; halitu
tantum vivunt, aura scilicet vanæ glo-
riolæ quam naribus trahunt, cum ore
careant, & nunquam cœnent lautius,
quam dum laudantur. Alii, quibus os
& frons est, tunc plurimum erubescunt
& verecundantur, cum eis hæc aura
largius in cibum apponitur. Optime
religiosissimus ille scriptor: Qui ve-
ram, inquit, & æternam gloriam desi-
derat, temporalem non curat. Et qui
temporalem requirit gloriam, aut non
ex animo contemnit, minus amare con-
vincitur cælestem. Magnam habet cor-
dis tranquillitatem, qui nec laudes cu-
rat, nec vituperia.

Lib. 7.
nat.
hist.
c. 2.
proprios
finem.

Thom.
de Kép.
l. 2.
c. 6.
n. 2.

Gloria umbra, est parva magnis, pusillis Mo-
maxima: nost.

Si compendio assequi vis gloriam, contem- Tro-
nito. In chaic.

In theatro es vacuo eoque angustissimo, quid hîc plausum expectas? altum illud & amplissimum cæli theatrum suspice, & frigidissimos hos plausores ridebis.

Auctior redit, spreta in tempore gloria.

Quid? quod sicut temerariis judiciis, ita inanibus elogiis peccant homines frequentissime, quorum hic solennis error est, laudanda vituperiis, vituperanda laudibus afficere. Inde Christianus sapiens: Nolo, inquit, ab his laudari, quorum laus vituperium est: nec ab his culpari vereor, quorum criminatio laus est. Quid? quod iis sæpe minime placemus, quibus placituros nos maxime speramus. Refert Herodotus, Agaristam Clisthenis filiam vario ambitu plurimorum in conjugem postulatam. Certabat inter florentissimos Græciæ juvenes, Tisandri filius Hippoclydes, qui saltandi peritissima venustate se nemini secundum sibi persuadebat. Itaque impetrandæ conjugi omnem artem in illud tripudium consumendam censuit, & mire gesticulatus est. Displicuit multis, cum primis Agaristæ parenti, qui desaltato cantico: O Hippoclyda, inquit, perdidisti conjugem saltando. Cum tamen stultus juvenis se omnium crederet scitissimum, & sibi uni virginem deberi. Ita nos vani frequentissime credula persuasionem fallimur, quando aliis nos admodum placere credimus, quia ipsi

L. 6.

ante
fieri.

ipsi nobis adeo placemus prius, ut sibi quisque sit miraculum. Ecclesiastes quispiam insigniter se dixisse autumat, & nulli placuit: Musicus omnes sibi applausuros opinatur, & nemo laudat: Pictor sibi mire gratulatur de sui operis elegantia, & plurimi reprehendunt: Dux militiæ coronas & triumphos expectat, & vix æquis oculis aspicitur: Palatinus miros Principis favores somniat, & proxime abest, ut excludatur aula: Choragus nescio quem plausum sperat, & nauseam ostendunt spectatores: Parasitus, adulator, fannio omnes à se hilarandos putant, & nemo ridet: Calamistratus aliquis Iopas, aut ad omnem venustatem excultus Hortensius, admirationem ac laudes sibi promittit, & omnes irrident. ita miseri sapissime iis nauseam movemus, quos inaniis nostris maxime deliniendos sperabamus: conjugem perdimus saltando.

Demosthenes antequam eloquio Græco innotuisset, operosioris cultus nitorem appetiisse dicitur. sciebat enim à purpura vendi caussidicum. At postquam facundiæ famam assecutus est, toga viliore contentus dictitabat, se vellet sibi à se potius quam à veste aut cultu exquisito constare gloriam. quem enim suus attollit honor, vilitas aliena nondeprimit; sed nec alienus erigit honor, quem sua vilitas humo affigit. Emendicatum nec ulli honestum laudis

Flora.
3. in 1.
epist.
ad
Tim.
suffragium est, quod totum extrinsecus accersitur. Chrysofomi verbis hæc con-
signo : Præsentis temporis gloria & nulla est, & instabilis fluctuat : & si aliquamdiu permaneat, repente tandem extinguitur.

Sequitur fugientes gloria, sequentes fugit.

VII. At difficile est, inquis, non amare, non sequi gloriam, etiam vanam hanc & inanem. Omnibus infidet opinio sui & pretium, vivitque etiam in optimis quibusque viris nescio cujus gloriæ aculeus, qui perraro ita in plenâ emoritur, ut nulla supersint semina, quæ fota in herbam & fruticem non exurgant. Ah, quoties ad famam potius, quam ad conscientiam laboramus ? Ah, quanti acerba omnia superarunt, turpissime superati ab inani gloria ? Identidem ad nos redimus, & in nostrum honorem revolvimur. Gloriæ cupido hominibus exiit novissima.

*Ad
nost.
Tro-
chaic.*

Et ubi quæso reperias eos, qui laudem omnem aversentur ? Superbiam palam omnes detestamur, nostra tamen encomia sine aurium vulnere audimus. Vanæ gloriæ studium nemini probatur, cum interim hoc pæne omnibus hæreat, quod omnibus displicet. Et sæpe dum laudari nos prohibemus, tacite invitamus, ne qui cœpit, tam cito desinat. Difficile est odisse gloriam, laudem omnem & laudantis favorem spernere difficillimum. Nemo suæ unquam refragatus gloriæ est.

HI

Hic mihi Chrysoſtomus etiamnum
 in mente eſt : Quomodo ergo , in- *Hors.*
 quit, ab hac dura ſervitute liberabimur? *17.*
 Si aliam gloriam adamaverimus, nem- *in ep̄*
 pe eam quæ vera eſt gloria. Quemad- *ad*
 modum enim eos qui corpora amant, *Rom.*
 alia ſplendidior facies viſa à priore ſe- *circa*
 parat : ſic & eos qui gloriam hanc de- *finem.*
 pereunt , ſplendida illa cæleſtis gloria
 conſpecta ſi fuerit, ab iſta abducere po-
 terit. Vanæ gloriæ cupidus , ſimilis il-
 lis eſt qui tempeſtates ferunt , ſemper
 tremens, ſemper timens, innumerofque
 dominos obſervans. Qui vero extra il-
 lam eſt tyrannidem , recte comparatur
 iis qui in portu conſtituti , integra jam
 libertate potiuntur. Alius vero non item,
 ſed quam multis eſt cognitus, tam mul-
 tos habet dominos , omnibus ſervire
 coactus.

Univerſis ſinguliſque ſervit ſervus gloriæ. Vet.

Inter hos non poſtremus ille ab aula *troch.*
 dominus. Obvium iſ habuit quendam *Ego*
 è regia domo, ad quem ſuperba fronte : *non*
 Heus tu, inquit, quiſnam de me in aula *nomi-*
 ſermo ? Alter rubore ſuffuſus : Nullus, *no, ſed*
 inquit , Domine , neque qui ad laudem *Flore-*
 faciat, neque qui adverſus eam. Audiit *ſta.*
 hoc homo gloriæ appetentiſſimus , qui *qui de-*
 ſe per omnium ora volitare crede- *illo.*
 bat , & adſtantium oculis notari indi-
 gnatus , mox hominem in fontem fuſti-
 bus excipi ; poſt plagas , quinquaginta
 aureis donari juſſit , quibus ipſe di-

ctum insuper hoc adjecit : Iam tibi materies & laudis est, & vituperii ; utere, & adhibe in palatio. Hunc tu sui dominum dixeris ? mille heris servit, quicumque gloriæ : Imo est omnium servus, quisquis est Gloriæ, Nam

Gloria servire, mentis non nisi abjectissima est :

Gloria servus nihil recte inchoat, nihil perficit.

Ham.
2. in
epist.
ad
Titum.

Recte, ne finis suo principio non respondeat. Unum igitur, inquit Chrysostomus, intueatur solum, ad id tota nostra dirigatur intentio, quo scilicet pacto Dei mereamur ore laudari. Non laudat te ille aut ille ? nihil inde amittis : & si vituperet quispiam, nihil omnino te læsit : sive enim laus, sive vituperatio, ex Deo tantum emolumentum habet, aut detrimentum. Ceterum humana omnia sunt prorsus inania, Vere, inanissima.

Joan.
c. 7.
v. 17.

Hæc erat mens, hæc doctrina Servatoris Christi I E S U, cujus eruditionem cum admirarentur Iudæi, dicerentque : Quomodo hic scit litteras, cum non didicerit ? Ad istud verus Magister Humilitatis : Mea, inquiebat, doctrina, non est mea, sed ejus qui misit me. Ita cum admiranda patraret, & homines valetudinis desperatissimæ curaret, plerumque, ne cui dicerent, imperabat. Nostræ hoc institutioni factum, ut si gloriari velimus, in Domino gloriemur,

2. Cor.
c. 10.
v. 18.

non

non enim qui seipsum commendat ille probatus est: sed quē Deus commendat.

Ergo, quod præclarissime monuit Seneca, conscientiaē satisfiat, nihil in famam laboremus. Et verō seipsum ad hoc adigens Annæus: Nihil, inquit, opinionis causa, omnia conscientiaē faciam. Bernardus hæc explicatius confirmans: Pura erit intentio, inquit, si in omni actione nostra, aut honorem Dei, aut utilitatem proximi, aut bonam conscientiam quæramus.

Deus olim sub pœna capitis sanxit, rem primo intuitu minutam, ne quis scilicet odores divino cultui destinatos usu profano incenderet: *Talem compositionem non facietis in usus vestros, quia sanctum est Domino. Homo quicumque fecerit simile, ut odore illius perfruatur, peribit de populis suis.* Pretiosum thymiana est Gloria, sed Deo debetur, & soli: quisquis homo es, cave tangas hos odores, capitis res est: Soli Deo honor & Gloria.

Vigilanti igitur cura, inquit Gregorius, per cuncta opera, intentio nobis nostra pensanda est, ut nihil temporale in his quæ agit, appetat: totam se in soliditate *Aternitatis* figat, ne si extra fundamentum actionis nostræ fabrica ponitur, terra dehiscente solvatur. Quisquis bonam intentionem amat, gloriam inanem odisse debet, aut cælum non magni æstimat.

L. 3.
de Ira
c. 41.
& de
Vit.
beat.
s. 20.

Exod.
c. 30.
v. ult.

L. 28.
mor.
c. 6.
propius
finem.

Fufius diximus de hac peste rectæ intentionis. Sed ut capite fequenti, hac ipfa de re plura differamus, exigit tam obftinati, & ubique vulgatiffimi morbi malignitas.

CAPUT V.

*Quid demum fit Vana gloria, & quam eo
RECTAM INTENTIONEM
fæde jugulet, ni præveniatur.*

INanis gloria, scopulus est immanis, ad quem vix ulli hominum non naufragium, aut certe damnum patiuntur. Ecquis ille tam peritus nauta, qui fatis caveat, ne navim ad hunc scopulum illidat? Quam autem ipfa in varia est inanis gloria, tam diverfa fortitur nomina à præfciis fcriptoribus. Baſilius: Fugiamus, inquit, dulcem ſpiritualium operum expoliatricem, jucundum animarum noſtrarum hoſtem, tineam virtutum, blandiffimam bonorum operum deprædatricem, eandemque mellis illitu, veneni coloratricem. Tituli digni quos expendamus: *Dulcis*, inquit, *ſpiritualium operum expoliatrix*; fimilis deciptrici Dalilæ, quæ humaniffimis blanditiis Samſonem viribus exuit, & obicit hoſtibus. *Jucundus animæ hoſtis*, gravius necat, quo plus delectat. & , ut apte Cyprianus, dum extollit, emollit; & pungit, cum ungit. *Virtutum tinea*, Inanis gloria. Sicut autem è pretioſiore veſte,

*De
conſtit.
mon.
6. II.*

ueste robustior nascitur tinea, quæ suos
 parentes lacerat, & corrodit, sic è vir-
 tute nobiliore gloria nascitur vanior &
 perniciosior, mors sue matris. *Blandissi-
 ma bonorum depredatrix*, allicit & dele-
 stat, erigit & demulcet, ut jugulet, &
 animo bona sua rapiat omnia. *Veneri co-
 loratrix*. Ah! quis hominum tam reli-
 giosus & sanctus, ut omnes Vanæ glo-
 riæ insidias deprehendat & caveat? San-
 ctus Ignatius Lojola hoc uno vir sane *Ribad.*
 magnus, quod singulari Dei favore con- *l. 5.*
 secutus dicatur, ut annis compluribus *vita*
 ante mortem, nullam inanis gloriæ nec *c. 3.*
 cogitationem quidem habuerit. Imo
 tam sui & cognitor, & contemptor e-
 rat, ut nullum se vitium diceret minus
 extimescere, quam turgidæ hujus vani-
 tatis. Audite filii, & parentis sanctita-
 tem vel hoc uno æmulamini.

I. Quam autem hoc vitium supra
 cetera sit audax, & noxium, egregie
 Chrysostomus: Nihil, inquit, ab hoc *Hom.*
 inimico securum, qui tanquam conta- *72. in*
 giosus morbus omnia corrumpit. Chri- *Matt.*
 stus Dominus hortatus fuit, ut thesauros
 nostros in cælo recondere, quo fur
 non appropinquat, & ubi tinea non de-
 molitur. Nihilominus inanis gloria ed
 pertingit, & sæpe quæ quis in cælo per
 bonorum operum fructum thesauriza-
 verat, unius inanis gloriæ impetus per-
 dit, consumit, & expugnat. Eodem *In*
 prorsus modo Basilius: Callida insidia- *Const.*
 trix, *Mon.* *c. 11.*

trix, inquit, Vana gloria, vel in ipsius
 cæli convexis, insidiarum adversus nos
 collocatrix. Non minus eloquenter de
 hac peste Petrus Chrysologus: Subti-
 le malum est, inquit, secretum virus,
 venenum latens, virtutum fucus, tinea
 sanctitatis. Adversa omnia nituntur suis
 viribus, armis suis pugnant, impugnant
 palam; unde & caventur tam facile,
 quàm videntur: hæc tamē crudeli arte vir-
 tutes truncat mucrone virtutum, jeju-
 nium jejuniō perimit, oratione oratio-
 nem evacuat, misericordiam miseratio-
 ne prosternit: hoc vitium de remediis
 creat morbos, & de medicina conficit
 languorem.

I. Ma- Eleazatus Hebræus, ille heroum gem-
 cab. ma, ut unus ipse totum vinceret exer-
 c. 6. citum, elephantem regium sibi sumpsit
 v. 43. sternendum, nam *visum est ei quod in eo
 esset rex*. Itaque pugione armatus, gene-
 rosissimo cursu subter bestiam ruit,
 ferroque ventrem medium, qua mol-
 lior est, rupit, sed sub ipso elephan-
 te quem occidit, & ipse occubuit, re-
 mansitque, vt Ambrosius loquitur, suo
 triumpho sepultus. Facinus mirandum!
 I. I. In prælio & nos versamur, sed contra
 offic. nos stant vitia, pugnantque diverso im-
 6. 40. petu. Primus & maximus hîc labor est,
 nostræ carnis elephantum dejicere. Sed
 heu miseros nos, quos ipsa sæpe victo-
 ria opprimit, & extinguit, dum sub ho-
 ste, quem superamus, cadimus. Ieiuniis,
 vigi-

rigiliis, aliisque rigoribus lascivientem carnem vincimus, sed hoc in triumpho nostro vincimur, sepelimur, non à carne sed ab inani gloria cæsi. Nimiis sui suspectus, & insitum mortalitati vitium, se suaque mirandi & æstimandi, nos jam victores jugulat. Facinus miserandum ! Epictetus hîc nobile documentum suaviter ingerens : Sicut Sol, inquit, preces aut blandimenta non expectat ut exoriatur, sed statim fulget, & ab omnibus salutatur : Sic tu nec plausus expecta, nec strepitus vel laudes, ut bene facias, sed sponte beneficias, & pariter ac sol charus eris.

Stoicus de Magistris.

II. Struthio avis, nobile symbolum stultitiæ, mole corporis non inæqualis camelo, unde & Struthiocamelus dicitur, sed capite, instar anatis, exiguo; pennas habet amplas ut Accipiter, sed nunquam volat, velut quadrupes bestia. Mira fœcunditate parit ova, eorum tamen plurima non fovet, sed in pulvere viatoribus calcanda deserit. pullos ovis exclusos summe amat, hos ipsos tamen truculenter negligit. Qui laudes humanas ambit, stultitia Struthioni non cedit, pennas habet Herodii pennis simillimas. Hominum sanctorum alæ, quibus in sublime feruntur, sunt orationes, eleemosynæ, jejunia, vigiliæ, quæ Struthionibus illis non desunt, sed iis in altum non tolluntur, terræ hærent, nec aliud cupiunt, quam **V I D E R I.** & licet

220 DE RECTA INTENT.

fœtus edant, pias actiones quas & ipsi
amant æstimantque plurimum, & ab
omnibus amari ac æstimari volunt, ni-
hilominus charissima hæc pignora, locis
non abditis minimeque securis com-
mendant; publicum expetunt, & quæ
faciunt, videnda exponunt. *Amant in
synagogis & angulis platearum: stantes orare,
ut videantur ab hominibus: exterminant
facies suas, ut pareant hominibus jejunantes.*

*Matth.
c. 6.
v. 5.
& 16.*

Cainum per Invidiam, Abiron per Su-
perbiam, Zambri per luxuriam, Isca-
rioten per Avaritiam, Purpuratum epu-
lonem per Gulam, Virgines fatuas per
Socordiam, ad inferos ruere nil mirum:
hoc mirum est, bis mirum, esse non
paucos, qui per preces, abstinentiam,
elemosynas, per nobilissimos labores
tendant ad Erebum. En stultissimos
Struthiones! Ergo, *Non efficiamur inanis
glorie cupidi.* Chrysofomus: Si gloriam
amas, inquit, magis eam ama quæ à
Deo est. Quam stultus sit athleta vel
pugil qui certaminis sui spectatores ha-
bet Regem, & omnem regium comita-
tum, in præmium vero propositum cer-
nit coronam auream gemmis distin-
ctam, is tamen mendiculum cæcum in-
terrogat, num placuerit, & ab eodem
pugilatus sui mercedem postulat, niten-
tem scarabæum, aut versicolorem la-
pillum. In stadio & nos sumus, quot-
quot vivimus, spectaculum facti Mun-
do, & Angelis, & hominibus. Sed vani
ac

*Gal.
c. 5.
v. 26.
Hom.
2. &
28. in
Joan.*

*I. Cor.
c. 4.
v. 9.*

ac fatui, quam præclare nos gesserimus, ex iis quærimus, qui abditæ virtutis actus cernere nequaquam possunt; ab iisdem etiam in præmii locum laudatiunculas frigidissimas avidè acceptamus. Nunquid non insignissimæ stultitiæ hoc est, laboriosa agere, ut Gregorius loquitur, & auræ laudis inhiare, forti opere præceptis cælestibus inservire, & terrenæ retributionis præmium quærere. *Non ei placebit recordia sua,* & *sicut tela aranearum fiducia ejus.* Aranea huc illuc excurrit, & mire te fatigat, itaque reditque sexcenties, è ventre stamina deducit, & irretiendis tenuissimis animalculis venabulum conficit, atque in retis speciem diffundit. textrinum hoc opus aranæ, multi laboris & miræ subtilitatis est, sed huic penitus destruendo non opus malleis, non securibus, aut bombardis; aura paullulum concitator omnem laborem avehit. Aspice obsecro actuosorum hominum sudores & discursus; ut nituntur, ut fatigant, ut moliuntur, idque corpore, atque omnibus, ut dicitur, unguis! variis se laboribus frangunt, & exhauriunt. Officinas ingredi, curias adi, scholas lustra, Aulas inspicere & miraberis multorum miserandam sedulitatem. Tot mensium, tot & annorum labores sæpe puncto temporis intereunt, nam ubi recta intentio deficit, in ventum labor omnis evanescit; aura humani favoris

omnia

Ll.

sup. cit.

max. l.

8 mor.

c. 25.

c. 26

init. &

c. 30.

Iob. c. 8

v 14.

Scio

alios

aliter

sentire.

omnia tollit, & sicut tela aranearum fiducia ejus.

Hier. III. Narrat qui oculis fidem habuit,
Numa visum à se illustrissimum Comitem, qui
tom. 1. graviter admodum offensus à filio, cum
tract. 2. non opportunum duceret, in ipsum è
part. 2. vestigio filium vindicare, tale supplicii
 genus invenit. Effigiem filii forte con-
 spicatus, eam à pariete solvit, & mox in
 frustra concerpfit, æquissimum paternæ
 iræ argumentum præ se ferens. Hanc
 filio sapientiam præire voluit, ut is de-
 nique fateretur, sibi hanc pœnam fuisse
 persolvendam, quam sua effigies depen-
 deret. Ajunt & Persas, cum supplicium
 de illustri viro sumpturi sunt, vestem &
 tiaram ei detrahere, eaque suspensa ver-
 berare ut hominem ipsum. Non mul-
 tum absimili pœna Christus Dominus
 Vanæ gloriæ cupidos punivit. Viderat
 Servator in via ficum foliis abundan-
 tem, sed carentem fructibus; ideo severe
 in eam pronuncians, & vitam ei om-
 nem adimens: Nunquam, ait, ex te
 nascatur fructus in sempiternum. Et a-
 refacta est continuo ficulnea. Hæc ar-
 bor, comis tam decora, pomis vacua,
 germana eorum effigies est, qui ad spe-
 ciem valent, sed carent recta intentio-
 ne. Hos ut Christus terreret, dum eis
 parceret, effigiem illorum execratio-
 nibus laceravit, ut indignationem quam
 ipsi promeruerant, in sua imagine cer-
 nerent.

Matt.
c. 21.
v. 19.

Miramur primos omnium parentes ob malum unicum admorsum supplicio tam gravi affectos. Quis enim Diocletianus aut Phalaris, ob pauculas ficus, aut aliquot flosculos, aut unicum pomum, mille homines in crucem rapuit? Cur igitur Deus non mille homines, sed innumeros hominum milliones æternæ mortis damnavit, ob arbusculam unam, non solo excisam, sed pomo privatam, & quidem unico? Puerile præceptum, inquit Theodoretus, & infantibus conveniens videri potuisset illud: De ligno hoc ne comedas. cur ergo tam diuturna severitate punitur transgressio? Merito sane, quod imperium hoc expeditissimum, & nec pueris difficile, detrectaverint tamen Protoplasti. Si grandia Deus & difficilia imperasset, habuissent quo culpam purgassent. At vero cum illis amœnissima libertas in omnes paradisi arbores esset, excepta unica, facinus fuit intolerabile, & tanto supplicio dignum, nec ab hac quidem unica tam serio vetita velle manus abstinere. Hinc jam liquet, quam Deus & illos detestetur, qui gloriam, quam sibi unam vult deberi, iniquissime præceptum eunt: odit Deus omnes vitiosos, sed superbis & arrogantibus etiam resistit, quos scilicet infecit vitium idololatriæ cognatum. Pro teste stat Veritas, & Quomodo, inquit, vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis & gloriam

*Serm.
10. de
provi-
dentia.*

*Iacobi
c. 4.
v. 6.*

*Ionn.
c. 5.
v. 44.*

gloriam quæ à solo Deo est, non quæritis ? O miseri, theatrum vobis in cælo constitutum est, in terra tamen spectatores colligitis.

*Chryf.
in ep.
ad*

Rom. hom. 17. ante finem - ubi plura huc facientia licet videre.

*L. 5. de
Civit.
6.20.* IIII. Augustinus veterum Philosophorum turbam, telo ab ipsis accepto, feriebat in hunc modum. Picturam illi talem statuerant. Regina, nec veste, nec vultu eam dignitatem decente, sublimi tamen folio sedebat; Reginæ nomen VOLUPTAS. Adstabant nobilissimæ virgines, VIRTUTES, velut ancillæ ad omnem herilem nutum paratæ: Has variis imperiis fatigabat proterva domina, & modo Prudentiæ, modo Fortitudini, modo Temperantiæ dictitabat, quid in rem suam curatum vellet. Bene, inquit Augustinus, hac pictura expresserant Philosophi, quod volebant, sed ad laudis appetitum, quo ipsi maxime laborabant, pulchre convincendum.

Ergo simillimam priori tabulam pingamus, sed pro voluptate, VANAM GLORIAM substituamus, cui pariter imperanti Virtutes sic ancillentur, ut nihil provideat Prudentia, nihil distribuat Iustitia, nihil toleret Fortitudo, nihil Temperantia moderetur, nisi quod à Vana gloria jubeatur, & aliorum oculis placituram speretur. Et quid, oro, improbo hoc dominatu iniquius ? Fœdissimum illud monstrum, illa veræ
Gloriæ

Gloriæ larvalis umbra, amplissimis reginis, Virtutibus sic illudat, & vel inritas cogat sub imperium prorsus detestabile? Ita sane fit, sic vivitur, sic servitur; hæc mundi sunt spectacula, hæc illius miracula, operosa, fateor, & sæpe multi sudoris, sed laudis appetitui non difficilia: sub Vanæ gloriæ amabile imperium fluunt omnia; ipsæ Virtutes ad hanc suavissimam vim degenerant, & generosam suam contumaciam, hinc expugnari non valde nolunt, transeuntque in arbitrium fucatæ Gloriæ. Sed, *Amen dico vobis, receperunt mercedem suam.* Romani rerum domini, quam præclare gesserunt multa, quanti armis togaque? quam laudata eorum Iustitia, quam exquisita Prudentia, quam Clementia celebris, quam invicta Fortitudo, quam Temperantia illustris, quam casta & impenetrabilis Pudicitia, quam admiranda Constantia? Sed *receperunt mercedem suam.* Locupletissimus testis Augustinus: Honor, inquit, & gloria qua Deus Romanos fecit illustrissimos, merces fuit bonorum operum quæ egerant, nec est quod de summi & veri Dei Iustitia conquerantur. Eximia illorum erant opera, sed præmium se dignum retulerunt. Gloriam ambierunt, & certe obtinuerunt. Fines imperii Romani, Orbis & Oceanus, ita ut quicquid opportunum fuit aut dignum vinci, vicerint. Itaque terminos sibi fecerunt

Matt.

c. 6.

v. 2. 5.

6. 16.

L. 5. 24

civit.

6. 15.

runt Orientem & Occalum, exceptis locis inaccessis aut inhabitatis vel ignobilioribus: *Receperunt mercedem suam.* Æquissimus Deus, nihil vitii, nihil & virtutis sine supplicio & præmio transmittit. Vnde actionibus illis melioribus, quibus tamen cælum debere non vult, congruam, & extra cælum remunerationem assignat: recipiunt mercedem suam, sed ita ut non recipiant æternam. Ah, quantum ubique laboratur, sed nihil ad cælum hi labores. Obsecro, vel aulas tantum inspiciamus, quam hîc varii generis servitia sunt, quam exactæ sedulitatis, quam comptæ patientiæ, quam pictæ fidelitatis, quam operosæ solertiæ! totos dies & sæpe in adultam noctem stare, aut ad omnem lassitudinem huc illuc excurrere, plurimorum invidiam tolerare, omnes heriles nutus observare, illic quotidiani usus est. Et sunt qui hæc omnia religiosissima urbanitate faciunt, sed præter pecuniam & gratiam nil expectant: *Receperunt mercedem suam*, non enim quam Deo, sed quam Principi chari essent, laborarunt. Alii ad negotia & curarum subtilitatem in aulis admoti, vigilantissimos oculos in omnem partem emittunt, ne quid regiis gazis aut honoribus decedat, sed sæpe hi boni viri, dum attentissima sollicitudine curant omnia, animum suum inter curanda non numerant; modo crumenam farciunt,

carciant, modo Principis gratiam non
 perdant, tantisper sui ac cæli negligentes
 esse licitum credunt, & seipſos vix
 unquam conveniunt, cum conſcientia
 ſua rariffime, & non niſi obiter loquun-
 tur, ſuam in rebus agendis intentionem
 non examinant: ceterũ de rebus omni-
 bus ſuaviffime confabulari norunt, de
 cælo per horam differentem, audire æ-
 gerrime ſuſtinent: verbo dicam, non ſo-
 lent eſſe domi ſuæ, & ſecum loqui, om-
 nibus aliis fideliores quam ſibi. Et hi
 quoque, *Receperunt mercedem ſuam*, hu-
 mani favoris auram, & aurum, ſplen-
 dentis terræ particulam, heu mercedem
 poſt funera non duraturam! Ergo, *vi-
 dete voſmetipſos* (ô Aulici, ô quicumque
 ſervi) *ne perdatis quæ operati eſtis, ſed ut
 plenam mercedem accipiatis.* Seduli eſtis,
 & diligentes in officiis veſtris? bene hoc
 quidem: Sed quod diligentes videri
 vultis, hoc jam male: imo hoc jam peſ-
 ſime, quod ſæpe vobis curæ non eſt,
 quã fideles & induſtrii ſitis, ſed quam
 eſſe videamini. Videte ergo voſmeti-
 ipſos, ne & vos olim audiat: *Recepe-
 runt mercedem ſuam.*

V. Occurrit olim Iepthæa Virgo *Judic.*
 parenti è bello reduci, laudes amantiſſi- *c. II.*
 ni patris decantatura, & una victoriam *v. 39.*
 ac triumphum gratulatura. Audiit Iep-
 the quantis patrem præconiis afficeret
 filia, ſed tamen hanc laudatricem, quam-
 vis invitæ, pro laudum præmio jugu-

lavit. Facinus ingens, & nobis prorsus imitandum qua licet. In bello sumus & nos, nec unquam non satis hostium est: omnis diabolorum impetus defævierit, sola tamen caro nunquam non refractaria, bellum movet continuum. Postquam rem præclare gessimus in hoc bello, nostra nobis filia prodit obviam, pulcherrimis nos elogiis affectura. Hæc est, ut Origenes explicat, Inanis gloria, quæ tunc maxime apparet laudibus instructa, cum res strenue & feliciter gesta est. Cum Xenodochium locupletasti, cum templum condidisti, cum prolixas preces iniisti, cum pauperculam virginem dotaisti, cum liberaliorem stipem dedisti, cum strictius jejunium observasti, tunc blanda illa filia sese fert obviam, ore pleno, quicquid factum dilaudans, & velut suave carmen, hæc talia ingeminans: Quam præclare, quam pie hoc & laudabiliter; quam istud religiose & sancte; quam hæc res boni exempli; factum nobile, quis negaverit? vicisti teipsum, res loquitur: sic decuit, & utinam multi te imitentur: insigniter egisti. His victori applaudit blandissima hæc filia. Quid hinc agendum? Tu, si vir es, & labores tuos non vis esse cassos, hinc grandem affectum indue, & laudatricem hanc generosa manu jugula; quicquid à te factum, una cum omni laude integerrime ad Deum remitte, & rectam

inten-

Rom.
5. in
Gen.
ad fin.

intentionem quam actionis initio tibi sumpseras, ardenter resume. Augustinus *L. 5. de Civit. c. 14. ipso initio & ep. 64. ad finem*

ad hoc addens animum : Huic cupiditati, ait, melius resistitur sine dubitatione, quam ceditur. Non enim hujus hostis vires sentit, nisi qui ei bellum indixerit; quia etsi cuiquam facile est laude carere dum denegatur, difficile est ea non delectari cum offertur. Tanto quisque est Deo similior, quanto ab hac immunditia mundior.

Sed quis ille vir, qui omnem Vanam gloriam satis caverit? Iephte quo minus filia prodiret in occursum, impedire vix potuit, sed efficere potuit, ut non caneret, aut prius vitam quam cantum absolveret, vocem ei & animam simul auferendo : Sic homo quantumcunque, religiosus & sanctus, vetare vix potest, quin post plurima bene gesta, Vana gloria occurrat, quin canere, quin titillare incipiat, sed prohibere potest, imo debet, cantum finiri. Hunc igitur occursum detestari, laudantis carmen averfari, ipsam incantatricem hanc gloriam recta intentione confodere nil cunctetur, si Deo potius, quam sibi placere malit. Omnem rectam intentionem Vana gloria jugulat, ni præveniatur, & occursum primo ipsa juguletur.

Vere, Vana gloria, ut optime Chrysostomus, sæva est bellua, horrendus daemon, pestis Orbis terræ, venenata vitæ, quomodo enim illa bestia unguibus

bus uterum matris discerpit, ita etiam hoc vitium parentem dilacerat. Et quam eximie Thomas ille à Kempis? Vere, inquit, inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cælesti spoliatur gratia. Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus. Quærant Iudæi gloriam quæ ab invicem est: ego hanc requiram quæ à solo Deo est. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas & stultitia est.

Grad. Atq; si Climaco credimus, Inanis gloria
21. de est laborū dissipatio, sudorum perditio,
Cenod. thesaurorum insidiæ, perfidiæ alumna, superbiæ præcursor, in portu naufragiū, in area formica, quæ etsi tenuis est, laboribus tamen omnibus & fructibus insidiatur. Expectat formica dum perficiatur triticum, Cenodoxia vero dum congregentur opes, gaudet illa ut fureretur, hæc autem ut dissipet. Operarius ebriosus, inquit Siracides, non locupletabitur, qui quod actione honesta colligit, per ebrietatem vanæ gloriæ dissipat.

Eccli.
c. 19.
v. 1.

Sed vereor, ne multi hæc monita non satis capiant. Hos mores hoc ævo amamus, ut cum vitium aliquod perstringitur, neminem facile reperias, qui illo se laborare fateatur; nec mille testibus sinceram ei confessionem expresseris. Et quis

quis est qui se arrogantem credat & doleat? Cum tamen Augustinus Antistes longe sanctissimus, hujus se culpæ minime immunem pronuntiarit, nam seipsum diserte accusans: Hoc mihi ipse, *Epist. 64. ad Aurel. episc. fin.* inquit, canto quotidie, & tamen vehementer cum adversario dimicans, sæpe ab eo vulnera capio, cum delectationem oblatæ laudis mihi auferre non possum, Nos quidem inanem gloriam damnamus omnes, non omnes fugimus. nemo est, nemo qui hunc morbum non perite dissimulare se credat: plurimi ab hoc morbo sanctissimos se jurabunt, cum eo maxime sint infecti, ebriis illis similimi, qui tunc sibi maxime sapere, & animo constare, ac belle omnia facere videntur, cum lingua titubat, & pedes: ita gloriolæ vanæ sitientes, tunc se primum velut religiosissimos homines circumspiciunt, cum ex hoc mulso probe sunt appoti. Idcirco Chrysostomus: *Hom. 2. in Ioan.* Intolerabilis, inquit, quædam ebrietas est, inanis gloria, quicquid facit, aliorum tantum gratia facit. Ea de causa Christus illud suum **A T T E N D I T E**, tam fideli præmonitione ingeminat, ut Inanem gloriam, velut furem vaserrimum, & furandi peritissimum omni studio caveamus. Ergo, **A T T E N D I T E**, Omne *L. 8. m. r. c. 30.* bonum quod per concupiscentiam laudis ostenditur, occulti adversarii juri mancipatur, inquit Gregorius. Spoliari vult, quisquis ab hominibus vult videri.

CAPVT VI.

*Aliquot quaestiones super RECTA
I N T E N T I O N E.*

DEo servire, non tantum omnibus legibus, & omni rationi congruum, sed nobilissimum ac optimum obsequium est in Orbe, & res prorsus necessaria obtinendo cælo. Illa vero solatii dulcedo, quam multi sentiunt, qui Deo seruiunt, mel est è cælo, & res sane pretiosa. Nihilominus Deo servire ad emerendam hanc animi dulcedinem, exiguæ laudis est, & à sanctioris iudicii viris habita semper est hæc intentio vitiosa. Adeo delicata res est **I N T E N T I O P V R A**, & sui ipsius amor nunquam non inimica, quacunque demum ratione is sese insinuet. Est autem sui ipsius amor omnium delectationum amicus, earum etiam quæ minime profanæ censentur. Et quia Deus sibi non temperat, quin suis fidelioribus seruis aliquid ejuscemodi mellis è cælo stillet, amor proprius mox illud excipit, & ob hanc ipsam gustationem, in ampliora seruitia se offert. At hoc non est Deum quærere, sed seipsum, nec in donantis sed doni gratiam laborare. Quod quidem à vitio non penitus immune censetur, neque enim aliud est, quam si seruus aut ancilla operam suam locet cauponi, quod speret seu honorarios seu furti-

furtivos caliculos, & crebriores dominicæ cœnæ reliquias: aut si quis in servitutum se tradat pharmacopæo, aut dulciario, aut cupediario ob mellita crustula sæpius lambenda. Hoc amor sui ipsius tam occulte agit, est enim subtilissimus artifex, ut aliquando seriùs, ab industrio etiam homine, deprehendatur tam tecta impostura. Deprehendi tamen potest, & tunc maxime cum preces & labores, cum quicquid virtutis est, ideo in fastidio esse incipit, quia mel illud deficit. Atque si talem interroges, Cur non oras, cur non laboras, sicut nuper feceras? respõdebit: Non sapit, nauseo, inamœna res est oratio, tædet laboris. Verum qui intentionis est sinceræ, his minime movetur: etsi eum laboris tædeat, laborare tamen sustinet, etsi orationem fastidiat, orare tamen non desinit; etsi molestiæ cumulentur, eas tamen tolerat, neque enim Deo servit propter cælum, sed propter Deum. Et hoc puræ atque sinceræ intentionis proprium est, quod enucleatius videtur exponendum, ideo uunc aliquot super hoc ipso quæstiunculas ponemus.

I. QVÆSTIVNCVLA.

Quid minus aut facilius posset à nobis exigere Deus, quam hoc ipsum, rectam intentionem? Nimirum id à nobis postulat, quod nullus hominum cujuscunque status, ordinis, sexus, quantumcun-

que æger & pauper fit, negare possit. Quid creditor minus exigat à suo debitore, quam hoc ipsum: velle serio satisfacere? hoc ipsum poscit à nobis Deus: Vis solvere quod debes? jam partem maximam solvisti, nam apud me etiam velle, est facere. Et cui non concessum est VELLE? hoc voluntatis ærarium ægerrimus ac pauperrimus, hoc afflictissimus quisque penes se habet. Iure olim Deus contra illos queritur, qui vel lenissimum imperium detrectabant: Mandatum hoc, inquit, quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est, neque procul positum, nec in cælo situm, ut possis dicere: Quis nostrum valet ad cælum ascendere, ut deferat illud ad nos, ut audiamus atque opere compleamus? Neque trans mare positum, ut causeris & dicas: Quis è nobis poterit transfretare mare, & illud ad nos usque deferre, ut possimus audire & facere, quod præceptum est? sed juxta te est sermo valde, in ore tuo, & in corde tuo, ut facias illum. Idem prorsus de recta intentione dici potest: *Juxta te est valde, intentio illa, in ore tuo & in corde tuo,* quid autem tibi propinquius quam os & cor tuum? Pauperem vestire nequis? da duos obolos; adde desiderium ingens & serium omnibus egenis propter Deum opitulandi; & en pauperem vestisti. Orationes prolixas fundere, tuarum virium non est? fac quod potes, sed adde

affe-

Deut.
c. 30.
v. 11.
13. &
14.

affectum validum, semper laudandi Deum: & en prolixissime orasti. Hujus rei testem locupletissimum tibi fisto Chrysoctomum, qui diserete confirmans: Non parantur, inquit, hæc sumptu, non labore, non sudore: sufficit velle, & confecta sunt omnia.

*H. 177.
24. in
epist. ad
Hebr.
fine.*

II. QVÆSTIVNCVLA.

Num quis potest plures actiones bonas simul eodem tempore exercere? Potest omnino, & levi opera, sola intentione. Non omnibus quidem facile est, de una fidelia duos dealbare parietes; varium pulmentum eodem pultario simul coquere; diversos colores ex eadem concha promere: At hoc bonæ intentioni facillimum est, non duobus tantum parietibus, sed decem, opus albarium superinducere ex eodem vase. Utillissimum prorsus est, ad operis initium plures fines seu intentiones præstituire. In exemplum fit hoc; Ad rem divinam, & ad sacrum eo. 1. Ex obedientia in dominum meum, quem ex officio comitari debeo, uti Aulica Nobilitas suum Principem. 2. Obsequium meum volo sincerum sit, non enim deducam tantum dominum, ut aliquorum mos est, qui post primum ingressum templi, mox se subducunt, ad finem præsentem se sistunt domino, tanquam si semper adfuissent: talem ego hypocritam non agam. 3. Ex obedientia in

Ecclesiam, cui hoc dominicis & festis diebus debeo. 4. E grato animo in Deum, ut illi gratias agam ob accepta tot beneficia. 5. Cum hodie cælum rigeat, & tempestas perfrigida sit, patientiam exercebo. 6. Cum non desint qui me pessime oderint, pro his inimicis meis Numen serio deprecabor. 7. Fidam Deo; haberem equidem abunde quod domi agerem, sed Deus hanc à domo absentiam occulto scœnore pensabit. En tibi septenas intentiones, seu, septem virtutis actus, duplicis Obedientiæ, Sinceritatis, Grati animi, Patientiæ, Charitatis, Fiduciæ in Deum. Addi possent totidem alii. Hoc nimirum est, Virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris, & universi pulveris pigmentarii. At dicas: Mihi difficile nimis est tot actus multiplicare, & uno quasi halitu tam multa intendere animo. Hoc ergo consilii tibi do, mi homo, unam atque unicam Dei voluntatem animo tuo amplectere, & quicquid agas, hoc semper præmittas: *Propter te Domine, & hoc, & illud, & istud, & omnia faciam: propter te Domine, tuo honori, tuæ voluntati, tibi fit quicquid demum à me fit.*

Qui tamen æmulari vult illos Deo familiariores viros, ducem habes qui viam monstret, ad sublimiorem hanc sapientiam. Sanctissimus rex David, in suis actionibus & tam immensi populi guber-

Cant.
c. 3.
v. 6.

gubernatione, plures indubie sanctas
 intentiones jungebat, nā quos suæ fidei
 & scepro commissos suscepit, *pavit eos Ps.76.*
in innocentia cordis sui, & in intellectibus v.78.
manuum suarum deduxit. Quid hoc?
 nunquid & manibus est intellectus?
 Etiam plures, sed tales quos David suis
 manibus inferebat. Utique sapientissi-
 mus, optimus rex in suis actibus, quos
 ille manus nominat, præstantissimos di-
 versi generis affectus in Deum copula-
 bat. Quid sacra regis hujus carmina
 sunt aliud, quam nobilissimorum affe-
 ctuum medulla, seu, thesaurus sanctifi-
 simarum intentionum? quid frequen-
 tius suspiraverit rex David, quam hoc
 ipsum: O si tibi placeam Domine: po-
 pulum mihi commissum recte guber-
 nem: cultum tuum undique terrarum
 augeam: Utinam, mi Deus, te nun-
 quam non laudem: Utinam omnia
 membra mea linguæ fiant decantandis
 tuis laudibus. Exultabunt labia mea *Ps.70.*
 cum cantavero tibi. Misericordias Do- *v.23.*
 mini in æternum cantabo. Etiam im- *Ps.88.*
 pios docere non recuso, ut redeant ad *v.1.*
 te, ô mi Deus. Vilissimus sim & abje-
 ctissimus, modo sim in tua domo, mi
 Domine. Male sit, male hostibus Dei,
 male omnibus qui oderunt Deum: Be-
 ne servis, bene amicis Dei, bene omni-
 bus qui diligunt Deum. En præclaris-
 simos piarum manuum intellectus! mil-
 le talia spirabat. animus illius Hebræi.

Monarchæ. Vere, *in intellectibus manuum suarum*, deduxit velut oves populum suum; innumeris intentionibus cælum fatigavit. Hæc illa pia vis est cælo cum virtute inferenda. Cælum rapit, Deum expugnat, qui hoc modo, qui toties ad cælum, ad Deum aspirat.

III. QVÆSTIVNCVLA.

Quid rectam intentionem plurimum vitiat? AMOR SUI. Verbo dicam: cum quis omnia suavi meatu ad se derivat, & hoc unum animo agit: Mihi hoc placet, hoc mihi sapit, mihi hoc prodest; hoc meo bono, meo commodo, hoc ad meum sensum & lubitum fit, hoc mihi jucundum & volupe, hoc demum me mihi reddit. Hic *amor sui* filvestris taurus est, fera pessima, quatuor cornibus arietat in rectam intentionem. Cornu primum, honoris, titulorum, laudis Aviditas, quæ hoc unum magni æstimat, eminere, & præ aliis videri. Cornu alterum, Aviditas delectationis, quæ docet cibum potumque fumere, non tam necessitati quam voluptati, neq; mensam accumbere, ut sedetur fames, sed ut Gula propitietur. idem in aliis corporis oblectationibus observat. Cornu tertium, Aviditas opum, quæ labores ingerit multos & graves, eo solum nomine, ut magis magisque intumescant marsupia. Cornu quartum, Aviditas damni alieni, hæc multiplici fraude

fraude instructa, dicit facitque quod a-
 iis noceat, saltem quod molestiæ, quod
 offendiculo, quod nausæ sit: neque
 amen semper aperta molitione in a-
 iorum perniciem laborat, nonnun-
 quam enim tam commode, tantoque,
 circuitu peccat, ut nihil minus videatur
 velle, quam eos quos odit, lædere. Af-
 fiduum & exitiabile Principibus ma-
 lum, apud quos gratiosi, prætextu ju-
 vandi aut monendi, fatiant invidiam, &
 interdum æmulos laudibus attollunt,
 ut maligna deinde inserentibus sit pro-
 nior fides. Ita *sui amor* cornuta bestia est,
 & omnem bonam intentionem quadru-
 plici hoc cornu ferit, ac dejicit; caveto,
 Pessimum veri affectus venenum est,
 sua cuique utilitas.

Itaque *amor sui* hoc spectat, ut ubique
 in sagina sit; ipse se pascit, se curat, fa-
 citque quod ille olim, de quo Gellius
 memorat. Cum quidam corpulentus ac
 nitidus equum haberet macilentum ac
 strigosum, rogatus quid esset in causa
 quod ipse longe curatior sit, quam e-
 quus ipsius? respondit, mirum non de-
 bere videri, si equo suo esset habitior,
 quandoquidem ipse se curaret, equum
 Staius servus. Ita prorsus *Amor sui*,
 quicquid non suum putat, aut id aliis
 mandat, aut levissime curat: ad com-
 moda sua sudare, hoc esse sui muneris
 putat. Certum: tanto miserius pessum it
 bona intentio, quanto felicius *sui amor*
 invalescit.

L. 4.
 Noët.
 Attic.
 c. 20.
 sese
 nit.

III. QVÆSTIVNCVLA.

Cur in divinis paginis tam multa, æstimationis alioqui vilissime, adeo exaggerantur ? ut incautior Arcæ tactus, ligna Sabbato collecta, multitudo subditorum numerata, calix frigidæ porrectus, lascivior feminæ aspectus, &c.

Exod.
c. 25.
v. 3. Moses olim proclamans : Hæc autem sunt, inquit, quæ accipere debetis, aurum & argentum, & æs, hyacinthum, & purpuram, coccumque bis tinctum, & byssum, pilos caprarum &c. Inter munera censeri aurum & argentum, nil miri : Sed quo pretio inter hæc sunt pili caprarum, donum prorsus ignobile ?

3. Reg.
c. 17.
v. 12. Etiamne Deo chara tam vilia & minuta ? Quantilla res, pugillus farinæ & paullulum olei Eliæ obsequio impensum ? Quid duo illi numuli viduæ, num tantum postulabant elogium, quantum tulerunt ?

Sederat Christus & tanquam ad maxime serium spectaculum intentus, spectabat turbam quæ in sacrum gazophylacium ingentia munera jactabat. Inter tot opulentos vidua quædam paupercula plus non attulit qua æra duo minuta, unicum quadrantem, in hanc **D O M I N U S** benignissime pronuncians : *Vere dico vobis*, inquit, *quia*

Luc.
c. 21.
v. 3. *vidua hac pauper plus quam omnes misit.*

Exiguum fuit quod illa muliercula in ærarium contulit, sed amplius non potuit ; multoque gratius venit quod tam
facili

facili quam quod plena manu dabatur. nam hæc munera non in rebus, sed in ipsa benefaciendi voluntate consistunt. Plurimum dat qui pauca etiam dat magnifice, & Regum opes æquat animo, qui exiguum tribuit, sed libenter: qui paupertatis suæ obliviscitur, dum alienam respicit: qui accipere se putat beneficium cum largitur: qui dat tanquam non recepturus, qui occasione qua profit, & occupat & quærit, hic & ditissimus est, & liberalissimus, ob rectam intentionem. Quid igitur, obsecro, ad eo commendavit illos numulos, quid farinulam illam, quid caprarum pilos? una atque unica **RECTA INTENTIO**. hæc est quæ omnium penora, thesauros, æraria, quæ omnes Persicas gazas superet. Nil ditius Recta Intentione.

V. QUÆSTIVNCULA.

Num quis dormire simul & precari potest? Equidem Servator serio præcepto exigens: Quoniam, inquit, oportet semper orare & non deficere. Ergone etiam dormientes orare possumus? Possimus, si velimus, idque hac ratione. Quietæ præmittenda est oratio, & ipsa quies in Dei obsequium offerenda, ejuscemodi fere verbis: Cupio, mihi deus, ut, quoties hac nocte animam duxero, toties singulæ respirationes meæ te laudent, tanquam si semper illud pronun-

*Luc.
c. 18.
v. 1.*

num

nunciem : Benedictus Deus , Benedi-
ctus &c. Aut : Cum tuo , mi bone
I E S U , somno , quem tu in terra cepi-
sti , jungo & meum , tibi que una offe-
ro. Qui sic ad somnum se parat , sem-
per orat.

*Monil.
spirit.
c. 9.
mihi
pag.
93.*

Ludovicus Blofius hujus rei mentio-
nem faciens : Dominus, inquit, ad vir-
ginem Mechtildem dixit : Quando quis
somnum capere vult, meditetur aliquid
de me , aut mecum loquatur. Ita enim
licet corpore dormiat, mente tamen vi-
gilabit ad me. Etiam dormiturus quis-
que desideret, ut singulas respiraciones,
quas nocte illa faciet , tanquam exi-
miam mei laudem suscipiam, & ego qui
sanctis votis piæ amantisque animæ
deesse non possum , in veritate defide-
rium ejus implebo.

*Matt.
c. 20.
v. 9.*

Sane non fatis capere videmur quan-
tum emolumentum adferat , sic omnia in
divinos honores reducere. Nullo non
temporis momento lucrari possumus. Et
quam suave hoc virtutis compendium
est, edendo etiam, bibendo ac dormien-
do posse emereri cælum ? Sola profe-
cto intentione potest quis uno die plus
promereri quam alius quispiam toto
anno. In vineam laboraturus sero ve-
nit, qui hora diei penultima venit, non
minus tamen denarium accepit quam
qui à primo mane in serum vesperum
fudarunt. Aliud est operam impendere
prolixam , aliud intentam. Non tam
spectat

pectat Deus, quamdiu quis laborarit, sed quam bene.

Nec rarum est, ut facillimum quid factu & vilissimum, majoris sit pretii obiectam intentionem, quam actio quæ is excellentissima, sed illa intentione lestituta. Et cui non placeat ars, quæ ingeniosam ditescendi celeritatem doceat? Hæc est ars illa, *Rectæ Intentionis notitia*, hæc illa Midæ virgula est, quæ quicquid tangit, inaurat.

Hoc sanctum Ignatium Lojoram monuit, ut suis omnibus assiduum rectæ intentionis studium altissime voluerit impressum, hac ipsa lege: *Omnes rectam Reg. habere intentionem studeant: non solum circa 17. vitæ suæ statum, verum etiam circa res om- Sum- nes particulares; id semper in eis sincere spe- marii. rantes, ut serviant & placeant divinæ bonitati propter seipsam.*

VI. QVAESTIVNCVLA.

Quodnam opus Deo gratissimum? Si nos hac in re possimus æstimatores esse, censemus illud omnium præclarissimum, cui plurimum inest divini amoris, seu, quod à ferventissima intentione uni Deo placendi provenit. Ludovicus Granata hac de re differens: Illud opus, inquit, Deo gratissimum, quod solis ejus oculis conspicuum, ei qui operatur nec utilitati, nec honori, sed nec voluptati est, nisi hoc solo nomine, quod Dei causa sit factum. Quantis sæpe
R des-

desideriis pectora sanctorum æstuant ampliandi divini honoris, etsi decies, etsi centies impendenda sit vita. Hæc ipsa desideria tam ardentis in Deum affectus, inter maxima virtutum opera sunt recensenda.

Reperiuntur actores Comici, qui in gratiam unici alicujus domini totam exhibent comœdiam; sed unus ille liberalius lucar persolvit quam aliorum spectatorum plurimi: Sic homo integerrimæ intentionis quotidie divinis obsequiis se offerens: Tuis, inquit, solis oculis, mi Domine, spectaculum edo, tibi spectatori actor sum horis omnibus: aliorum spectantium oculos & aures penitus non curo: quicquid illi de me dixerint, senserint, susque deque habeo, modo tuis oculis, modo tuis me auribus probem; omnes res posteriores pono, atque operam tibi do, tuum, mi Deus honorem curo.

*Senec.
epist. 7.
sue.*

Priscis celeberrimum erat: Alter alteri satis magnum est theatrum vir probus. Epicurus cum uni ex consortibus studiorum suorum scriberet: Hæc, inquit, ego non multis, sed tibi: satis enim magnum, alter alteri theatrum sumus. Homini probò nimis quam magnum theatrum est Deus; Deo quoque sat amplum theatrum est probæ intentionis homo. qualia theatra fuerunt Decius unicus Abraham, unicus Paulus, qui sincerissimæ erant intentionis?

VII. QVAESTIVNCVLA.

Quoties renovanda est recta intentione? Sanctus Bernardus: Si quis diem, inquit, ita consumat, ut omnibus actionibus grave Dei odium misceat, peracta die quot gehennas promeruerint quoties repetita flagitia? Contra vero si quis diem sic tranfigat, ut in cunctis actionibus sincerum Dei amorem exerceat, quam altam in caelo sedem hic obtinuerit? est enim Deus pronior ad danda praemia, quam ad irroganda supplicia. Ita Bernardi consilium est, rectam intentionem quam creberrime de die instaurare, quod nos jam supra demonstravimus.

Christus Matthæi ore: Qui recipit *Matth.* Prophetam, inquit, in nomine *Pro. c. 10.* Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet: *v. 41.* & qui recipit justum in nomine justī, mercedem justī accipiet. non tantum hospitium concedi vult Christus, sed & certam intentionem adjungi. Quid enim magni facis, si domum peregrino pandas, & obstruas cor? Ex quo colligere est, quam utile sit & necessarium caelestis lucri avido, intentionem bonam saepius instaurare, nam tanti praemii non est hospitio prophetam accepisse, quanti est optima intentione id fecisse.

Quod si quis innovandæ intentionis statam horam nosse cupiat, quinque praecipue tempora de die observanda

judico. Primum est, post quietem, matutinum. Alterum, meridianum, ante mensam, & post illam. Tertium, ante preces, maxime vero sub re divina. Quartum, ante labores & quævis negotia. Quintum, ante somnum. Per hæc potissimum intervalla diei, animus suæ potestatis fiat, & ad seipsum sese recipiat, Conditorem suum velut respirans adoret, atque ita rectam intentionem innovet. Nemo tam negotiosus est, quin ad facillime possit ac commodissime: tribus solum oculis hoc negotium omne perficitur. Faciles Deus habet aditus, nec ullum noctis, aut diei momentum est, quo sui copiam neget. Itaque rectam intentionem innovaturus, præfente animo horum aliquid dicat: Domine, propter te: Honori tuo Domine: In tuam gratiam: Ad tuam gloriam: Tuo nomine: Ob amorem in te: Tibi, mi Deus, hoc faciam, hoc dicam, hoc perferam, tibi omnia. Incredible dictu est, quam hoc actiones nostras commendet, quam & opulenter. Nullum enim mere naturale opus, ut Theologi loquuntur, meritorium est vitæ æternæ, qualia sunt, jejunare solum valetudinis, laborare mercedis, deambulare sanitatis, edere, bibere vitæ duntaxat servandæ causâ. Nisi hæc per intentionem eant ad Deum, nihil sunt ad lucrandum cælum. Et hæc crebrius repetita intentio plurimis vitiis aditum

aditum intercludet, alioqui misere in nos grassaturis, simul & vanitatem, quæ se rebus omnibus blande insinuat, fugabit unico desiderio placendi Deo.

VII. QVÆSTIVNCVLA.

Quomodo è musca fiat elephas? Si peccata alioqui leviora, intentione fiant non remisse improba. Hujus rei certissimus testis venator Esau, cui tantopere vitio vertitur, rufum pulmentum comedis, tanquam si nescio quas Apicii delicias fuisset consecutus. Quid tandem mali est, lentis edulium absumere, præfertim fame sic stimulante? At Esau vel- *Gen.*
 ut venaticus canis tam avide coctas *c. 25.*
 lentes invasit, ut gula dominante ratio- *v. 34.*
 ni locus non fuerit, ut propter pulticulam jus primogeniti vendiderit, & quod turpius, vendidisse parvi duxerit. Ita quorundam gula plus peccat in vilissimis cibus, quam aliorum temperantia in exquisitissimis epulis: & quandoque plus superbix latet sub rudissimo panno, quam sub aurea toga. Animus & intentio hinc spectatur, non ferculum aut tegumentum. Et quemadmodum majori cum laude orat, qui brevius quidem sed tamen ardentius orat, quam qui prolixissimas fundit preces, sed sine ullo igne: ita sæpe gravius peccat qui in rem cetera leviolem, majore tamen ardore impetuque fertur, quam qui languide, & velut aliud agens in culpæ societate venit deteriorē.

IX. QVÆSTIVNCVLA.

Quotuplex emolumentum fit rectæ intentionis? Sparſim jam ſupra demonſtratum, quam intentio recta fit cognofcentibus ſe jucunda, utilis, neceſſaria. Hoc loco breviter & ſummatim ſeptemplex emolumentum percenſendum venit.

Primum eſt: Deo hac ratione pro culpis ſatisfacimus. Pœnas & ſupplicia peccatis deberi non neſcimus, & hæc vel olim certe dependenda; horum partem tollimus, quoties animum bona intentione à rebus caducis quaſi ſeducimus, & erigimus ad Deum.

Alterum: Magna virtutibus fit acceſſio, & ingens gratiæ incrementum, non tantum ab exercitiis pietatis, ſed etiam à quotidiano vitæ tenore. Rectæ intentionis homo nunquam fruſtra laborat, ſive enim legat, ſcribat, audiat; ſive vendat, emat, iter faciat, negotia tractet; ſive comedat, bibat, dormiat, quicquid denique rerum agat, modo Dei honorem, ſuum ſibi finem in omnibus præſtituat, quæſtus ſemper facit honeſtiſſimos. Re vera ſalutis initium, ſincera intentio.

Tertium: Miram vim addit precibus recta intentio. Hæc enim illa eſt ſuada conciliatrix, quæ Deum flectere ſcit, & in vota precantis deducere. Intentio recta non tantum orare novit, ſed & impetrare.

petrare. Vique modo non petistis quidquam in nomine meo : Petite & accipietis. Nervus orationis recta intentio. Diligentiam suo jure virtutum omnium fecundissimam vocant; idem pæne, aut amplius de recta intentione merito prædicaverim : intentio recta virtutum omnium & fecundissima, & coram Deo facundissima.

Quartum : Intentio bona mirabili nexu hominem unit cum Deo. Præclare de hac Rusbrochius : Simplex intentio ea est, inquit, quæ nihil spectat nisi Deum. Ipsa virtutum omnium finis, initium, decus, & ornamentum est. Ipsa fictionem, hypocrisin, & duplici-
In fav-
rag.
Instit.
apud
Ludo-
vicum
Blos.
tatem omnem pellit : vires animæ dispersas in unitate spiritus colligit, & adjuvat, ipsumque spiritum Deo adjungit. Ipsa natura pessum premit, atque proculcat, virtutesque omnes incolumes conservat ; & pacem, spem atque confidentiam in Deum, tam hîc quam in die judicii præstat. Quamobrem danda tibi opera est, ut in cunctis actionibus tuis illam retineas & colas. Ingens thesaurus recta intentio, & serio volenti inexhaustus.

Quintum : Perpetuum gratiæ canalem à Deo derivat ad hominem recta intentio, idque tunc maxime apparet, cum toleranda sunt adversa. Bonum aut malum corium in pluviis potissimum se prodit; bonus aut malus homo in ad-

versis. Quam patiens & Dei observans est homo probus, tam impatiens & Deo contumax est improbus, Eximie

L. 1. de
civit.
c. 8.
Inc.

hoc Augustinus declarans: Unde, inquit, in eadem afflictione, mali detestantur atque blasphemant; boni autem precantur & laudant. Tantum interest non qualia sed qualis quisque patiatur. Nam pari motu exagitatum & exhalat horribiliter cœnum, & suaviter fragrat unguentum.

Sextum: Intentio recta in hostes pugnat stratagemate nunquam fallaci, semperque victoriam reportat. Dum in rupe Moses cœlo extolleret manus, vicit Israel & Amalecitas fugavit memorabilissima victoria. Quamdiu intentio ad Deum stat erecta, tamdiu nullis succumbit hostibus, invincibilis, inexpugnabilis est: ubi lassata terram spectare incipit, mox vires amittit, & à suis hostibus triumphatur.

Non omiserim hîc, quod mirum videatur. Fit nonnunquam, ut duo litigent coram Iudice: quisquis suam agic causam, ille affirmat, negat iste, uterque suis certat legibus, uterque jus petit ab iudice: si causam spectes, uterque vincere non potest; si intentionem, uterque sæpius evadit victor, tunc scilicet cum neuter dolo malo controversiam intendit, cum justitiam damnantem neuter odisse vult, paratus litem perdere aut evincere, prout justitiæ visum fuerit.

rit. Sic ambo vincunt, non caussa, sed intentione, quæ in ambobus admodum laudabilis est.

Septimum : Intentio recta in rebus omnibus ingens solatium est, illa præcipue hora quæ de annis omnibus fert sententiam. Equidem reor supremo vitæ tempore, nil moribundo fore jucundius, quam omnia per vitam præteritam intentione optima egisse. Securissime profecto morietur, quisquis vixerit sincerissime. Si enim bonus Deus tam liberalem munificentiam decrevit in singulas quantumcunque viles actiunculas, sibi tamen bona intentione oblatas, quam largis muneribus excipiet omnem vitam sibi semper sincera mente devotam ?

Sed quis horror & tremor occupabit miserum, cui conscientia omnem vitæ ferriem pandet ex ordine, illudque flebili exaggeratione vociferabitur : Nec inter homines, nec cum Deo egisti sincere : sæpe alios, teipsum semper turpissime fefellisti : alius videri volebas, alius eras : honestatem verbis præferebas, non animo : quoties amicitiam gestu & ore mentiebaris, mente capitalis hostis ? quoties actionibus tuis pulcherrimam larvam induebas, ut ea intentionem improbam velares ? mulsum & mera mella loquebaris, mens invida novaculam acuebat : variegata pavonis tunica te creberrime ostentabas, animo milvum

& vulturem fovebas, tam pulcher foris, quam turpis intus. Sed teipsum decepisti, non Deum, cui patent omnia. Væ tibi, væ omnibus qui intentione sapius nulla, frequenter non pura, plerumque mala, actiones suas non Deo, sed tuo genio, sibi que offerunt, & perdunt.

Supremo die iudicii plurimis illud poterit opprobrari : Argentum tuum

If. c. I.
v. 22.

versum est in scoriam : Vinum tuum mistum est aqua: Equidē nitebant opera tua, velut purum putum argentum, sed quia tam frequentem malæ intentionis misturam admiserunt, in argentum reprobum, imo in scoriam mutarunt.

Psal.
II 3.
v. 9.
Matt.
c. 5.
v. 17.

Quam igitur assidue clamandum : Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Christi præceptum est : Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent (non vos, sed) patrem vestrum qui in cælis est. Ergo,

Dan.
c. 3.
v. 57.

benedicite omnia opera Domini Domino, laudate & superexaltate eum in sæcula. Omnia omnino opera nostra, minima maxima benedicant Deo in æternum.

CAPUT VII.

*E dictis circa RECTAM INTENTIONEM qua consequantur :
ubi uberius de Temerario
Iudicio.*

PLures sunt artium pulchræ quidem, & minime plebejæ, at quia nil faciunt ad farinam, aut lucrandum panem, ideo non magno ambitu frequentantur : Quid prodest, ajunt, hæc scire, & esurire ? Multa inter doctos, multa etiam in templis pro suggestu disputantur, de quibus illud vere pronuncies, *Non est de pane lucrando, imo, non est de lucrando calo.* Cui bono est, facundissime temporum seriem percensere, quid juvat stellarum numerum & ortus nosse, quid prodest orbium cælestium motiones scire, si nescias artem quæ te supra stellas evehat ? Quam multi potentur cælo, tametsi nunquam audierint dubitari, an consistat cælum, moveatur terra.

At vero ars hæc, quæ docet qua ratione tractanda sit omnium humanarum actionum **A M V S S I S**, ut maxime facit ad lucrandum panem, panem Angelorum, panem in regno Dei manducandum. *Luc.
c. 14.
v. 15.*

De pecunia vetus est cantiuncula : Et genus & formam regina pecunia donat. Vertamus, & rectius cantabimus : Et
genus

genus & formam regina intentio donat. Intentio sincera rebus omnibus conciliat cæleste pretiū; absq; hac omnes etiam nobilissimæ actiones jacent inhonoræ & nullius pretii. Ad hujus rectæ intentionis ampliorem cognitionem necessarium prorsus est, ostendere jam quid ei sit è dictis consequens. Itaque aliquot ordine consecutiones subjungam.

I. CONSECUTIO.

Qui errat in intentione, errat in omnibus. Res tota in aperto est, & mille testimoniis hoc unum certius est: *Si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit.* Totum corpus, totum. Quid clarius? Qui in itinere aberrat à via, quo plus progreditur, gravius errat: sic quo quid vehementius agitur, aut quo nobilior actio suscipitur, hoc pejus fit, si bona intentio desit. Omnibus actionibus nobilitatem impertitur intentio; si hæc ignobilis sit, & carnem, vel terram oleat, quæ aliis dabit, quo ipsa caret? Qui tractat litteras, tantum ut sciat, qui Religionem ambit, ne panis desit; qui aulam sectatur, ut ditescat, vel extollatur; qui sacerdotium quærit, ut culinam inveniat; toto cælo aberrat: horum omnium quia nequam oculus est, totum corpus tenebrosum est. Recte Gregorius: Lucerna itaque corporis est oculus, inquit, quia per

Matt.
c.6.
v.23.

L.18.
mor.
c.6.
propius
finem.

per radium bonæ intentionis, merita illustrantur actionis. Et si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit. Quia si recte intendimus per simplicitatem cogitationis, bonum opus efficitur, etiamsi minus bonum esse videatur. Et si oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit: quia cum perversa intentione quid vel rectum agitur, etsi splendere coram hominibus cernitur, apud examen tamen interni judicis obscuratur. Addit: *Ibid.* Vide ergo, ne lumen quod in te est, tenebræ sint. Si lumen quod in te est tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt? quia si hoc quod bene nos agere credimus, ex mala intentione fuscamus, quanta ipsa mala sunt, quæ mala esse, etiam cum agimus, non ignoramus.

II. CONSECVTIO.

Opus bonum bona intentione omitti potest, sed malum fieri non potest. Thomas à Kempis: Pro nulla, inquit, re *L. I. c. 15.* Mundi, & pro nullius hominis delectatione, *n. I.* aliquod malum est faciendum: sed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum libere aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum. Hic sæpe graviter impingimus nec sentimus. Sunt quibusdam in dies singulos statæ precatiunculæ, sunt certæ, quas vocant, devotiones, his quandoque tam pertinaciter inhærent, ut
fame

fame fitique alios potius perire, quam aliquid suæ consuetudinis intermittere velint. Hanc ego piam malitiam vocaverim, qua sæpe ad infamiam laboramus: nulla aliorum cura tangimur, in nostram duntaxat rem sapimus: quicquid fiat aliis, nostra nobis semper potiora sunt: hinc devotiones, & precatiunculæ nostræ nemini cedunt. Sed quanto fatius esset, charitati Christianæ, quam pietati tam obstinatæ morem gerere, quanto majore lucro hæc talia aut omitterentur, aut certe differrentur? Fuerunt plurimi inter priscos Ascetas observantissimi jejuniorum, reperti tamen ex his qui in gratiam hospitem sexies, aut septies possent prandere, & semper esurire. In rebus animi longe utilissimum est, utilitates suas in tempore omittere; & sæpe maximum est commodum, nullam sui commodi rationem ducere. Optime in rem Gregorius: Plerumque enim virtus, inquit, cum indiscrete tenetur, amittitur: cumque discrete intermittitur, plus tenetur. Hinc apte deducitur

L. 28.
mor.
c. 6.

III. CONSECVTIO.

Hoc purior est intentio, quo quis minus quærit seipsum, & hoc impurior quo quis magis rem suam sapit, & agit. Abel primus & martyr, & virgo sacrificaturus Deo, optima quæque sacrificio destinavit, daturus meliora, si potuisset.

potuisset. *Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum.* *Mi-c.4.*
ram hinc Abelis in Deum liberalitatem *v.4.*
 observans Chrysolomus: Non tantum, inquit, de ovibus, sed de primogenitis; de optimis & selectissimis obtulit, & ex his ipsis quod præstantissimum erat, selegit, & de adipibus eorum pinguisima quæque altari secrevit. Nil simile fecit Cainus, sed, *factum est autem post multos dies, ut offerret Cain de fructibus terra munera Domino, arborum fœtus, & obvia quæque ad sacrificium rapuit.* Itaque Abel quasi convivium instruxit Deo, Cain convivii epilogum, poma, nuces, pira, agreste munus congeffit. De hoc pulchre Augustinus: Cain, inquit, non recte divisit, quia male vivens, dedit Deo aliquid suum, sibi autem seipsum.

In Mose Deuteronomium prædicat: Non caligavit oculus ejus, nec dentes illius moti sunt. Interpres vetus; Nube malitiæ, inquit, intuitus piæ intentionis à recto non deviavit: Moses enim Deum quæsit, non se. hinc intentio illius tam pura & firma. *Deut. c.34. v.7.*

Bernardus illud de Paschatis agno præceptum explicans: Custodit Dominus, inquit, omnia ossa eorum, unum ex his non conteretur, quia nunquam propositum cordis eorum, nunquam salubris intentio conteritur, ut concupiscentiæ titillanti detur assensus. Intentionem igitur & propositum mentis ea sollicitudine *Ps.33. v.21.*
 custo-

258 DE RECTA INTENT.
custodiamus, fratres, qua vitam anima-
rum nostrarum. Tanto igitur, ô Chri-
stiane, sincerior est tua intentio, quanto
minor tui ad teipsum affectio.

IIII. CONSECVTIO.

In rebus plurimis sola intentio præ-
mio aut supplicio afficitur. Nimirum
cum deest facultas, mercedem accipit
voluntas. In omni officio, magni æsti-
matur dantis voluntas: prompte dedit,
qui cito voluit; plurimum contulit, qui
Laert. plura non potuit. Sciebat Plato fastidi-
l.3. ri se à Dionysio rege Siculo. Quapro-
pter admitti petiit, & aures sibi dari.
Admissus, sic fari cœpit: Rex potentis-
sime, num impune sineres abire, si quis
Siciliam fuisset ingressus eo animo, ut
grande tibi malum inferret, tametsi ob-
jectis impedimentis mali nihil intulif-
set? Ad hæc Dionysius: Nequaquam,
ô Plato, inquit, nam hostium non tan-
tum mala facinora, sed & consilia ac
proposita mala sunt punienda. Hic Pla-
to subjungens: Quod si quis, inquit,
venisset in Siciliam, Majestatis tuæ ho-
nori, & bono, plurima factururus, impe-
diretur autem non sua culpa, sed occa-
sionis & fortunæ, num æquum foret,
hunc talem sine omni gratia, cum dede-
core & ignominia dimittere? Ecquis
est iste, ait Rex. Mox Plato: Æschines,
inquit, vir sincerissimus, tam fidus So-
cratis amicus quam ullus alius, & qui
eos

eos omnes, quibuscum consuevit, possit
facere meliores. Hic plurimum maris
enavigavit, commune acturus nego-
rium, & alios quoque artis suæ facturis
participes, hæcenus tamen neglectus
est. Brevis hæc peroratio sic affectit
Dionysium regem, ut Platonem antea
exosum amare, Æschinē laute tractare
cœperit. En etiam homines solam puni-
unt intentionem, aut munerant, quantō
magis Deus? Si voluntas prompta est,
secundum id quod habet, accepta
est, non secundum id quod non habet.

2. Cor.
c. 8.
v. 12.

Quanta cum laude exaggeravit Deus
illud Abrahami facinus illustrissimum?
Et non pepercisti unigenito filio tuo
propter me. Tamen parentis gladius fi-
lium non attigit, non pilum ei læsit. Vo-
luntate Abrahamus, filio non pepercit; a-
nimo illum jugulavit, Intentione jam
sacrificavit. Hoc Deus in sacrificium per-
fectissimum acceptans: *Nunc, inquit, co-*
gnovi quod timeas Dominum. Tu non pe-
percisti ob meum jussu, ego autem pe-
perci ei ob tuum obsequium: satis est
mihi, Abrahamæ, te hoc voluisse, ideo
non minus ample remunerabo tuam in-
tentionem, quam remuneraturus fuif-
sem tuum factum.

Gen.
c. 22.
v. 12.

Ibid.

Noemus vix Arca egressus mox aram
struxit tumultuariam, & tollens de cun-
ctis pecoribus & volucribus mundis, obtulit
holocausta super altare, certo sciens volun-
tatem bonam, animique intentionem

Gen.
c. 8.
v. 20.

in his Deo plurimum probari. *Odoratusque est Dominus odorem suavitatis.* Et etiam nidorem & fumum sacrificii gratissimum fecit intentio. Non æstimavit Deus aves aut quadrupedes, sed odorabatur in eis fragrantissimum quid, affectum Noëmi. Qualecunque, inquit Chrysoſtomus, nostrum sacrificium sit, five oremus, five jejunemus, five elemosynam demus, hic illius sacrificii sit odor qui solus placet. Hoc sensu dixit Bernardus: Sola interdum bona voluntas sufficit, cetera non profunt, si sola defuerit. Valet itaque intentio ad meritum, actio ad exemplum. Exemplo, quod dicimus, sic oculis subjiciamus. Videt quis mendicum miserimum ipse non dives, animo dolet hujus vicem; suspicit cælum, agitque Deo gratias ob sibi concessa, & , ô si, ait ipse secum, & hujus mendici penuriam ex integro sublevare possem, quam id facerem hilariter! Hic talis, etiamsi nihil aut exiguum quid det, mercedem tamen, ac si dedisset, recipiet.

Pari modo si æger serio & ardenter exoptet, & preces fundere, & inedia corpus affligere, aut alia pietatis opera exercere, ea tamen virium defectu præstare nequeat, non minus Deum sibi debitorem habebit, quam si omnia illa quæ optarat facere, fecisset. Modo animus cum Deo sic agat: Mi Deus, quam
ego

Scio
bonus
affectus,
quærens
inter
visione
subinde
confusio
animus.

ego in tuum honorem hoc libens facerem ! sed tu scis Domine, id in mea potestate non esse : hoc ergo desiderium & voluntatem meam in locum operis tibi submississime offero.

Hinc Chrysoſtomus ingenti plurimo rum ſolatio affirmans : Da, inquit, indigenti, ſi minus habueris, vel ſuſpirium ſi proſers, omne tribuiſti. Nam in ſomnis ille oculus videt te dediffe quod habueras. Hinc & Gregorius : Ante Dei oculos, inquit, nunquam eſt vacua manus à munere, ſi fuerit arca cordis repleta bona voluntate. Ideo & à fortunis pauperrimi, & à morbis afflictiffimi, tam opulenta & præclara poſſunt Deo ferre munera, quam ditiffimi atque ſaniſſimi. Non hoc opum aut virium negotium eſt; voluntatis eſt : quæ ſi vere bona ſit, & opes, & vires, & omnia exæquat. Quo modo eſt diſertus etiam qui tacet, fortis etiam qui compreſſis vel alligatis manibus: quo modo gubernator, etiam qui in ſicco eſt : ita & liberalis, laborioſus, & obſequioſus eſt, qui vult tantum, nec habet hujus voluntatis ſuæ ullum alium, quam ſe teſtem. Regius Pſaltes : In me, inquit, ſunt Deus vota tua quæ reddam laudationes tibi. Eſi, ô Deus, extra me non reperiam, quod aræ imponam, in meipſo tamen invenio, quod tibi offeram: in memoria, in intelligentia, maxime vero in voluntate mea reſoſita ſunt, quæ tibi

Homs
7. de
penit.
ad ſi-
nem.

Homs
5. in
Eſſe.

Pſ. 55.
v. 12.

oblata, nunquam accepta non sunt?

Matt. Hæc omnia disertissime confirmans
e. 10. Christus : Quicumque, inquit, potum
v. 42. dederit, uni ex minimis istis, calicem aquæ frigidæ, *tantum in nomine discipuli,* Amen dico vobis, *non perdet mercedem suam.* Scio non esse omnium, hospitium præbere, & vitæ necessaria subministrare, ergo quod pauperrimis quibusque in manu est, haustum frigidæ præbeat sitienti, *non perdet mercedem suam.* Ergo nemo per inopiam se excuset, quo minus iis, qui Christi sunt, subveniat, cum iis etiam beneficiis, quæ nullius sunt æstimationis, tam nobile sit promissum præmium, *non perdet mercedem suam.* Et ne quis sumptum lignorum in danda calida pro abluendis pedibus caussari possit, det solum frigidam, nihilominus obtam tenue & facile officium, ob rem etiam tantillam, *non perdet mercedem suam.* Non enim in hoc beneficii genere opulenta libertas, sed pia voluntas, & recta intentio attenditur. Æstimat Deus opera magis è studio & conatu, quam è rei magnitudine, magis ex affectu dantis, quam è doni pretio. Hinc etiam minimum quid & vilissimum, in Christi honorem datum *non perdet mercedem suam.* In vilioribus istis frustra nos fatigari, pusillanimitatis nostræ cogitatio est, non intelligentium, quanti Deus faciat beneficium etiam vilissimum, bona tamen intentione collatum.

Hac

Hac de caussa Augustinus : Deus, inquit, coronat bonam voluntatem, quando non invenit facultatem. Ejusdem animi Bernardus dixit : Deus indubitanter tribuit bonæ voluntati, quod defuit facultati. Quid planius, quam quod volumus, pro facto reputetur, ubi factum excludit necessitas? Nec sine causa Parthenius cœtus beatissimæ Virginis Matris menstruis schedis subscribi jubet, *Desiderium Martyrii*. Quisquis vult, fieri potest intentione Martyr. Magni est utique, Deum animo sic affari : Quam vellem, mi Deus, tibi è meo sanguine propinare purpureum poculum : paratus sum caput meum, & omnem vitam certæ morti objicere, propter te. Profecto hic talis, cui non voluntas moriendi, sed facultas deest, *non perdet mercedem suam*, eamque amplissimam mercedem. Sæpius in magnis vel voluisse sat est.

At sunt homines ignavi, quibus æterna hiems est in pectore; ex horum numero si qui aut levi tussicula tententur, aut caput sentiant gravatius, aut si aura afflet strictior, voces tam pias usurpare solent : Sacris hodie interesse non possumus, itaque manebimus domi, pie voluisse bonus Deus pro pie fecisse munerabitur; cum deest facultas, sufficit voluntas. Eadem loquendi formula cum Avaritia, tum Pigritia multorum se solatur. Cum pauperes juvandi sunt : Non

possimus, ajunt, itaque voluisse juvare fat erit. Cum jejunium tolerandum: Valetudo impedit, non possumus ferre inedia; itaque dies esuriales, in nos nihil imperii sibi venditent. Cum difficultas ardui operis generose perumpenda: En, inquiunt, quis hoc possit? veniat ergo in locum operis voluntas.

O ignavas pecudes non cælo natas! Ô impiam hiemem expirantis animi! ficcine vestram vobis inertiam purgare, & à re divina pro libitu abesse, ceteraque ad arbitrium omittere licet? nihil hæc focordiæ vestræ patrocinantur. Aliud est, ô boni, difficulter & ægre quid posse; aliud, omnino non posse. Si ea omnia negemus nos posse quæ difficulter possumus, quid tandem erit inter honesta & pulchra quæ nos posse fateamur? pleraque enim omnia difficilia, quæ pulchra. Istud igitur (*Cum deest facultas, supplet voluntas*) causæ vestræ nil penitus favet: possetis, modo velletis. Si quicquid non facile fit, libere omitti posset, quid demum honesti aut præclari unquam in opus exiret? habent hæc omnia suas quæque difficultates, quas qui fugit, præmium perdit. Pelicanus avis fluviatilibus conchis se complet, easque stomachi calore concoctas revomit, eligitque ex his quæ sunt esculenta. Ita, ô torpidi Christiani, si quid difficultatis & laboris devorare volueritis, etiam difficilia vos posse ab effectu com-

comperietis. Qui nucleum esse vult, frangat nucem. Non detrectat pugnam, qui amat victoriam: non metuit plagas, nec certamen refugit, qui lauream appetit. Quod autem negatur posse, hoc saltem serio velle, fit promptum. Sed progrediendum.

V. CONSECVTIO.

Summæ temeritatis est, ullum hominem judicare, aut damnare sceleris non aperti, cum intentio qua omnes vel absolvimur, vel damnamur, soli Deo sit nota. Accersebatur olim Moses abbas, ut in fratrem qui deliquerat, sententiam diceret. Venit ergo, sed saccum arena plenum humeris detulit. Rogatus quid spectaculū sibi vellet? Peccata, inquit, mea sunt, quæ nec nosse satis & vix ferre valeo; jam de alienis quomodo judicavero?

Extremæ hoc prorsus audaciæ est, & vitium longe invisissimum Deo, animi arcana rimari velle, & ipsas aliorum cogitationes ad tribunal rapere, ac sententiam in eas dicere. Tu quis es qui *AR* judicas alienum servum? Domino suo *Rom.* stat aut cadit. Dominus illius cor illius *c. 14.* scrutatur; si domino suo probetur, quid *v. 4.* tu hîc te ingeris? propter quod inexcusabilis es, ô homo, omnis qui judicas, in quo enim judicas alium, teipsum condemnas. Quot actiones ab omni ævo visæ sunt pessimæ, quæ tamen ob intentionem

tionem, non tantum non malæ, sed & laude fuerunt dignissimæ. Ambrosius, vir integerrimus lupanar ingressus est, sed ut sacros honores fugeret: Abraham Eremita, vestem mutavit velut apostata, & solitudinem deseruit, sed ut rediret sanctior, sed ut neptem à flagitiis abstraheret: Pynuphius anachoreta ad Thaidem Alexandrinam divertit, sed ut eam à Veneris cultu averteret. Quotusquisque nostrum est, si illorum aliquem ad infames latebras contendentem vidisset, qui non pessime suspicatus, mox ut iudex profiluisset cum dicto: Videte hominem impurum, qui sub fornice lascivas delicias quærit. Pronissimum nobis fuisset hoc iudicare, sed an non falsissimum fuisset hoc iudicium? Ergo, Quicquid agant homines, intentio iudicat omnes. Quod vere dixit Bernardus: Intentionis propositum culpas discernit & merita.

Epist.
69. ad
Guid.
abb.

I. In divinis paginis res hæc longe clarissima. Jacob Isaaci filius, ille Abrahamo dignissimus nepos, patrem maternis artificiis induxit, fratrem spe amplissima fraudavit, & tamen faustissimam patris precationem impetravit. Fuit utique Jacob intentionis optimæ, qui & hoc quoque meruit elogium: *Jacob autem vir simplex.*

Gen.
c. 25.
v. 27.

Phinees duos homines una confodit, nec tamen rota laceratus, aut in crucem actus est; facinus illius mire Deo placuit:

Stetit

*Stetit Phinees, & placavit, & cessavit quasi- Psa.
satio, & reputatum est ei ad justitiam. Cain 105.
Abelem, David Goliathum & Vriam, v.30.
Ioab Abnerum & Amasam, Herodes
Magnus Ascalonita Bethlehemiticos in-
fantes, Herodes Antipas Ioannem Ba-
ptistam, Herodes Agrippa Iacobum, Pe-
trus Ananiam & Sapphiram interfece-
runt: mera homicidia, & vel manu vel
jussu facta, sed eorum intentiones &
causæ longe diversissimæ. Eodem mo-
do Apostolus unus, & quatuor Reges
illam dolentium vocem pronunciarunt:
P E C C A V I. Dixit hoc Pharao, dixit
& David, nec non & Saul hoc dixit, hoc
idem prorsus & Manasses rex, & Iudas
Iscariotes dixerunt, sed heu quam non
pari affectu! nam uti dispares prorsus
intentiones erant, sic & affectus dissi-
millimi. Verissimum etiamnum illud:
Quicquid agant homines, intentio judi-
cat omnes.*

Et quantæ actiones videri possent
laudatissimæ nisi eas intentio pessima
vitiaret. Illud Romani nominis insigne
dedecus, Catilina, ab opere censeri po-
tuisset Apostolus, non ab intentione.
Æstus, frigoris, inedia, sitis patientissi-
mus erat. Ista tolerabat, inquit Augu- L. 2.
stinus, ut immanissimas expleret cupi- de mor.
ditates: Apostoli ut eas premerent, & Man.
dominanti rationi servire cogerent.
Stirps Herodiana hujus rei specimen
præbuit luculentū Herodes Ascalonita:

Act.
6.12.
v.23.

Vt & ego veniens, inquit, adorem eum. Venisset certe, sed pugionem cruentum retulisset. Herodes Antipas Baptistæ paricida, Christo, quem Pilatus transmisserat, viso, lætatus est quidem, sed non ut Zachæus; hanc ei lætitiâ curiositas creabat; prodigium expectabat. Herodes Agrippa interfectoꝝ Iacobi, concionatorem egit: nam, *concionabatur ad eos.* Sed non ut populum erudiret, sed ut se ipsum in ornatu regio spectandum proponeret; ideo in ipsa cathedra ab Angelo interfectus est. Quicquid agant homines, intentio iudicat omnes.

Sap.
6.5.
v.4.
& 5.

Cum ergo Deus non tam opus attendat quam operantis intentionem; intentio autem sciri nequeat nisi à solo Deo, nimium quam audax & intolerabilis temeritas est, ullius hominis actiones, etsi pessimæ videantur, iudicare. Hoc enim facere, est perinde atque dicere: Ego cerno hominis istius cogitationes, ego intentionem illius intueor, ego Christus sum, ego renes & corda scrutor, ego sum Deus. Ex Orco hi tales iudices vociferantur: Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore: ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est. Exteriora aspeximus, & ab his interiora iudicavimus; inde noster tam temerarius, tamque fatuus error. Iobus in gravissimis illis ærumnis mira prolocutus, nunc dispu-

disputare cupiebat cum Deo, nunc peccata sua appendi, & examinari trutina, nunc scire se aiebat quod nihil impiū gessisset: ejuscemodi verba maligna interpretatione cognati exceperunt, nec aliter judicarunt, quam eum velut hominem flagitiosum jure merito puniri à Deo, qui tamen Deo fuerat charissimus. O judices temerarii & improbi! Atque hi tales, ut probe noscantur, cum in suis sint cæci, in alienis sunt oculatissimi; monstro similes. Domestica, & è propinquo sua non vident; aliena, etiā remotissima, usque ad ossium medullas scrutantur. Quin etiam vident in alio quæ nusquam sunt: solis suspicionibus in aliorum vitia defigunt oculos, in quorum laudibus carent oculis. Si quid tenebrarum est, vident, noctemque non raro in alieno cælo inveniunt, in quo plena lux est, diem esse in densissima nocte sua credunt, ita in nocte diem, noctem in die reperiunt, prodigioso ubique errore: minima in aliis vitia, apud illos maxima sunt; vitia sua, virtutes arbitrantur; quo fit ut in gravissimos errores labantur. nec mirum, oculos habent nequaquam simplices, sed in alienis invidia ac odio, in suis amore sui gravidos. O non Arcopagitarum, sed cæcum nimis judicium!

Cur in amicorum vitiis tam cernis acutū? Horat.

Cum tua pervideas oculis male lippus in-
unctis? l. I.
Sat. 3.

Errasti,

Errasti, & errabis hîc millies. Quicquid agant homines, intentio iudicat omnes.

*Hom.
5. in
c. 2. ad
Rom.
ante
med.*

*De
temp.
serm.
202.*

II. At hæc iudicandi libido totum Orbem turpissime infatuat : Vere dixit Chrysofostomus : Non facile reperies quemquam expertem hujus erroris. Omnes homines ut thronum non conscendant, ut carnifices, ut fidiculas, ac cõpedes minime habeant, attamen & ipsi quoque eos quos peccare intelligunt, iudicant in colloquiis, in communibus cõtibus, in conscientiaẽ calculo. Et Augustinus : Maxima, inquit, pars generis humani, indiscreto iudicio ad reprehendendum prompta & parata esse probatur. cum tamen non ita velit ab aliis iudicari, quomodo vult alios iudicare.

Ita est prorsus ; alteri alteros temerariis iudiciis continue flagellamus. Neque in ea tantum, quæ mali speciem præ se ferunt, sententiam proferimus, sed in ea etiam quæ benignam interpretationem non tantum admittunt, sed & exigunt, iniqui iudices sumus. Quantum Roma vetus in Fabio Maximo hallucinata est ; tantum, nec minus in Minutio. In hoc temeritatem pro fortitudine, in illo prudentiam pro timiditate graviter averfata est. Vna tamen hora docuit, multitudinis esse proprium, nihil sapere, temereque iudicare, ut ubi consilio est opus, eventum requirat. Sed omitto profa-

profana , quando sacris testibus abundamus.

Cum Moses ex Æthiopia uxorem sibi accepisset , mox soror connubium hoc male interpretata , fratrem mordaci iudicio perstrinxit. Neque sanctissimus rex David suæ conjugis acerbissimum iudicium potuit evitare.

Si quis patrii moris ignarus aut libidinosus , vidisset Iacobum ad fontem Racheli ferentem osculum , de læsa castitate haud dubiam hausisset suspicionem , aut Iacobum sibi similem , hoc est , libidinosum iudicasset. Quis Iuditham adeo comptam in Assyrii Ducis castra properantem intuitus , non simul pessime de illa fuisset suspicatus ?

Longe aliter Iosephus , ille beatissimæ Virginis castissimus sponsus. Vterum gestabat DOMINI mater , æterna Virgo , Iosephus quia conjugem suam Angelo similiorem norat quam homini , in eam sententiam adduci non potuit , ut ab ea quidquam contra conjugii fas actum crederet . ita rem omnem iudicio divino commendabat. Et quamvis argumentum ab oculis validissimum movendæ suspicioni urgeret , hujus tamen arcani iudex esse nequaquam sustinuit. Et vero Christus ipse , jam morti proximus , cum immanissimum facinus illorum qui se crucifixerant , negare nō posset , excusavit malitiam , & scelerum nefandam seriem miti nomine appellavit ignorantiam.

Ita

Ita omnes vere Christiani, cum factum non possunt, intentionem excusant: cum nec intentio videtur excusabilis, sibi tamen iudicandi auctoritatem non sumunt, sed id omne omnium iudici Christo transcribunt. Hi sane norunt quam vere dixerit religiosus ille scriptor: In iudicando alios, homo frustra laborat, sæpius errat, & leviter peccat.

*Thom.
à Kēp.
l. 1. de
Imit.
Christi
c. 4. n. 1*

*In ora-
tione
de sacra
Synax.*

III. Narrat Anastasius Sinaita, fuisse hominē in cœnobio, veste quidem religiosum, moribus tamen minime probatum, ut qui plurimum vitæ per otium & torporem exegit. Venit is ad extrema, jamque vicinus morti, nihil tamen formidinis aut horrois ostendit. Sollicitos hoc habuit adstantes, qui male metuebant homini, ne vitæ parum emendatæ clausulam apponeret non bonam. Itaque præsentium cordatior unus: Mi frater, inquit, quanta defidia hucusque vitam egeris non nescimus, & ideo miramur, unde tibi hæc securitas tam periculosa: gemitus & lacrimas hoc sibi tempus poscit, non intempestivam hanc lætitiā. Ad hæc moribundus: Ita est, Patres, nec ego nego, inquit, vitam traduxi turpi socordia, nec ullas jam virtutes numero. Verum, hac ipsa hora, omnium noxarum mearum chirographum attulerunt ad me Angeli, & vero etiam interrogarunt, num meas esse agnoscerem? Quibus ego: Agnosco, inquam,

inquam, & doleo. Unicum tamen est, quod iudicem mihi promittat mitiorem. Ex quo monachum indui, nisi me fallat memoria, *Neminem unquam iudicavi, nec ullius injuria meminisse volui.* Obsecro igitur, mihi reo patrocinentur verba DOMINI dicentis: *Nolite iudicare, & non iudicabimini: dimittite, & dimittetur vobis.* His auditis, Angeli peccatorum meorum chirographum lacera-
runt. Hinc ego nunc hilaris & spei bonæ plenissimus in Orbem alium migra-
bo. Hæc ubi moribundus fracta voce narravit, extremam vitæ spiritum edidit placidissime. Et ne meam hîc fidem Baron. tom. 8. Anno 599. n. 14. appelles, Lector, en eam signatis tabulis exhibeo. Tanti est, ô Christiani, tanti est vel unicum hoc velle & posse,
NEMINEM IUDICARE. Plurimum poterit apud iudicem Christum, quisquis poterit non iudicare apud seipsum. Ergo, Nolite iudicare, & non Luc. c. 6. v. 37. iudicabimini. Quisquis errare metuit, iudicare formidet.

Sed quis est qui hos errores velit cavere? Precabatur olim Anna, & arden-
tes preces largissimis distinguebat lacrimis. Vidit hanc Heli Sacerdos, & I. Reg. c. 1. precantis os observans, atque temulentam ratus: Usquequo, ait, ebria eris? v. 10. & seqq. digere paullisper vinum quo makes. Iniquissimo iudicio feriebat suspiciosus hic senex optimam feminam, quæ cum esset amaro animo, oravit ad Dominum fleus largiter,

largiter. Porro Anna loquebatur in corde suo, tantumque labia illius movebantur, & vox penitus non audiebatur. Hunc orantis habitum considerans Sacerdos, judicavit illam probe appotam, vano labiorum motu demurmurare verba. Tam falsum quam temerarium judicium; nec illo minus tale quod sequitur.

Miserat Hebræus rex David ad Ammonitarum Principem, qui suo nomine dolerent obitum parentis nuper defuncti. Credidit ille non officii causa ad se missos, sed ut sua omnia explorarent. In hanc sententiam deductus, barbam iis qui missi fuerant, contra jus gentium abrasit, & vestes turpiter circumcidit. Temeritas ingens, & quæ non impune illi cessit. Enimvero legatis barbam ademit, sibi autem regnum. I, nunc, & optimæ mentis consilia pessime interpretare. Pulchre Gilbertus: Et prava intentio, inquit, & perversa interpretatio, utraque malignatio est; utraque fellea, utraque falsa, nihil habens cum columbarum natura commune. Oculi columbarum sunt, qui nec falli volunt, nec fallere norunt.

At Christus ipse, actionum nostrarum omnium multo excellentissimum exemplar, heu quam crebra, quam & iniqua subiit judicia! Pharisei captatores acerrimi, censores impudentissimi, nequissimi judices assidue in specula excubabant, si quid forte in verbis factisque

DOMINI deprehenderent, quod invidio dente lacerarent. Seipsum subinde non vocatum ad cœnas invitabat Servator: mox è sua specula proclamabant Pharisei: Ecce vobis prophetam, vini amantem, comeffatorem, mensarum affeclam. Cum DOMINVS nobilissimam illam de pastore & ovibus dissertationem institueret, multi auditorum non verebantur dicere: *Demonium habet, & insanit; quid eum auditis?* Si cui Ioan. c. 10. v. 20. Christus Sabbato valetudinem restituisset: mox iterum è specula sua prorumpabant Pharisei, &: En, clamabant, hic homo Sabbathum audacia manifesta violat. Quicquid demum egisset aut dixisset IESVS, Pharisea gens quam primum malignissimam interpretationem apponebat. Nec mitiora iudicia in DOMINI discipulos ferebantur. Cum fame adacti spicas vellerent, cum manus superstitione non lavarent, cum jejunium non ut alii observarent, mox rigida censura notabantur: cum denique divino spiritu afflati facundissime simul & constantissime de Christo redivo perorarent, fuerunt qui nequissima crisi facundiam hanc cavillati dicerent: Quid miramini? fœcundi calices hoc possunt: boni viri largius obbibentes immaduerunt musto; hinc tam disert.

IIII. Nemo est qui hæc temerarium iudicum subsellia possit effugere. Si quis paullo lautiore vestitu incedat,

T

mox

mox eum ad iudicium raptamus, & more nostro quærimus: Vnde huic quæso tantum æris est, ut sic ad omnem pompam sese exornet? credibile, ipsum & dominum ipsius ex eodem vivere marsupio, & quod domino subtrahitur, in vestes expendi. Si quis tritior veste contentus, curam omnem ad mores transferat: mox adsumus, &: O hominem avarum, dicimus, nec sibi nec aliis bonum; ut numis parcat, vestitura obsoletum ac humilem probat. Si quis Confessionis & Communionis Sacramenta plus aliis frequentet; mox eum censuræ & calumniæ sequuntur, nec desunt qui dicant: En simulatam sanctitatem, aliis non minus nequam est, sed alium fingit se esse quam fit. Si quis crebrius inedia se maceret, mox sibili & notæ: En abstinentem Pharisæum, ut laudetur, esurit. Si quis fractis viribus & incommoda valetudine jejunium indictum non observet; mox iterum pessimæ voces, & nigrum theta: En hominem gulonem & ventri natum, qui ab unius diei inedia mortem metuit. Si quis solitudinis & silentii amantior, vitam cogitet religiosam, brevi adest non unus tantum, qui eum his vocibus lapidet: Otium sectatur iste, & bonos dies, labor ei sordere cœpit, aut desperatio illum ad hæc consilia protrahit. Si quis pravorum sodalium fugiens, moribus vivere sanctioribus conetur: hîc varii & incor-

inconditi clamores oriuntur ; illi adu-
latorem, hypocritam isti, misanthropum
alii nominant. Nemo tutus à volantibus
his pugionibus , quibus multorum no-
men turpiter configitur. Si quis cogita-
tionibus suis immerfus transeat nec a-
periat caput honoratori , illico profilit
iudex, & : En, exclamat, fastum homi-
nis & grande supercilium ! Si quis ob-
vium amicum non salutet, aut duriuscu-
lum se faciat, in promptu est accusatio,
& iudicium : En , vociferantur, quam
iste odium & hostilem animum non
dissimulet , en quam dedignetur nosse
pauperes ! Vere Augustinus : In homi-
ne, inquit, carnali, tota regula intelligē-
di, est consuetudo cernendi. Sanctus
Cassius Narniensis Antistes, vultu fuit
rubicundiore , mox eum Totila Sacer-
dotem potentem iudicavit. Vt au-
tem omnibus liqueret iudicii hujus fal-
sitas , Cassius in conspectu Totilæ,
famulum ejusdem à malo dæmone in-
fessum, signo crucis liberavit. Vitalium
integerrimæ vitæ monachum lupanari
egressum, colapho excepit homo teme-
rarius. at mox deformis æthiops cola-
phum illum liberaliter rependit, & ipse
viri sancti percussor furiis agitantibus
amens & spumans , tandem ad ipsum
Vitalium perductus est. Vitalius omnem
Injuriam sanctissima oblivione oblitte-
rans , hominem ab impuro genio vindi-
cavit. Interim alii curiosiores tugurium

Serm.

147.

*de tēp.**Greg.*

l. 3.

dial.

c. 6.

*Frus.**sed**paullo**aliter**hoc**narrat**Leont.**Neap.**Cypror.**Episc.**in vita**S. Ioā.**Elem.*

Vitalii lustrantes, in charta repererunt perscriptum: Viri Alexandrini, nolite ante tempus judicare, quoadusque veniat Dominus. O vocem in concionem omnium mortalium emittendam! Nolite judicare, nolite, ô viri Monacenses, viri Augustani, viri Ratisbonenses &c. judicare nolite.

Nihilominus, ah quoties, quam temere religiosorum hominum cœtus & judicantur & damnantur, tam superbix quam avaritiæ, aliorumque vitiorum? Quo quis ore promptior & audacior, hoc severior in eos judex decretoriam sententiam pronunciat inexorabilis; defensionem non admittit, rationes non audit, nemini nisi sibi aut sui similibus credit. Vere, Et nos in vitium credula turba sumus.

Hinc fulminatrices illæ judicum voces: Crux superbo huic Iesuitæ; avarum illum Oeconomum ad leonem; ad scallas Gemonias improbum hunc monachum.

O mortales, quantum supplicii vobis imminet ab his judiciis? Orbem pænetorum ad interitum trahunt, & impudica Venus, & temeraria Crisis: illic incontinentia homines & libidine furunt, istic judicii supercilio in alienos lapsus sæviunt. Adeo vafer est diabolus, ut quos velut sanctiores ad spurcam pecudum voluptatē pertrahere nequit, hos temerarii judicii consuetudine facillime

cillime irretiat. Nemo fere est, qui aliis hac in re norit parcere. Quanti reperiuntur qui ubivis locorum ceram miniatulam, tanquam omnium censores secum circumferant, & ubi demum quod displiceat vident, audiuntve, mox miniatula illud insigniunt.

V. At dixeris: Si quid narret fide dignissimus, si quid hisce meis oculis videam, si quid audiam his ipsis auribus meis, nihilominus sententiam promere non audeam? Non audes, mi homo, nam & sic falli potes, & ante te falsi sunt hac ipsa ratione innumeri. Ad Pastorem presbyterum venit religiosorum quispiam, rogavitque veniam sibi daret è cœnobio migrandi, nolle enim se cum fratre illo qui tam male audiret, diutius versari. Cui Pastor: Ne facile, inquit, malum credideris, quod audivisti. Ille contra è viri fidelissimi relatu id se accepisse, & ideo abitionem urgere. At hæc optime Pastor: Si, inquit, fidelis esset, nunquam id tibi dixisset. Sufurronum & detractorum nequitiam dextre notavit. Sed licet quippiam ipse videris & audiveris, tu tamen (ni tui officii sit) iudex in visa & audita esse non poteris. Si sapias, dices: Hoc esse factum scio, quo id animo, qua intentione, quas ob causas, quibus impulsibus sit factum, nescio. Si tamen (quod fieri non potest) omnia tibi liquido forent percognita, tu nihilominus substringe

Serm.
6.

Serm.
40. in
Cant.
sine.

Ad
Rom.
c. 14.
v. 3.

Pf. 18.
v. 13.

judicium, & Dorotheo monente, dic apud teipsum : Heu mihi , quia ille hodie deliquit , ego forsitan craftina ; stare mihi videor, cras forsitan casurus. & illum quidem fors facti jam pœnituit, quod mihi de me polliceri sane non possum. Bernardus : Etiam si, ait, perperam actum quid deprehendas , nec sic iudices proximum , magis autem excusa. Excusa intentionem si opus non potes : puta ignorantiam , puta subreptionem, puta casum. Quod si omnem omnino dissimulationem rei certitudo recusat, suade nihilominus ipse tibi , & dicit apud te metipsum : Vehemens fuit nimis tentatio. Quid de me illa fecisset, si accepisset in me similiter potestatem?

Lex Christiana non tantum imperat: noli furari, noli fornicari, sed & noli iudicare. Qui manducat, non manducantem non spernat : & qui non manducat, manducantem non iudicet. Mirum, ter mirum ! nos miselli ad abstrusissimos angulos nostri pectoris penetrare non possumus, & tamen parietes perfodere, atque aliena secreta scrutari tentamus; in nostris marcente ac hebeti visu sumus, & vel cominus cæcutiunt nobis oculi (nam *delicta quis intelligit ?*) et tamen alieni pectoris penetralia eminus pervidere , & de iis iudicium ferre aggredimur. Hic ego cum Chrysostomo vociferor: Vitam tuam ô homo, animadvertete , in tuam ipsius conscientiam descendete

scende. Quid vides festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo: Si ne ejiciam festucam de oculo tuo, & ecce trabs grandis, trabs ingens est in oculo tuo: Hypocrita, ejice primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis ejicere festucam de oculo fratris tui. In quæ verba Chrysoſtomus: Qui tam acer, inquit, in alienis fuiſti, ut etiam exigua denotares, quemadmodum in tuis tam negligens extitisti, ut etiã magna transcurreres? Velut si aliquis sævissimo hydrope, vel quolibet immedicabili languore constrictus, hunc quidem etiam negligat, eum vero culpæt qui exiguum in aliqua corporis sui parte non curat tumorem. Si vero malum est propria peccata non cernere, duplex jam aut triplex malum est judicare alios, & in suo oculo trabem absque dolore gestare. Verum ita nos solemus, hic mos noster est: dissimulare propria negligenter, & insultare impudenter alienis.

Quid agis, judex temerarie? cum nec auribus tuis, sed neque tuis oculis tuto possis credere; imo si vel Angelus è cælo tibi narret quid alter fecerit, ne sic quidem semper sententiam in alterum dicere poterit, cum nec Angelus humani pectoris arcanum rimari queat. Solus Deus, est *Dominus scrutans corda & probans renes*. Huic uni omnium hominum intentiones perspectæ sunt. Cum

*Matt.**c.7.**v.3. &**Luc.**c.6.**v.41.**Tom.**5. orat.**de Pro-**vid. &**tom.2.**in c.7.**Matt.**hom.**24.**post**init.**Hier.**c.17.**v.10.*

autem ab intentione pendeat, quam quisque nocens vel innocens sit, quæ hæc temeritas nostra est, suo Deum tribunali emovere, imo extrudere, & nosmet in eo reponere audacia incredibili: quæ hæc, inquam ego, temeritas, & quam digna ultricibus flammis, Dei partes usurpare, sententiam in quosvis liberrime proferre? Hinc illa Iacobi Apostoli gravissima commonitio: Qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi, & iudicat legem. Tu autem quis es qui iudicas proximum?

146.
a. 4.
v. II.
& 13.

VI. Tam autem foedum est hoc & grave quam commune ac usitatum flagitium. Totus Orbis laborat exitiali hac, sed suavi peste. Iucundum est & volupe plerisque omnibus, tam licente censura quosvis notare. Ita vix ullum est vitium in hac vita frequentius, nec in ulla vitæ parte densior existit humanæ mentis caligo, nusquam major ignorantia. Nam incerta pro certis affirmamus, aut si certa sint, ad nos certe non pertinent; aut si pertineant, occulta pro manifestis iudicamus; aut si etiam manifesta sint, quo tamen animo ea facta sint, ignoramus, nihilominus tanquam perperam facta persequimur. Et eo sæpe audaciæ progredimur, ut ob unicum proditorem Iudam, omnes Apostolos, totum Christi collegium; ob aliquot malos Præsules, omnes Pontifices,
& Epi-

& Episcopos; ob religiosos aliquot ex-
 leges, totos religiosorum cœtus; ob a-
 liquot improbæ vitæ sacerdotes, Cleri-
 cos omnes & presbyteros; ob discordes
 aliquot conjuges, omnes matrimonio
 junctos; ob infames aliquot virgines &
 viduas, omnem cœlibem vitam; ob mer-
 catores, aliquot injustos, omnia merci-
 monia; ob perditos aliquot cives aut
 opifices, totam civitatem; ob paucos
 Senatores aut Consules non bonos, to-
 tum Senatum; ob Principes aliquot, Re-
 ges, & Imperatores illaudatos, omnia
 magnatum fastigia, iniquissima teme-
 ritate damnemus. Heu nimium hîc au-
 daces sumus, & plusquam dici potest, te-
 merarii, qui nostro judicio æternum ju-
 dicem prævenire non formidamus. Ve-
 niet Christus, ut judicetur Mundus:
 quisquis prævenit, non Christus, sed An-
 tichristus est. Magistratus interpretes
 Dei sunt, neque illis, tanquam divinis
 oraculis, de quoquam, nisi quod aucto-
 re Deo cognoverint, pronunciare licet.
 Si aliter faciant, suisque affectibus ser-
 viant, judicium & ipsi severissimum
 subibunt. Hominibus, ut hominibus, ju-
 dicare vetitum.

Prohibuit Deus in prisca lege, Sacer-
 dotem de lepra judicium ferre, ante
 diem septimum. Tantæ res moræ fuit
 in discernendo morbo, qui tamen ocu-
 lis cernebatur: & quomodo permittet
 bonus hic Deus, ut alter alterius judicet

intentionem, quæ nulli patet oculo, nisi divino.

1. Reg.
c. 6.
v. 19.

Fœderis Arcam non violarunt Bethsanimitæ, sed paullo curiosius spectarunt: at suam hanc curiositatem, quæ levissima poterat videri, aut etiam pia, supplicio tamen luerunt longe gravissimo. Nam è primoribus septuaginta, è plebe quinquaginta millia hominum una strage perierunt. Quanto majus arcanum, obsecro, est Cor humanum, quam arca illa lignea? Et tu tamen, quisquis es, temerarie, hoc Dei archivum non curioso tantum oculo, sed improbo judicio revelare audes, & aliis etiam in spectaculum vel irrisum proponere?

Tom. 5
l. 1. de
corrupt.
punct.
cordis,
circa
mel.

Liberrime hîc juxta & verissime Chrysoſtomus: Si nullum, inquit, peccatum à nobis aliud fuisset admissum, pro hoc solo gehennæ nos tradi, satis abundeque sufficeret. Quippe qui in aliorum delictis severi & amarissimi judices residemus, nostras autem trabes, oculis infixas propriis, non videmus: qui aliena etiam minima sollicitè perscrutamur, & ad condemnandum ceteros, omne vitæ nostræ tempus absumimus: à quo vitio neque sæculi hominem, neque monachorum ullum facile invenies liberum; Et quidem cum tanta sit in hoc posita comminatio. divina enim sententia: In quo judicio judicaveritis, etiam ipsi judicabimini. Cum ergo mali hujus pœna quidem tanta sit posita, libido vero

ero aut voluptas, ut in ceteris solet
 eccatis, ex hoc nulla sumatur, omnes
 amen festini ac præcipites huic se vitio
 abjugarunt, tanquam si studium nobis
 certamen esset propositum, quis ad
 hoc malum prior omnium perveniret.

VII. Ergo, quod præclarissime Se- *L. 2. de*
 eca monet: Tollenda ex animo suspi- *Ira.*
 cio & conjectura, fallacissima irritamen- *c. 24.*
 a: Ille me parum humane salutavit, ille
 inchoatum sermonem cito abruptit, ille
 ad cœnam non vocavit, illius vultus a-
 versior visus est. Nunquam deerit suspi-
 cioni argumentatio; simplicitate opus
 est, & benigna rerum æstimatione. Ni-
 hil nisi quod in oculos incurret, mani-
 festumque erit, credamus: & quoties
 suspicio nostra vana apparuerit, objur-
 gemus credulitatem. hæc enim castiga-
 tio consuetudinem efficiet non facile
 credendi; addo, nec temere judicandi.
 Porro ii qui de omnibus male sentiunt,
 & quicquid egeris, vitio vertunt, non
 absimiles sunt cucurbitulæ medicæ,
 quæ eo tantum facta est, ut impurio-
 rem sanguinem eliciat: ita temerarii
 hi iudices, optima relinquunt intacta, si
 quid autem inter aliorum virtutes non
 laudandum, si quid in aliis pravi consi-
 lii latet, in lucem, ut putant, protrahunt;
 simul omnia vitiorum virtutumque no-
 mina turpissime confundunt: Demissi
 animi hominem, inertem aut simulato-
 rem vocant; pie simplicem, fatuum;
 sobrium,

sobrium, nimis austerum; abstinentem,
 delirum; ferium in delinquentes, cru-
 delem; ingeniosæ quieti vacantem, igna-
 vum appellant; providum, cunctato-
 rem & timidum nominant; parcum a-
 varitiæ nota insigniunt; fortis & ma-
 gnanimus illis contentiosus est; taci-
 turnus pro illiterato habetur; modestus,
 inficeti nomine infamatur: Contra ve-
 ro adulatorem pro amico venerantur, &
 adulationem, amicitiam interpretan-
 tur; temeritas ab iis sub titulo fortitu-
 dinis laudatur; temulentia sub hilarita-
 tis schemate commendatur; pro cauto
 timidus; prodigus pro liberali; fordi-
 dus & inhumanus pro parco & frugali
 accipitur; avarus industrii fert nomen;
 invidus & iracundus in magnanimo-
 rum societatem transeunt; ambitiosus
 & turgidus inter generosos censentur;
 fraudulentum prudentium, superbi con-
 stantium, garruli & lascivi affabilium
 titulos sortiuntur; cessatores otiosissimi,
 inter quietos, velut Dii referuntur.

Susque deque omnia vertuntur his
 judiciis tam temerariis, quibus magnam
 irrogamus Deo injuriam, nam temere
 nobis arrogamus quod ad solum Dei
 tribunal spectat. Et sicut in Reipublicæ
 damnum insigne cedit, si quisque sibi
 judicis auctoritatem assignet, contro-
 versias inter cives ortas suo calculo di-
 rempturus; aut si profani tribunalis ju-
 dex hominum sacrorum causas vi ad se
 trahat:

rahatur : Sic temerarium prorsus est, Christi judicis (cui soli perspectissimum, quo quæque animo fiunt) officium sibi minime commissum liberrius usurpare. *Vnus est Legislatoꝝ & Index, cui potest perdere & liberare. Tu autem quis es, qui iudicas proximum? Tu domi- næ cadaver habes, cui lacrimas tuas impendas, & tamen domum alienam quæris, ut in ea mortuum defleas. O miser,*

I nunc, & noctes discite manere domi- nos prius defle mortuos. Nox alta ignorantia te premit in cernendis rebus propriis, & tu tibi diem polliceris in alienis?

Et quæ hæc audacia vestra, o Christiani, *Nunquid faciem Dei, quasi larvam, accipitis, & pro Deo iudicare nitimini? Et quæ turpior sit temeritas, quam abditissima illa, uti est intentio, quæ nemini unquam præterquam suo Domino satis cognita esse potest, dijudicare? Quis enim hominum scit, quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in ipso est? Imo & ipsummet hominis spiritum multa prætereunt, quæ divinus solum spiritus novit, cui omnia patent pectoris penetralia. Homo vero videt ea quæ parent, Dominus autem intuetur cor.*

Rectissime Franciscus Assisias Seraphicus, comitis sui oculos in alienam mentem audacius immisos sic retraxit. Iter egit Franciscus, & obvium habuit in viâ

via hominem vultu lurido, & seminu-
 dum. Ingemuit altum hoc aspectu vir
 sanctus, doluitque sibi non largissimam
 stipem suppetere. At Francisci comes:
 Quid, inquit, mœrore afficeris pater?
 egeat indumentis hic homo, at forsitan
 concupiscentiis abundat? Franciscus ad
 hæc seria fronte: Itane frater, inquit,
 sic te de aliis judicare? tuam illi vestem
 quamprimum da, sed & abi, atque ad
 hominis genua supplicem te provolve,
 ac dicti veniam pete. Ita disces in po-
 sterum nō tam temere ferre iudicium.
 Optime factum: *Dominus intuetur cor,*
non homo.

VIII. Cum ergo humanus oculus
 ad hæc interiora minime pertingat, is
 qui temere iudicat, ultione non huma-
 na homines, sed divina flagellat. Super
 quo questus Iob: *Quare, inquit, perse-*
quimini me sicut Deus? Imo hæc ultio
 divina non est, sed est prorsus diabo-
 lica. Diabolus namque præcipiti ju-
 dicio Iobum incusans: *Nunquid Iob,*
ait, frustra timet Deum? En, re incogni-
 ta suspicio ac iudicium falsum & ini-
 quum. Quapropter Deus ipse (quod
 Gregorius observat) quo nostram judi-
 candi pronissimā temeritatem coërce-
 ret, in Sodomæas turpitudines & fla-
 gitia, non prius sententiam pronuncia-
 re voluit, quam undequaque ad amuf-
 sim omnia explorasset. Ideo: *Descen-*
dare, inquit, & videbo utrum clamorem,
qui

Iob.
 c. 19.
 v. 22.

Iob.
 c. 1.
 v. 9.

L. 19.
 mor.
 c. 14.

Gen.
 c. 18.
 v. 21.

qui venit ad me, opere compleverint, an non est ita, ut sciam. Qua loquendi ratione declaravit Deus, se non relatu solo, aut levibus conjecturis, sed rebus penitissime perspectis in jus vocare.

At nos, non Dii, non Angeli, nec dum beati, sed homines vanissimi, tribunal hoc non modeste conscendimus, sed impudenter invadimus & irruimus; si quis obstet, irrumpimus vi, & occupamus. Ita de occultis asseveranter, de incertis confidenter, de ambiguis indubitanter, de plurimis ad nos nihil spectantibus arroganter, de omnibus denique prave & impie judicamus, cum mitissimi sumus, minimum suspicamur. At hæc ipsa suspicio, judicium est sed non nihil dubium, & levibus conjecturis nixum.

Hanc autem tam temerariam suspicandi ac judicandi consuetudinem, ingentia sequuntur damna: Quisquis ita judicas, persuasissimus sis, tibi gravius imminere judicium, non ab hominibus tantum, sed à Deo. Ut enim peccata tua diligentius examinentur, ait Chrysostomus, legem prius ipse posuisti, severius de his, quæ proximus peccaverat, judicando. Fidelis hîc monitor etiam Bernardus: Ita clemens esto, inquit, *De intera domo c. 45.* in alienis delictis sicut in tuis; nec quemquam districtius quam te judices: sic alios judica, ut ipse judicari cupis. Lex tua te constringit; judicium quod aliis imponis, ipse portabis. In quo *Matth. c. 7. v. 12.* judi-

judicio judicaveritis, judicabimini.

Pharisæus qui una cum Publicano templum subierat, & precando quasi certaverat, victus & damnatus est, non quod Deo pro beneficiis gratias egisset, sed quod Publicanum temere judicasset, impium eum arbitratus, quem pœnitentia jam expiaverat. Atque ut præceps hoc judicium ipsi Pharisæo plurimum, ita nihil Publicano nocuit. Sic

*L. 2. de
serm.
Dom.
in mō-
te c. 6.
Pelag.
libell.*

10.

15.

*L. 5.
instit.
c. 30.*

sæpe, inquit Augustinus, judicandi temeritas nulli plus nocet quam ipsi judici. Pulchre dixit abbas Pastor: Sunt qui linguam contineant & ore fileant, sed quia intus non tacent, & corde judicant, ideo sine cessatione garrunt, sed neminem juvant, & sibi plurimum obsumunt. Et fit frequenter ut in eadem incidamus ipsi, quæ prius damnaveramus in aliis, ut vel sic infania nostra discat erubescere. Ita senex ille Machetes (Cassiano memorante) in seipsum questus: Reprehendi, ajebar, fratres meos in tribus, & in iisdem ipse graviter deliqui.

Illud vero frequentissimum, ut, qui tam lynceus judex est in culpis alienis, in suis noctua sit & talpa. festuculam alieno inhærentem oculo educit solertissime, trabem è suo tantum abest ut eximat, ut nec quidem videat. Hic temerarii judicii mos est, nemini parcere, obvium quemque censura perstringere, pessima quæque de aliis suspicari, omniū
inten.

intentiones rimari & examinare, seipsum penitus ignorare. Quod deplorans Gregorius: Stulti tanto intentius, *L. 14.º*
 inquit, de aliis judicant, quāto sua pro- *mor.*
 fundius ignorant. Siracides verissime: *c. 1.*
 Pes fatui facilis, inquit, in domum pro- *Eccle.*
 ximi. Quia suis neglectis, alienas ædes *c. 21.*
 irruit & scrutatur. *v. 25.*

Huc omnino spectat, quod de comitiis Atheniensium quispiam olim dixerat: Sapientes ac docti proponunt, indocti vero ac stulti judicant & decernunt. Idem hinc fit. Homines modesti & prudentes plurima quidem observant, sed iudicium semper continent, & substringunt; stolidi & temerarii pauca capiunt, & omnia continuo judicant. Evidente hoc indicio, à fatuis facillimum est distinguere modestæ sapientiæ viros ac feminas. Et quemadmodum apes cælo pluvio, & sparsis per aërem nebulis, in alvearia conficiendo melli se recipiunt: ita homines bonæ mentis, & oris minime venenati, in seipsum descendunt, secum ipsi habitant, & optimarum cogitationum mel faciunt, nec in apertum suo periculo evolant, cum in rebus humanis omnia plena nebularum cernant. Rectissime prorsus: quid enim densioribus nebulis involutum quam humani cordis intentio? Sermones audimus, actiones cernimus, intentiones latent, nec ullius lyncis oculi ad illam unquam penetraverint. Quicquid agant

V homi-

homines, intentio iudicat omnes:

Ictericis, & iis qui regio morbo laborant, omnia videntur esse cerei ac flavicoloris. huic sanando morbo chelidonium plantæ pedis supponitur. Noxa hæc judiciariæ temeritatis, Icteros est animi, quæ omnibus hoc morbo laborantibus, non suo, sed maligno colore omnia repræsentat. Qui sanari cupit, à pedibus suis, hoc est, à suis affectibus melendi ducat initium. Affectum in alios non morosum, non difficilem, non stomachosum, non odiosum, non inhumanum, non hostilem gerat; sed potius mitem, benignum, facilem, qui omnia molliore contegat interpretatione, qui vitium oderit, non vitiosum, qui dicat: Alia erit ipsius & melior intentio quàm sit actio: sed erraverit, fors illum erroris jam pœnituit. Nobilissimum hoc misericordiæ genus est, non tam dando multa, quam nihil iudicando benevolum se alteri præbere. Qui succum Ophiuræ Æthiopicæ bibunt, serpentes à se & nescio quæ terrificæ monstra putant videri: Qui superbix, ambitionis, invidiæ aut odii succos hausserint, omnia quæ viderint & audiverint, carpent & damnabunt, seipsos duntaxat mirabuntur & extollent, tam sibi ipsis pretiosi, ut dicere non vereantur: Non sum sicut ceteri hominum; Morbus hoc ipso pessimus, quod plerumque spernat remedia.

Zus.
c. 18.
v. 19.

IX. Et hoc est quod divinus Paulus gravissime inculcat, hoc illud est quod acerrime nos dehortatus : Itaque noli-^{1. Cor.} te, clamat, nolite ante tempus judicare : ^{c. 4.} quoadusque veniat Dominus, qui & il-^{v. 5.} luminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium. Quid judicatis præproperi? lis etiamnum pender, & tota est sub iudice. Adhucdum secretissima quæque consilia cordium in archivo divino latent, quo nulli hominum accessus; nondum dies dictus, necdum producti testes, aut peroratae causæ. Sed sit tempus dicendi juris, non tamen hoc vestrum, sed Dei est, Deus *illuminabit abscondita tenebrarum*. Tantisper ergo, dum iudex omnium adsit, iudicia vestra continete.

Hoc idem Christus ipse contentissime vociferatur : Nolite judicare, & non ^{Luce.} iudicabimini : nolite condemnare, & ^{c. 6.} non condemnabimini : Dimittite, & di-^{v. 37.} mittemini. Ergo, *Nolite judicare*, nolite dicta factave dubia sinistre interpretari, vel delicta levia exaggerare, vel crimina etsi certa divulgare, vel calumniis benefacta impetere, vel delinquentem desperatae salutis proclamare, nam hoc temere iudicandi vitium Pharisæis est familiarissimum, qui sibimet omnia ignoscunt, nihil aliis : *Nolite judicare*, nam quisquis in alios curiosus, severus, iniquus est censor, tales experietur censes & suæ vitæ, qualis ipse fuerit

alienæ: *Nolite judicare*, alioqui subeundum erit vobis apud Deum quoque iudicium exactum, severum, rigidum: *Nolite judicare*, nam adeo benignus est Deus, ut vel hoc ipsum *NOLLE* vestrum amplissime remuneraturus sit; hoc vestrum erit præmium, *Non iudicabitini*: vos Orbis iudex, non ut reos gehenna damnandos, sed ut amicos cælo donandos humanissime affabitur die omnium supremo.

Pelagius de Græco, libell. 10. c. 31.

Ascetarum aliquis, Iosephum abbatem interrogabat in hunc modum: Quid obsecro, mi Pater, faciam? stipem quam largiar, non habeo; tot molestias ægerime tolero, quid ergo mihi faciendum suades? Ad hæc Iosephus: Si horum, inquit, nihil possis facere, hoc age, & neminem iudica: multum fecit, quisquis hoc potuit. Sed quam multi sunt, qui hoc, etsi facillimum, nolunt posse. In quos Chrysostomus merito excaudescens, in illa Domini verba, (*Nolite judicare*), sic differit: Si ergo non per unam, sed per omnes, ut ita dicam, vias, & per omnes aditus currimus, & festinamus occupare gehennæ ignes, & non solum pro his, quæ laboris aliquid & continentia videntur exigere, proni in ea ruimus, sed etiam pro iis quæ levia sunt, & neque necessitatis aliquid, neque illecebræ quidquam continent aut voluptatis, pari linea utrobique prævaricationis damnatur. Arguimur enim

Tom. 5. l. de sompniet. cordis, circa med.

ex his facilibus & levibus, quod etiam in illis quæ videntur laboriosa esse, propria ignavia defidiaque delinquimus. Nam, dic mihi, quid laboris habet, ut non iudices alium, neque peccata aliena discutias, neque condemnes proximum tuum? imo vero magis in discutiendo & perquirendo aliena commissa labor est, & iudicare de alterius mente, summa difficultas. Quis vero hoc audiens credere aliquando possit, quod cum possimus sine labore servare mandatū, laboramus, & nitimur, ut prævaricemus. Si per otium & negligentiam peccaremus, esset fortasse aliquid veniæ his qui laborare nequissent. Vbi vero laboratur ut peccetur, studiumq; adhibetur & contentio, quatenus prætereatur mandatū, quis est qui pro hoc malo veniam speret? Hoc enim est contendere adversus eum qui præcepta dedit, & bellum legibus ejus inferre.

Ex hac Chrysofostomi ratiocinatione liquet, illam iudicandi temeritatem ea de causa inter graviora flagitia censerī, quod ea legem servatu facillimam pro-caciter evertat. Quisquis illud unicum, **NOLO IUDICARE**, impetravit, jam obtemperavit legi. Quod si te tanta iudicandi libido stimulat, audi obsecro eundem Chrysofostomum optime suadentem his verbis: Vis iudicare? tua *Hom.* judica. Nemo accusat si teipsum con- *21.* demnes, accusat autem si non iudices; *sine ep. ad*

accusat, si teipsum non arguas; accusat stuporis. Vides quempiam irasci, irritari, aut aliquid aliud facere grave & indignum? statim etiam tu quoque cogita, quæ sunt tua, & ita nec illum valde condemnabis, & à peccatorum onere te liberabis. Si sic vitam nostram componamus, si eam sic exerceamus, si nos ipsos condemnemus, non peccabimus; multa autem bona & præclara faciemus, si mites simus & modesti.

Hæc de judiciis temerariis necessario erant interferenda. Et pæne certum, quo quis minus suam examinat intentionem, tanto pronius iudicat alienam, sed suo damno, quod plerunque tanto est gravius, quo minus sentitur.

CAPUT VIII.

Qua sit RECTAE INTENTIONIS *Praxis*

MAthematicis figura rotunda omnium perfectissima est, cujus idem & principium, & finis est: Actiones hominis nobilissimæ sunt, quæ uno gaudent & principio, & fine, Deo, Deique honore. Qui tam puram & candidam mentis sinceritatem actionibus suis omnibus induit, nunquã non plurimum emeretur, & facillimum est huic tali plus uno die promereri, quam alius possit anno integro. Sane oblata Deo, uti Salviãnus loquitur, non pretio sed affectu

Et tu placent. Hoc est quod egregie Theologus ille dixit: Christianos non per verba, sed per adverbia cælum adipisci; cum non tam attendendum, ut actio bona sit, quam ut bene fiat, neque enim jejunare solū, aut orare & eleemosynas dare, aut aliud præclari quippiam patrare, cælum obtinet, sed recte jejunare, bene orare, pie eleemosynas dare, omnia sancte facere: duplici Eliæ spiritu; geminis bobus ad portandam Arcam; duobus pullis ad perficiendum sacrificium est opus, scilicet opere bono, & bona intentione.

Phil.
Bosq.
par. 4.
Acad.
conc.
I 4.
n. I.

Ceteram restat exponere, id quod in rebus animi & salutis præcipue spectandum, ut scilicet non tam laboremus, qua ratione salubria monita capiamus, aut memoriæ tradamus, quam quo modo audita in opus educamus, & sic ista discamus, ut quæ fuerunt verba, fiant opera, & ut institutionem probemus rebus. Facere docet lex Christiana, non dicere. Ergo hoc jam agamus, & quo modo re ipsa actionibus diversis, intentio jungenda sit, exponamus.

Seneca
epist.
20.
initio.

I. Ad auspiciū diei.

Initium ergo sumamus à lucis exordio. Prima omnium cogitatio quovis die ad Deum eat. Præclare Laurentius Justinianus: Prima vox, inquit, prima cogitatio, primus affectus divinam resonet laudem, & illi se sincero corde

L. de
discipl.
c. 10.

298 DE RECTA INTENT.
committat. Atque si de verbis agatur,
hæc esse possunt :

*O mi amantissime Deus , totius diei hujus
actiones, ad gloriam & honorem tuum tibi
offero, In nomine Patris, & Filii, & Spi-
ritus sancti, Amen.*

· Addi potest :

*O bone I E S U , per passionem tuam te ro-
go , ab omni prava intentione , hac die me
conserva.*

Nec aliud quam hoc ipsum somni prin-
cipium sit. Neque enim sine culpâ igno-
rare possumus , diabolum in hoc diei ac
noctis confinio esse occupatissimum,
quando hoc fatagit veterator, ut homi-
nem semisomnem pessimis cogitationi-
bus suaviter præoccupet , & in eo vel
invidiæ , vel libidinis , vel impatientiæ
semina spargat in totum diem plurimum
valitura. Novit Orciniana hæc vulpes,
dimidium facti se habere , si tam indu-
strie cœperit. Idcirco vigilandum tam
ad diei principium, quam ad finem; nam
& noctem cacodæmon ex voto habet,
si noctis initium fecerit suum. His i-
gitur temporibus potissimum , castissi-
mis cogitationibus muniendum est pe-
ctus , ne illud hostis prius expugnasse
sentiatur, quam obsedisse.

II. Ad singulas horas.

Utilissimum prorsus exercitium est,
& magni momenti , horis singulis se
Deo

Deo Deique matri commendare, exitum vitæ cogitare, atque ita rectam intentionem restaurare. Huic fini commodissimum, singulis horis Dominicam orationem, aut Angeli salutationem recitare, illudque (Nunc, & in hora mortis nostræ) affectu excitatiore pronuntiare. Et qui enim potest benignissimus Deus illi non optimum vitæ finem concedere, qui eum aliquot annis, omnibus horis petiit? Potest quidem Deus, neminis debitor, hoc ipsum æquissime negare, si velit, tametsi quis mille annis nulla non hora id petiisset; verum, *Sap. c. 1. v. 1.* *Sen- tite de Domino in bonitate: Pater vester de* *Luc. c. 11. v. 13.* *calo dabit spiritum bonum petentibus se:* *Matt. c. 21. v. 22.* Omnia quæcunque petierimus in oratione credentes, accipiemus. Ergo qui sibi quam optime consultum volet in novissima vitæ hora, id horis singulis à Deo Deique matre flagitet. Ad hanc utilissimam pietatem promovendam Leo *Vide Trismegist. Christ. l. 2. c. 4. §. 2.* X. Pontifex Max. omnibus, qui quot horis salutationem Angeli pronuntiarent, mille dierum indulgentias concessit. Paulus V. in eodem folio successor, Anno Christiano M. D. C. X I. hoc ipsum confirmavit. Rectissime fecerit, qui ad priorem illam, tres precatiunculas istas adjunxerit:

Benedictus Deus in aeternum.

Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam.

O Dominus meus, & Deus meus, ego

me tibi offero in omne tuum beneplacitum.

Hæc ideo addenda, quia tunc maxime renovatur bonæ intentionis studium, cū quis seipsum divinæ voluntati quam

*Monil.
spirit.
6. II.*

integerrime committit. Ludovicus Blossius testatur, Sanctam Gertrudem divinitus ejus rei admonitam, trecenties sexagies quinquies hæc verba pronunciasse: *Non mea, sed tua voluntas fiat, o amantissime I E S U.* Hoc nemini non imitabile est, idque cum laude, uti præclare idem Blossius: Nulla, inquit, præstantior oratio est, quam ut quis petat gratissimam Dei voluntatem, in se, & in omnibus aliis fieri.

*In
Instit.
spirit.
6. 8.*

Cui tale nullum est exercitium, huic eunt horæ, & dies, huic hebdomades, & menses, & anni effluunt, quibus tamen rarissima Dei memoria est, vix unquam & non nisi frigide de Deo cogitatur, quod non tantum non Christianum, nec humanum, sed ferinum est.

Si quis autem omnes actiones suas, ad generalem intentionem, velut ad regulam, cupiat dirigere, hanc ei formulam damus intentionis optimæ:

O mi amantissime Deus, ego me, meaque omnia, ad sanctissimam voluntatem tuam, in omnibus conformare unice desidero.

Hæc una omnes bonas intentiones complectitur, nec est quidquam homini ad veram tranquillitatem & felicitatem expeditius, quam idem in omnibus velle, quod Deus. Quisquis ad hunc apicem

em pertingit, supra omnes procellas
est, & proximus cælo.

III. *Ante orationem, Sacrum, Exa-
men conscientia, Confessionem,
Communionem.*

O R A T V R V S sic animo secum sta-
uat. 1. Orabo ut Deum honorem,
colam, & laudem. 2. Ut Deo pla-
ceam, & gratum ei sacrificium exhi-
beam, & sic in ejus gratia me conser-
vem. 3. Ut Deo meo gratias agam,
pro illius in me liberalitate, & benefi-
ciis innumeris. 4. Ut satisfaciam pro
noxis meis. 5. Ut animo & corpori
necessaria impetrem; vires, valetudi-
nem, animi lumen, mei ipsius noti-
ciam. 6. Ut obtineam virtutis augmen-
tum in hac vita, gloriæ in altera. 7. Ut
voluntatem meam cum divina magis
magisque uniam. Perfunctorie non o-
rabit, qui ad orationem tam serio se
præparabit.

*Fuit sacerdos qui horariis precibus has
intentiones sane pias præfixerit.*

Preces MATUTINAS dixit in ho-
norem sanctissimæ Trinitatis, pro con-
versione omnium in peccato lethali exi-
stentium.

LAVDES, ut vocant, recitavit in
honorem omnium sanctorum Angelo-
rum, pro omnibus suis inimicis, & ob-
trectoribus.

PRI-

302 DE RECTA INTENT.

PRIMAM, in honorem Christi IESU ad columnam flagellati, pro fuorum peccatorum venia, & virtute sibi maxime necessaria impetranda.

TERTIAM, in honorem Christi IESU spinis coronati, pro Regibus & Principibus Christianis omnibus.

SIXTAM, in honorem Christi IESU ea hora crucifixi, pro omnibus eo die singulariter afflictis.

NONAM, in honorem Christi IESU ea hora expirantis, pro omnibus eo die animam agentibus.

VESPERAS, in honorem beatissimæ Virginis Mariæ exanimem filium tunc complectentis, pro omnibus eo die defunctis.

COMPLETORIVM, in honorem omnium Sanctorum Cælitum, præcipue tutelaris Angeli & Patroni, pro felici Perseverantia in bene cœptis.

Nobilissimum hoc orationis condimentum est, si sint qui eo velint uti seria imitatione, piæque consuetudine. Blossius sacerdoti hanc precatiunculam ante Canonicas preces dicendam suggerit:

Domine IESU, ego pro tui honore humiliter obedire, & tibi fideliter servire, teque pure laudare desidero, in unione illius perfectissima attentionis, qua tu patrem orasti & laudasti in terris: & quia sine te nihil possum, adjuva me gratia tua.

AVDI-

AUDITVRVS Sacrum, easdem
 uas Oraturus, intentiones sibi propo-
 nere, sed & has addere poterit. 1. San-
 tissimum hoc sacrificium, ô Deus, cum
 sacerdote tibi offero, ut tester te esse
 Deum, Dominum, Conditorem meum,
 cui omnia meque totum debeo. 2. Ut
 particeps fiam tanti mysterii, in quo ve-
 rum Christi corpus & sanguinem offer-
 firmissime credo. 3. Ut pro vivis ac
 defunctis orem.

EXAMINATVRVS Conscien-
 tiam, hæc præmittat. 1. Rationes à
 Conscientia mea exigam, ut meipsum
 posse discam. 2. Ut Conscientiæ pu-
 ritatem obtineam. 3. Ut tam crebros
 elapsus in pristinas noxas studiosius
 auerem. 4. Ut apud Deum in gratia
 maneam, & per hanc actiones meas
 illi commendem. 5. Ut confessioni fa-
 ciendæ hac ratione me præparem. *Qui Prov.*
 diligit cordis munditiam, propter gra- *c. 22.*
 tiam labiorum suorum habebit amicum *v. 11.*
 regem.

OBITVRVS Confessionem, hæc
 sibi proponat. 1. Firme statuo animum
 meum sacerdoti aperire integerrime.
 2. Meipsum accusando submissionem
 exercebo. 3. Cum Deo in gratiam re-
 dire cupio. 4. Turpi mole mearum
 cordium, & pænis ob eas debitis libera-
 ri appeto. 5. Conscientiæ tranquilli-
 tatem, & ardentio rem spiritum in divi-
 nis obsequiis obtinere desidero.

PER:

PERCEPTURVS Eucharistiam, ad hæc animum intendat. 1. Divinum epulum accedam, ut Dominicæ Passionis memoriam in meipso revocem, jubente Domino : Hoc facite in meam commemorationem. 2. Vt Christo meo per amorem quam arctissime uniar. 3. Vt contra diaboli tentamenta, & insidias omnes meipsum muniam. 4. Vt Deo meo vere devotissimus & subjectissimus fiam. 5. Vt omnigenam gratiam, omniumque virtutum, præsertim Humilitatis, Patientiæ, & Charitatis incrementum consequar.

IIII. *Ante quaslibet virtutum actiones.*

GRATIFICATURVS gratiam alteri, præsertim non adeo bene merito, hæc apud animū suum volvat. 1. Huic homini, ô Deus, gratiam hanc præstabo pro singulari quo in te sum affectu, & ut te Dominum meum, qui in omnes etiam hostes benignissimus es, pro viribus imiter. 2. Vt eo majorem apud te gratiam ineam, & post hanc vitam, ampliolem gloriam obtineam. 3. Vt tibi morem geram, qui mihi charitatem in alios, etiam inimicos, tantopere commendasti & præcepisti.

DATURVS stipem, hos sibi fines constituat. 1. Benigne faciam egenis, ad majorem Dei gloriam, ut universis illius beneficiis me gratum exhibeam.

2. Vt

2. Ut quod mihi fieri velim, id aliis faciam, & ut mendiculorum utilitati serviam, eosque Christiana charitate complectar. 3. Ut Orbis iudex æquissimus, mei quoque misereatur, quando ipsemet misericordibus promisit misericordiam. 4. Ut pro noxis meis satisfaciam. 5. Ut meritum ac præmium æternum, quantum in me, augeam.

Porro expedit summopere, unam eandemque actionem pluribus ad Deum intentionibus dirigere, hoc enim mirabile dat incrementum amoris divino. Nam cum multiplicantur actus, augetur habitus, at vero recta intentio amoris actus est, igitur his actibus amoris multiplicatis, necesse est amor ipse mirifice augeatur. Ut autem rerum omnium quas Numinis honori agimus, plures intentiones velut in parato habeamus, paradigma subjiciemus, ad quod omnes actiones alias licebit conformare. Hoc sit exemplo: Est qui extra legem & esuriales dies jejunium velit servare; ut autem istam à cibo abstinentiam Deo reddat commendatiorem, hanc precatiunculam præmittet:

O mi amantissime Deus, hoc jejunium tibi offero. 1. Ad gloriam tuam, & ad Iesu Christi crucifixi honorem, in unione omnium jejuniorum, qua filius tuus Dominus noster, cum in deserto, tum alibi toleravit. 2. Ita nunc jejunare statui, ob amorem in te. 3. Et ut tibi gratior fiam. 4. Dignioresque tibi gratias

gratias agam ob innumera tua in me beneficia. 5. Vt etiam majorem gratiam & sublimiorē Paradisi gloriam promerear. 6. Earumque virtutes, quæ mihi in hac vita necessariae sunt, impetrem. 7. Vt pro peccatis meis poenitentiam agam, poenisque mihi perferendis me exonerem. 8. Vt immoderatam cibi vel potus appetentiam refrenem. 9. Vt castitatem, statui meo convenientem, illibatam conseruem. 10. Vt Christi Domini mei vestigiis insistam, qui, ut mihi exemplo esset, jejunavit.

O mi Deus, ego tibi hoc jejunium, omnes afflictiones ac misérias meas, & quicquid animo vel corpore passus aut passurus sum, simul etiam omnia omnino opera mea, tam cogitationes, quam dicta & facta tibi offero, ad tuum honorem, per merita Christi Iesu Domini mei, quicquid vivit & regnat in sacula seculorum, Amen.

Cum ab Ecclesia, Confessario, aut aliis præceptum est jejunium, decem superioribus illis, addi potest hæc undecima intentio.

11. Vt obediam, & Ecclesiae legibus satisfaciam.

Sed & hæc duodecima.

12. Vt hoc (illudve) beneficium, quod peto, à te impetrem.

Eadem hæc oratiuncula, pauculis mutatis, præmitti potest quibuscunque aliis virtutum actionibus. Atque ut hujus rei specimen demus: Est qui actum heroicum, quem vocant, actum generosum

sum, difficilem, arduum velit exercere, & suam Deo castitatem asserere, hanc oratiunculam velut scutum objiciet :

O Iesu castissime, statuo cum tua gratia castitatem servare inviolatam, omnibusque carnis invitamentis pro viribus repugnare.
 1. *Vt sanctissimo nomini tuo plus inde honoris accedat.* 2. *Vt ego tibi magis magisque placeam, & accuratius inserviam.* 3. *Vt tot sanctissimarum virginum, tot aliorum castissimorum hominum, totque purissimorum Angelorum suavissima societate gaudeam, & sic uberiori gratia me præparem.* 5. *Vt effrenes libidinis motus, & omnem carnis petulantiam retundam, atque sic noxas priores eluam.* 6. *Vt præmium singulare, caeleste, aeternum castis omnibus promissum obtineam.*

Est porro, cui cum iracundis, pervicacibus, præfractis hominibus agendum sit, hic ergo ut Christiana submissione & mansuetudine omnem verborum contumeliam possit concoquere, his sese intentionibus præmuniat, & precatiunculam opponat istam :

O Iesu mitissime, ego iram & omnem verborum acerbicatem detestor, cupioque cum omnibus mansuete & benigne agere. 1. *Vt gloriam tuam amplificem.* 2. *Vt te magistrum meum imiter, qui tuis discipulis omnibus hoc unice commendas : Discite à me quia mitis sum, & humilis corde.* 3. *Vt omnibus bono sim exemplo, neminem ladam,*
Matt.
c. II.
v. 29.
nec ullum ad iram aut impatientiam provo-

308 DE RECTA INTENT.

cem. 4. Ut in meipso tranquillitatem animi, cum aliis amicitiam & pacem conservem.

5. Ut extrema vita hora te iudicem eo benigniorem experiar. 6. Ut te Dominum meum

*Matt.
c. 5.
v. 4.*

sponsorem ac debitorem habeam, à quo mansuetis promissum: Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram, beatam scilicet illam

viventium. 7. Ut eo altius evehar in caelo, libenter omnibus me submittam, cum

*Matt.
c. 23.
v. 12.*

sciam illud longe certissimum: Qui se humiliaverit, exaltabitur.

Est qui tetricum, severum, rigidum habeat dominum, aut similem huic dominam, aut etiam plures non tam dominos quam reges, sive humaniores

tyrannos. Hic ergo, ut generosa obedientia hero superbo etiam & imperioso pareat, semetipsum adigit ad obsequelam, his intentionibus:

O mi Deus, voluntatem tibi meam offero, & constituo iis omnibus quibus obligor, prompte, integre, sincere obsequi. 1. Ut dum homini obedienter servio, tuæ voluntati tuisque jussis

obtemperem, nam novi à quo mihi dictum sit: Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit. 2. Ut tot

mala immorigeris, & rebellibus immunitia evitem. Nam & illud novi, quis dixerit: Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi à Deo: quæ autem sunt, à Deo

*Ist.
c. 10.
v. 16.*

ordinate sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit; qui autem

*Ad
Rom.
c. 13.
v. 1.*

refi-

resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. 3. Vt victoria mihi præscripta meipsum triumphem, nam nec istam iussionem ignoro: Servi, subditi estote, in omni timore, dominis non tantum bonis & modestis, sed etiam dyfcolis. Hæc est enim gratia, si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens injuste. 4. Vt à vestigiis Domini & Servatoris mei non abeam, qui propter me, factus est obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis. 5. Vt promissum ingens obedientiæ præmium adipiscar, scio namque quanti Deus hanc unam virtutem æstimet, Melior est enim obedientia quam victima. Et: Vir obediens loquetur victoriam. Tantum est Ludovico Blofio, suam alterius voluntati subicere, ut dixerit: Qui relicta propria voluntate, facit humiliter ad honorem Dei, voluntatem alterius in relicta, magis Deo placet, quam si multo tempore corpusculum suum pane & aqua tantum sustentaret, asperisque flagellis cruciaret ex voluntate propria. Victoriam loquetur vir obediens. Sed & illud addit Blofius notatu dignissimum, & quod rectæ intentionis studium mirifice commendat: Acceptius obsequium, inquit, homo præstat Deo, quando à vano & non necessario visu, auditu, olfactu, gustu vel tactu discrete abstinet, voluntatem suam in hujusmodi rebus, pure propter Deum,

*I. Pet.**2.**v. 18.**Ad
Philip.**c. 2.**v. 9.**I. Reg.**c. 15.**v. 22.**Prov.**c. 21.**v. 28.**In Ta-**bella**spirit.**mibi**pag.**576.**col. 2.*

mortificans, quam si mortuos ad vitam temporariam revocaret.

Est qui carnem subinde sentiat refractariam, ut ergo hanc bestiam cicuret, & dicto faciat audientem, vario illam stratagemate adoritur: nunc cibo fraudat, nunc siti cruciat, nunc edulia præstantiora vilibus emutat, nunc ad offeram ferculis mensam esurire docet; jam vigiliis torquet, jam flagris coërcet, jam laboribus vexat, jam molesto itinere fatigat; modo ei vestem fetis horrentem injicit, modo in rigidum cubile illam abjicit, modo aliis rigoribus exercet: ut hæc omnia & Deo grata, & animo sint salutaria, harum intentionum industria seipsum extimulat:

Hanc pœnitentiæ myrrham è cruce tua collectam, mi bone Iesu, tibi offero; hanc egomet mihi vim inferam. 1. Ut tuum honorem dilatem. 2. Ut meum in te amorem augeam. 3. Ut tuam in me benevolentiam mihi magis devinciam. 4. Ut tuis in me beneficiis maximis, continuis respondeam. 5. Ut improbam carnis rebellionem comprimam. 6. Ut scelerum meorum pœnas, meipso iudice & vindice, dependam. 7. Ut hac tam pia vi beatorum sedes expugnem. Ad hanc Servatoris dictum me animat: Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.

Matt.

c. II.

v. 12.

V. Ad

V. *Ad labores, aut etiam dolores
recte tolerandos.*

LABORATURVS, aut negotium suum quodcunque curaturus, hæc animo verset. 1. Hunc laborem meum, ð Deus, quem cum cura, impigre, fideliter & accurate obibo, tibi ad tuum honorem offero. 2. Ut vitam meam in obsequium tuum impendendam sustentem. 3. Ut ad obedientiam me exerceam (si labor præscriptus sit aut imperatus.) 4. Ut charitatem in alios demonstrem (si labor aliis etiam profuturus sit.) 5. Ut ad submissionem me excolam (si opus sit abjectum, & ignobile.) 6. Ut patientiam discam (si labor molestus, difficilis, & incerti eventus sit.) 7. Ut carnem otio & petulantiaæ pronam, opere frangam & edomem.

Cum adversa ingruunt, cum molestiaæ, tædia, difficultates, afflictiones, anxietates fatigant, cum quid obtingit grave & perpeffu asperum, tunc maxime vigilet RECTA INTENTIO. Quando autem vix quisquam est qui non vel unico die centenas habeat occasiones exercendæ patientiaæ, accuratissime hoc agendum, ut ea qua par est intentione cuncta perferantur. Plurimos reperias, qui & valetudinis, & facultatum, & famæ nominisque jacturam faciant; ægri, inopes, contempti, sed quia nihil tranquille, nihil patienter, nihil non repu-

gnanter patiuntur, quia omnia non aliter ferunt, quam quod cogantur ferre, nunquam non impatientes & queruli, ideo nihil promerentur, nisi supplicia & pœnas intolerantibus debitas. Nam quod illis Deus submittit in pharmacum, hoc illi mutant in venenum. Hic ergo negotium suum sedulo agat intentio recta, ut quod ferendum est, cum lucro & quæstu nobili perferatur, fiatque è necessitate virtus.

Quotiescunque igitur res incommodæ & asperæ, graves, afflictæ, turbidæ sunt, qui lædi non vult, his intentionibus se armet. 1. Hoc quicquid est, mi Deus, patienter tolerabo, ut ad tuam sanctissimam voluntatem, meam conformem, cum certo sciam, hoc à te, meo bono, in me immissum esse. 2. Istud, mi Iesu, libenter perferam, tui amore, & ut tuis vestigiis, quæ mihi hanc viam signarunt, inhæream. 3. Adversa omnia hilariter & excipiam, & patiar, ut priorem vitæ improbitatem luam, Dei favorem, & gloriæ futuræ præmium augeam. Maximæ artis est, quælibet MALA BENE PATI posse. Sed & maximi lucri est erudita hæc patientia. Optime Ludovicus Blosius: Etiam exigua molestia, inquit, propter Deum æquanimiter tolerata, incomparabiliter præstantior est, quam sint multa & grandia bonorum operum exercitia.

Instit.
spirit.
c. 8.

V I. *Ante status mutationem; ad Sacerdotium, aut Religionis ingressum.*

Orta est quondam inter eruditos ac Religiosos viros quæstio, quis omnium Ordinum sit rigidissimus? Varii varia super ea quæstione pronunciarunt: illi, S. Brunonis, hi, S. Francisci rigidos fratres, alii alios vitam maxime austeram vivere censebant. Tandem unus auditis omnium sententiis: Pace, inquit, vestra dixerim, viri: quæ de scientia non male, quæ de experientia judicatis pessime: Non est in orbe Ordo magis adstrictorii rigoris, quam sit matrimonium: idque argumentis diversis firmare ingressus est. Verissime hic omnium videtur dixisse, si quidem non ea qua par est intentione matrimonium ineatur. Qui aut Regnam Pecuniam, aut Dominam Formam, aut Heram Nobilitatem tantum in conjugem adsciscit, miseris sese implicat innumeris; vere in ordinem hic sese redigit, sed rigidissimum: Vxorem ducit, Libertatem vendit. Ita solet Deus sæpissime corruptam intentionem punire (experientia loquitur) ut qui delicias, aut divitias intentione perversa quæsit, rixas & dissensiones inveniat perpetuas. Heu quid æque miserum est, quam toties vel ab invito confessionem hanc edi? Nec possum tecum vivere, nec sine te.

Hoc tale conjugium intestinis bellis

afflictum, recte dixeris vivum infero-
Iob. rum ectypon, ubi nullus ordo, sed sempi-
c. 10. ternus horror inhabitat. Videte igitur qui
v. 22. conjugium cogitatis, ut illud intentione
 quam sanissima ordiamini. Non prosa-
 piæ solum, neque solum formæ, aut pe-
 cuniæ nubendum est: optimi ac pro-
 bissimi mores quærendi sunt. Imprimis
 illud curandum, ne impares jungantur.
 Hæc enim imparitas non potest non es-
 se seminarium litigii. Ante omnia recta
 sit oportet utriusque conjugis intentio,
 ne Achab & Iezabel, sed ut Tobias &
 Sara, ut Ioachim & Susanna conve-
Tob. niant. Si namque qui conjugium ita susci-
c. 6. piunt, ut Deum à se & sua mente exclu-
v. 17. dant, & sua libidini ita vacent, sicut equus
 & mulus, quibus non est intellectus, habet
 potestatem damonium super eos. Ergo non
 ante in conjugium mutua eat consensio,
 quam recta intentio. Hujus intentionis
Tob. formulam dat Tobias istam: Domine,
c. 8. tu scis quia non luxuriæ causa accipio
v. 9. conjugem, sed sola posteritatis dilectio-
 ne, in qua benedicatur nomen tuum in
 sæcula sæculorum. Sed ad sacerdotes &
 homines religiosos me verto.

Hic gemitus velim & suspiria pro me
 loqui. Heu vereor, ne forte sint qui in
 Sacerdotium veniant, non ut pium offi-
 cium, sed ut largius alimentum inve-
 niant, ut penum congerant, ut culinam
 instruant, ut cellam impleant; taceo pe-
 jora, quæ tamen oblique suggerere solet
 inten-

intentio prava , etiam tunc cum ad honestissima tendimus. Verus sed æqua est querela de sacerdotibus ; Dei loco clamat Malachias : *Quis est in vobis qui claudat ostia, & incendat altare meum gratuito? non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum; & munus non suscipiam de manu vestra.* Perinde si dixisset, quamvis ministrorum meorum labores nolim esse sine stipendio quo se alant, nolo tamen eos officium suum, ob finem adeo vilem præcipue facere. Obsequio meo cumprimis studeant, commodum suum pro additamento habeant. Hinc liquet lethalem esse noxam, divinum officium, & hujuscemodi munia, ea præcipue intentione exequi, ne reditus annui censusque amittantur. Pari modo ad ingressum Religionis summe necessaria est sinceritas intentionis. Ah, metuo ne forsitan aliqui etiam ad Religionem properent, non ut religiose vivant, aut infra omnium vilitatem se abjiciant, sed ut parentum aut cognatorum avaritiæ non displiceant, ut dies quietos & suaves reperiant, ut tandem emergant, & inter ceteros emineant, ut in solium, eo alioqui nunquam perventuri, conscendant: imo tam subdolæ nequitiae est mala Intentio, ut nonnunquam per ipsam vitæ austeritatem delicias quærat, & illic indulgere velit genio, ubi omnes serviunt Christo.

O Sacerdotes, O Religiosi (vos appello
 X S quos

quoscumque non sincera huc agit intentio) hoc est toto cælo aberrare , & non in uno delinquere , sed in omnibus. Si vobis hac via libeat pergere, ad inferos recta tenditis. Ergo aut semitam aliam insistite, aut intentionem pessimam mutate. Hac ire, & hoc animo, perire est.

Quisquis ergo sacerdotium aspirat, non suum, sed Dei honorem sincera intentione quærat , non tondere oves aut deglubere velit, sed pascere: non meliorem victum , sed sanctiorem vitam cogitet.

Quisquis in religiosam familiam adscribi desiderat , in unam atque unicam Dei gloriam totus intendat , nec quidquam aliud percipiat , quam Deo perfectius servire , fortiter agendo , & sustinendo plurima. Cui non in voto est, quotidie multum perpeti pro Christo, ad Christi scholam ne veniat. Qui pati non vult , ineptus est discipulus in hoc lyceo. Abite, delicati, abite, abite procul hinc impatientes & queruli; sed omnium primi hinc recedite superbi. Exeste religiosi, qui cathedras , qui claves, aut mitras quæritis. Omnia vitia odit Religio , sed ante omnia Superbiam , è qua omnium vitiorum propago est. Angelos & diabolos cælum unum non capiebat, nec unum cœnobium aut collegium Humiles & Superbos. Nimia hæc morum discrepantia est, in veram societatem nunquam coalitura.

Igitur

Igitur ô Sacerdotes , ô Religiosi , videre , cavete , æternæ salutis negotium non cæco impetu aggrediendum est. Ad hæc sacra dux esse non potest nisi recta , sincera , puraque intentio. Quisquis ad sacerdotium , quisquis ad religionem alio venit duce , vel comite , quam bona intentione , aut hinc ad patria redibit , aut hîc certe interibit.

V I I. *Christi actionibus nostras esse jungendas.*

Incredibile dictu est , quantum confertur in hoc bonæ intentionis exercitio , suas Christi actionibus jungere , & sic eas divino Patri offerre. Hortatus ad hoc Paulus : Omne , inquit , quodcunque facitis , in verbo aut in opere , omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi. Sanctissime fecerit qui cum hoc auctoritate nobilissimo , sua omnia divinæ Majestati obtulerit. In exemplum sint hæc paucula :

O mi Deus , hunc ego laborem meum tibi offero , cum omnibus Filii tui , Domini mei laboribus.

A V T ,

Istud quod ego patior , cum omnibus iis , quæ in terra passus est Filius tuus , tibi consecro.

A V T ,

Hanc ego actionem , hanc orationem , hanc fatigationem meam , ad Filii tui actiones , orationes , & fatigationes , velut guttulam in mare

mare deferens, appono, simulque tibi omnia immolo.

A V T,

Pater aterne, hanc ego necessitatem, hanc miseriam, hoc gravamen, hoc impedimentum, hunc mœrorem, hos dolores, hanc tentationem, calamitatem, tribulationem, unitam Passioni & arumnis Unigeniti tui, tibi offero, ad aeternam tuam gloriam.

A V T,

Blos. O mi amantissime Deus, ego me meaque Monil. omnia tibi offero, per unicum Filium tuum, Spirit. ad omnium hominum salutem, & laudem c. 3. nominis tui aeternam.

sine. & Sic actiunculæ nostræ etiam vilissimæ, sic miseræ & calamitates nostræ Instit. universæ, Christi actionibus, injuriis, Spirit. doloribus & cruciatibus conjunctæ c. 9. summi pretii dignitatem induent, nec poterunt cælesti Patri non esse acceptæ. Hoc nil aliud est, quam plumbi granulum in liquatum aurum immittere, & auream illi nobilitatem donare: aut aliquot aquæ guttulas in dolium generosissimo Falerno plenum spargere, & ad vini dignitatem attollere: sic & opera nostra ex se imperfecta, frigida, defectuum plena, Christi operibus juncta, pretium acquirunt maximum, ab unione hac tam excellenti: hoc est enim vestibus Esau optimis induere Jacob.

Gen. Hac de re præclarissime Blosius: Con- c. 27. suescat, inquit, tam illa quæ agit, quam v. 15. ea quæ patitur, conjungere atque unire Instit. Spirit. c. 9. ignit. operi.

operibus & doloribus Christi per orationem sive desiderium. Sic enim ipsa opera & gravamina ejus, quæ ex se vilia, obscura, atque imperfecta sunt, nobilissima, clarissima, Deoque gratissima erunt. Ineffabilem namque dignitatem ex meritis Christi, quibus unientur, accipient. Et: Bona opera illius qui istud pie observat, excellunt incomparabiliter bona opera ejus qui non observat. Idem hoc ipsum in suo speculo confirmans: Si bona opera, inquit, & exercitia tua copulaveris unierisque actibus & exercitiis Christi, atque ita obtuleris illa Deo in laudem æternam: erit sane ista oblatio ipsi Domino longe gratissima, & opera tua claritatem dignitatemque ineffabilem recipient, ex actibus Christi quibus unientur. Plumbum tuum (ut ita dicam) mutabitur in aurum optimum, & aqua tua in vinum excellentissimum. Ita omnia Dominus familiarissimis amicis suis revelare dignatus est, ut nos hæc ratione opera nostra reddamus nobilissima; hac ratione nostram inopiam ex inexhausto meritum Christi thesauro sublevemus, & animas nostras ejusdem Christi meritis exornemus: hac denique ratione pro peccatis nostris facillime satisfaciemus.

Hoc sacrificii genus ita placet divinis oculis, ut Christus voluerit sibi à beata Gertrude omnes omnino actiones minutatim etiam offerri, ea nimirum ratione,

*In**spec.**spirit.**c. 5.**fine.**Itu**insti.**spirit.**c. 9.**fine.**Vide**supra**l. 1. c. 5.**s. 5.*

tione, ut vel litteras quas pictura, bo-
 los quos sumptura, verba quæ dictura,
 passus quos factura, anhelitus quos ca-
 ptatura fideli obsequio quasi adnumera-
 ret. Ecquid Deus hæc ita minutim po-
 stulat? Ut homines suis obsequiis in-
 tentos, & fideles faciat ac diligentes,
 qui etiam minimos in rebus Domini ne-
 glectus caveant. Quia vero nostra inten-
 tio subinde dormitat, & actiones nostræ
 sæpe steriles sunt ac languidæ, vult sua-
 vissimus Dominus nos compendio hoc
 uti, & nostras suis actionibus, intentio-
 nem nostram suæ, quam ipse in terra
 habuit, conjungere, sicque ditescere.
 Hinc illud Ecclesiæ quotidianum &
 perpetuum: Per Christum Dominum
 nostrum. Hæc autem nostrorum cum
 Christi operibus conjunctio fieri po-
 test, non tantum actionis principio, sed
 etiam fine, aut medio. Quemadmodum
 recta intentio, non solum initio, sed me-
 dio, ac fine utiari potest. Aliqui bona
 intentione incipiunt, pergunt aliquam-
 diu, ubi autem occasionem cernunt ex-
 errandi, de facili seipsos inveniunt, &
 Deum, quem ante quæsierant, corrupta
 intentione deserunt. Aliquot hujus fa-
 rinæ homines ipsi Christo in discipli-
 nam se tradidere. Intentione utique
 bona cœperunt, perrexerunt aliquanto
 tempore, inter Domini discipulos censi.
 Tandem ea dicendi vi peroravit Chri-
 stus de pane vivo, sed & spiritum esse
 qui

qui vivificet, carnem non prodesse quidquam, ut hoc *multi audientes ex discipulis ejus dixerint : Durus est hic sermo, & quis potest eum audire ?* Hic illorum recta intentio vacillare, hic ad casum inclinare, hic cadere. *Ex hoc multi discipulorum ejus abierunt retro, & jam non cum illo ambulabant.* En non incepisse tantum, sed & finisse recta intentione, virtutis est.

*Joan.
c. 6.
v. 61.
& 67,*

Ideo continua hic opus est restauratione, nunquam hic cessandum, recta intentio continue urgenda, mane praesertim, sub sacro, ad cujusvis laboris initium, & ante somnum. His intervallis diei recta intentio renovanda, his saltem pauculis verbis : Domine, haec omnia propter te. Aut : Tuo honori, Domine, hoc faciam. Aut : In tuam gratiam, mi Domine, hoc patiar. Ah, ingemisco cum cogito, nos à bestiis etiam in ruborem dari. Narrant Elephantem fuisse in urbe Colchin, qui operas diurnas praebere solitus erat ad portum & res marinas. Eum forte urbis Praefectus urgebat, ut Liburnicam (navim) quam commovere coeperat, deduceret porro in mare. Ille abnuere, instare alter multis blanditiis ; elephas laborem hunc constanter averfari, ad extremum Praefectus, saltem in gratiam Lusitaniae regis id vellet, orare. Hic, immane dictu, elephas, clare haec duo verba ingeminat, *Hoo, Hoo*, quod Malabarum lingua est, *Volo, Volo*; ac sine mora

*Christoph. à
Costa
in hist.
Aromatū.
opera
Caroli
Clusii
edita
Ant-
verp.
Anno
1582.*

navim

navim traxit in mare. Tanti erat elephanto, regis Lusitani gratia laborare. Quid nos ratione præditi, disciplinæ capaces homines? quoties præfracte resistimus, & imperata etiam levia detrectamus, etsi millies invitemur: *Eja queso, in gratiam Christi Domini, Ad voluntatem regis caelestis, Ad gratiam Iesu crucifixi.* Ne sic quidem movemur; ad nobilissimam hæc invitamenta obsurdescimus, vel bestiis contumaciores.

At quibus salva est semper sinceritas intentionis puræ, cum quid faciendum, in supremi regis gratiam, promptissime illud vel centies ingeminant, *Volo, Volo,* propter te, mi Domine: Et quamvis ad hoc præstandum, me nulla vis adegerit, licet nullum præmium, nec supplicium ullum hoc mihi persuaserit, nihilominus tamen in Christi gratiam, hoc libenter præstabo; Propter te, mi Domine, hæc faciam, hæc omittam, hæc perferam, propter te Domine.

In omnium potestate est, hæc dicere, hæc sentire & velle: nec valentibus, nec ægris hæc difficilia. Alioqui agendo multa, nihil agimus. Sine mercede labor est, quodocunque est sine recta intentione. Qui perdere non vult operam, assiduam gerat rectæ intentionis curam.

CAPVT IX.

Qua sint SIGNA RECTAE
INTENTIONIS.

HEbrææ plebis homines magnam partem rudes & asperi, tamque obtuso captu erant, ut ægerrime crederent, quod non oculis cernerent. Ut ergo suis ipsi oculis exploratissimū haberent, quid sit intentio mala & prævaricatrix, voluit Deus ut manna quod ex præscripto in Sabbatum collegissent, integrum, recens, incorruptum servaretur. Quod vero contra legem aut vitiose providi, aut repetendi laboris peræsi, in alios etiam dies collegerunt, id omne mox corruptum, vermibus cœpit ebullire. Hic neque locus, neque vas in quo cæleste hoc alimentum asservabatur; neque ipsum manna in culpa fuit, sed sola voluntas & intentio prava, legi se subicere dedignata.

Hoc Deus Hebræorum oculis sic objecit, tanquam si è cælo proclamasset: Cernitis tandem immorigeri; quid voluntas possit in homine, quid sit velle aut nolle obedire, quid bona malave intentio progignat? hi vermes rebellionis vestræ testes sunt; hos fructus producit contumax voluntas vestra, & perversa intentio; spectate hæc oculis, atrectate manibus increduli.

Cum Christianis Deus post Filii tot

conciones, alia ratione agit; bonæ malæque intentionis signa iis etiam proponit, sed magis recondita, & non tam oculis quam animo cernenda.

Si quis corporis oculos consideret, eos admodum esse garrulos, quamvis sine voce comperiet. Illi namque sua garrulitate dominum suum sæpissime produnt, cum ex oculis valetudinem & morbum, hilaritatem & mœrorem, odium & amorem deprehendere sit facillimum: latentes hos affectus oculi evulgant. Porcus, quæ interiora corporis, simillimus homini, morbum suum lingua & oculis detegit aspicienti. Si ferendum sit iudicium quam sana sit hominis actio, interrogandus est interior illius oculus, intentio: Si oculus tuus simplex fuerit, rotum corpus tuum lucidum erit. En tibi, ab oculo discitur, quod de toto corpore pronuncietur.

At sicuti nil artis est scire, morbum in oculis deprehendi, nisi & sciatur quibus signis & indiciis deprehendatur: ita non satis est nosse vitæ probitatem ab intentione proba colligi, nisi etiam noverimus, quæ probæ intentionis signa sint & indicia, de quibus nunc agendum est. Igitur ut fidem sibi quisque habeat, & recta ire via se credat, duodecim ordine signa numerabimus, è quibus suam cuiusvis facile erit intentionem æstimare.

I. SIGNVM BONAE
INTENTIONIS

Non facile turbari, non tumultuose aut turbulenter rem aggredi. Indoles eorum non bona est, qui inconsulta levitate ad labores accedunt, qui cum impetu agunt omnia, & in res non veniunt, sed rapide feruntur; æstuant, manus pedesque jactant, anxii trepidant, ac si suis curandis defuturum sit tempus, inquietissimi discursant, tanquam primo aggressu omnia deproperaturi. Quid opus hac æstuatione & impetu? Festina lente, mi homo. Consilio est opus, non impetu, Quinto Curtio monente. Qui principio tam contente currit, cito deficit: qui gradu clemente ac presso incedit, etiam progreditur, & minus fatigatur. *Qui festinus est, Prov. pedibus offendet.* Temperanter sumendum *c. 19. v. 2.* est illud priscorum: Sis in consiliis cochlea, in factis aquila. Itaque sub initiũ plerumque placide incedendum, dum ab ipso incessu accrescat vigor. Nota *Imit. Christi* nobis verba sunt à præceptis de Christi *l. 3. c. 39.* imitatione: Quod homo non sit importunus in agendo. Et: Sint actiones tuæ sub te &c.

Qui sinceræ intentionis est, in negotiis etiam impeditissimis hoc versat animo: Deus mihi hæc negotia dedit curanda, utique dabit etiam tempus & gratiam ad ea conficienda: Deo laboro,

& ejus honori, facioque quod mearum virium est : bonus Deus curabit cetera.

Horat. l. i. Itaque, quod etiam poëtae monent, Per-
mitto Divis cetera.

Carm. ad Tarch. liarch.

II. SIGNVM.

In omni affectione sic affectum esse, ut si quæreretur, quorsum hæc ? promptissime responderet : Ad majorem Dei gloriam. Quorsum illa ? Ad hanc ipsam. Quorsum ista ? ad eandem. Sicut viator interrogatus quâ viam teneat, sine mora respondet, Ingolstadium, aut Vienne, aut Pragam, aut Romam. Atque si vel leviter itinere se decessisse intelligat, quam primum in viam regiam redit. Qui solum animi causa deambulaturus exit, sæpe nec panem, nec pecuniam secum defert, nec enim tabernam ingredi in animo est. At qui peregre ituri, aut nummos sumunt in viam, aut panes, uti fere solent homines à pago, & cum venter jam mugire & magnum inane queri incipit, annonam suam è sacciperio extrahunt, & solantur oblatrantem stomachum. Ita prorsus homo rectæ intentionis, qui se nunquam non meminit peregrinum esse, cum in opere fatigatus vitæ molestias gravius incipit sentire, mox secum ipse intentionem rectam renovans : Et cui hæc facio, inquit, cui laboro, cui lego & scribo, cui sto & curro ? Nunquid Deo ? an non propter Deum hæc omnia tolero ?

tolero? Abi ergo torpor, abi tedium, abi otium & desidia, abi procul impatientia, abite pessimæ pestes. Si cuncta hæc Deo fiant, prout par est illi soli hæc fieri, ergo & patienter & prompte, & libenter faciam atque patiar hæc universa. Ita pergo, propter te Domine; omnia mihi & facilia & jucunda, ô Domine, propter te. Secus faciunt illi quibus vita velut deambulatione transigitur, qui nec panem secum ferunt nec pecuniam; & seria & sincera carent intentione: homines vani, in omne genus illecebrarum proni, quibus anima pro sale data est. horum vivere, est animi causa deambulare, quo pedes ferunt, quo affectus præcurrunt. Non ita veri illi peregrini, quibus & panis est & pecunia, intentio non tantum seria, sed & sincera.

III. SIGNVM.

Non angi, nec ob agenda distrahi in curas, quæ hominem à precibus, à conscientia cura, à Dei memoria avocent. Qui sinceræ intentionis est, hoc agit ut facultati & viribus suis agat convenienter. Observat Chrysostronus, eum ab *Hom.* hero Evangelico æque laudari, qui duo *41. in* accepit talenta, atq; illum qui quinque. *Gen.* Sed dicas: Cur utrique par honor habitus? Quia in utroque par fuit diligentia, tamen circa imparem pecuniam. Hoc creberrime contingit, ut duo in

eadem re operam suam ponant, sed effectu prorsus inæquali, illo ab hoc longissime superato: fieri tamen potest, ut æquale præmium promeritus sit uterque, certe apud Deum, qui non attendit quale opus, sed à quali conatu & industria prodierit. Sunt qui viribus, aut ingenio, aut prudentia polleant, & quæ aliis difficillima, ipsi velut per jocum faciant: Sunt & alii quibus aut fractæ vires, aut infelix & pingue tardumque ingenium, hi quamvis sudent & conatū omnem exerant, omnemque industriam in opere consumant, tandem tamen urceus exit, opus sine omni gratia & Venere. Et quinam horum majore digni præmio? sæpe illi, quorum opus velut nimis inelaboratum ab omnibus spernitur: Ab humanis longissime distant judicia divina. Et hoc iis qui ingenii celeritate præstant, aut ad omnia faventes habent Gratias, superbiæ alas merito incidat; istos erigat, iisque animum addat, cum nullius momenti sit humanis oculis placuisse, maximi, divinis. Præclare Thomas ille: Si Deus, inquit, semper esset pura intentio nostri desiderii, non tam facile turbaremur pro resistentia sensus nostri.

*Thom.
Kemp.
l. I.
c. 14.
n. I.*

*Imitat.
Christ.*

IIII. S I G N V M.

Opere peracto non discursare, aut sollicitate aliorum judicia expiscari. Sunt qui instar comicorum histrionum, dramate.

mate peracto quærunt: Qui placuimus? nemone plaudit? ita isti quærere solent: Quid sentiunt domini de me, meoque opere? num satisfeci, num placui? quid tacent? intentionis corruptæ signum evidens. Nam qui sinceræ intentionis est, ita secum ipse loquitur: Scio, cui credidi, & certus sum, quia potens est depositum meum servare in illum diem. Ego quidem feci quod potui, idque sincero animo in divinum honorem: laus inde sequatur, an non, mihi perinde est, scio quam serio volenti facile sit, & fervire & placere Deo.

Fuit qui anulum gemmatum summi pretii invenit, quem mox ad proximum sutorem deferens: Dic quæso, inquit, mi magister, quanti æstimas hunc anulum cum hoc lapillo? Cerdo, cui corium notius quam aurum & gemmæ: Insignis, inquit, splendor eum forsan evexerit ad trium florenorum pretium. Ecquis, obsecro, horum amborum stultior, an qui talem interrogavit, an qui talia respondit? Certe inventor anuli videtur stultitiæ palmam præripuisse, quod ad imperitissimum gemmarum judicem, gemmam æstimandam detulerit. Gemmæ sunt pretii prorsus inæstimabilis, opera bona intentione edita: quid vero de his hominum aures oculosque interrogamus? minus hæc æstimare norunt quam sutor uniones; præsertim cum intentio, à qua pretium actioni accedit,

nemini unquam satis possit esse cognita. Nux & cælum, guttula & Oceanus, lapillus & terrarum Orbis, mutua inter se comparationem ægre admittunt: minus tamē quod bona intentione factum est, comparari se finit cum eo quod mala. Et quomodo tandem hīc possint iudices esse oculi, cur apud hos de margaritarum nostrarum nobilitate vanissime litigamus? Deus solus est qui hæc æstimet, hujus iudicio permittenda sunt omnia, hujus standum. Ab hominibus virtutes ac vitia plerunque non ex merito æstimantur, sed ex populari iudicio. Hinc longissima series errorum.

V. S I G N V M.

Eventu rei aut laboris minus secundo non turbari aut concuti, cum Deus, ad quem intentione collineandum, non tam spectet quid effectum, quam quomodo, qua intentione, qua diligentia quippiam factum sit. Magnus ille Apostolus Iacobus, tota Hispania, ut narrent, non plures Christianis sacris imbuuit quam octo homines; ita velut ab irrito conatu reversus Hierosolymam, Herodis gladio caput præbuit secundum. An Deus Iacobo non idem præmium daturus quod ceteris Apostolis, qui reges & regna integra ad disciplinam Christianam traduxerunt? Idem utique, & forsan majus. Neque enim illi Deus, quid efficeret, sed quid faceret
 impe.

imperavit: ab Apostolo semen spargendum erat, feminis incrementum penes Deum fuit.

Hoc probæ intentionis homo alte combibit, suum esse, laborare; Dei, labori aspirare. Itaque cum ars decipit, cum nihil procedit, cum aliquid in perniciem ei vertit, cum spes ad irritum cadit, vix quidquam turbatur, hoc enim, inquit, non in mea est potestate sed Dei. Feci quod licuit, quod debui, quod decuit; res aliter cessit? humanarum hæc natura rerum est. Atque hoc admodum necessarium est scitu, neque enim infrequens est ut operam ludat etiam laboriosa diligentia, & sine effectu sit præclarus quique labor. Num quis ideo discrucietur animo? Nequaquam: Si bonæ intentionis est, tam secundos quam adversos eventus Deo committet, divini consilii securus. Christus ipse postremis quatuor vitæ annis, quot obsecro sibi, divinissimis suis concionibus adjunxit? non adeo multos numerabis; longe plures Apostoli ad nostras religiones promoverunt.

Pari modo qui nihil non sancta intentione aggreditur, quamvis in seipso plurima desideret, tamen si pravitates & errata in se deprehendat, non tamen continuo abjicit animum, non consternatur, non exanimatur, sed quam illum sua miseria deprimat, tam erigit Dei misericordia, neque tam male unquam res

vertunt, ut bonam intentionem mutet. Inter adversa & prospera idem ei animus, hoc est, ad Deum semper erectus. Cetera omnia velut nubes infra se calcant, firmat animum in fortuita, & in omnes casuum impetus; omnia æquo ac hilari aspicit oculo. Animus ei semper æqualis, & qui secundo cursu eat, placidoque statu maneat. Itaque eo pervenit, ut magnum illud Deoque vicinum obtinuerit, NON CONVULSI. Non contristabit justū, quicquid ei acciderit.

Prov.
c. 12.
v. 21.

VI. SIGNVM.

Re quapiam peracta, Inanem gloriam, & omnem cogitationum vanitatem fugere. Quis est hic, & laudabimus eum, qui sibi ipse nunquā applaudit domi, cui suus labor apud se non sit in pretio, qui à seipso non audiat: bene, belle, præclare, ecquis melius? Hoc vero aliud non est quam totis hebdomadibus corbes plectere, & operam tam longi temporis Vulcano consecrare. Evanuerunt in cogitationibus suis & obscuratum est insipiens cor eorum. Sunt qui sua duntaxat laudent, aliena aut damnent, aut silentio transeant; laudes suas etiam ab imperitis avide excipiant, aliorum dejecto vultu, fronte, oculis hauriant, & cum improbare non possint, nunquam tamen probent. Hi non Deo, sed famæ suæ tantummodo nati, ingentes arrogantiae montes submode-

Rom.
c. 1.
v. 21.

modesta fronte tegunt. neque aliunde
 provenit parca hæc alienarum virtutum
 laudatio, quam ab animo laudis suæ a-
 vido, qui cum aliorum commendatio-
 nibus detractum iri veretur suis, serio
 pavet ne quid elabatur in alio laudan-
 dum: odit pares in potiunda gloria. Ad
 rem hîc submonens Annæus Seneca: *Epist.*
 Illud, inquit, adhuc tibi affige, quod *113.*
 paullo ante dicebam: nihil ad rem per-*fine.*
 tinet, quam multi æquitatem tuam no-
 verint. Qui virtutem suam publicari
 vult, non virtuti laborat, sed gloriæ.
 Non vis esse justus sine gloria? ad me-
 hercules sæpe justus esse debebis cum
 infamia. Et tunc, si sapias, mala opinio
 bene parta delectat.

Jacob Patriarcha moriturus: Fiat *Gen.*
 Dan, inquit, coluber in viâ, cerastes in *c.49.*
 femita, mordens ungulas equi, ut cadat *v.17.*
 ascensor ejus retro. Cerastes, serpens
 non spatiosi corporis, sabulo se abdit,
 equi illac transituri ungulam admorsu-
 rus, ut is dolore furens excutiat sesso-
 rem. Diabolus Cerastæ simillimus, dum
 nos arctiore via virtutis incedimus, ille
 humanæ laudis pulvere se occulit, ut e-
 qui ungulam, hoc est, intentionem re-
 ctâ vitiet, & sic per falsæ gloriæ imagi-
 nem præcipitet. Qui bonæ intentionis
 est, hunc Cerasten cautissime declinat,
 & ubique locorum assidue ingeminat:
 Non nobis Domine, non nobis, sed no- *Psal.*
 mini tuo da gloriam: Soli Deo gloria: *113.*
 Domi- *v.1.*

Pf. 23. Dominus virtutum ipse est rex gloriæ.
v. 10.

VII. SIGNVM.

Nec invidiola quidem tangi. Qui divino tantum honori studet, parum curat, etiamsi in artibus aut scientiis pares, vel etiam superiores habeat: nullam rem à se tantum vult confici, neque hoc unquam in votis habet, ab alio non superari: nunquam invidet altius stanti; quod in aliis magnum, non deprimit, ut sua extollantur. Nobilissimum hujus rei specimen præbuit Moses. Venerat ad illum adolescens invidiam in alios concitaturus, nam eos insoliti vaticinii accusavit. Divina pagina rem sic narrat: Cucurrit puer & nunciavit Mofi dicens: Eldad & Medad prophetant in castris. Statim Iosue ait: Domine mi Moses, prohibe eos. At ille: Quid, inquit, æmularis pro me? quis tribuat ut omnis populus prophetet, & det eis Dominus spiritum suum? Fit in aulis principum, ut legati, aut aliud aliquod munus obeundum sit, & forsan ad id deligitur qui minime putabatur, negligitur qui se maxime deligendum suspicabatur: hîc rem magnam facit, qui potest non invidere. Idem inter religiosos contingit: varia apud eos officia gubernandi, docendi, concionandi, hoc illudve curandi. Hîc ille magnæ virtutis, & intentionis optimæ censendus, qui tam æquis oculis alium gubernantem, docentem, concionantem,

Num.

c. 11.

v. 27.

et seqq.

nantem, hoc aut illud curantem aspicit quam se. Sed quandoque alius sese affectus prodit. Quoties accidit, ut alicujus inopiam levare velimus, sed à nobis ipsis; inscientiam doceri, sed à nobis ipsis; vitium corrigi, sed à nobis ipsis; confessiones excipi, sed à nobis ipsis; hos aut illos officiose salutari, sed ab alio nemine quam à nobis ipsis; conciones ad populum haberi, sed non ab aliis, cum nos ipsos æque bene aut melius id præstituros non diffidamus. Quam rarè hodie Moses sunt qui serio clamēt: Quis tribuat ut omnis populus prophetet? Ut omnes sint legati, aut legatorum curatores. Ut omnes ad gubernandum, ad docendum, ad concionandum sint apti, quis tribuat?

Eodem modo, cum alii ab industria, ab ingenio, à fidelitate, ab eruditione, ab aliis naturæ atque animi, scientiæque dotibus largius laudantur, si quis has laudes æquis auribus admittere, & invidiola possit non tangi, & ipse quoque rem magnam fecerit. Quisquis autem bonæ intentionis est, ad hæc omnia ex animo dicet: Velit Deus, ut mille tales sint, & istis, & illis non invidio: Velit Deus, ut dominus meus huic laudatissimo famulo tot similes habeat alios quotquot optat; ego, quod in me erit, fideli opera præstabo, ab hoc aut illo me vinci absque invidia patiar. Hæ probæ notæ voces sunt, & longe meliores

liores istis: Tam fidelis & diligens non est hic homo, atque esse creditur: Iste revera non summam eruditionem habet: Ille non tantæ virtutis est, quantæ putatur. Hoc est invidio dente alienas laudes convellere, & tunc demum se circumspicere ut magnum, cum præ se omnes alios in parvo censu posuerit. Quæ omnia à bona intentione longissime abhorrent.

Sed ô invidia, ô malum pessimum! quot aulas, quot, pæne dixerim, religiosas domos aut evertis, aut inficis? Ô invidia alienis incrementis semper inimicissima! Hinc illud est tædium, & nusquam residentis animi volutatio, & concessi otii tristis atque ægra patientia. Inde mœror marcorque, & alienorum processuum averfatio, & mille fluctus mentis incertæ: inde ille affectus otium suum detestantium, querentiumque nihil ipsos habere quod agant: alios se neglectis ad honorificas functiones produci. Hæc secum agitat animus sibi relictus, nec sibi sufficiens. Et quis est, qui si aliquid præclare fecerit, & facti honos ad alterum etiam redundet, non statim cum stomacho vociferetur: Hos ego versiculos feci, tulit alter honores: Per me victorem triumphant alii, ego sub jugum mittor.

Verum alienis delectari malis, voluptas non hominis, sed diaboli est; alienis bonis torqueri, æterna miseria est.

Hi æmulationis & invidiæ non rivuli, sed flumina à pravæ intentionis fonte exundant, ad RECTAM INTENTIONEM exarescunt.

VIII. SIGNVM.

Iudicia hominum posse contemnere. Hæc una maximarum, & maxime necessariarum artium est. Nunquam vir erit, quisquis hoc posse non exacte didicerit. Hoc nobis omnes sapientes ex omni domo conclamabunt: Iudicia hominum non formidanda. Infra Christianam nobilitatem est, ab hominum iudiciis huc illuc agitari, & malum sane ingens, ex aliena opinione tanquam è filo pendere. Quæ enim est tam modesta felicitas, quæ maligniores censuras vitare possit? Priscorum monitum est: Si vis beatus esse, cogita hoc primum, contemnere & contemni. Nondum es felix, si nondum te turba irrisit. Sed longe præclarius Thomas à Kempis: Iacta cor tuum, inquit, firmiter in Domino, & humanum ne metuas iudicium, ubi te conscientia pium reddit & innocuum. Bonum est & beatum taliter pati. Non es sanctior si laudaris; nec vilior, si vituperaris. Quod es, hoc es; nec major dici vales, quam, Deo teste, sis. Si attendis quid apud te sis intus, non curabis quid de te loquantur homines: homo considerat actus, Deus vero pen-
sat intentiones.

*Th. à Kempis.
l. 3. de Chr.
imit.
c. 37.
n. 21.
Idem
l. 2.
c. 6.
n. 3.*

Qui

Qui sinceræ intentionis est, ideo hos judices non veretur. 1. Quia exploratum habet quã illi graviter fallantur in plurimis, & hoc vel à seipso discit, toties in aliis judicãdis decepto. 2. Scit ab his judiciis nihil sibi accedere, nihil demi. Notum Seraphici Francisci dictum : Talis quisque est, qualis est in oculis Dei, & non amplius. Vere nõ amplius, quamvis illũ nemo non oneret encomiis. 3. Quia conscientiam habet testem, quod agat sincera intentione. 4. Scit neminem usquam placere posse omnibus, nec Petrum, nec Paulum, nec ipsum Christum. 5. Scit etiam eximiã virtutis esse, hæc judicia Christiana nobilitate posse concoquere, quod certe potuit Tarlensis Paulus, qui etsi omnibus omnia factus, tamen libere proclamabat : Mihi autem pro minimo est, ut à vobis judicer aut ab humano die. 6. Quia Deus olim hæc judicia ad certissimam amissim judicabit exactissime. Hæc cum probe sciat bonæ intentionis homo, hominum judicia velut minorum canum latratus facile contemnit, nec unquam laborat qualis aliis videatur, sed qualis Deo & sibi.

IX. SIGNVM.

In omnibus quæ carni blandiuntur, moderatum valde ac continentem esse, sin minus, certum pæne indicium est, aliquem sibi ipsi nimis esse pretiosum
& cha-

& charum. Amor sui ipsius rectissimus est, simul & callidissimus: amor sui, cum invaluerit, nec humana nec divina pensi habet, ad æterna præmia, ad ignes æternos plane cæcus est: omnia benigna interpretatione ad seipsum trahit; commodis suis ubique impensissime studet, in omnibus sibimet ignoscens liberaliter indulget, præcipue vero mollia amat & curiosa; hos duos bolos, velut soporatum offulam, & corpori objicit, & animo. Animum ut sibi conciliet, curiosissima quæque ingerit; corpus ut demulceat, ad omnem mollitiem invitat, idque cavet unice, ne quid duri aut asperi offendat tam bonum amicum. Atqui verissima D. Gregorii, imo virorum SS. omnium vox est: Sicut carne quiescente spiritus deficit, ita ea laborante convalescit & quemadmodum carnem mollia nutriunt, ita animam dura ad alta sustollunt. illa namque delectationibus pascitur, hæc amaritudinibus vegetatur. Spiritus deficit, ubi caro requiescit: ut enim caro mollibus, sic anima duris nutritur. Si quis ergo ad mollia & curiosa inclinet animum, signum de se præbet impuræ intentionis, qua non Dei honorem, sed suum commodum attendit, uti ancilla quæ pistori suam operam locat ob panem similagineum. Hic talis ut primum asperiora senserit, manum retrahit, & ad mollia flectit, diligitque in ignava potius com-

Toms.

2. in

3. Ps.

penit.

v. 16.

moditate fordescere, quam per arduam viam ad meliora sternere: aut si quando ad difficilia dexteram porrigat, non extendit conatum ad majora, quam quod eum honoris ac dignationis propriæ libido impellit. Bernardus ejuscemodî hominem sub religiosa veste latitantem depingens: Ad omnia sua strenuus, inquit, ad communia piger; vigilat in lecto, dormit in choro. Sic & Philautia ad sua omnia maxime strenua est, & quicquid sibi opportunum credit, blando ambitu ad se trahit. Hîc seipsum bonæ intentionis homo rigidissime coercet, illudque sibi assidue occentat: Non teipsum, sed Deum quære.

X. S I G N V M.

Æque libenter privatim quid agere ac publice, & æque diligenter ab aliorum oculis remotum laborare, quam si oculi omnium in ipsum convolarent; neque etiam suos spectatores, auditores, laudatores numerare. Sunt qui lacrimas fundunt ut ostendant, & toties ficos habent oculos, quoties spectator defuit. Sunt qui laborent diligenter & impigre, quamdiu aspiciuntur, deme illis testes spectatoresque, non placebit labor secretus. Seneca hominem nimis amantem publici & spectari volentem præclarissime instituens: Non est, inquit, quod te gloria publicandi ingenii producat in medium, ut recitare istis velis, aut

aut disputare. Cui ergo, inquis, ista didici? Non est quod timeas ne operam perdidideris, si tibi didicisti. Sed ne mihi soli hodie didicerim, communicabo tecum quæ occurrerunt mihi egregie dicta circa eundem fere sensum tria. (Notate hæc obsecro; vos illi quibus summa votum est, à multis videri vel audiri; notate hæc.) Democritus ait: Unus mihi pro populo est, & populus pro uno. Bene & ille, quisquis fuit, cum interrogaretur, quo tanta diligentia artis spectaret ad paucissimos perventuræ? Satis sunt, inquit, mihi pauci, satis est unus, satis est nullus. Egregie hoc tertium. Epicurus cum uni ex confortibus studiorum suorum scriberet: Hæc, inquit, ego non multis, sed tibi: satis enim magnum alter alteri theatrum sumus. Ista, mi Lucili, condenda in animum sunt, ut contempnas voluptatem, ex plurium assensione venientem. Sic nostrum quilibet dicat: Unus mihi Angelus, unica conscientia, Deus unus pro urbe, pro regno, pro Orbe toto, pro omnium oculis & auribus est: Satis mihi est, si pauci, satis est si unus, satis si nullus sciat, quæ ego hætenus cum profecerim, tum pertulerim. Sic Christianorum quis ad Christum: Alter alteri sat magnum theatrum sumus; Christe tu mihi longe amplissimum theatrum es Obedientiæ, Amoris, Patientiæ, & omnium virtutum: Ego tibi theatrum copiosissimæ

miseriæ sum, & omnium fere vitiorum; Hæc sincera est intentio, quæ solis divinis oculis laborat, & omnia iisdem tolerat; humanos oculos, adsint, absint, perinde æstimat.

XI. SIGNVM:

Vituperiis non dejici, nec innumeris aliorum respectibus deterreri à bene cœptis.

Res gesta S. Bern. Dicit hujus usum ostendit S. I. gnatus lib. Exercit. de dignosc. scrup. Notum, quid responsi Bernardus in cacodæmonem aptissime regesserit. Laudarat illū diabolus largissime, & quam tu hoc præclare facis, quam insigniter! cum non moveretur, vertit stylum veterator, & quā nihil est quod agis, quam inepte & insulse agis omnia: cessa, magnas scis domicilia struis. His sanctus ille vituperator hoc unum respondit: Propter te non cœpi, nec finiam propter te. Hanc bona intentio loquendi formulam habet: Non incœpi ut laudarer, nec desinam cum vituperor. At dicas: Si herus, aut hera, aut alius quis, in cujus gratiam laboratur, & cui merito probetur placeatque labor, eum tamen tantopere sibi displicere non obscure significet, quis id non ægre ferat? Id sane non ægre feret puræ intentionis homo, sed ita secum ratiocinabitur: Feci quod potui, idque optima mente: quod vero huic aut illi non satisfecerim, jacturam non grandem interpretor, modo Deus & ego amici sumus; hęc, nisi valde me fallo, extra culpam sum. Vanissima spes est omnibus

se placitum sperare. Num ideo ad restim properem, quod laudatus non sim, quod displicuerim? propter hæc crepūdia non cœpi, non finiam propter hæc. Mihi Deus & laboris merces, & laus est, & omnia est. Ita bona intentio philosophatur. Et vere, magnā habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat nec vituperia. Felix qui hoc elogii meretur: *Non est tibi cura de aliquo, non enim respicis personam hominum.* Verbum vetus est & veterum: Despectus, suspicio, & respectus evertunt Orbem. Non est simplicitatis, sic alios respicere, ut obliviscaris tui: Estote simplices sicut columbæ. Lothi uxor ad Sodomam & igneum imbrem reflexit oculos, & periit. Stephanus à faxea grandine avertens oculos ad Christū suspexit, & sanctissime finiit. Christi vox est: *Quid ad te? tu me sequere.* Culpent te alii an laudent, quid ad te? ad Christum suspice, hunc sequere, aliorum vituperia recta intentione despice. Non est vitii vituperari, sed vituperanda facere.

*Imit. Christi
l. 2. c. 6
num. 2*

Matt. c. 22. v. 16.

Matt. c. 20. v. 16.

Iean. c. 21. v. 22.

XII. SIGNVM.

Ad utrumque semper promptum paratum esse. Philippus III. Hispaniarum rex, hoc sibi familiare habuit symbolum, AD VTRVMQVE, quod leo expresserat qui dextro pede crucem & oleam, altero equestrem hastam præferebat. Bonæ mentis & intentionis homo, sic

AD VTRVM QVE paratus est, ut apud eum nullo fere discrimine sint adversa & prospera, opes & inopia, honor & contemptus, favor & neglectus sui, valetudo & morbus, longa & brevis vita: huic tali perinde est, in divitiis aut paupertate, in morbo aut integris viribus, ridente aut stomachante fortuna vitam exigere; circa hæc omnia indifferens est, prout ea Deus ex alto immiserit: Deum quærit iste, hac an illa viâ ad Deum pervenire possit, illius non interest, modò perveniat. Qui aliquid tam parate facit, non est dubium, quin libenter faciat.

Mathematicorum est de numeris, lineis, dimensionibus, & circinationibus agere, an vero figuras mathematicas chartæ, an ligno; plumbo, an argento, aut etiam arenæ imprimant, quod Archimedes fecit, id ipsis curæ non est, cum omnis eorû dissertatio circa quantitatem abstractam, quam vocant, sese occupet. Sic omnes quotquot serio virtuti student, intentione tota feruntur in Deum, Deique honorē: si jam ipsis tam expeditum sit per adversa hanc metam contingere, quam per prospera, per invaletudinem quam per sanitatem, per egestatem quam per abundantiam, nil sane altercantur, sorte sua contenti, & parati AD VTRVM QVE, faciles in omnia; æquo certe ferunt animo cuncta quæ eveniunt: nemo horum est qui
non

non vel uno die centies dicat : Paratum cor meum , Deus , paratum cor meum. *Ps. 56 v. 8.*

Pronissimus in tuam ab eo voluntatem.

Quod si omnis generis adversa , si paupertas , ignominia , dolor , breviorum illis tutioremque ad Deum tramitem monstrant , quam prospera , quam opes , honor , voluptas , hinc illis deliberatissimum est ; præ opibus , honore , voluptatibus , paupertatem , ignominiam , dolorem obviis ulnis amplecti , nec queri quicquam de difficultate viæ , cum ad tantam ducat amœnitatem vitæ , & quidem æternæ.

Quisquis hanc rerum notitiam adeptus est , persuasissimum sibi habet , omnia quæ in Mundo sunt , optime à Deo administrari ; scit , omnia hæc ad quæ gemimus , quæ expavescimus , esse tributa vitæ , quorum immunitas nec speranda fit , nec petenda , cum non accidant ista , sed decernantur . Et isto quidem modo tam rectæ intentionis homo ad id fastigii ascendit , ut jam incipiat nil optare , aut sperare , nil appetere , timere nihil nisi Deum & peccatum , illum ut summum bonum , istud ut omnium malorum malum maximum .

Si horum omnium signorum summa fit ineunda , compendio hæc numerantur . 1. Nil turbulenter aggredi . 2. Continuo affectu ad bonam intentionem duci . 3. Ob agenda non anxium esse . 4. Rebus peractis non sollicitè indagare

quid alii sentiant. 5. Eventu laboris impro-
 prospero turbari. 6. Inanem gloriam om-
 ni modo fugere. 7. Ab invidia immu-
 nem se tueri. 8. Iudicia humana posse
 contemnere. 9. In omnibus quæ carni
 grata, temperantissimum esse. 10. Non
 publicum, non spectatores vel auditores
 ambire. 11. Opinionibus non seduci,
 vituperiis non dejici. 12. Circa omnem
 vitæ tenorem, ad utrumque paratum &
Pf. 72. indifferentem esse. Quam bonus Israël
2. 1. Deus, his qui recto sunt corde! qui u-
 num id unice laborant, ut hæc salutis
 signa in se deprehendant.

CAPUT X.

*Aliquot conclusiones de RECTA
 INTENTIONE.*

OPinabantur veteres, præcipuam ho-
 minis pulchritudinem in oculis es-
 se, cum in his primariam sibi sedem de-
 legerit frontis elegantia. Nam etsi totius
 vultus symmetria & proportio requira-
 tur ad formam, nulla tamen pars in fa-
 cie est, per quam animus animique affe-
 ctus ita traluceant, sicut per oculos.
 Certe per vitreos hos globulos cor per-
 lucet. Hinc prisca poëtæ, Dearum for-
 mam laudaturi, ab oculis laudarunt;
 Homero Minerva Glaukopis, Iuno Boo-
 pis, Musæ Helicopides dicuntur.

Hæc veterum opinio, formosissimura
 in homine inesse oculis, longe certissima
 est,

est, si de interiore hominis pulchritudine sit sermo. Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit. Hi oculi admirandam homini conciliant pulchritudinem, totum reddunt formosum. Per oculum, intentionem hominis designari, jam supra demonstratum est. Nunc illud restat, ut omnes has de Bona & Mala intentione præceptiones in compendium conferamus. Idcirco conclusiones sive decreta & placita Theologorum super hac re subjungemus.

Prima Conclusio.

Operis boni cujuscunque quod mercede dignum sit, tres sunt conditiones. 1. Absit malitia. 2. Adsit gratia. 3. Non desit intentio recta. Si una harum defuerit, opus nec Deo gratum, nec homini utile, ac sine merito est. Quod primam conditionem attinet, excludit hæc omnia opera ex se, seu ex objecto (ut loquuntur) mala, ut est luxuria, invidia, &c. nunquam bonum pannum dicemus, cujus stamina & licia omnia sunt mala. Altera conditio boni operis est, ut illius auctor apud Deum sit in gratia, quæ omnium meritorum fundamentum est: quamdiu quis Dei hostis est, tamdiu non agit quod gratum sit Deo. Tertia, intentio bona, nam uti quinque illæ dormitrices fatuæ sine oleo admittendæ non erant à sponso, ita nec opera nostra probantur Deo sine recta intentione. Inanibus votis pulsamus cælum, si bonæ

Matt. intentionis desit oleam. Si oculus tuus
a. 6. fuerit nequam, totum corpus tuum te-
v. 23. nefrosum erit.

Altera Conclusio.

Omnia indifferentia opera, Recta intentio efficit æternæ vitæ meritoria. Indifferentia opera jam supra diximus ea esse, quæ ex se nec bona nec mala, uti sunt comedere, bibere, legere, scribere, ambulare, pingere, dormire, laborare, negotiari, nundinari &c. hæc enim omnia ultra naturæ vim nihil habent: at si bona intentio iis jungatur, novam induunt dignitatem, & promerentur æternum præmium, modo divina gratia omnis meriti fons non absit. Ita prandendo, cœnando, dormiendo &c. promereri nos posse cælum benignissimus Deus voluit. Nam in hac tali actione tria illa, quæ dixi, conjunguntur. 1. Absit malitia; edere enim, bibere, dormire &c. ex se nil mali habent. 2. Adest gratia; hoc enim ponimus. 3. Non deest intentio bona; & en cælum pro his vult debere Deus. Sic vilissimæ quæq; actiunculæ, quæ vix nomen laboris habent, ut fila facere, explicare, convolvere, bacillos cuspidare, pecuniam numerare, mensæ adstare, imo & parietes custodire propter Christum (quod Magnus ille Marcatius Palladium jussit facere) æternam beatitudinem emerentur. An non Deum jure meritissimo BONVM, an non æquissimo nomine PATREM appelle-

Pall.
e. 20.
apud
Kosw.

vellemus, qui cælum venale fecit pretio
tam tolerabili, tam vili? Quod si huma-
narum actionum infimas illas, ad tantam
vehit dignitatē Dei gratia, & intentio
recta; meliori jure illas ex se commen-
dabiles, ut orare, stipem dare, obsequium
præstare, cælesti præmio reddent dignif-
simas.

Tertia Conclusio.

Triples est hæc conclusio.

1. Mala intentio actionem quamcun-
que, licet excellentissimam ita vitiat, ut
nullius omnino sit pretii. Quid genero-
sius quis audeat, quam ut seipsum vi-
vum flammis objiciat? At si gratia Dei,
aut recta intentio desit, nihil habet lau-
dis, nihil virtutis facinus. Clarissime *1. Cor.*
Paulus: *Si tradidero, inquit, corpus meum, c. 13.*
ita ut ardeam, charitatem autem non habue-
ro, nihil mihi prodest. Et si distribuero in ci-
bos pauperum omnes facultates meas, nihil
mihi prodest, si charitatis actus, recta in-
tentio defuerit. v. 39

2. Mala intentio quodcunque opus
indifferens mox malum efficit. Nam si
bonas, imo optimas quasque actiones
sua contagione corrumpit intentio ma-
la, quanto magis nondum bonas? Lues
contagiosissima est prava intentio, quic-
quid afflat jugulat. Hinc dicere aliquid
aut facere ut æstimeris aut lauderis, nil
boni habet, quia & fons malus, inten-
tio inanem gloriam olens. Ita emere,
vendere, artes exercere solum ut dite-
scas;

scas; ita cibum & potum capere, somno indulgere, confabulationi, lusui, venationi vacare; tantum quia hoc suave & jucundum, nullius ponderis, & vitiosa sunt.

L. 3.
sent.
c. 63.
fine.

3. Mala intentio, malæ actioni conjuncta, res longe pessima, & diaboli optimum spoliū est. Isidorus: Bonis, inquit, male uti, malum; sic malis male uti pessimum est. Hujus generis sunt furari ut habeas quod in lusum, in gulam, in impuros amores effundas; nitere vestium luxu, ut alios ad lasciviam pellicias; carpere alterius famam, ut grave nocumentum inferas; obruere rationem vino, ut ad flagitium animosior sis; studere avaritiæ, ne quid desit superbiæ &c. Hoc vere est utroque pede ad Orcum currere.

Quarta Conclusio.

Indifferens intentio, indifferenti operi juncta, nil promeretur apud Deū. Theologorum notissimū effatum est: Nullum opus mere naturale, meritorium est vitæ æternæ; qualia sunt: artem, mechanicam exercere solius lucri gratia; cibo abstinere tantum sanitatis causa; deambulationes instituere tempori solum fallendo &c. Hæ actiones nunquam inter virtutum officia censerī poterunt. Et hoc è Theologiæ scholis sic pronunciat: Omne opus æternæ vitæ meritoriū, necesse est ut habeat supernaturale aliquid, quod acquirit per rectam ad Deum intentionem.

Sal-

Salomonis sacrum ædificium divina
 pagina sic laudat: Nihilque erat in tem- 3. Reg.
 plo, quod non auro tegeretur, sed & to- c. 6.
 tum altare oraculi texit auro. Cogitatio- v. 22.
 nes, sermones, actus nostri sic auro bo-
 næ intentionis vestiendi, ut nihil in ani-
 mo, nihil in ore sit aut opere, quod non
 hujus auri nobilitatem participet. Ec-
 quid oro, dicite, quid corpus est sine a-
 nima? nec sensum, nec formam, nec
 motum habet, miserrimus truncus est;
 quid arbor est sine radice? quid domus
 sine fultura & substructione? Hoc est a-
 ctio sine INTENTIONE RECTA.

Quinta Conclusio.

Vir in omnibus sinceræ intentionis,
 unus idemque, immutabilis, inconcussus
 permanet, & quod mireris, nunquam
 errat suo vel alieno damno. Salomon
 hoc asserit: Non contristabit justum, *Prov.
 c. 12.
 v. 21.*
 quicquid ei acciderit, impii autem re-
 plebuntur malo. Illas vitæ vices evita-
 re non licet, quin jam læti, jam dolen-
 tes, jam alacres, jam fastidiosi simus,
 modo has modo illas mutationes sen-
 tiamus, sed (ut loquitur Thomas à *Imit.
 Kempis*) stat super hæc mutabilia sa- *Christi
 l. 3.
 c. 33.
 num. 1.*
 piens, & bene doctus in spiritu, non at-
 tendens quid in se sentiat, vel qua parte
 flet ventus instabilitatis: sed ut tota in-
 tentio mentis ejus ad debitum & opti-
 mum proficiat finem. Nam sic poterit
 unus & idem, inconcussusque permane-
 re, simplici intentionis oculo, per tot
 varios

varios eventus, ad me imprætermisse directo. Dementiæ & plebeji per omnia ingenii est, fortuitis potius casibus, quàm ratione res metiri. Fit subinde ut inter se diversi luctentur venti, sed si supremus sit Subsolanus aut Favonius, apertum cælum & sereni dies perdurant. Sic in homine sinceræ intentionis, nonnunquam diversæ affectiones inter se certant, at ille *simplici intentionis oculo ad Deum imprætermisse directo*, per eventus maxime dispares, salvus & incolumis transit; & quo purior ipsius intentio, hoc ipse constantior inter omnes procellas, nec se sibi patitur extorqueri, divinis decretis undecunque immissis nunquam non optime contentus. Sic omnia præterquam animum mutationibus permittit, perinde si quis hodie galea, cras petaso caput tegat, perendie ligonem, paullo post calamum manu verset, & nunc stramini nunc plumis indormiat, itaq; vestem mutet aut cubile, non frontis serenitatem, non animum. Talis est sinceræ intentionis homo, hac una ratione sibi semper simillimus, omnia ad majorem Dei gloriam componit: adversa, non dico, non sentit, sed vincit; illud marmoris, hoc hominis est. Si nihil aliud

Imit. Christi (inquit Thomas ille) quam Dei beneplacitum & proximi utilitatem intendis & *l. 2. c. 4* quæris, interna libertate perfruëris. Si *811072. 1.* rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculum vitæ & liber sanctæ doctrinæ esset.

Addidi;

Addidi : nunquam eum errare qui quidem rectæ intentionis fit. Quoniam *Rom.* diligentibus Deum omnia cooperantur *c. 8.* in bonum. Et quomodo is à Vero aut *v. 28.* Bono aberret unquam, qui in omnibus quæ agit, & Verum & Bonum, Deum ipsum, intentione semper amantissime complectitur. Scio sapientissimos quos- *Senecæ* que viros multa delinquere; scio, nemi- *l. 3. de* nem tam circumspectum, cujus diligen- *Iræ.* tia non aliquando sibi ipsi excidat; ne- *c. 14.* minem tam maturū, cujus prudentiam non in aliquod fervidius factum casus impingat; neminem tam timidum offensa- rum, qui non in illas, dum vitat, inci- dat. At hi errores (sic vocemus) politi- ci, ipsi erranti, sæpe aliis quoque bono sunt, cautioni & documento sunt. Tres illi ex Oriente Dynastæ in errore fue- runt, cum apud Herodem noyi Regis capitalissimum hostem diverterunt; quia tamen rectissima eorum erat intentio; error hic tam illis ipsis quam Christianis omnibus bono fuit: præstabat sic errare, ut multi suos errores dedicerent. Non aliter bonæ intentionis homo (po- litice sic loquar) errabit sapius, sed suo aliorumque bono. Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.

Sexta Conclusio.

Rectæ intentionis hostis est maximus. humanæ laudis appetitus, & hujus pater, Amor sui ipsius, nunquam sine improbitate ingeniosus. Nos in rem no-
stram

stram callidi homines, felibus simillimi sumus: Felis quomodocunque ex alto ruat, in pedes decedit, & cadere desinit stando. Quacunque demum ratione nobiscum agat Deus, quicquid minetur, quicquid promittat, nos identidem ad nos ipsos relabimur, & stamus vitiosis pedibus, malignis affectibus. Blandimenta carnis, hæc nostra sunt fulcimenta, his basibus nitimur. Quod carni suave, quod gratum, quod delectabile, hoc à nobis avidissime ambitur. Verissime dictum ab illo: In multis caligat oculus puræ intentionis, respicitur enim cito in aliquod delectabile quod occurrit. Nam & raro totus liber quis invenitur à nævo propriæ exquisiitionis. Sic Indæi olim venerant in Bethaniam ad Martham & Mariam, non propter Iesum tantum, sed ut Lazarum viderent. Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex & rectus, atque ultra omnia media ad me dirigendus. Quanti sunt, è quibus si quæras cur hoc facis? responsum aliud non referas, quam istud: Quia ita mihi placet, quia hoc juvat, & mel mihi est, quia hoc ad meum stomachum facit; hac re pascor, in hanc meus calor inhiat, hoc mihi volupe. Sic nos nobis ipsis semper faventissimi cœnas apparamus, sic vestes dictamus, sic ædificamus, sic titulos affectamus, sic omnia facimus suavi semper in nosmet indulgentia & miti affectu. Sed & illud felium feliciter

imita-

Imit.

Christi

l. 3.

c. 33.

quæ. 2

imitamur; illæ vix unquam à domo tam procul asportantur, quin norint redire domum: Sic nos tametsi à nobis ipsis discessionem subinde faciamus per rectam intentionem, brevi tamen redimus ad nos, & eadem qua prius industria commoda, delicias, lucra, & quicquid nostrū putamus, quærimus. Cum omnia fallunt, illud, *Sic mihi placet*, mordicus retinemus, & sic quandoq; animi causa mali sumus. Virum autem fidelem *Prov.* quis inveniet? qui nunquam seipsum, *c. 20.* Deum quærat in omnibus. *v. 6.*

Septima Conclusio.

Recta intentione ad Deum se semper attollere, omnia facili animo tolerare, Dei voluntatem & honorem in omnibus spectare, cælum est extra cælum, & æternæ beatitudinis nobilissimum gustatorium, quo nobis propinatur summum bonum. Augustinus: Quicquid tibi *L. 50.* Deus, inquit, aliud dederit, minus est *hom.* quam ipse; colis non gratis, ut aliquid ab eo accipias: gratis cole, & ipsum accipies. Quod enim dulcius à Deo præmium quam Deus ipse? An non amantissime nobiscum agit munificentissimus Deus, qui ad suum nos servitium sic invitat: Quò plus præmii petis hoc mihi charior es servus; plus autem petere nequis, quam meipsum, *summum bonum*; hoc ipsum non negabo, si tamen actiones tuas ad hoc disposueris.

Quam illud cupiditatem nostram sua-

viter demulceret, si esset qui promitteret in horas singulas quinque aureos, modo singulis horis bis terve serio quis fateretur, se id quod facit, in gratiam aureorum facere. O Christiani, quin hoc tandem capimus? quavis hora non quinque aureos, sed summum, sed omne, sed infinitum bonum promereri possumus, modo quot horis ad summi boni honorem, id quod agimus, referamus vel unica tali cogitatiuncula: Mi Deus, hoc tuo honori facio: Domine propter te omnia. Dum hanc vitæ militiam sectamur, assidue clamandum: DOMINO & GEDRONI; DEO & DIVINAE GLORIAE; DEO & DIVINAE VOLUNTATI.

Judic.
6.7.
v.18.

CAPUT XI.

*Adhortatio ad Religiosos, ad Aulicos, ad
omnis Ordinis homines, RECTAE
INTENTIONI exercenda.*

Ad Religiosos.

CVM RECTA INTENTIO A-
miffis sit omnium prorsus humana-
rum actionum, nihil æque magis curan-
dum, quam ne illa in obliquum detor-
queatur. Fit enim plerunque ut quo ni-
tidius quid est, eò citius inficiatur; quò
tenerius, eò facilius lædatur; quò præ-
stantius, eò gravius impugnetur. IN-
TENTIO RECTA cum sui vigoris
est,

est, nitidissima prorsus, tenerriima, ac præstantissima est, hinc tam cito inficitur, tam facile læditur, tam graviter impugnatur.

Ipsa quidem Religio commissos sibi clientes docet omnia recta intentione obire, sed heu quam facile ac pronum est errare, nec fere quidquam minus habet negotii quam seipsum decipere. Nemo hinc vestri suæ credat, sed seipsum altius rimetur, & suæ intentioni vigilantissimis curis attendat. Nil usitatius Stygio leoni quam horribilas jubas sancta veste tegere. Tria sunt occulta, inquit Bernardus: illicita actio, dolosa intentio, impudica affectio. Actionem illicitam & affectionem impudicam licet effugeris, dolosam tamē intentionem non tam facile cavebis, quæ mille ostiis novit in intimos animi recessus se penetrare.

*Bern.
in
serm.
brev.
serm.*

Et videte obsecro, quam lubricis illapsibus dolosa intentio omnia pererret. Quid laudabilius in homine religioso, quam semper esse in actione, & jam rudibus docendis, jam confessionibus excipiendis, jam concionibus habendis, jam ægris instruendis occupari. Sed in has ipsas religiosissimas actiones quam arcana malignitate obliqua sese insinuat intentio! Nam, subinde nihil malumus quam agere, sed non tam ut agamus, quam ut tædium nostrum minuamus: prodire cupimus, non ut multis profi-

mus, sed quia latere non didicimus: labores varios ambimus, non ut otium fugiamus, sed ut in plurimum notitiam veniamus. Non operosum tantum, sed & religiosum est concionari; at omnem concionis fructum non à conatu, sed ab eventu aestimare, auditores paucos, aut pauperes, simplices aut paganos spernere, celebriores cathedras non aperto quidem ambitu invadere, sed occultis meatibus aditum in illas sibi aperire, & ea pro suggestu differere quæ admirationi sint potius quàm instructioni, quæ doctiores faciant auditores non sanctiores, corruptam prorsus arguit intentionem. Eiusdem generis est, à viliorum hominum confessionibus audiendis abhorre-
re, aut saltem tam promptum non esse, quam cum primates viri feminæque confluunt. Eodem spectat, in scholis non sine pompa & ampullis docere, in scientiis præcellentem se ostendere, alios tanquam ex folio despiciere, & omnem curam in hoc intendere, ut palmam laudemque nemo, vel paucissimi præripiant: ceterum temere, inconstanter, & inconsulte pleraque aggredi, nullam injuriæ ferre imaginē, & pænè omnia ad plausum facere, nec suavio-rem musicam ullam putare, quàm audire: hic ille Rhetorum facundissimus, hic Magnus ille Concionator est, ille acutus Philosophus, hic ille profundæ scientiæ Theologus est. O Religiosi, ô servi Dei, hoc
est

est nobilissimas merces pretio vilissimo vendere, imo in ignem abjicere. Videte, quorum mores Chrysoſtomus deploret his ipsis verbis : Ita etiam nunc usu venit in Ecclesia : Ignis omnia deprehendit. Honores quærimus ab hominibus, & amore gloriæ accendimur. Honoris servi facti sumus, Deo dimisso. Non amplius possumus increpare eos qui à nobis reguntur, cum ipsi quoque eadem febre teneamur ; & ipsi egemus medicina, quos Deus posuit, ut aliis mederemur. Quænam autem jam restat spes salutis, cum ii ipsi qui medentur, aliorum manu indigent ?

Moses bis rupem in fontem diluit, & largissimas aquas è petra scaturire iussit, sui scipionis illisu, sed non utroque facto Numini placuit. Et quæ caussa discriminis? utrobique enim ingens miraculum, utrobique ad iussus divinos, saxum virga percussit, utrobique de solidi saxi vulnere patefecit flumina. Ratio diversitatis hæc fuit : Primo illo prodigio, dum Moses virga scopulum tetigit, intentissimos oculos in Deum fixit. Deus enim pollicitus : *Ego ego, inquit, stabo ibi coram te, supra petram Horeb : percutiesque petram, & exibit ex ea aqua, ut bibat populus.* Altero autem prodigio hic idem Moses, non in solo Deo defixos tenuit oculos, sed in Israëlis populo. Nam : *Audite, inquit, rebelles & increduli, num de petra vobis aquam poterimus ejicere?*

*Hom.
I o. in
ep ad
Ephes.*

*Exod.
c. 17.
v. 5.*

Num. Non placuit hîc Moses , ut ante Deus
e. 20. ipse in illum & Aaronem commotior:
v. 10. Quia non credidistis mihi, inquit, ut san-
ctificaretis me coram filiis Israël , non
et 12. introducetis hos populos in terrā quam
 dabo eis. Tanti refert , cum quid faci-
 mus, oculos in Deum , an alio conver-
 tamus. O Religiosi, vos quidem petram
 virga percutitis , cum carnem jejuniis,
 flagris, vigiliis atteritis, sed nisi vigilan-
 tes rectissimę intentionis oculos in Deū
 assidue figitis, nō placetis. Ingrata sunt,
 vana sunt omnia obsequia, quæ non cō-
 mendat intentio recta. Ergo dum ma-
 nus inhæret operi, oculus affigatur Deo.

Moris erat in Ecclesia Græcanica o-
 lim , ut cum præsentē populo panis ad
 aram offerretur sacrandus, aræ minister
 consensu suggestu plebem his verbis
 commoneret: S A N C T A S A N C T E.
 Hoc voluit, ut rem sanctam, sanctitatis
Deut. affectu prosequerentur. Sic & Deus o-
e. 16. lim præcipit: Iuste quod justum est,
v. 20. persequeris , ut vivas. Idem in ceteris
 actionibus omnibus servandū, ut quod
 bonum, bona quoque intentione, quod
 optimum, intentione quoque optima
 exequamur. Huc sane unusquisque re-
 ligiosorum in cunctis omnino actibus o-
 mni studio contendat, ut sancta sancte
 fiant, ut & ipse sanctissimi Regis imita-
Pf. 15. tor dicere possit : Providebam Domi-
v. 8. num in conspectu meo semper.

Ad Aulicos.

Si pœna martyrem faceret non causa, multos Aulicorum, velut sanctissimos martyres affari vix dubitarem. Religiosis multa sunt perferenda; sæpe tamen non minus Aulicis, quibus Religiosorum unus aliquis optime dixerit: Videtis cruces nostras, sed non videtis unctiones nostras. Cum vero de Aulicorum miseriis sermo est, liceat hoc vertere & cantare: Videmus unctiones illorum, cruces illorum non ita videmus. Varium illi habent à voluptate unguentum, sed non minus varium habent hinc illinc cruciamentum, & crebro tale, quod unguentis illis & unctiõibus parum juvetur. Quantum est vel unicum illud tormentum, ex invidia aut sua aut aliena laborare! crux est & ingens, tam hîc agere quam pati. Suis invidiam titulis afficit Chrysostrõmus, cum eam diaboli telum, homicidii radicem, omni venia & excusatione indignam, solam sibi nocentem, & invidi pœnam, malorumque omnium matrem appellat. Invidiam ajunt in aulis adolescere & educari, nescio an non etiam senescere illic dicamus. Grande hoc malum, nec ullum facile remedium invenit, quia vix ullum non spernit. Neque solum invidiæ malum prope insanabile multos in aulis exercet; alia quoque non desunt, quæ melius tamen vinci nequeunt, quam to-

Seneca
l. 2. de
Ira
6. 33.

lerando. Notissima vox est ejus, qui in cultu regum consenuerat. Cum illum quidam interrogaret: Quomodo rarissimam rem in aula consecutus esset, senectutem? Injurias, inquit, accipiendo, & gratias agendo. Nam potentiorum injuriæ hilari vultu, non patienter tantum ferendæ sunt. Sæpe adeo injuriam vindicare non expedit, ut ne fateri quidem expediat. Ergo licet in aulas Fortuna bona, Fortuna aurea, cum maximis copiis immigrasse videatur, nisi tamen sæpius in subsidium vocetur & Patientia, nulla felicitas in aulis diu salva erit. Etiam in amplissimis palatiis & regum turribus, patientia opus est & quidem crebra, & sæpe non vulgari aut plebeja. Si ars patiendi hæc desit, innumeris omnia querelis miscebuntur: vix quisquam erit qui sibi ex integro satisfactum fateatur; nullus suo se pretio satis æstimatum crederet; omnes aut majora se sperasse, aut minora meritis impetrasse dicent. Nobilissimum in hæc omnia mala est antidotum RECTA INTENTIO. Sine hac vanitas vanitatum, & omnia vanitas, quæcunque Regibus delata obsequia. Certe Deus convenientissimo præmio eos remunerat, qui omnem suam industriam prava intentione corrumpunt. Sunt qui solis Principum oculis & auribus serviant, modo illos impleant, has occupent, hoc summam vocorum ducunt: de recta in
Deum

Deum intentione assidue dirigenda parum laborant; Dei gratiã uti non spernunt, ita sane nec ambiunt, sed nec aliter vivunt, quam si aperte dicant: *Quis nobis pecuniam de celo?* Regum aureæ manus nostra marsupia saginant; aureos è cælo imbres expectet qui volet, nos ab aulis excipimus opulentas has pluvias. His regum favor summa felicitas est, ac tum demum beatos se credunt, cum Principum oculos sibi maxime propitios & annuentes habent. Hos, inquam, Deus, prout de illo meriti sunt tractare exsequitur, quandoque illis omnia alia quam sperarant, eveniunt: illis ipsis oculis, quibus devotissimi erant, displicere incipiunt, nec jam amplius, ut olim, tam patentes ac benevolas aures obtinent. Hic illi cælum & terram querelis incessere, nil suis obsequiis digne rependi, meliora se meritos; si humanum desit auxiliũ, Deum injuriæ suæ fore vindicem. Et quid vos, ô boni, Deum in vestram partem trahitis? Principis oculos observastis, non Numinis; omnium laborum vestrorum intentio in aulã ibat, non in cælum. Vos jam sine fronte, subsidium è cælo, quod nunquam quæsiistis; opẽ à Deo, cui nunquam serviistis, speratis? Vbi sunt Dii in quibus habebatis fiduciam? de quorum victimis cõ-
Dent.
c. 32.
v. 30.
 edebatis adipem, & bibebatis vinum libaminum: surgant, & opitulentur vobis, & in necessitate vos protegant. Hæc

dignissima illis merces est, qui rectam intentionem quam uni Deo debebant, in homines obliquam detorserunt. Demum ab hominibus & Deo justissime deserti, sibi ipsi relinquuntur in exitium. Tanti est rectam intentionē, quam Deo universi debemus; improbo furto in servitute humanam traducere: tanti est divinis oculis neglectis ad humanos omnem suæ industriæ intentionem avertere.

Vos ergo, quicumque aulas sectamini, per vestram salutem obsecro, hoc saltem velitis, scilicet labores vestros non perdere, nec enim utilius quidquam est, quam sibi sic utilem fieri. Placeat vobis virtus, & ante omnia intentio recta, non quia delectat, sed ideo delectet, quia placet; minima maximaque è consilio rectæ intentionis vobis gerenda sunt. Sæpe Deo gratior est modus agendi, quam actio ipsa, quamvis præstantissima: Sicut cibus exquisite conditus, suavior interdum est, quam alius longe pretiosior, si male condiat. Quid humilium Davidis ante Arcam saltatione? In ea tamen affectus & præclara intentio mire placuit. Deo displicere nequit quod à recta intentione provenit.

Intentio recta multis Aularum malis suaviter mederi poterit, si admittatur. Reperiuntur in Aulis, præter illos quos diximus, nec pauci, qui quamvis vultu rideant, animo tamen tristes & omnia deplo-

deplorantes, quibus nulla non causa in querelas placet, perturbati & omnia gementes, quibus nec aureus imber factis sit, ut queri desinant. Infelix genus hominum, quibus nihil placet, nisi quod ipsi faciunt, quibus, quicquid datur, semper minus est quam cupiverant, vel sperarant. O ærumnosi! sed vestra culpa; quod de Aula conquerimini, hoc nusquam invenitur. Cogita ergo sæpius, nullam esse tam bonam felicitatem, de qua nihil queri possimus. Quisquis autem rectæ in omnibus intentionis est, contentus est se recte & sua conscientia, teste Deo & cælo: omnium, quæ meritis suis non respondent, Deum debitorem appellat. Sunt in Aulis alii, primis illis non multum absimiles, quos non benefacere delectat, sed videri benefecisse, qui gloriæ dediti, rebus suis omnibus pompam induunt, qui Principum oculis aut auribus ostentatricem & inanem operam vendunt, omnium minime solliciti de recta intentione. Ut quidam fructus ad videndi voluptatem sunt, non ad gustum; & ut quædam obscuriores gemmæ interdum ab artificio & circumposito auro lucem accipiunt optimis paræ, sic illorum functiones splendescunt adscititiis radiis fucatæ solertix. Vere de his Gregorius: Cum se ostendere alienis oculis appetunt, damnant, quod agunt. Horum inanissimi sunt labores & plane nulli, quia recta inten-

Lib. 8.

mor.

c. 30.

inten.

intentione destituti. Quod si frustra fatigari nolint, discant intentionē rectam actionibus omnibus miscere, & omnem muneri suo pompam detrahere; discant plurimum facere, & minimum de se loqui.

Sed sunt etiam in aulis, qui, cum eorum maxima sit cura, gratiam & favorem ambire, vices periclitantis dignitatis, & voluptatum fugitivos ac mutabiles vultus assidue formidant. Hi vitam leporis agunt, inquieti semper & trepidi, atque ad omnem auræ sibilum pericula somniantes, alia illos ex alia fatigat cura, qui si recta intentione animum firmarent, extra metum & tremores istos viverent, Deo nixi non humanis favoribus.

Quid porro de iis sentiendum, qui omnium minime ferre possunt, quod ipsi met faciunt, hoc est, invidere aliis & æmulari. Aliorum invidia cum petuntur, res ipsis intolerabilis videtur, verum se aliis invidere suavissima sui indulgentia dissimulant. In hos jam supra pronunciavimus; Rectæ intentionis hostis est, quisquis invidiæ tam familiaris est. Ecquid alteri alteris noxam inferre tam laboriose contenditis? Imperitorum hoc est, qui dum hostem ferire statuunt, seiplos adverso telo transverberant. Nemo alteri vel leviter invidet, quin sibi ipse plurimum noceat.

Aude animo invidiã contēnere : non nocet illi.

Quem petit ; auctori sed nocet illa suo.

Coneris itaque , quilibet es , æmulos tuos tua patientia , & recte factis macerare ; sic vincis. Scis , quam bene aut Phaëthon curru , aut Icarus pennis fit usus : Si te altius supra alios efferre volueris , cades.

Neque vero defunt in aulis quos deliciarū consuetudo corpori blandiens , & pietatis quasi superfluæ oblivio eò deducunt , ut sibi ipsi tantum in pretio sint , alios quasi è sublimi despiciant , & nihili præ se faciant ; impotentiores premant , & omnem injuriæ vel umbram horreant. Tam autem gratiosa virtus est , ut insitum sit etiam malis , probare meliora. Quis illorum est qui non beneficis videri velit ? qui non inter scelera & injurias opinionem bonitatis affectet ? qui non iis quæ impotentissime facit , speciem aliquam induat recti ? velit etiam & iis videri beneficium dedisse , quos læsit ? Gratias itaque agi sibi ab his quos afflixere , patiuntur ; bonosque se ac liberales fingunt , qui præstare nolunt. Sed & hos recta intentio (si tamen disciplinam admittant) docebit , vitæ tractum prospicere , & alternantis fortunæ vicissitudinem cōtemplari : discant humanæ fragilitatis non oblivisci , nec nimia sui fiducia extolli , adversus minores humanitatē , adversus majores reverentiam servare , lentos ejuscemodī odio.

odiososque mores exuere, omnia sine contumacia sic agere, ut nulla sit in audiendo difficultas, nulla in respondendo mora, & ipsi, cum opus, ad omnia quæ agenda sunt, quieta cum industria adfint. Sed & illud docet recta intentio: Si imbecillior est qui te læsit, parce illi; si potentior, tace, & fortunā tuam, quæcunque illa sit, reverenter habe: Noris sapienter dictum: Dum excelsus steti, nunquam pavere destiti. Nam

*Fortuna magna non caret formidine,
Nec splendor eminentis vacat periculo:
Et quidquid altum est, haud tutum diu manet.*

*Seneca
Thyest.
Act. 3.
Apol-
lod.*

Vt quod ruat vel invidia, vel tempore.

*Ovid.
l. 3.
Trist.*

Ne nimium tibi fide, imo nihil, quisquis es, propositique memor contrahe vela tui. Frequenter eminentis vitæ exitus fuit, *cadere*. Qui casum metuit, omnium actionum sequatur ducem rectam intentionem; hac qui caret, nec sibi commodat, nec aliis. non dat beneficium, qui malo animo prodest. In præcipitium tendit, qui suas actiones non optimo fine insignit; incassum laborat, qui Deum laboris terminum non cogitat; omnium fervorum miserrimus est, cui recta intentio deest. Nolite igitur, ô Palatini domini, ô quicumque Aulici, nolite ferere in spinas. Nolite meritis vestris tantam inferere contumeliam, ut ea velitis cælesti præmio fraudari. Obsecro non ambitioni, non famæ, non oculis laborate,

*Hier.
c. 4.
v. 4.*

e, quicquid laboris vestra vobis munia exhibeant; & quicquid demum tolerandum veniat, non favori & gratiæ, non numis & opibus, non ostentationi & gloriæ tolerate, sed Deo, cui se nemo unquam aliter probaverit, quam recta intentione.

Ad omnis ordinis homines.

Optime dixisse mihi visus est Diogenes, qui aiebat: Homines ea, quæ faciunt ad vivendum, summa cura perquirere, sed quæ ad bene vivendum conducant, nihili pendere & negligere. Ita profus est, omnes hoc agimus, ut res nostras agamus; quam bene, & qua intentione agamus, paucissimi sunt qui serium ad id animum applicent. O Christiani, non solum quid faciamus, sed quod id animo faciamus, maximi momenti est. Hinc contra Sardensem Antistitem Apocalypticus ille Angelus Ioannes gravissime conqueri iussus: *Scio, inquit, opera tua, quia nomen habes quod vivas, & mortuus es. Non enim invenio opera tua plena coram Deo meo.* Apo. c. 3. v. 20. Episcopi hujus opera hominibus quidem plena & præclara videbantur, sed non talia erant coram Deo, qui intimam hominis intentionem inspicit, ideo illa ut vacua prorsus & inania accusantur, carebant enim recta finis intentione. Ideo etiam hic ipse Sardensis Ecclesiæ præsul, mortuus pronuntiatur, tametsi ab alijs inter vivos censeretur.

○ quan-

O quantus talium mortuorum numerus in orbe vivere credendus est ! qui nomen habent quod vivant , & mortui sunt , quorum opera plena quidem videri possunt , sed quia intentione recta destituuntur , inania sunt , & cassæ nuci similia. Fœda nox & meræ tenebræ omnia involvunt , ubicunque rectæ intentionis splendor non effulget. Nullum corpus pulchrum sine hoc oculo , nullum

Matt. cum hoc fœdum : *Lucerna corporis tui est*
c.6. *oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex,*
v.22. *totum corpus tuum lucidum erit. Si autem*
& 23. *oculus tuus fuerit nequam , totum corpus*
tuum tenebrosum erit. Diximus jam supra:
 recte agere , ut inferos evadas , illibera-

lis servi est : ut cælum obtineas , quæstuosi mercenarii : ut Deo placeas , hoc demum charissimi est filii. Bonus homo de bono thesauro profert bona , & malus homo de malo thesauro profert mala. Vere thesaurus cordis , intentio est

L.2. de cogitationis. Intentio est , inquit Augu-
serm. stinus , quâ facimus , quicquid facimus ,
dom. quæ si munda fuerit & recta , & illud
c.21. aspiciens quod aspiciendum est , omnia opera nostra , quæ secundum eam operamur , necesse est bona sint.

Itaque non tam quid demus , quid faciamus , vel quid toleremus refert , quàm quâ mente , quâ intentione. Nam virtus non in eo quod datur , quod fit , aut quod toleratur consistit ; sed in ipso dantis , aut facientis , aut tolerantis animo & inten-

inten-

intentione. Qua in re pensandum est, inquit Gregorius, ut omne bonum quod *L. I. in Exech. hom. 4.* agitur, per intentionem semper ad cælestia leveretur. Intentio est quæ parva extollit, sordida illustrat, magna vero & in pretio habita dehonestat, prout ipsa vel recta vel prava est. Illa quæ appetuntur, neutram naturam habent, nec boni nec mali: id refert quò ea intentio impellat, hæc enim formam dat rebus. Omnes virtutes ruunt sine recta intentione, quæ vita virtutum est, & omnium meritorum scaturigo. Bernardus in illa *In serm tent.* Domini verba (Tu autem cum jeunas, lava faciem tuam) Per hoc, inquit, quod jubet faciem lavare, præcipit nobis intentionem puram servare: quia sicut decor corporis in facie, ita decor totius operationis animæ cõsistit in intentione.

Cælestis rex sponsam suam à proceritate commendans: Statuta tua, inquit, *Cant. c. 7. v. 7.* assimilata est palmæ. Hoc encomio bonæ intentionis rectitudinem ac firmitatem appositissime designat, quæ constans & recta perpetuo se ad Deum erigit, quod palmæ proprium, in altum scilicet ramos emittere, & inter arbores eminere. Sponsa sic laudata, ne ingrati animi sit; Omnia, inquit, poma nova *Ibid.* & vetera, dilecte mi, servavi tibi. Me meaque omnia sanctissimæ voluntati tuæ trado, honori tuo me totam consecro, oculos meos rebus omnibus clausos, tibi uni aperio, illos in te

solum intendo, sed & omnibus membris aliis in tuum duntaxat famulatum utor. Qua vero ratione membra omnia divinis servitiis impendenda sint, insigniter Chryostomus: Oculum, inquit, tibi fecit; oculum illi utendum exhibe, non diabolo. quomodo vero illi exhibebis? si creaturis ejus visis ipsam glorificaveris, visumq; à mulierū conspectu abduxeris. Fecit tibi manus; illas ipsi possideto, nō diabolo, non ad rapinā & avaritiam, sed ad ipsius mandata & beneficia, & ad continuas preces, & ad succurrendum deficientibus eas porrigens & extendens. Fecit tibi aures; illas ipsi exhibeto, non lascivis concentibus, obscœnis fabulis, sed omnis meditatio tua sit in lege Excelsi. Os tibi fecit; illud nihil agat eorum quæ illi non probantur, sed psalmodias, hymnos, & spirituales odas concinito. Fecit tibi pedes; non ut ad malitiam curras, sed ad ea quæ bona sunt. Fecit tibi ventrē, non ut eum cibus rumpas, sed ut philosopheris. Dedit indumenta, ut tegamur, non ad ostentationem, non ut illa quidem multum habeant auri, Christus vero nudus pereat. Casam, pecunias, & fruges dedit, non ut solus habeas, sed ut & aliis, præsertim egenis impertias. Hæc omnia docet recta intentiō, quæ omnes humanas actiones ad Deum elevat, nec quidquam in se venale habet, sibi semper bene consciã, infatigabilis,

omnibus exposita, nudo homine contenta, nunquam enim usque eò interclusa sunt omnia, ut optimæ intentioni locus non sit. Nunquam recta intentio uritur, nec sibi odio est, nec quidquam mutat, quia semper sequitur optimum, unum Deum, summum bonum. Illuc ergo ascendit, unde nulla vi detrahitur: quo nec dolori, nec spei, nec timori sit aditus, nec ulli rei, quæ summi boni complexum eripiat. Intentio recta quicquid adversi evenit, perfert, non patiens tantum, sed etiam volens & hilaris, omnemque temporum difficultatem scit legem esse naturæ. Intentio recta, optimum est, etiam pessimæ fortunæ conditionem. Et ut bonus miles vulnera non horret, cicatrices enumerat, & transverberatus telis, moriens amat eum, pro quo cadit, Imperatorem: sic recta intentio vetus illud præceptum, **DEVM SEQVERE**, pro regula habet, Deumque semper totis sequitur viribus, nihil unquam, quod Dei causa faciendum, recusat, asperrima quævis pro Deo promptissime amplectitur; Deo in omnibus parere, maximam libertatem judicat; pro Deo mori, felicitatis suæ jucundissimam clausulam arbitratur. Hac ratione recta intentio nunquam sine lucro est, quæcumque se vel leviter moveat, maximos quæstus facit, nihil frustra tentat, è rerum eventu non pendet, omnia ei ex sententiâ cedunt, neque impediri ulla

*Seneca:
l. de
provid.
c. 6.*

ratione potest. Et quamvis nondum sit in regno, ad regnum tamen & quidem æternum se natam novit. Oculatissima est recta intentio, imo tota est oculus, sed qui continue fixus hæreat in Deo. Quicumque igitur rectæ intentionis estis, putate Deum vobis dicere: Quid est quod de me queri possitis vos, quibus recta placuerunt? Alii bona falsa rapiunt, & animos gerunt inanes, velut longo fallacique somnio lufos. Auro illi, argento, & veste pretiosa ornantur, intus boni nihil est. Isti quos pro felicibus aspicitis, si non quæ occurrunt, sed quæ latent, videritis, miseri sunt, fordidi, turpes, ad similitudinem parietum suorum extrinsecus culti. Non est ista solida & sincera felicitas: crusta est, & quidem tenuis. Itaque dum illis licet stare, & ad arbitrium suum ostendi, nitent & imponunt: cum aliquid incidit, quod disturbet ac detegat, tunc apparet quantum altæ ac veræ fœditatis alienus splendor absconderit. Vobis dedi bona certa, mansura: quanto magis ea versaveritis & inspexeritis, meliora erunt majoraque. Permissi vobis metuenda contemnere, cupienda fastidire. non fulgetis extrinsecus: bona vestra introrsus obversa sunt. non egere felicitate, felicitas vestra est. At multa incidunt tristitia, horrenda, dura toleratû? quia vos bono vestro his subducere nolui, animos vestros adversus hæc omnia armavi.

Seneca
lib. de
Prov.
o. 6.

armavi. Ferte fortiter, & assidue in vobis rectam intentionem, velut ignem jugis sacrificii restaurate.

Igitur, ô Christiani, in vobis ac vestra voluntate situm est, nunquam aut semper errare; rarius an continue mereri velitis. Rectæ intentionis inopiam nemo patitur nisi qui vult, prima siquidem & maxima pars illius est **VELLE**. Quisquis sincere omnia propter Deum vult, hic virtutibus omnibus per compendium studet. Nam ut omnium aliarum virtutum, ita hujus ad animum tota redit æstimatio.

CAPUT XII.

DE RECTA INTENTIONE
dictorum Epilogus.

Attende tibi. Tobiaë & Timotheo *Tob. c.4. v.13. & I. Tim. c.4. v.16.*
saluberrime dictum, in virtutis tutelam. Ostium pandit vitiis omnibus, *sibi non attendere*, raro domi suæ, sibi ipsi præsentem non esse; animo, quaquà lubet, evagari, rebus plurimis se miscere, cupiditates longe mittere, nihil præcogitare, in supervacuis aut alienis laborare, multa & nihil agere, omnia turbato animo, & in incertum emissis oculis aspicere. Simplex oculus, laudatissimus.

I. Cyrus Persarum rex potentissimus, uti Xenophon memorat, etsi Tigranem urmeniorum regem bello exarmatum, Ana cum conjugè captivum in vinculis

haberet, humanitatis tamen oblivisci noluit, & se quoque hominem esse prudenter meminit. Cum itaque variam regum fortunam altiore cogitatione secum ipse perpenderet, duos illos regios conjuges, non ad colloquium tantum, sed & ad mensam suam adhibuit, ipse velut convivator & cœnæ dominus, inter epulas varie facetus, nec sine risu hilaris. Demum convivarum animum exploraturus: Dic Tigranes obsecro, inquit, pro tua conjuge quod mihi redemptionis pretium das? Cui Tigranes Fibere: Equidem regnum darem in lytrum, si tua fortuna id mihi non invidisset: nunc cum regno caream, caput meum in illius salutem prompte dependam. Mirifice delectatus Cyrus tam sincero amore, in commiserationis affectum libenter transit, & utrique libertatem una cum regno restituit. Tigranes jam sibi & regno redditus conjugem interrogare institit, quid ei de Cyri prudentia & magnanimitate, quid de forma videretur? Ad quæ prudens regina: O mi optime conjux, inquit, non ego in Cyrum oculos, sed in illum conjeci, qui se capite suo libertatem meam redempturum pollicebatur; hunc ego unum aspexi, dum inter Persas egimus. Prudentissimum dictum: Ei oculos jure deberi, cui nec vitam negare possis.

II. Quin ergo, mi Christiane, *Attendis tibi*, & oculos ei tuos non negas,
cui

cui & vitam tuam debes. Scis, te tuum non esse: nosti quis pro te moriendo vitam tibi dederit: & quomodo non in unum hunc assertorem tuum tuus ibit oculus, tua intentio? Frustra vivis, nisi in hujus unius obtutu assiduo hæres. Hac enim una ratione tibi præsens es, cum in tuum conditorem & reparatorem sic transis. Ah, quoties domi nostræ non sumus, & extra nos atimus? quoto cuique habere se contingit? Hominem iratum mihi observa, & audies quam ipse ultro fateatur, se non esse apud se præ iracundia, nihil enim minus in potestate habet quam seipsum, & iram suam. Aspice libidinosum; hic & oculos & animum perdidit in alieno vultu: non est apud se, nihil illi cum oculo simplici. Avarum cerne; suæ mentis nunquam est, pecunia eam ipsi rapuit. Et quis invidum sui compotem esse dixerit? sibi nunquam attendit, sed aliis quos it perditum. Hominem gulonem intuere, exsensa mente est, totus in patinis, aut poculis sepultus est. Omnia omnino vitia, errores omnes hoc sui principium habent, *Non attendere*, vix unquam sibi præsentem esse.

Hoc se quisque modo fugit. —

Sic & impatiens à se exit, totus extra se agit, & hinc in stultissimas querelas effunditur. Qui aliquid sui & sanæ mentis retinet, ita secum ratiocinatur: Quid ago? rem meam ex mala meliusculam

*Luci
cret.
l. 3.*

non fecero furendo : si quod damnum passus sum , augebit illud ab hac rabie ; si quod illaturus sum , incautum habeo ministrum , furorem ; quicquid attentavero per hanc vesaniam prius id destruem , quam efficere incipiam ; nec lucrum inde aliud sperandum , præterquam celer & inutilis pœnitentia. Revera quod unguis est in ulcere , hoc impatientia in omni actione : qui malum suum exasperari vult , impatienter illud ferat. Quin ergo scævire desino , & compesco querelas ? in ventum latratus mitto , re nulla profuturos , nisi ut quotquot me audierint , lapidibus me petant ut canem. Idcirco attendam mihi ipse , & quam insaniendo perderem , patiendo restitutam rem : tranquillitas dabit , quod auferret furor. Vere dixit Thucydides , duo adversissima esse rectæ menti , Celeritatem & Iram. Ea de causa vide ut Iram in potestate habeas , & ne te quælibet indignatio ad temeraria verba efferat. Hoc ratiocinium est hominis à se non exeuntis , hic simplex oculus longe plus cernit quam oculi illi septemplices.

Scrib.
Super.
relig.
l. I.
c. 14.

Verum , sicut priores illi , sic & præceps ac temerarius in dandis consiliis , aut ferendis judiciis , nihil pro sano ager , nisi hoc ipsum sibi assidue ingerat : *Attende tibi* , tam præpropere & calida consilia , non infrequenter secum pœnitenda trahunt. Sunt qui in rerum ex-

ecutiq;

ecutionem adeo calide profiliunt, ut ante fecisse quam cogitasse videantur; qui ad res non eunt sed decurrunt, tanquam si quis inopinato incēdio late omnia populante, domo propellatur. Omne horum consilium tanquam in mediis ignibus est. deliberationem ignorant, ac ne domesticum quidem pectoris sui senatum in consilium vocant. fecisse his deliberasse est; remque peregisse, est perpendisse. non eunt illi in res, sed profiliunt, aut verius involant; tanquam si quis ex ingenti præcipitio, uno se saltu deturbet, pertæsus moræ quam in prudenti lentoque lapsu ponendam videt. Prima non dicam his consilia sed primus illapsus quacunque fortuna injectus pro sententia est; damna daturus, an secus, ne cogitant quidem, ut fortuito hi verius quam consilio vivant; fors bene, fors male res cadent, excepturi hunc alexæ jactum sunt. Hic altissima voce inclamandum: *Attende tibi*, quisquis es, & frenos judiciis tuis, sed & linguæ tuæ injice. Millies perire vult, qui linguam cōercere non vult.

III. Ante omnia vide, ut ante bellū circumspicias arma: hinc maxime *Attende tibi*, ne nudū latus objicias hosti. Hoc assuesce, ut rebus omnibus medicinā pares præmeditando. Præmeditatio eorū omnium malorum, quæ venientia longe ante videris, adventum lenit; estq; sapientis, quicquid homini accidere possit, id mo-

dice ferendum esse si advenerit, præmeditari. Christus suos in omne genus injuriarum & cruciatuū armaturus: Hæc, inquit, locutus sum vobis, ut cum venerit hora, eorum reminiscamini. Tanquam si dixerit suis: Facilius omnia feretis, si prævideatis ferenda. Provisio hæc animi ad vitam recte instituendam summe necessaria est. Ideo urget Sira- cides, & : Fili, inquit, accedens ad servitum Dei, sta in justitia, & in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Præpara te, siquidem hominis est præparare cor. In adversa omnia clypeus adamantinus est, seria eorum præmeditatio. Levius lædit, quicquid ante prævidimus: Nam prævisa minus tela ferire solent. Repentina omnia videntur graviora, & facillime nos subruunt, quæ subito impetu in nos feruntur.

Sen. de Tran- Romanus Sapiens præclarissime hac
quil. de re philosophatus: Tutissimum, inquit, fortunam raro experiri, ceterum semper de illa cogitare, & sibi nihil de fide ejus promittere. Navigabo, nisi si quid inciderit: & Prætor fiam, nisi si quid obstiterit: & negotiatio mihi respondebit, nisi si quid intervenerit. Hoc est quare sapienti nihil contra opinionem dicamus accidere. non illum casibus hominum excepimus, sed erroribus: nec illi omnia ut voluit, cedunt, sed ut cogitavit, in primis autem cogitavit,
aliquid

aliquid posse propositis suis resistere. Necessè est autem levius ad animum pervenire, destitutæ cupiditatis dolore, cui successum non utique promiseris.

Qui hîc sibi non attendit, si quid contra quam destinavit, accidat, fremit & insanit, moderate id toleraturus, si prævidisset. Ita Zeno Citiensis cum inaudiisset omnia sibi sua mari submersa: Laudo, inquit, tuum factum fortuna, quæ nos in palliolum & porticum redigis; jam expeditius philosophari me jubes. Prævidit utique hanc plagam, ideo placate tulit. Inexpectata plus aggravant: novitas adjicit calamitatibus pondus: Ideo nihil nobis improvisum esse debet. In omnia præmittendus est animus, cogitandumque, non quicquid solet, sed quicquid fieri potest. Nullum tempus exceptum est ab acerbo eventu: in ipsis voluptatibus causæ doloris oriuntur: bellum in media pace consurgit, & auxilia securitatis in metum transeunt: ex amico inimicus, hostis ex socio fit. Sæpe sine hoste patimur hostilia; & cladis causas, si alia deficiunt, nimia sibi felicitas invenit. Invadit temperatissimos morbus, validissimos phthisis, innocentissimos pœna, secretissimos tumultus. Ea vero plerunque plurimum dolent, quæ ut inopinata & insolita miramur, & quærimus: Vnde hoc? Quomodo? Quis putasset?

Ergo, Attende tibi, nihil eorum quæ
pate-

Idem

epist.

91.

post.

init. &

epist.

107.

pauci

muta-

tis.

pateris, insolitum, nihil inexpectatum tibi sit. Offendi rebus istis tam ridiculum est, quam queri quod spargaris in publico, aut inquineris in luto. Eadem vitæ conditio est quæ balnei, turbæ, itineris: quædam immittentur, quædam incident. Non est delicata res, vivere. Longam viam ingressus es; & laboris oportet, & lassæ, & cadas. Alio loco comitæ relinques, alio efferes, alio timebis, *Attende tibi.* Per ejuscemodi offensas emetiendum est confragosum hoc iter. præparetur ergo animus contra omnia. Sciat se venisse ubi patiatur fulmen, sciat se venisse, ubi

Virgil.
l. 6.
Æ-
neid.

*Luctus & ultrices posuere cubilia cura,
Pallentesque habitant morbi, tristisque senectus.*

In hoc contubernio vita degenda est. Effugere ista non potes, prævidere potes, contemnere potes; contemnes autem, si sæpe cogitaveris, & futura præsumperis. Nemo non fortius ad id cui se diu composuerat, accessit, & duris quoque, si præmeditata erant, obstitit. At contra imparatus etiam levissima expavit. Id agendum est, ne quid nobis inopinatum sit: & quia omnia novitate graviora sunt, hæc cogitatio assidua præstabit, ut nulli malo tirones simus. Nihil miremur eorum ad quæ nati sumus, quæ ideo nulli ferenda indigne, quia paria sunt omnibus. Quicquid dixeris, multis accidit, & accidet deinceps.

deinceps. Ita dico, paria sunt. nam etiam quod effugit aliquis, pati potuit. Æquum autē jus est, non quo omnes usi sunt, sed quod omnibus latum est. Imperetur æquitas animo, & sine querela mortalitatis tributa pendamus. Hiems frigora adducit; algendum est. Æstas calores refert; æstuandum est. Intemperies cæli valetudinem tentat; ægro-
tandum est. Et fera nobis loco occurreret, & homo perniciosior omnibus feris, *Attende tibi.* Aliud aqua, aliud ignis eripiet. Hanc rerum conditionem mutare non possumus: id possumus, magnum sumere animum, & homine Christiano dignum, quo fortiter fortuita patiamur. Optimum est, pati quod emendare non possis: & Deum, quo auctore cuncta proveniunt, sine murmuratione comitari. malus miles est qui imperatorem suum gemens sequitur. Hic est magnus animus qui se Deo tradidit: at contra ille pusillus ac degener, qui oblectatur, & de ordine Mundi male existimat, & emendare mavult omnia quam se. Deo nos tradamus & simplicem intentionis oculum in Deo uno figamus. Sic vivamus, sic loquamur. paratos nos semper inveniatur atque impigros sanctissima Dei voluntas.

III. Hoc ipsum insignissime confirmans Epictetus: Cujusque rei, inquit, antecedentibus & consequentibus consideratis, sic eam aggreditor. Alioquin cupide

*Epictet.
l. 3.
dissert.
c. 15.*

cupide quidem eam aggredieris : quippe qui nil eorum quæ sequuntur consideraris. Postea vero cum aliquæ molestiæ ac difficultates interceserint, turpiter desistes. Cupis vincere Olympia? Considerato antecedentia & consequentia: & sic, si è re tua fuerit, rem aggreditor. Est tibi accurato ordine opus, bellariis abstinendum, exercendum corpus vel invito, idque hora præfinita, in æstu, in frigore: non bibenda frigida: aliquando ne vinum quidem; denique lanistæ tanquam medico te tradas oportebit. Deinde in certamine laniari corpus contingit, manum lædi, distorqueri lumbos, multos pulveris deglutiri, flagris cædi, & cum his omnibus interdum vinci. His rebus consideratis, si placet, certamen inito. Sin minus, vide ut puero- rum more acturus sis, qui nunc pugiles ludunt, nunc gladiatores, nunc tuba canunt, nunc tragœdias agunt, cum ista viderint admiratique fuerint. Sic & tu nunc pugil eris, nunc gladiator, mox philosophus, postea orator, toto autem animo nihil: sed ut simius, quicquid videris, imitaberis. Subinde aliud ex alio tibi placebit, usitata vero displicebunt. Neque enim considerate quidquam aggressus es, neque rem totam explorasti, aut examinasti, sed temere & frigida cupiditate impulsus. Ergo in posterum

Seneca

l. de

tranquill. c. 11. & l. 6. qq. nat. 9. 3.

Attende tibi.

Diogenes interrogatus quid in Philo-
sophia

sophia didicisset? Respondit: Prævidere
 adversa, & cum advenerint illa, patienter
 ferre. Nihil scit, quisquis ista non
 didicit. Quæ aliis diu patiendo levia
 fiunt, vir sapiens levia facit, diu cogi-
 tando. In tanta rerum, sursum ac deorsum
 euntium, versatione, si non quic-
 quid fieri potest, pro futuro habes, das
 in te vires rebus adversis, quas infregit,
 quisquis prior vidit. Basiliscus, ut ajunt,
 prius videndo necat hominem; si ipse
 prius ab homine videatur, in fugam
 vertitur. Idem nobis evenit, si calamitas
 celerior sit nostris cogitationibus, & in
 securos irruat, facili negotio rotos deji-
 cit; si animum in eam obfirmemus, &
 venientem oculo illo simplici aspiciamus,
 sine viribus est, & jam paratos le-
 viter stringet, idque cum profectu & e-
 molumento nostro. Ergo, *Attende tibi,*
 & ad asperrimam quamque sortem ex-
 cipiendam te para.

Cum Anaxagoras apud Athenienses
 in vinculis esset, duo ad eum nuncii u-
 no die allati sunt in carcerem. Prior
 mortem ei decretam esse significabat.
 Ad quem Anaxagoras constanti vultu:
 Iam pridem, inquit, sententiam tulit
 natura, tam in me, quam illos qui me
 damnant. Porro alter duos ipsius filios
 interiisse nunciabat. Et huic, salvo co-
 lore, respondit: Sciebam me mortales
 genuisse. En, tela tam diu prævisa, quam
 non læserint! Severus Imperator uti alia
 plera;

*Plu-
 tarch.
 de Trã-
 quill.
 animi
 ante
 finem.*

pleraque, sic & mortem præmeditari solitus, loculum ad lectum habuit, quem frequenter allocutus: Tu virum, aiebat, capies, quem Orbis non potest. Vlysses viginti annis militiæ vagatus, jam redux Penelopen conjugem flentem ficcis salutavit oculis; sed catello ad domini præsentiam insane gestienti, & repente mortuo illacrimavit. Nam uxoris lacrimas præcepit, atque animo secum ante peregit; in illum autem fletum subitæ res & inexpectata eum conjecerat. Sic adversa omnia præcipienda sunt animo, & longe tranquillius perferentur. Quæ admodum enim is qui se turbæ immiscet, aliud non expectet quam impelli, trudi, comprimi: ita is, qui peregre iturus, non speret nisi cælum caliginosum, immite, ventosum, pluvium, spurcissimam tempestatem, hospitia incommodissima, non tamen modicos sumptus exactura: jã errores viæ, lapsus equorũ, everсионẽ currus, varios casus, tanquam solitas itinerũ appendices consideret, ut cũ hæc evenerint, dicere possit: *Ista prævidi.* Turpissimæ sunt voces illæ: *Sperabam meliora: Non putabam sic mecũ agendum: Tam gravia non expectabam: Nesciebam fortunã mihi novercam esse: Quis hoc futurum credidisset? Quis tam hostilem animum in hoc homine suspicatus fuisset? Quis hæc omnia præviderit?* Ita magna pars hominum est, quæ navigatura de tempestate non cogitat.

gitat. At hoc sapientis non est. Si tibi sapere vis, *Attende tibi*, & providum animum in omnia præmitte, ut cum Anaxagora dicere liceat: Prævidebam hæc, sciebam ista, jam ante illa cogitabam. Pecuniam amisi? Sciebam posse adimi. Gratiã perdididi? Noveram quam instabile bonum possiderem. In paupertatem decidi? Pridem credidi hanc expeditam, hilarem, tutam esse, si pauper non sit vitiosus. Male de me loquuntur homines? Faciunt, non quod mereor, sed quod solent. quibusdam canibus innatum est, ut non pro feritate sed pro consuetudine latent. Morbus me affligit? Et morbis & morti obnoxium me scio. sed exhibetur etiam in lectulo virtus. Graves inimicos habeo? Iam olim in Chrysofostomo legi: Neminem lædi nisi à seipso. Invidia, tædiũ, mœror me cruciant? Neque hoc contra expectationem evenit. Luctus, dolor, metus non tam supplicia, quam vivendi tributa sunt. Mors liberos, parentes, cognatos, amicos abstulit? Quid istud aut novum aut mirum? periire perituri: ego illis proximus. mortalium mortem non acerbe descendam jam didici.

Hoc si quis in medullas admiserit, & omnia aliena mala, quorum ingens quotidie copia est, sic aspexerit, tanquam illis liberum & ad se iter sit, multo ante se armabit quam petatur. Ergo, *Attende tibi*, & istud quoque eodem

388 DE RECTA INTENT.
animi robore præstabis, ne quid ex his
quæ eveniunt, tibi subitum fit. Quic-
quid enim fieri potest, tanquam tutu-
rum prospiciendo, malorum impetus
molliet. Sero animus ad periculorum
patientiam instituitur. *Attende tibi.*

V. Sed & in ceteris rebus omnibus
idem tibi assidue ingero: *Attende tibi.*

Seneca
l. 1. de
Ira.
9. 7. &
8. &
epist.
116.

Pedetentim ad præcipitia ducimur; à
minimis scilicet iniriis ad latissima
damna descenditur. Nihil rationis est,
ubi semel affectus inductus est, jusque
illi aliquod voluntate nostra datum est.
faciet de cetero quantum volet, non
quantum permiseris. In primis, inquam
finibus hostis arcendus est; nam cum in-
travit, & portis se intulit, modum à ca-
ptivis non accipit. Affectus contuma-
citer parent. Nullum vitium est sine pa-
trocinio: nulli non initium est verecun-
dum & exorabile, sed ob hoc latius fua-
ditur. Non obtinebis ut desinat, si inci-
pere permiseris. Ergo, *Attende tibi*, &
principiis obsta. Incipientibus vitiis ob-
struendæ sunt viæ per rectam intentio-
nẽ; si malitia radices semel egerit & in-
veteraverit, sicut coalita ægritudo, diffi-
cilis erit extinctu. Facilius est exclude-
re perniciofa quam regere; & non ad-
mittere, quam admissa moderari. nam
cum se in possessione posuerunt poten-
tiora rectore sunt, nec recidi se minuive
patiuntur. Deinde, ratio ipsa, cui freni
traduntur, tã diu potens est, quã diu di-
ducta

ducta est ab affectibus : si miscuit se illis, & inquinavit, non potest continere, quos submovere potuisset. Cōmota enim semel & concussa mens ei servit, à quo impellitur. Quarundam rerum initia in nostra potestate sunt : ulteriora nos sua vi rapiunt, & ægre relinquunt regressum. Ut in præceptis datis corporibus nullum sui arbitrium est, nec resistere morarive dejecta possunt, sed consilium omne & pœnitentiam irrevocabilis præcipitatio abscindit, & non licet non eò pervenire, quò non ire licuisset : ita animus si in iram, libidinem, aliosque se projecit affectus, impetum difficulter reprimet; rapiet illum, & ad imum aget vitiorum natura proclivis. Ergo intransitibus vitiis resistamus : quia facilius, ut dixi, non recipiuntur, quam recepta exeunt. Curam nobis nostri natura mandavit: sed huic ubi nimium indulseris, vitium est. Sic ab initio non malo ad carnem transimus, & corporis commoda, & quicquid illis vicinum. Optime *Lib. 3.º* Isidorus: Diabolus, inquit, serpens est *de sum. bono* lubricus, cujus si capiti, hoc est, primæ *c. 5.* suggestioni nō resistitur, totus in intima cordis, dum non sentitur, illabitur. Ergo, Attēde tibi, & obsta principiis recta intentione assiduo restaurata, alioquin sæpius in præcipitia rues vix emendāda.

V I. Proximum ab his erit attendere, ne insupervacuis laboremus, aut alienis, id est, ne aut quæ non possumus conse-

qui, concupiscamus: aut adepti, cupiditatum nostrarum vanitatem fero, & post multum pudorem intelligamus. ne etiam labor aut irritus sine effectu fit, aut effectus labore indignus. Fere enim ex his tristitia sequitur, si aut non successit, aut successus pudet. Circumcidenda est concursatio, inquit Seneca, qualis est magnæ parti hominum, domos & theatra, & fora pererrantium. Alienis se negotiis offerunt, semper aliquid agentibus similes. Horum si aliquem exeuntem domo interrogaveris: Quo tu? quid cogitas? respondebit tibi: *Non mehercule scio, sed aliquos videbo, aliquid agam.* Domum cum supervacua redeuntes lassitudine, jurant nescisse seiplos, quare exierint, ubi fuerint, postero die erraturi per eadem illa vestigia: sic sine proposito vagantur, quærentes negotia: nec quæ destinaverunt, agunt, sed in quæ incurrerunt. Inconsultus illis vanusque cursus est, qualis formicis per arbuta repentibus: quæ in summum cacumen, deinde in imum inanes aguntur. His plerique similem vitam agunt, quorū non immerito quis inquietam inertiam dixerit, qui negotia magis amant quam agunt. Omnis itaque labor aliquo referatur, aliquo respiciat, nec unquam sana careat intentione. Ex illo malo dependet teterrimum hoc vitium, auscultatio, & publicorum secretorumque inquisitio, & multarum rerū scientia,

Zfb. de
cran-
quill.
a. 12.

tia, quæ nec tuto narrantur, nec tuto audiuntur.

Quoties aut alienis negotiis nos miscemus, neglectis nostris, aut non necessaria curamus, omissis utilibus & necessariis, nec quidquam fere sanctiore cura componimus, quàm quod ad nos non pertinet. Quid vana, quid inutilia aut noxia discimus? Discamus continentiam augere, luxuriam coercere, gulam temperare, iracundiam lenire, paupertatem æquis oculis aspicere, frugalitatem colere. Questus olim Isaias: Quare, inquit, appenditis argentum non in panibus? laborem vestrum non in saturitate? Quid de homine illo sentias, qui jam extrema fame laborat, pecuniolam tamen quam reliquam habet omnem ad mercatorem desert, & plumas emit in pilei ornamentum? Non disparem ad hoc insaniam plurimi committunt, quos strenua exercet inertia, qui omnia agunt præterquam ea quæ animi sunt & salutis. curis & laboribus varie se conficiunt, sed curas & labores aut nulla, aut non recta intentione insigniunt: pecuniam ambiunt aut gratiam, aut utrumque; obtinendo cælo nunquam fatigantur: in omnibus aliis ad lassitudinem exerceri in lucrum trahunt. Ad hos divinus Paulus merito vociferatur: Tanta passi estis sine causa?

Ad Gal.

Sunt qui maria emetiantur, omnes regiones lustrent, circulentur orbem: sunt

qui omnes pæne libros scrutentur, & quicquid usquam rerum novarum est, in suas aures derivent; de his vere dixeris: Hi tales neminem ex omnibus difficilius domi, quam se, conveniunt; semper extra se sunt, ac per aliena vagantur, & quod hinc sequitur, nemini minus noti quam sibi ipsis. Miserum genus hominum, qui sub vitæ finem ipsi de se fatebuntur: Per totam noctem laborantes nihil cepimus. Ergo, attende tibi, & res tuas age: sibi ipse animus hæreat, se colat, nihil alieni agat. Omnium virtutum tenera sunt principia, tempore ipsis duramentum & robur accedit. Itaque initio vis moderata erit animo facienda, ut vigil in hac attentione persistet, & iis quæ agit, intendat, ne volatica instabilitate huc illuc per diversa rapiatur; sed ubi vel paullulum respirare licuerit, in sinum adamatæ orationis (etsi minime prolixæ) refugiat. Animus ita sibi præsens, non tantum ad aliena non diffluit, sed & in propriis cavet, ne quid ultra limites.

VII. Denique observatio sui assidua, negotiis omnibus recte præsidet. hinc maxime *Attende tibi*, & nunquam sic accede ad negotia, unde tibi ad Deum liber regressus non sit. Utique animus ab omnibus externis ad seipsum sæpius revocandus est. Subinde saltem, ut in periculosa navigatione portum pete, nec expectes donec res te dimittant, sed ab
illis

Luc.

c. 5.

v. 5.

illis te ipse disjungas, & in te, quantum poteris, recedas. Affuesce in mediis etiā occupationibus cælum inambulare, & & frequentibus ab imo pectore ductis suspiriis communem omnium parentem adire, unaque rectam intentionem restaurare. Memento properantis Æternitatis, & ad Deū quoties per intervalla licuerit, ardentem evola. Deum tibi semper terminum fige, in quo oculi tui nunquam non desinant. Sic omnia tam diligenter facies tamque circumspicte quā homo fidelis, sanctusq; solet tueri fidei commissa. Sic nō expallesces ad ardua, nec retrahes timidus pedē, sed incurrentibus celsior, nihil temere, fortiter multa aggredieris: sic profutura juxta obtuturāq; prospicies. Nosti, prudentissimū haberi, qui à se non ab alio consilia mutuatur. Istud hīc non laudabile tantum, sed necessarium. Omnium actionum tuarum animam & vitam, non ab alienis oculis aut auribus pete, sed à te tuaque intentione. Hæc vera prudentia est, hæc tutissima sunt consilia, omnibus actionibus, minimis maximis, rectam semper intentionem præmittere, & oculos à Deo nunquam deflectere.

Liceat hīc indignari, & æquissime in ignaviam humanam excandescere. Plerique omnes sumus in minimis cauti, in maximis negligentes: Intentionem rectam non solum per plurimas vitæ partes negligimus, sed & pravam nimium.

Gen.
c.42.
v.2.

frequenter actionibus nostris miscemus. Jacob olim filios objurgans: Quare negligitis, inquit, descendite, & emite nobis necessaria. Idem ego hîc proclamem: Quare negligitis, ô mortales, quid vanissima studia sectamini, quid labores sumitis non profuturos omissis necessariis? De plurimorum vanis & otiosis conatibus non male ego dixerim, quod ille de suis suorumq; sociorû studiis ingenue fassus: Omnia, inquit, discimus præterquam necessaria. Eodem prorsus modo reperias non paucos, qui omnia discant, omnia sciant, præterquam ea quæ faciunt lucrando cælo. Qui solum scit *agere*, is sane nihil scit, nisi sciat & *bene agere*, actionibusque suis omnibus intentionem rectam adjungere. Heu quanta facimus, & facta nostra intentione prava corrumpimus, atque sic agros nostros ipsi urimus, & propria cædimus vineta. Oramus, sed ut orationis amantes habeamur: Stipem erogamus, sed ut avari nomen effugiamus, & benefici dicamur: Iejunamus, quandoque ideo tantum ut plus postea voremus: Laboramus, sed lucro tantum, sed oculis, sed laudi, sed necessitati, sed crumenæ solum. Tempa frequentamus, sed ut videamur, aut certe videamus tunc non videnda: Rei divinæ interfumus, sed ex mera sæpe consuetudine, aut tempori fallendo: Conciones audimus, sed curiositate tracti, ut doctiores
fiamus,

iamus, non ut meliores: Confessionis
 mysterium obimus, sed ne minus aliis
 præstare censeamur: Epulum cæleste ac-
 cedimus, sed neque hîc nos ipsos dese-
 rimus, & sæpe non nisi dulcedinem hîc
 quærimus: Peregrinationes institui-
 mus, sed tantum ut animum relaxemus,
 & domesticum tædium vitemus: Invi-
 tamus ad convivium, non pauperes, sed
 eos à quibus & nos invitemur: Dona-
 mus, ut & nobis donetur: Obsequium
 impendimus, ut impendatur & nobis:
 Laudamus alios, ut & ipsi laudemur:
 Subinde mel & rosas loquimur, sed ut
 affabiles audiamus, ut humani æstime-
 mur, vel ut eò suavius fallamus. Edi-
 mus, bibimus, non tantum quia esurimus
 & sitimus (hoc enim & bos facit in pra-
 to) sed quia esse, bibere, nobis admodum
 sapit, gulamque mire demulcet: Opes
 congerimus, non ut egenos juvemus,
 sed ut nos divites simus: Garrimus,
 deambulamus, nugamur, dormimus,
 non ut fessum animum aut corpus refi-
 ciamus, sed ut genio nostro sacrificemus,
 & faciamus quod magis lubet, delectar-
 que. Quoties in humilitatem etiam
 nos submittimus, sed ut emergamus, &
 ascendamus altius? Quoties minutula
 quædam grandi religione observamus,
 negligimus peccata grandia? Quoties
 acerbum frigus, arctas vestes, strictos
 calceos, & nescio quæ patimur, sed
 quia nobis superbia persuasit? Repre-
 hen-

hensiones etiam filenter ferimus, non à modestia, sed ab obstinatione sic instructi: Heu mille talia facimus! ita vitam nostram implemus innumeris erroribus, & quod miserrimum est, errare nos nescimus, aut sane non animadvertimus. Ita thesauros colligimus, sed palearum, aut damnatæ monetæ.

Ditmarus.
lib 7.
Baron.
idem
narrat
com.

II.
Anno
1016.
initio.

Anno à Virgineo partu, Millesimo decimo sexto, uti Ditmarus commemorat, Italiæ littora Saraceni barbaro furore infestarunt. Benedictus VIII. Summus Pontifex hosti in finibus occurrendum ratus, instructissima classe comparata tam feliciter rem gessit, ut hostiles exercitus ad internecionem delerit, & Regē Saracenum in fugam compulerit. Regina minus assueta fugæ capta est, & capite truncata. Rex supplicio & morte conjugis suorumque clade mirum in modum efferatus, ingentes minas cœpit spargere, & ultionem parare. Atque ut prius Italiæ metum injiceret, quam pugnæ aleam tentaret, Summo Pontifici saccum misit ingentem castaneis plenum, simulque nunciari iussit: Sciret, tot milites æstate proxima Italiam vastaturos, quot in sacco illo castaneas numeraret. Benedictus Pontifex, ut huic tam barbaræ denuncia-tioni responsum attemperaret, Regi marsupium amplum milio plenum remisit, eidemque renuntiari præcepit: Veniet modo, tot illum in Italia loricatos

catos inventurum , quot milii grana
 marsupio illo continerentur. Hic sac-
 cus, & hoc marsupium non croco, non
 pipere vel auro, sed vili merce turgidū,
 humanæ vitæ ludibria præclare repræ-
 sentat. Docuit nos Christus, qua ratio *Mate.*
 ne thesauros cælo recluderemus: at no- *c. 6.*
 tugiuriolis nostris contenti, castaneas & *v. 19.*
 milium pro thesauro accumulamus, a-
 ctiones acervamus innumeras, sed pa-
 rum pretiosas, utpote intentione sancta
 destitutas. ita milio & castaneis divites
 sumus. Tandem, ut Gregorius loquitur, *Lib. 8.*
 finis operis probabit, quod operationis *dial.*
 intentio proba non fuerit. Cum ergo *c. 9.*
 mors fores pulsaverit, cum spiculum fa-
 tale torserit, cum ex hoc in alium Or-
 bem migrare jusserit, quos inde thesau-
 ros asportabimus? Marsupia milii, sac-
 cos castanearum refertissimos (actiones
 pura intentione cassas) heu merces in
 cælo minime venales! Ideoque, ut re-
 ctissime monet Bernardus, maxime o- *Serm.*
 pus est puritate intentionis, qua soli *7. in*
 mens nostra Deo & placere appetat, & *Cant.*
 valeat in hære. Quicquid agamus, a- *propius*
 ctio recta non erit, nisi recta fuerit vo- *finem*
 luntas, seu intentio, ab hac enim est a-
 ctio. Optime ad rem Seneca: Nulli non *Epist.*
 virtus, inquit, & vivo & mortuo retu- *79.*
 lit gratiam, si modo illam *bona secutus est* *finem*
fide, si se non exornavit & pernixit, sed
 idem fuit. Videte, obsecro, nec Seneca
 quidem satis esse censet virtutem sequi,
 nisi

nisi quis eam sequatur *bona fide*, quod quid aliud est, quam bona intentione? Hæc certe neminē finit à seipso sic exornari & pingi, ut actus illius non tam sint, quam esse videantur boni: has omnes offucias & pigmenta extreme odit intentio bona: Virtutem ut sequamur imperat, sed ut *bona fide* sequamur, non spe vana illecti, non metu adacti, sed ipsius amore virtutis. Insignissime hoc explicans Augustinus: Implebis, inquit, amore, quod timore non poteris. Qui enim timendo non facit male, mallet facere, si liceret. Itaque etsi facultas non datur, voluntas tenetur. Non facio, inquis. Quare? Quia timeo. Nondum amas justitiam (*nondum sobrietatem, nondum castitatem amas*) adhuc servus es: Esto filius. Sed ex bono servo fit bonus filius. Interim timendo noli facere. Idem sanctissimus Antistes obliquam nimis intentionem avari sic perstringit: Avare quid inhias cælo & terræ? Melior est qui fecit cælum & terram. ipsum visurus, ipsum habiturus es. Quæris ut tua fit illa villa, & transiens per illam dicis: Beatus, cujus est possessio ista. Hoc dicunt quam multi qui transeunt per illā: & tamen cū dixerint & transferint per illā, possunt caput agitare, & suspirare, nūquid & possidere? Sonat cupiditas, sonat iniquitas: Sed non concupiscas rem proximi tui. Beatus, cujus est villa illa, cujus est domus ista, cujus est ager iste.

Com.

Tom.
8. in
Ps. 32.
conc. 1.
med.

In
conc. 2.
ejusdē
Ps. 32.
post.
med.

Compeſce iniquitatem, audi veritatem. Beata gens cujus eſt. quid? jam noſtis quid dicturus ſim. Ergo deſiderate ut habeatis, tunc demum beati eritis. Hac ſola beati eritis, re meliore, quam vos eſtis, meliores eritis. Deus eſt, inquam, melior te, qui fecit te. Erige te ad illum, & quicquid oculorum habes, in hunc unum converte.

Quod ergo Tigranis conjux fecit in Perſia, hoc tibi faciendum in omni loco, aſſidue, in omni vita: ſuos illa oculos in unum illum deſiſit, qui caput pro illa ſuum offerebat: idem à te jure meritiffimo poſtulat, ut tuos in uno deſigas oculos, qui & oculos & caput, & totum ſe teque una tibi donavit, qui vitam & ſanguinem ſuum pro te redimendo, non ſolum offerre paratus fuit, ſed obtulit. At parum eſt regiam Tigranis conjugem imitari: exemplis ſanctioribus urgemur. Quisquis bonam intentionem cordi habes, regium Numinis Pſaltem æmulare, & provide Domini *Pſ. 15.* in conſpectu tuo ſemper. In hunc *v. 8.* unum tuus eat oculus, ſed vide ut ſimplex eat & rectus, in hunc unum tua feratur intentio, ſed vide ut pura feratur & ſincera; nec aliorum quidquam aſpiciendum eſt, niſi per hunc unum, aut in hoc. Ergo, quod ultimum moneo, **ATTENDE TIBI.**

FINIS.

INDEX.

INDICVLIS
IN
AMVSSIM
DE
RECTA INTENTIONE.

LIBER PRIMVS.

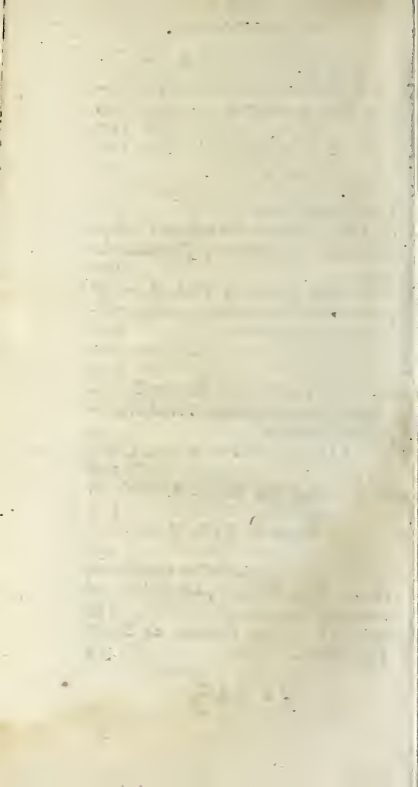
- Caput I. *Quid sit Recta Intentio.* pag. 2
Cap. I I. *Quæ sit Intentio Rectissima.* 9
Cap. I I I. *Quam necessaria sit Recta Intentionio.* 18
Cap. I I I I. *Nullam humanarum rerum actionem Deo placere sine Recta Intentione. Vbi strictim de Vana gloria.* 29
Cap. V. *In quo potissimum Recta Intentio consistat. Vbi aliquid de actuali & virtuali Intentione.* 40
Cap. V I. *Vtrum Recta, seu bona Intentionio, possit opus malum facere bonum.* 52
Cap. V I I. *Quinam gradus sint pura Rectæque Intentionis.* 66
Cap. V I I I. *Quid sit Mala Intentionio.* 77
Cap. I X. *Qua ratione Malam Intentionem prodat operis publicatio.* 89
Cap. X. *Quam varia sit & multiplex Mala Intentionio.* 104
Cap. X I. *Exemplar nobile Intentionis Malæ, fuisse Herodem Magnum Ascalonitam.* 122
Cap. X I I. *Quid Indifferens, quid Nulla Intentionio a nobis vocetur.* 132

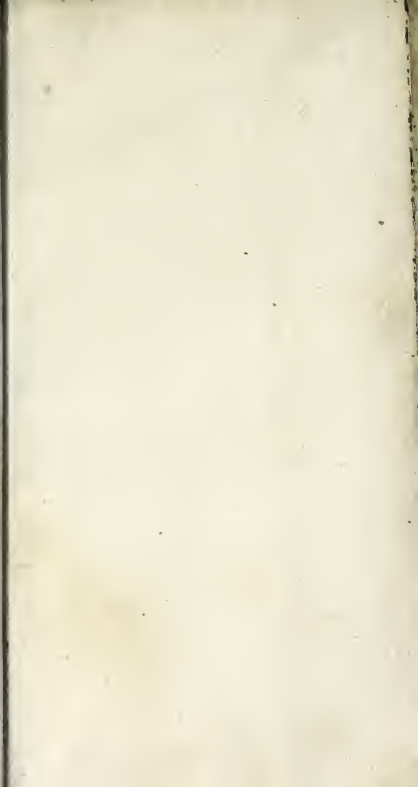
INDICVLVS.

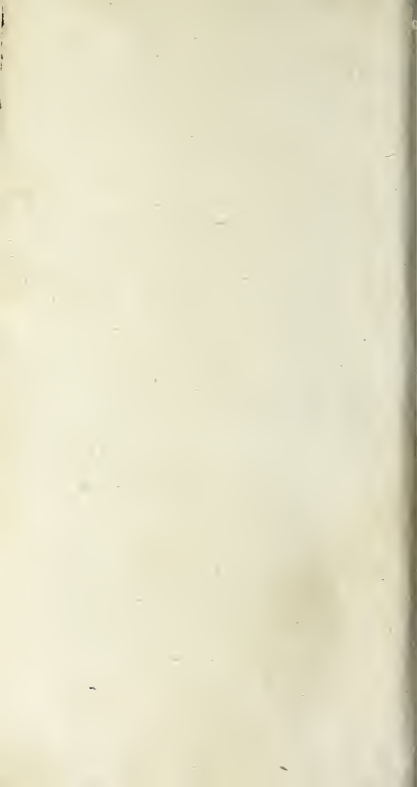
LIBER SECVNDVS.

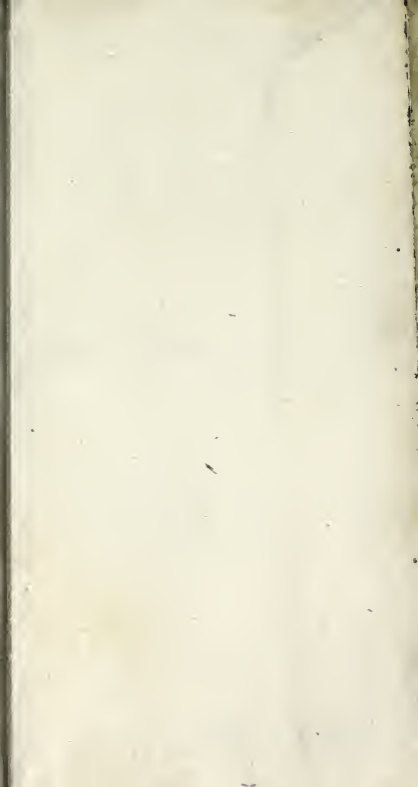
- Caput I. Rectam Intentionem, esse bonam illam voluntatem ab Angelis laudatam. 152
- Cap. II. Rectæ Intentionis actioni à solo Deo persolvi posse premium. 160
- Cap. III. Recta Intentio quantum à Diabolis impugnetur. 171
- Cap. IIII. Rectæ Intentionis hostem maximum à cacodamone, esse Vanam gloriam. 187
- Cap. V. Quid demum sit Vana glorie, & quam ea Rectam Intentionem fœde jugulet, ni preveniatur. 216
- Cap. VI. Aliquot super Recta Intentione Quæstiones. 232
- Cap. VII. E dictis circa Rectam Intentionem qua consequantur. Vbi uberius de Temerario Iudicio. 253
- Cap. VIII. Quæ sit Rectæ Intentionis Praxis. 296
- Cap. IX. Quæ sint Rectæ Intentionis Signa. 323
- Cap. X. Aliquot de Recta Intentione Conclusiones. 346
- Cap. XI. Adhortatio Rectæ Intentioni exercenda, ad Religiosos, ad Aulicos, ad omnis Ordinis homines. 356
- Cap. XII. Epilogus dictorum de Recta Intentione. 375

FINIS.

2688-620

